

B

268.

מכתב ל

מכתב

ל

ל

1797

LIBRIS V. MORTALI

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 268.

265

ספר

חופת חתנים

וסוף קונטרסים קטן חכמות יבא יכות פסיק סדר א ותני גופי
 הלכות החקים והקורות מן היום אשר נזמרו הסדוכין עד
 כי **התן** יבא מחדרו וכלה מחופתה את בני ישראל
 לשורות ואחרי כן יבאו שער דיבי כדא מצות פרישת
 עובס אחת מנשותיהן פסוק ליסתן דיבי ופסוק ובתמי אינשו
 ואכיזריישו דבר המצוי ושכיח את כל הקורות וזאת טבית
 את נבועים חכמה כהצנע לכת דברי חכמים
 כדרככות וכמסמרות ואל הסלסה ל"ו בא טהר נכרה
 כמקוה טהרה עמד וימודד מדידה של מצוה בקנה
 האדה לא להקל ולא לשחמי כל מדות חכמים כן בחד מחתא
 אסירין ככוסרו"ת וסח"ס במסול"ס במעלו"ת אס"ו מדה
 אחת אסה אל אחותה חוברות במוט"ב כל הא כהדה שריין
 לתלמידי דבו רב כמוני ואל עברי בני ישראל בחורי חמד
 אשימם דוכרו"ת הן כסדר ומכל הפעיר מפי סופרים ומפי
 פשרים פשרא דארשא רמ"ה ותולעה רפאל ס"ט
 בלא"ה חזקיהו מילרולה ולס"ה

נרפס פה ליוורנו יע"א

כשכת פסוק ושמחה ימנא כה תודה וקול ומרה לפ"ק
 בדפוס השוהפים

החכם כמוהר"ר יעקב נוניס ואיס נר"ו
 וחמשכיל כמה"ר רפאל מילרולה נר"ו

הסכמת

הרבנים המובהקים בידינו רבא ויקירא
דק"ק ליורנו יע"א :

אשרי מי שעמלו בתורה איש לדיק חמים ממים
 לילות כימים והוא לן בעמקה של הלכה
 השונה הלכות בכל יום עוקר הרים וטוחן
 איש"ר מספרים בוקי סריקי עד אשר דק כל סדר הקפה
 או דבר במדוכה ומה יתרון לאדם בכל עמלו אם ל"ריבנה
 בית כתי הנפש והלחשים ובה אכלו זיון ממדר סדר
 המפרכה ציונים לתורה גדו שלא השתכח מעשה רוקח
 נתנו רוח הסופנין והדוכסנין ערכי"ם בחוכה זה כלל
 גדול בתורה ובה"ו אליו כל הנוסגהיר נהורה כשרגא
 בטוהרא כלי שיארתו אחריהם להורות מעלה ארוכה למאן
 דגני בבית הפל במלאת ספק"ו יוש"ר לרוו היא דרך ישרה
 שמורה וערוכה הן כל אלה יפעל פעלת לדיק נבר חכם
 בעז מאן דלביס מלה ולכיף מלוכה האי מאן דיא"ר לארץ
 ולדרים דובר מישרים מלחמת ה' הוא בלחם במלחמתה של
 תורה קטרו דרוכה שושילתה דבי נשיאה הולדות מכלל
 דאיכא אבות זרע קדושים בא באנשים המשכול ונכוון חכם
 לכב כמה"ר רפאל מילדולה נר"ו אשר קדש ידוד
 לשאר את דרך עץ החיים לא ימים
 עתוך כהאל בישיבה שיש בה סמיכה חוב"ר חברי"ם מן
 המהדרין וזופת זתנים מן המנין כנהר שאינו
 פוסק ומעיין שלימה משנתו
 מסכה שה"ה זריכה נכיל לחור"ה דברוי חכמים כדרבנניה
 העומדות על הקב"ה קב"ה כשמיר לרגל המלאכה דק
 שר"ו סברות אמרות טהורות באות מאירות בגל מעי

דסייד

( ) ( )

הסכמה

דסייך דיני נדה ואכזרייהו וכל המלאכה . אף הוא ראה
והתקין עמד וימודד במקוה טהרה וכל דיני לביעות זו הלכה
העלה מעלכ"ה הית ליה כל דבריו כגחלי כס פלפל"י בעיון
וסברה יסרה אשר ענו שפתיו טעם כעיקר דבר ה' יקר
יקיר"נו לאחרים אכלא כרכא . לפעלא סבא אמרין יסר
יפולו נועיותיו זרע רב יופיא עיקר שרשוהי בארעה דרבנן
וזרעו לברכה על כל הלה בדיון הוא שיטול שכרו שלא יסינו
אחרים גבילו לחזור ולהדפיס הספר היקר הזה עד תלאת לו
חמשה עשר שנים מיום כלות הדפוס בלי רשות מעלת המחבר
ואשר לא ישמע ילבש קללה ולא יזכה בש"ך ככסיו מהמוטטין
גמר מיכה מיכה . ולהוון שומעת טבה הוא וטבה ליהוי
יבורך מפי עליון כחעל"ת הברכ"ה . והליכס אישים נטעי
נעמנים השרים והסגנים אשרי שיאחו את ספר התורה הזה
בלמה אמרו מטיכה . על מנת שתפטר והו בזה בים דהבא
פריכא . ונשא דגל התורה להגדולה ולההדירה הגה שכרו
אחוגדול יתר מהד זכה מי שזכה . ואנן זד עניי נפשנו חכמה
לה ישפות שלום לרחוק ולקרוב משרטיו יפרה וכולי עלמא
מרגנ"ו הכתריה יגל יעקב ישמח אז יסיר ישראל ולא פטיק
מפומיה חוכא . בכנו"ת ירושלים עיר עז לנו
ה"ן כן דוד בא משיח לפי תמו' והיתה לה' המלוכה
אכ"ר גס"ו :

כאיר סנגויניטו יעקב בונדו אברהם קורייאט

פ"ט פ"ט פ"ט

יהודה זלה"ה

הסכמה

כה דבר אלי האיש אנב חביבותיה גמאי דברים היוצאים
מן הלב שושילת' רבי נשיאה מר קשישא גר מערבי
הרב המוכחק והמפורסם הסודא קדישא ופרישא כמנהר"ר
יהודה הלוי גר"ו

ויהי בדואי למחנה אלהים זה נכנסתי לגור בשכונת
החכם כהה"ר **רפאל גר"ו הכו"ל** וערבה לי
שכונתו כי מידי דברי בו רחיתי שנדעת

ידבר דגריו בהשכל ושלם במדות טעפה שבחכם ובהשר
שאל שאל האיש הכו"ל חיה דבר בהלכה רחיתי נושא ונותן
בהמונה ודייק ספיר ושפיר קאמר וכמשכו הדברים לטבר

חופת התנים שהיה עוסק בו ומחו חילה פני
לכתוב לו חיה הקדמה או הסכמת

ואמרתיו לו שמוני לא הלכתי בגדולות וגם להנסיתי ללכת
בדרכים אלו ועוד מה גנע בהסכמתי וכל שכן שהגבי גר
בארץ ככריה וכהשר חילה פני עד בום אמרתי שהם חיה
מזוי כאן כפת שיבא הספר לידי גמר ויבדכו על המנומר
רבני העיר ומנהיגיה וימלו בהסכמה שום הטוב חזי להפק'
לכונן אבא אמריהם כיבודה ועוד לקרא:

ובכן הומן גרמא וואחר עד עתה בעיר הלז והביא לי
החכם הכו"ל הסכמת רבני העיר ומנהיגיה השם

ישמרו והנה אנכי לא עיינתי בספר הקוה הלא שחוקת חבר
אינו מוכיח מתחת ידו הלא דבר מתוקן ולפני מלכים יתישב
וכבר העידו עליו עליונים למפלה ואהימנותיהו דרבנן
סמיכנא ופי כפיהם וחת ימתי כחתימתם:

באם החתם פה **ליוורנו יע"א** בסדר חין נפון וחכם
כמוך שנת אחרי **וקנתה** (לפ"ג) ליצירה:

ע"ה יהודה הלוי ס"ט

שיר ידירות

לאח"ו נוע"ס ולאח"י ש"כ כהן שרעתו יפה החכם השלם
 נאמן שמואל נר"ו כרא כרעא ראבות בן לאותו
 חכם חשלם הר"ן הנצו"ן אי חסיד אי צדיק
 ענו כמחור"ר משה הכהן ולה"ח:

כהן מדבר לבבור מעלת המחבר הו"ו:

לכל

עלמה עיני בוכן ישר יחזו תלפנת אשכנת מעשה ידי
 חמן ככנסת בן סדיר אפס האו לבו חזו משפלות
 מרשיק כחה כחמקן לשכרות ט"ל דור"ה

מים עבירות עזוקים דברים המבידקוס דברו
 חכמים חן וכבוד מור ונחליות יזאת מעלת איש חכם לב דין הוא בד"ר
 מן הגזע ומן השרשים ככן של קדושים כמ"ר ר"ם כר"ו יחזר
 וזו על גבי מרומי ההכליות אלף עיול"ת ר"ו עתה חקק

ואותי האו מתקת דת"ר ר"ה כבי קרא שמו
חופת חתנים
 כס"ה ר"ה חומה כדגלות אס"ף
 במזכ"ר המכיר את מקום גיבה ומאשים

הנה הוא מפתח פתחי כלה לתורה ולתעודה אשר לו יעדה בעדי
 מדיום בערוגת הכנסת הגדלות כהן שנו הלכות גדולות פליכ"ת
 עולם לו דבר השריך לכל נפש אדם שואלין אותו דבר וחצי דבר
 כחשבת כלה יכב נכלות סס נקבו דיו"ת חשפט סב"ע נרכו"ת
 הערוכות והצנע לכת ימקוה שהרה שעלו מן
 הרחש

טבילות אס"ף איש יסוד כל מירי דשו"ך להכבו בלכתא
 רברכתא אינסו ואביזריוו כמס תילי תפלויתא וזמנן דשקיל
 ועמי כהכבו מילי דמס"כו רבנן מקייל קהלות וכחכמה
 ובדעת חקק ומרה במקום שהרה וישראל קאופת חוקך מדות
 חכמים בקרה א' עיול"ת וידענא כנסתא דלחו חסיתא אנה וחן
 ידועתי מברעת במקום גדולים אשר בוכה לם בון עבדות עשר
 משלית גס איך כס"ה ל"ח להודות להכלל בזכ"ן של קדושים ותנש
 עיני בטורי לב קת"י מהדו"ן בנימ"ז נכזס מילי דכדי כו חסילות

שיר ידידות

אך אמנה היותם הפעורה ערב רפואתי לכה בארשא שפתו דל כשתי
 שורית סקופכות וזכות וחולות ולפי ריב חלשתי זאת היתה כסיכס
 כי חכבי אקרה כה עם חבל כביאים וסירו כשמהם בתופים ובמחולות
 ע"כ אמרתי ויהי אם אקדשם פכיו בקודש בזמירות וסיר האעלות

<p> אֲכַוֵּן תְּהִלָּה אֶעֱזֹר מַחֲלֹת תְּלִים יִנְבֵר דְּנָנִים וְנִילֹת טְרוּרָה כְּחֶמְחָה בְּמַלֹּת כְּלוֹלֹת לְדִינִים וְחֻקִּים טְהוֹרוֹת צְלוֹלוֹת וּמוֹסֵר חֲסִידִים בְּלִבָּם מַסְלוֹת וּמְדַר וּפְקָד בְּלִמּוֹד פְּעֻלוֹת בְּמַסְפֵּר בְּמִנְיָן קְרוֹת כּוֹ וְעוֹלוֹת וַיִּפְרַח וַיִּנְוָה יִקְרֵי הַגְּלוֹת לְאַרְצָה קְדוֹשָׁה בְּאַרְצוֹת שְׂכוֹלוֹת וּמְקַדֵּשׁ </p>	<p> בְּשִׂמְחָה וְנִילָה לְאַהוּב וְהַכִּיב לְאִישׁ רֵם מְחַבֵּר כַּחֲפַת חַתָּנִים מְלֹאכָה נְעִימָה יִשְׂרָיִם רְאוּ נָא אֲשֶׁר שָׁט וְהַקִּים וְאַסֵּף אֲמֵרוֹת וְאִמְדֵי נְעִידִים וְרַבֵּי פְעֻלִים וְחֻקֵּר וְשֻׁקֵר בְּמַקּוֹה טְהוֹרִים וְהִרְאָה בְּעִנְיָן סָקוּם מְעֻלוֹת יוֹ לְאֵל חֵי אֶקוּה בְּבָנִים הַגְּנוּנִים וְאֵל רֵם וְנִשְׂא יִקְבֹּץ פְּוֹרִים </p>
---	--

עֵיר יְדִידוֹת

וּמִקֶּדֶשׁ יְכוּנָן :	וּבְהֵן יִרְנָן :
בְּאֵימָה וִירָאָה :	לְנוֹרָא תְהִלּוֹת :
וְתִשׁוּבַ עֲבוּדָה :	לְאוּמָה תְּמוּדָה :
וּמִזְמוֹר לְתוֹדָה :	לְפָנָיו לְחִלּוֹת :
וְאִז כָּל עֲדָתוֹ :	בְּבוֹאֵם לְבֵיתוֹ :
בְּשִׁיר יַעֲלוּ שָׁם :	זְבָחִים וְעוֹלוֹת :

הכ"ר החותם פה פיזא יע"א בשנת ראשון לציון לפ"ק
הוא הצעיר אשר מ"ש"ך בקס"ת לתומו
עבר נרצע ליראי ה' ולחושבי שמו :

לשון מדבא

לרחימ"א דנפשי קסת"ו דרך ויכוננה דבר בעט"ו מה
טוב מדבש וגופת צופים המשכיל ונבון חכם
לכב דור"ש טוב לעמו כמהר"ר משה אהרן רחמים
פיאצה גר"ו :

מה

מקום מדבש קול אמרת אלום ברופה צירוף אחר צירוף
מלמד שקולע"א הקב"ה בכני שקולא"י סנע"ס בלחש
שב"א גדול באתת יקצמו למקרא העדה מה שאין הפה
יכולה לרבר הסיגה ידו בכח וכהדר לעמוד לשד"ט באזני כל העם
העומדים שורות שורות * בהר כפאי ובהר שמכאי שחיר"ו שחיר"ו
במליה זו תורה וזו שחר"ה שחר והפכ"ס בתלת שני קמיותא ויקט
עדות ניעקב ותורה ס' סינישראל ויבואה אל האדם כי הוא היזה אס
כל חי סמא דכולא לה' אלהינו הנסתרות * סימן אשר להם בשני לחות
מזומדות בחובים מאשי עבדיהם עשר ידות בודי משה כנדי"ס מסס
אורה ויבאה בזי"ן ביזי"ן מקטפי"ה ואזלי וזה כעין חסמל ויהיו
למאור"ת * מאן דפאא חמא חמ"ה מנרתקא ככוכב"ח דשבי"ת האי
מאן דבשכ"מאי יום גדול וכורא נג"ה לו סכיב דד"ק כד"ק רודף מסס
חפר וחפר"ה הלכנ"ה דודי בה ואדו"ס לכני ועטרת מאה פתרי מוניא
אשורי"ס בכוסר ות' מאריך רוחיה וגנ"י דיליה כאלו מקריב בכורי"ס
בכור שורו לעבודת מ"ט פניס טהר טהר גבר"א וגבר ישראל בשערי
תשו"בה בעסה וכסאע על הן הן ועל לאו לאו קו"ל דפרו"ש מרוב"ה
ובטפיה דאוריותא טוי"ן ויבואו מטיב להוציא מורו"ת * ואתקנול
הקתא לזי כבישתא רצה דעמיה בסבר פניס יפות תקורה והאזוס
יושבות על מלאת כסת"ר בותצ"ו וכסת"ר מתורגמנין בהויית ופירוקין
גורעין ומימיסין ודורסין אמרות טהורות יוכרנ"ע קטון אתא חמר"א
ובטס לשרגא לשי חומר"ו קול"ו אומר דברים אשר לו ח"ן טובו אכל
קנא מארעא קב"א דקשיית"א קסה כד"ל עני פייסך בצרר"ה
בערכיבות' דרישא דמתיא לודי עיורא סתום העין לא אחת אבל סתום
עניס עורות * לית הימנותא בעד"י עובדין דחול כסוס כפרד
נמטל

(*)

לשון מרפא

כמל ככהות חמור כוע"ר וינער"ו רשעים כלסון גוזמא ולסון סבאי
סן הן שדכרים כטויות גרון ומסקרו"ת כל כי סאי מלקח סתו רכנן
להכויא סת כלע"ס ולקת סת חן סעס וככרו חדא מרניויתא מחזיק
טויקתא לעילא מכל כרבתא עסי מועדים בשוקא סדרי **מישנה**
הלל לחמוכה כפך כופי"ס סמרוס עלי בא"ר תורה סקומי

דכרו חכמים כדרכוכו"ת וכמסמרות זאת ועוד גמיר"י מן סמאי
מיהכ ויהי **גמרא** גמור כי סייקר להו ניקר ותפסרה זיל קר"י ב"י
ר"ב הלל הוא ברב"ת רווחא לכסומי קרורא ותמתי

בלולה בשמן ססון למען סרכות סו"ס ערב לסיס סכין וחור"ת
ומסקה בני ישראל רביס סט"ו רב"י ס"ט"ו כוס סכר"ית סתק סוכות
וקבדר בסדרי כרווין סמתי כהדרת להכויא דין ודכר ס מבלגול

סכוע"ס מגלגלין ז' ר"ג וסן מגלגלין חוב"ס סכוינן סמסמקא
ד"ב כחצרות בית סלסונו סכרות קטיר"ת זרק סוא ממעסיכו
ומעצנון ידינו סערווין סכר ססוס סרוי"ס ילאו כל מוחא סכיל

וגביל לקיר"ס ולקעודה כי סתן ססכל כמרומי ולסון חכמים סמכא
קרא סכאן ומכאן וספרין סזיחו וקרייכא דמגרתא בעי לזיחא וסכל
רוב סמדבר כי סתן סספר סת יי סלוינו יודע"ס ר סופרא דסטרוס

סנדול לפי גדלו קרי ותמי כמקוס סממרו להסריך סריך למעבד סכו
והכי ונמקוס סממרו לקש"ר קיטר כתייס סרכה בקשר סל קיימא

עומד כקשרי סמלחמא ודין גרמ"א דמכניס סאי קיסיא וסאי פיר וקא
בפרק סכזקי"ן כי עדיין כין קטי"ן לא סגיע לפרק סמק"ל וסין ולא
רפיא נידיה כוסה כמדקרות עד סטר קמו סלקא סחד ככ ססססה

עמודי סתק **הרי"ף הרמב"ם והרא"ש** זיע"א ויערכו
סתיס סתיס

מירו דסתיס וכיור וכייל סא דתנו ססק"י פסק"י וקכ"א דכ"א סלכות
מרוכות סחוד ופרס"ת סעכו"ר באגדקא סמוסכת לבו סל סדס סחוד
סוכה"י ככ"ע ויכצעו על סתי ככרות ויעקב חוש סס יסס כח סגן

סיס סכניס **רבינו יעקב** בעל סטורים ויע"א סעלס סלגא
למור"י ספי **טור"א** דדככא מקרי דרדקי
מסמסדור"י מלי סאן דתמי

כלסון זך וסכיר
כנדרות וסחריסס **קארי** כחיל **דקארו** לוי ועמי סוא סקדוס
מוהריק"א ויע"א ססר סור לו ככוי"ן
כל

לשון מרפא

כל מה ששנו חכמים סימן יפה לו איז מקום דני"ר קדש
 צורף אותם ואת הזכרות * ומכל הזמניות נקיש וקלה לא
 דיון לפדוקים כי נסכרו מעיינות וירדה חולשא לעולם החלם יאמר לא
 ידעתי חב"ה במחנה העכרים בית חסה עליו מלתמה סגור וסביר
 והמכעס והסבער כער אנכי מאיש כי לא ראי זה כראי זה וידוי לו
 אסורות * באמת אמרו כי לא אלמן ישראל ובפל דור ודור עומדים
 בצביונם ונקומתם המה הנבורי חצר"ה חצר"ה אית להו מדפס ועולה
 לאדסופ"י סדר"ה בכל תפילות ישראל ויהודה יש סותח בדברים
 סדברים אלה הדברים ט"ל אירות * להקל על המעיון את פסקי ואת
 ערב"י כנחל הערב"ים זה אומר בכה וזה אומר בכה זו ארו"פה
 וכסר"ה מעלה ארוכה ללב דוח להבין ולהורות * ומרוה גם הוא יורה
 לתלמידי דרב מורה נבוכים עד אשר דק כל דגור הקטה עז"ם יוצאו
 צורר"ת * כאשר עשה ביום היום אח"ח משבח"ה הא"ח נכסנו מה פי
 הדריה חכס לבד מבני חוב"ב שרטט וכתם גופי הלכות קנין ופסקי

נדה על כל כבוד אח"י קרא שמו
 כל ששאלין אותו במסכת
כלה אח"ה ומעתיק את המנהגות *
 חקה חקק את חקי האסים ואת קורותיו לדעת מה יעשה ישראל

במקוה מים טהור וישא ברכה ע"י חפה וקדושין
 ארזתמ"ח בתולה

דמחור"ל על מנען ועל מסאן בחומרא דאתי לדידי **כלה** הנכונה
 למען שבר **נק"ים** מה' ומישראל יוסבות על דם * ונמשכות
 כאן שכה רכי הלכות מרובות שנה וסיר"ם ואסף איש
 טהור בעלי אסופות מהכי מלי עבלייתא והלכתא בדרותא לא סניח
 זוית ופנה לעשות לו דרך יכאזכה לו לחסור פרו"ת * פרי מפרז
 ובדולי עולם ראשונים כמלאכים ועד אחרין שקיל וטרי בהו סלקתיו
 שושנים היתקן בשפתותיו בכל"ה שושכני"ה ומלא חפניו קבורת
 כושא ומתן באמונה וישתם דובר"ות * זה הדור כלפינו קובו ככרו
 שייף עיול וכנס לבית המדרש ולמודו בידו והקר"ב והכרעיים סוין
 לשוכה כלכו כך פיו שני כתובים הבאים כאחד שני כתרות *
 לאחד קראתי כעם אחד האבי את ה"ור הראשון זה אחי באמן רחוא
 דכפשא ראו"ם כפל טע"ם מתמסקת **ר"ם מ"ם** סרבי"ם מים
 כלולים

ואלו הן המצוות אשר צונו לעשותם ואלו הן המצוות אשר צונו לא לעשותם ואלו הן המצוות אשר צונו לא לעשותם ואלו הן המצוות אשר צונו לעשותם

ואלו הן המצוות אשר צונו לעשותם ואלו הן המצוות אשר צונו לא לעשותם ואלו הן המצוות אשר צונו לא לעשותם ואלו הן המצוות אשר צונו לעשותם

לשון מרפא

כלולו ממדור ימלו כלדבריו כגחלי גחלי לוחשו"ת לו וכלון לחיות
ב"ן מזה בן סרת ולכו וינקית"ו אוסכו"ת ש"ס עסרו"ת סדוד האחד
דודי לי מכין דבר מתוך דבר רני ותקרי חכס כעזו כמו"ר **רפאל**
י"ן בכמ"ר **חזקיהו מילרולה** ז"ל בעדן נן
אלכיס

המקוסר"ות י"ה רעוא דקורוס ראשיה אכולא כרכא בכלי מחוזק
ברכה בכני סמוכי סמוכות דרנכן ויותיב המון בקר"ה דו סמרו"ן
לא יאונה אליהם רעה ושס צרות גס עשר גס כבוד יתן ה' באעצורי
אחבתא אדור לדור טבאא בביתא וחיי ארוכי עד עקיב וימין יתיב
מושכ"ע ועומד כסביע"ה חמורה מאה ועשר שרי עשרות אכא
דאמרי קסתיים סמעתי"א בטכח דאתיא אחת למעלה ושבע למטס
כיו מאן ספין ומאן רקיע מכניף ומייתי כמה קולמוסין עד חללו סל
עולם ודו"ל לבא מן הדין כמגל"ה עמוקא למען ספר תהלות המחבר
היו וחוקן ערכו כיו רבו מהרב"ה יקיצו וירכבו כל היום וכל הלילה
שלוש משמרות העשיר כס"רו יקבוצ עני"ו עם עניין איכשי ומזרן
בקול ענות על שלטי"ה ועל רבעי"ה ויעש להם בתים עלי עשור
מזמרות מזרקות חצוברות ואכן יד עניו אכן אקריב מנחת מרחש"ת
בארשת ספתי כשחי שורות יוצאות וחילו"ת את פני האדון סלח כא כיו
קטון לא דמי כעוכלא לדכא והקול כשמע בקול הסירים תחת הסיר
את הסירות יבא מנחם משמוע ישועה כהרי מרום ישראל כסימניו
ומצרו לעיד"כיה קא איזיל אשר עד"ן ל"ו היה ועוד לו א"ח המלוכה
ובעת רקוד ופקוד ה' איש על העדה כהן גדול משמש כשמוכה עומד
זמניב את הכרות ולוויים על דוכנס ישירו כדרכ"ה כרובים כשיר י'
הלשון שיר זכר תמים מלך לשר"ן אחד אגרא דני הלול"י ויעשו
הלוליס להלל לשבח לתת תב"ל ככעיתה בתוסים ובכבורות אכא ה'
עשה למען סמך לקבץ טלאים שה סורה ישראל בני לישועתך קויכו פל
היום ומרפא זו יביא בתוך הכאים מנחם לה כחשר יבואו בני ישראל
בכלי טהור בעיר ובעזרות אכ"ר :

ואז אהיה בעיניו **כמוצאת** סלוס (לפר"ק) יאמר כא ישראל אני
מנחתי וכולה סלו בירושלים דהפסא כמאז ומקדם
אלו שכ"י דורות עליכו יציץ כזרו והיה אור אור יקרות :

לשון

לשון מרפא

זרועי במכתם	אומר להותם
והולך בתמו :	אהלל לאיש תם
בחפת חתנים	מצרך פנינים
בשגלו בטעמו :	בדינים ספונים
בשבעה ברכות	ומורה מבוכות
ונושא בשמו :	הליכות הלכות
לאשה חסידה	במקוה לנדה
להראות מקומו :	כהפץ כחטרה
בסלם וידות	והכין במדות
בשכבו וקומו :	והבין יסודות
ומוסר בחכו	מאשר בדרכו
ויפה בצלמו :	והוא ר"ם בערכו
אנשים שלמים	וחכמת חכמים
בביתו בכרמו :	ומאן עצומים
ואזהב ידידים	דבריו אחרים
כמשטח לחרמו :	ושקר וברים
ויעיר חמתו	ומואס בדעתו
ומרבה אשמו :	לחונף עמיתו
להכיר לעולם	ובדיא ואולם
ועומד בעצמו :	לאל חי ונעלם
וטצוי	

לשון מרפא

ומקור ומעין	ומצוי וקניין
בכחיון מרומו :	לכל-סוד ובניין
וירבה כבודו	יחיה בחסדו
בכגרו כלחמו :	ויסמוך ידורו
ווכרו וספרו	ויגדיל יקרו
לתבל ועמו :	ויציץ בנזרו
תבלול בעינו	ומגביר לשונו
ויעטה שפמו	ימשש בקנו
עדתו לפאר	אלהים ימהר
למרמס לשומו :	ובועט ורוהר
ישלם מזורו	בקטב מדירי
בועפו בועמו :	עון האמורי
להקטיר בריאים	ויקבוץ טלאים
דבר יום ביומו :	וחלב מריאים

- יד כותבת ומעשה קש"ס שכיתרוקבו ויחבו כחשרו"ת
- מבנין הק"ל סבקלים לח שמוה קבוצתו"ו תלגלים סחורות
- כי אדם הקב"ו תכעורי כחזי קסה תלול מקבת אפיכירות
- את אחרונים אכי הוא חושון שבעיקן עוקפי תלמים וברונרות
- משה אהרן רחמים פייאצה ס"ט :

הקדמת המהבר נר"ו

אמור רבנן בטעמ"א כל הנהנה מסעודת
חתן ואינו משמחו עובר בחמשה
קולות :

אמור רבנן בכפי"לה ואם משמחו זוכה
לתורה שניתנה בה' קולות כדין הוא
שיטול שכרו :

אמור רבנן בששי"ם חכמה במדה שאדם
מודד בה מודדין לו זה כלל גדול
על כן אמרתי אני אל לכו שאין בי לא תורה
ולא מצוה בפתח"י שעדי"ם הלא קו"ל האר"ש
לפניך בה' קולות יוצאות וחולות :
בתר חתימה אוליגן קרא כדכתיב בעיני
והאר"ש תענה למאי דסמיך ליה כל
חד תיקום אדוכתיה אחר באחד יגשו אל פתח
הדכי"ר והיו לאחדים בקו"ל העובר הולך
בישר"ן :

קול

קורא מ' יום קודם וצירק פולד טפה זי מה תהא עליה
מכרות נאומרת חכס או טפט . החכמה והמדע מן
סמיא יבצ יבני אוט אשר כנרנמו . ועיר פרה אדם
וולד עד כיו וגדל הלך וגדל הריחה אומר צרקאי זו מתת אלמים הין
בורמו בקדושה ולידתו . יפכו מעינותו מוכס ברחובות פלגו מוס
הרוב אה סארץ והולידה והסמיחם אטע ס' להספחר בטעי נעמניס
ברוח בינתו . כשר יעוף הסמיס ומילין לכד פילאס ימלל גבוס אמלל
רבינן

הקדמת המחבר

ברכנו ככל אשר יפנה ויכלו קולע אל הסערה ולא יחסיא כל אמת
אמת תפסיה להאי זכא וסודרה אמתו אין חקר לתכונתו רבים חקרו
לכ אשר חתו לא פנה אל רהבים ותענוגות בני האדם לאפס ותבו
כחשבו לו האי לחודיה קאי כה אמר וכה דכר בחדרי משפיתו :

(א)

אני יושב בחוך ביתי מקום מושב מנוחתי
אני רואה בעולמי המזון עם רב ונבדלתי
ומדתי ומה חיי אני מבין במה שבתתי
ומה שכלי ברעיוני אני בנתי ידיעתי :

(ב)

אני פה קם ומהלכי זבול דורך ואדמתי
אני משכיל ברמיוני תנועת כל כטראיתי
אנשים טף בהמות עוף ויורוני למידתי
ולא אסע ולא אמוט ברנלי ממכון שבתתי :

(ג)

נב יאים עם חכמים שם במדרשי בחברתי
ואנשי שם בחכמותם ובעלי שיר דרישתי
זפה יושבים יונים הם ועברים סוככים אותי
ורבים יש ועם כל זה לבדו הוא ישיבתי :

ואם

הקדמת המחבר

(ד)

וּאִם אֲשַׁאל לְבַל אֶחָד · דְּבַר חֲכָמָה לְחַכְמָתִי ·
 מְלוּמַד הוּא וְגַם מוֹכֵן · לְחַכִּין לִי שְׁאֵלָתִי ·
 וְאִם לֹא-אֲשֶׁ אֱלֹהֵ מַהֵם · דְּמָמָה בָּם בְּסִפְתֵּי ·
 וְאִין דְּבוּר בְּסִפְרֵיהֶם · וְדַק אֶךְ עֵת חִפְיִשְׁתִּי ·

(ה)

לֵךְ תֵּבֵל אֲדַבֵּר לָךְ · וְהִנַּח לִי בְּשִׁלּוֹתַי ·
 וְנִפְשֵׁי עוֹז וְאַתְעַדֵּן · בְּנֵן גִּילִי וְחֲדוּתִי ·
 וְהִדַּעַת אֲנִי אֲחַמּוּד · עָלַי פֶּן רַב אֲשֶׁר אֲתִי ·
 וְהַמּוֹבּוֹת וּמְנִיּוֹת · מְתוֹקוֹת לֹא רוּיָתִי ·

סאתם לאים הלזה ודעת לכפשו ינעם גולות עוליות ונולות
 תחתות דעת ומומט לח זו מחכנך קרי לסו
ששון

קול

בנידוף ארזו לכנון הרמים הם אמרו לא נקנס תורה אל
 לאובלו המן אם אין קנאח אין תורה שזעתתא בעיא צילותא
 לכה ככוסא תליא אי בעית אימא גמרא ואבע"א סגרא נכרא
 דמריה שייעיה מסביקין לו מים ומזון ספיק הראוי וכן כשות די
 מחסורו אשר יחסר לו בצדה גדוסס כמסקל ובמאורה כועותי הזמן
 אל וכלוהו שקט הוא אל סגריו כחמרא דיתוב אדורדויה אלו דכרוס
 מרחיבין דעקו של אדם מרכה ושיכט מרבה תורה לאיס אשר אלה
 לו ספ"ר גזת"ו שקדמה לו ידיעה בקחילה קודם יצירתו ול"ו דעת
 ול"ו תכונס למה הדבר דומס למאן דסקכו לו מן השמים קנין הנוף
 וקנין פירות ולא ימים מעשות פרו הדרא פירו וארעא הדרא
 תרוויבו צרכי אי לא קוימא הא לא קוימא הא הארץ השמנה והכנא
 דרכ"ה לעבדה ולשמרס לא ימיש מעדך האסל כקיעות תליא מלתא
 אוק נח"ת אלוך זר"ח קבא לו מאר"ה הולך ואור ככ"ה השמש כגבורתי

שמזיר

(3)

הקדמת המחבר

במחיר לארץ ולדמים ליסודים היתה אורה זו קורה **ישמחה**

קול

שועת עניים בני ברכי דרבנן דשלבו ברכים כושלות וזו
 הדחק להביא טרף לביתם שתין רהוטו רהוט ירדו לצערי'ם
 קצתהם דבער'י לחם נר ומים לחץ חובלי לחם העשבים מאה פערים
 הבימני דרבנן דכלו חכד זכרם וכטל סכוויס ביום קרה ועבר כינ'ם
 ובבר עמוכ'ה הכל חוליס חבל קיור דזבא דגמ' חגלים יצורים
 חזקת בנתים שוכר חייב ובעל הבית דוחק פעם בחון פעם ברחובות
 דומה כמי שפגעו הדיב נעשה בשרו חידודין חידודין וזי מברא
 וזי מביחא בויס עמרו קינ'ם בני תמרורים חלו הן תמידין בסדרן
 דבר יוס ביומי' ומוספין ארבע חכות ביוקין תחבלים כרמים עדת
 אכירים חין בקומץ משביע ומה יתן ומה יוסיף להאי צורבא
 מרבנן דנקא וחזי דנקא בעודה בכפו יבלענה ואין ביחא כיפזזה
 וסכן רע רואה הנכנסים ולא את ביוחאים כמים הניגרים וזת נח'ת
 עבדו ה' ודין גמ'א דעתם מטורפת עליהם כים כנרש וכל חכמתם
 תתכלע ורמי הקומה גדועים קשו גכירים חתים וכנשלים ומה
 מתכפרים ורביא חמר להו לרבנן בתטותא בעינא מינויכו דלא פיקו
 קאלו לא ביומי כוסן ולא ביומי תשרי וכו' והאיודנא הן לא צורבא ולא
 כאסוף וכל העתים שוים לא שרירין ולא קייאין כידי מתקום
 קביעותייכו מהדרין מן המהדרין חיידי דשרידו כולי שתא
 מבוקר לערב יוכחו חיידי דנפיש צערייהו כפסס ברפשה תקמוג כנס
 כשבר וכדכה כקתיי מכתת שיעורייכו וכל רוח חין כקרנא לא מכו
 לחוקמי כס ויישו בתומטי

חזן

קול

מדבר בנכותי מנחה באכחה שוברת באר'ם פרישה פאר'ם ציה
 כשיתת דקלוי'ם גשרא לבית ביה חד מאני מולי מעליותא דגמרו
 ותקכו קנין קורה משעת יכירה חמר דעת ותבונה וזאת סתית כחה
 הרפתקי דערו עלי ישתרגר עלי על צוחרי לח יתמונו השב רוחי תחוד
 כיכד רחש לא קמה עול רית בו חלף הלך לו ועתה חנה פניה חם
 חמרת'י אספרה כמו קברה היריעה מהכיל ומה מני יסודך מריב דבר'י
 לא יחדל פכ'ע וחבורה ומכה טריב זה המעלה בזכור ג'איתא זכירה
 זכירה כיון דלזכרון קא חתין כלפני'ם דמי דיה לברה בשעתא בוצק
 לפתור

הקדמת המחבר
 ישמחה
 קול
 חזן
 קול

הקדמת המחבר
 ישמחה
 קול
 חזן
 קול

הקרמת המחנך

לעתיד לבא אבא ה' הוסיפה כא' אך בזאת לא יכולתי להתאסף חין
 בכלל אלא מה שבפרט דאגה בלב איש ישיגה לחרים כי אזכרה
 ימים מקדם כהלו ברו עלי ראשי מר ניסו אבא מרי זל"ה שעתה
 קיימת לו להסתוסף בצית ה' רובץ בין המשפ' זיס משמש בית חולמא'
 מיום שחלה את חליו לא שליתי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז בו
 כתקש משמי מרומי תנב"ה במחיתתן של מדוקי ובינתה מבוחתי כבוד
 במנוחה בכוכה לפני סוכן מעיכס' תא לבי בקרבו ואת רם לא אחכיף
 מידי זכרו הן חכי כשארתי לבדו בלי משען ומשענה' ואין דורש ואין
 מבקש עלי לאמר חזקו ידים רפות באגורת כסף וכבר לחס ולא ימס
 מקור האכל כל הימים וגם עד וקנה' ואחרון הכבוד כיוצא ביוצא היינו
 האי דאתרובס בקיבו ועדין ארקד ביבא כליתת עולם לא תשכח
 גדול כבוד הכריות והפניפים מושכים את ידיהם כסוגו אחר יבוא
 בושת כל היום כליתתי כגדו יבוסת פני בסתני חרפה סברה לבי אזיל
 חיורא יתתי סומקא להודיע צערי לרבים ולשפת חסמים היינו
 עזובה היינו סכוחה זו קשה מן הרחשונה יתן אלם היו בעוכרי צלוה
 פוקה סת ית ועברוה מחשבה מוטלת אפי' לדבר תורה לא יכולתי
 עיד להסתוסף בכל החכמה ישיבת קדש עמי יתנה ושלחתי טלילא
 דגברא קשה רפוי בתוג וחלום הסרכבה קוצר המשיג ועומק המושג
 כחלה מתתי אל כא רפא כא' אליו אליו למה עזבתני חין מעבור לך
 להוסיף השיכני וחשובה כירתי קדם שבתי בבית ה' ישיבה שיש בה
 סמוכה לחזות כביעס ה' הא למנמר הא לאגמורי תורה צוה לכו משה
 מאורש' ה' לכו ולקטטס בעדי עדיוס תעדה כלום **כברה**

קול מנהלית **חופי"ת התנים** קונטרס בלום
 קטן סכמית והמיכות
 אינו אלא שרף הכיטף מעני
 ברובים ברוש תדבר וחאשור הרימים והניטאים האומנים מובדי ארץ
 אשר בית ישראל ככון עליהם לתורה ולתעודא' ראשין סדראשון
 מאסף כסקי מרן הקדוש בשולחנו הסבור והיכות דמ"א איש על
 מחנכו ויא' על דגלו כסדר המוקדמים והמאומרים ה' מוקדם
 ומאחר מאי דמוקדם ומאי דמאחר מאחר כך הוא המדה'
 דבר השבית ומשוו דבר השוה לכל כפש אחיה אהל אהל מיום הסדוכין

הקדמת המחבר

עד כי חתן יצא מחדרו וכלה מחופתה נאה וחמודה : אתיא סבאה
הנאה אסיסא דמגולתא מבזות פרישת עונה ושעורה למר בדאית ליה
ולמר בדאית ליה כפתים דרכנן דין מעוברת ומניקה ולאיש אשר
ישכב עם טמאה תורת היוולדת משעת לידה : אתיא קדש קדש דברים
שבקדושה דברים העומדים ברומן של עולם קונט' **הצנע לכת**
וכל מידי דשייך לספרא דנביעות"א מחשבה טובה

הקב"ה מרפא למנפש"ה אמן דזכי לעובר ל"ו קנה קנה לו דבריו תורה
קנה לו חיי העה"ב וכל העם אומרים מקודש מבטן ומשריון ברוך
שזה ילד חמד בחורים כחמד למראה על כל שכיות החמלה : ואחרון
אחרון חביב עלי קונט' **מקוה טהרה** כפיק מיניה הלכה
למעשה עמד וימודד גדולה של מצוה

המים אשר על המעלות בהמצאה חדשה על פי דרכי התשובות כקו
העדה : לא כחדתו אמרו קדוש לקדושים אשר בארץ זי"ע המה
הגבורי' אשר תעולם אנשי השם הכהו השל"י רכב"י לאסקוי שמעת'
אליבא דהלכתא כוונתיהו ומטעמיהו איניהו ואבזירוייהו העומדים
נוכח השולח"ן הלכה כבמראו וכל דבריהם כנחלו איש דת למן
ואסלדה : ובכולהו מילי מטעם קא טעים מפיו סופרים ומפי ספרים
מה המצוה ומה טעם יש בה טעם בעיקר אעיקרא קאי ובפרט מן
הפרט נמנהגי העיר באונה פרטים על מי יסמוכו ומי הוא זה ואיזה
הוא הסוסק אשר עליו אדניהם הוטבעו כי לית כתוב"ה דלא רמו בה
תגרא : ועד אחריון חרושה' על לוח דכר השמיט"ה וליקוטי בתר
ליקוטי אשר אספתי בעומרים משאר אחרונים קדשים גם ישנים שלא
הובאו בתוך הקונט' שלא לכלכל דעת השומעים והמורים : הלא
לאמוכה חביבי הוודעו מה יתן זה לפוס רכנן דפקיעי ומומחים
כאילה ביבכה וכרב באיסורי וכד קיימו אחד כרעא ויורו המורי"ם
ותצא דיכ"א" משכ"א שאינה צריכה היא וכל יתר כנטול דמי ועוד
לקרא יהודה : ותפי זאת נחמתי והן תוחלתי ידיכוני לכפ זכות והמה
יהיו לי בעוזרו כיון דאנן יתמי דיתמי ותלמידו דכו רב כמוני
כאזנעתא בבירא לשכחא : ובקורא לסכרא : ולגמרא כי סכתא
בגידא' אהכיח לן מיהא דכי ישא איש בדבר האלים אחד כרעא ברנע
קטון נתן להשב"ן ומתוך סדרן של כתובי"ם ישכיל ויבין להיכן הדין
כונה מלתא פסיקתא קתני ולא יטעה אכה ומהרה יורה על הין

ולאו

הקדמת המהבר

ולאו ולא רפיא בידים כלכס כסוקס לו יעדס • ועדי נסמס ככרות
המלכס עלי למדר הסניכס על מתכונס כסדר הסוג וכסס כו לחו
כסעתק'כלכד תלס מלכ'כסר כל ישר הולך ירסס בעיניו ולככו יכין
וכסס כור'ף כו הוזן כוגר לס כככו יסיכ קכע ספסוק סס סין
מכסוס לסוזר על סמקר'ס כסקס מיכס לסרסס יקרתס • ולס כססס
כססס יכסתי חוזן ממכסוכתי מכיסת סדיוט לסורוק לסלכס ולמכסס
דכרו חלס לסוזסס כו סין כונתי ס'ו לסקגלל ולסספסר לסדמס
לסרפס למסן דלכיס מדס • חלס לרגל סמלכס ססר לסכו סלכסן
ודרך סלול'דרכתי לסכיס כל כסס לידו ססר לס יסס'כל כס וסלכ'כ'
ככוכס ומככסין על סמומ'ר כקול תודס וכקול חומיס

קו"ל חותמי ברכות אל מול פני **חתן** איש חמדותי
ידבר נא עבדך דבריאם תעש' לי הדבר הזה
לקוח את ספר התורה הזאת לדעת את החוקי ואת התורות
ככדני נא בזאת והרני כאילו הייתי באוכלי שלחניך ונהנתי
מסעורתך והס אמרו כל הנהנה מסעורת חתן • הוא העובר
על הפקודי'ס'על כן נתתי את קול'י כפת'ה הר'ביר בששון
ושמחה לחתן וכלה ולאל להודותי ואל נא תשת עלי חטאת
לאמר אל תשמע קול'ך עמנו הן קו"ל ענות הלזשה קלא
דל'ה פסיק ורבה העצוב'ה בקרב האר'ש • חנה כאתי
אליך עתה בקו"ל המיסיף קו"ל חותמי ברכו' אם נא מצאתי
הזכעיניך קח נא את ברכתי ברכ'הדיוט קל'ה כמות שחיא:
קול ששון ישמע באחליך אהל כל יצען כל יסע
יתדותיו לנצה וכנית לך בית נאמן יתן ה'
אל האשה הבאה אל כיתך כרחל וכלאה מנשים כאהל
תכורך ברכות שמים מעל:

וקול שמחה ושמחת אתה וכיתך מרוכ כל טוב •
יצו ה' אתך את הברכה בכל משלח
ידיך השם נבולך שלום חלב חטים ישביעך וימלאו אסמיןך
שבע ותירוש יקביך יפדוצו עד שיכלו שפתותיך מלומר די •
אשחך תהיה כגפן פוריה בניך כשתילי ותים סביב לשלחנך
דשנים

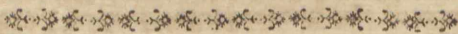
הקדמת המחבר

דשנים ורעננים מלאים דעת ויראת ה' יחיו דגן ויפרחו
כנפן כבנים ובני בנים מונייהו מלכו יאריכו ימך על
הארמה ועיניך רואות ואוניך תשמענה **קול חתן**
חתניך לוקחי בנותיך וקול כלה לבניך
הנאהבים והנעימים וראה בנים לבניך בני
שלשים ורוד רביעי :

סודך לחתומה מכליכין האידלך בחטוקא מיכיס דמר הלא לורכיה לו"ו
דקירוכין ולו"ו דשכיכון בעגלא ובזמן קריב יתו ובחמיניה בן וסי
כראש מקצן כפוכים תוליד ומניא מעלה בתוככי ירושלים כל הקהל
כאיש אחד חכירים הטובה כרצונך **את ציון** (לפ"ק) בראשו כל
את עבא העיר וארמון על משפטו יטב נכון יהיה הר

נות ה' כראש הכרים טמח קטמח בניך הלא זה העם אשר בו כתר
וישראל עוסק תיל איש קתק נפכו כשעמא ובסוב לכב וישמע נערו
יהודה ובמכות ירושלים **קול ששון וקול שמחה**
קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו :

כ"ר שפל אנשים עמוס התלאו ומעוך וכתות כותותי מכתת
שיעוריה יקר ממלל ועמוק לישן חסר פועל שם ומלה
רפאל ס"ט בלא"א חזקיהו מילדולה זלה"ה :

על כ"י לחן למנצח בנינותי

שְׂדֵי נֹרָא יִשְׁלַח יְנוּן לקבוץ את גולה כורה
בין כוכבים ישים קנה לתהלה יציץ נורה
או ישמע קול ששון תודה וקול (לפ"ק) ומרה
בשחרה

לא יכבה לעד נורה :

הקדמה

סנ"ף שהורז מנברא דאתא מרכבו קדש זה סיני נברא רבא
צורת **יעקב** חקוקה מר כי הדרי"ה תורה דיליה היא
לא זו מחככה ה"ה החכם השלם והכולל דינא
הוא ונחית לדינא ספר דתא ומתא ועוד זאת יתירה עניו
מאד מדה טובה מרובה כמותר **יעקב** י"ץ ב"ן
פרת מהאשל הנרול אשר או"ר לו לדעת את שלום
הסת"ר ויצא יצח"ק לשו"ה בשדה כדו"ן נסבא הרב הגדול
כמותר **יעקב יוסף נונים ואים** וצוק"ל צדיק
באומנותו יחיה לעולם

שכולו חיים חיי העולם הבא :

מימי קדם ושנים קדמוניות אכשו"ר דר"י דר"י דור
דור ודורשיו דור דור וחמיו ממספחת ר"ס
אוף עיר"ס מעלת המחבר חיילים יגבר מלכותא
ול"ו תנא עטרו"ת הד"ר שרים קמו עמדו במחנה הלהים
זה בינ"ן דמורין מורי הוראות בישראל השדות הפסגה
מינייהו מלכי רבנן דנפק מינייהו זית רענן זרעא מעליא
סולת נקיה הוא ההולך קדמת הצו"ר ממקומו שואף ורח
אור נגהי עלם מעלמי רב רחום חי רחום"ס בעל טע"ס ושמש"י
ספר"ה גהר נהיר נהוריה כשרגא מלחמות ה' הוא גלחם
במלחמתה של תורה והוא חגור חרבו על ירכו מאן דלביש
תריס טארגא הרי זה גול"ה מילי דתסתמן ויהי כמשח"ק
עד אשר דק ויהי לעפר כהדין חרגא מלי כריסיה גופי
הלכות לא יחסר כמוג מינה של תורה דמי האי מוגא
כלפיחית בדבש טעמו וה' עמו שהלכה כמותו כונה ביתו
מל"א לדק תוכה קדש ונגה זה חלק אדם המשביל ונבון
חכים יתקרו (נשם העצם לכבוד ולתפארת לא נשם הציור כלו
כסדר"ת כי כך הוא המדה ותמי האמת כעדרת) כמותר"ר
רפאל

הקדמה

רפאל מילרולה נר"ו חזו מאי דקמן ויקראו בית

ישראל את שמו מן השחקי"ל מילוליה

בזקל הקדש בספר **חופת התנים** הלכתא ומנהגא:
לחמן בחדרו וכלה

היה מתכוין לגמרה של תורה בכל דיני גדה ומידות מקוה
הינהו ואביו רייבו נדק בחורין ובסדקין בלך שבסדקי עריב"ה
ושיח"ה גאה קבלם בעמיר בקל"ר המין ומשתעי במחנה

ובאמת אמרו על האי שופרא דגל"י בארעא אהני כתיבה
לגרעון לה יתיבנו הוללי"ם כי מורידים ולא מעלים איפסיק
מתותיה דרגא לפעלא טבא אמרנא יישר ותומכו מאושר

קנה לו קנין תורה הנה שכרו אתו ליסדר ליה מר אלהינו
שבשמים כבנא דברכתא ברכה טעוכ"ה תישוק ליה קרנ"א

הקרו קיימת לו לעולם שכלו טוב במדה טובה מרובה וכל
ספר הרגא: ספר"א בתר עלותיה קאמר מר לי מר על גלות
המרו והנעור אל נחמו"ת ה' יופיע שערי נחמה בכפלים

לבנים שגלו מעל שלחן אביהם והיו הכני"ם האלה לזכרון
להני מו שענה את יונה במעי הדגה ראה תראה בעני
המתך דא כנסת ישראל הרכה והענגה שלח תשלח רעוים

חפשי נחזי הגן הבית בהבנותו רצפת בהטוש או יישר ישראל
ההלל והשמחה הילולי וחינא כיר"א נס"ו:

דברי עמו"ם שכלו על שכמו את כל התלואה ועינאיה
מטייפין יבר"ה ה' בריא"ה כותב וחותם לכבוד

התורה ולכבוד מעלת תהלת המחבר לפירת תפארה
פה ליוורנו וע"הג' ימים לחדש דין הוא אדר הנהדר
שנת כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד לפ"ק:

תולעת יעקב גונים ואים ס"ט:

ראשית הנשׁ

הלא כה דברי באר"ש הלזו אל נערי
 בני ישראל לנחותם הדרך ישכון אור
 לבקש מנוח אשר יטב להם ותהיה להם
 לעזר ולהועיל ולהתריס נגד הרעות
 הכוזבות מההמוניים :
 וזה החילי בעזרת צורי וגואלי :

ישתנו הרעיונים ויתחלפו הרעות בשנוי הזמנים
 וסדר הדורות . אמנם הרת האלהי לא תשתנה
 ולא תתחלף בשום צד בעולם ואפי' אחת ממצותיה ומקרי
 הזמן הנולדים בכל דור ודור לא יכריחו לקבל שנוי
 מה וקושי הקיום בשום אחת מהנה . כי הוא ההכמה הוא
 המרע והעלה שמו גלוי וידוע לפניו שכל דור ודור ביכול
 הכתוב מדבר . וכמו שאמר דהמע"ה וראת'ה' טהורה
 עומדת לעד ונו' והכונה כיון שתכלית קיום המיצות ויראת
 ה' הוא לחקן הנפש ולשלמותה ולצורפה וללכנה עד כי
 תוכח לעלות מעלה מעלה אל המטיבה העולה דרך בית

חופת חתנים

אל. א"כ היא נצחית עומדת לעד שהאמת לא ישתנה מעולם ואם למראה עינינו לפעמים מסיבת מקרי הזמן ותולדותיו מקבל' שינוי מה הוא מהשתנות דעותינו בעיני העולם ומצר המקבל ולא מצר הנותן וכחירת מין האנושי בדרכי העולם הנוטים מהדרך הסלולה ולכתם אהר ההכל היתה סיבה למניעת קיומה והכל מחמת המציק יצרנו חרע כי גבר אויב בכל דור ודור. **אחת** ממצות ה' אשר תעשנה הלא היא פריה ורביה ותועלתה לקיום מין האנושי וההעדר ממנה זולת מניעת התועלת ההפסד לא ימנע כי טבע האדם מוכן להתנברות תאות המשגל ולא ינצל להודונו באיסור. ואם יש המתפאר לחכמיש בזה אל תאמן לו כי השבע לא ישתנה והעיכובים במצוה הזאת רבו כמו רבו ובולם מצר התחלפות דעות הרורות ומנחני המדינה. ואם תתבונן במצוה כצורתה וכנתינתה תראה כי העיכובים באים מצדנו ומהנתינתנו ולא מזולת זה. **העכוב** העיקרי הוא מחמת הממון ער נמצא הסך הנראה בעינינו. וכי הדת האלהי אמרה שלא נקיים מצוה זאת עד שיכניסו לנו סך נהוגיא כך וכך? אדרבא אי אולינן בטר קראי צריך ליתן לאשה סך מה ושיערו חכמים ואסמכוהו אקראי'ן שקל כסף כרי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ואה"נ דאם לפי הדור או לפי מה שהוא ארם בזה הסך המועט תהא קלה בעיניו להוציאה יכופין אנו להוסיף וליתן ברצוננו אבל אם בהמשך הרורות נשתדבב המנחג שהיא מכנסת סך ממון לנדוניא האם בזה נאמר שקבל שנו המצוה האלהי? בהניע זמן חיובינו לקיום מצוה זו נשתדל ונהזור על אשה הנזנה ונקבל מה שיתנו לנו המעט הוא אם רב ונכלכל דברינו במשפט כפי יכולתינו והשנת ירינו ולא נפנה דרך ברמי"ם רמי הקומה גדועים זמן השמים מסייעין. וכתב רמ"א באה"ע ואם פסקו לו ממון הרבה לשרופין והזרו בהם לא יענן כלתו משום זה ולא יתקושט בעבור נכסי אשתו ומי שעושה כן אינו מצליה ואין ויוונו עולה

הופת התנים

עולה יפה כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של
יושר וכל העושה כן או מעגן עצמו להמתין מלישא אשה
בשביל חמדת ממון עד שימצא אשה שתתן לו ממון אסור
ומקרי נושא אשה לשם ממון אלא כל מה שיתן לו חמיו
וחמותו יקה בעין טוב ואי יצליחו **העכוב** האחר ולפנים
יותר עיקרי הוא כשאין ידיו ולפרנס אשה ובנים לפי הצריך וגם אחר החשתללו' בכהנו
ועוצם ידיו לחזור אחר אומנות אינו מספיק לנו כדי היותנו
והאמת כי העניות לא ימנע ממין האנושי והוא גלגל
החזור בעולם ויבא הסתירה ליסוד שקדמנו שסוף סוף
מקבלת המצוה איזה שנוי וקושי קיומה מוצד עצמה מסיבת
חילוף מדרגת האנשים שאין בידם לתקן ולא מצד המקבל
התשובה בזה ברורה כשמש כצהרים אחר שנכרך
עיקר גרול עפ"י תורתנו הקדושה שרוב
ההמוני מאומתינו טועים בו והוא כי האומה הישראלית
הנבחרת איש באחיו יגשו ולא יתפרדו וכל פרטי ופרטי
מהאומה הזאת אחנו בעבותות אהבה עם הבירו ויעשו
כלם אנודה אחת וכמו שבא הצווי ואהבת לרעך כמוך כי
על כן אמרו הו"ל על פסוק וכשלו איש באחיו ואיש ברעהו
כל ישראל ערביין זה לזה וכמו כן כתבו בת הקודמים משם
מהר"ש אלקביץ בטעם מחצית השקל הביאו מהר"י אלנאוי
ו"ל כי טעם היות מחצית השקל ולא שקל שלם היה להורות
ולהזהיר על היהודי כי זה נותן מחצית שקלו וזה מחצית
שקלו והיה אהר כי כל אחד בלתי התייחד עם רעהו פלגא
דנופא חשיב ואהר באחד יגשו והיו לאחרים וכיוצא בזה
כ' מהרי"מ ש"כ"ו ע"ש והוא הדבר אשר דברנו ומעתה
עוד תשוב תראה עד היכן מניע חתתהברות והיהודי הלזה
בענין הממון שחלק האל יתעלה לכל המון ישראל כי רובם
ככולם עולה על רוחם כי להם לברם לתועלתן ולתשמישם
ניתן להם ואיך יתנו לאחרים חילם מה שקנו בכחם ועוצם
ידם ודי ליתן ככל ע"ש או פעם אחת בחדש פרושות דנקא
וחצי

(4)

חופת התנים

והצי רנקא וכוה מתקיימת מצות הצדקה ואלו דברים שאין להם שיעור וכל אחר ישער את עצמו כי הזמן אינו ראוי לכבוז את ממונו ומי יודע אם באחרית הימים יחזר להם המנוח ואם אין הקומץ משביע את העני יתפרנס בפת לחם כי ל"ו על הלחם לבדו יחיה האדם וכל אחר לפי מדרגתו ולפי כבורו אבל אין הרבה בן כפי היסוד שיסדרנו ומדת הכליות המכלה את העולם היא הנותנת כמועצות ודעת כוזבת כזאת ופקדו את הארורה הזאת וקברוה וכו' ויהיו דברי אלו מיוסדות על ארנו פו אמרתי להביא נלהעתיק איוה לשונות של הנשר הנדול בעל הכנפים ה"ה הרמב"ם ו"ל מחל' מתנות עניים וכוה ישימו יד לפיהם אם יאמרו עלי ראו הביא לנו איש עברי מילי דחכירות וההר"ש אשר ברא מלכו כי מי יבא אחרי ה"ה לך להתרים ולהרים יד זולת הכבתיש גם במצות השכליות שהרעת והמוסר מהייבת אותם בפ"ו כ"ו ל"מ"ע ליתן צדקה לעניי ישראל כפי מה שראוי לעניי אם חיתה יד הנותן משנת שנאמר פתוה תפתה את ירך לו ונאמר והחזקת כו גר ותושב וחי עניך ונאמר וחי אחיך עמך וכל הרואה עני מבקש ורני לים עיניו ממנו ולא נתן לו צדקה עבר בל"ת שנאמר לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחך האביון לפי מה שחפר העני אתה מצווה ליתן לו אם אין לו כמות מכסים אותו אם אין לו כלי בית קונין לו אם אין לו אשה משיאין אותו ואם חיתה אשה משיאין אותה לאיש ואפי' היה רחבו של זה העני לרכוב על הכוס ועבר רץ לפניו והעני ירד מנכסיו קונין לו כוס לרכוב עליו ועבר לרוץ לפניו שנאמר דו בחסורו אשר יחסר לו ומצווה אתה להשלים חסרונו ואין אתה מצווה לעשרו יתום שבא להשיאו אשה שוכרין לו בית ומציעים לו גטת וכל כלי תשמישו ואח"כ משיאין לו אשה כפי העני ושאלו די מחסורו ואין יד הנותן משנת נותנין לו כפי השנת ידו וכמה עד המישיה נכסיו מצווה מן המובהר ואחר מעשיה נכסיו כינוני

אין להם שיעור וכל אחר ישער את עצמו כי הזמן אינו ראוי לכבוז את ממונו ומי יודע אם באחרית הימים יחזר להם המנוח ואם אין הקומץ משביע את העני יתפרנס בפת לחם כי ל"ו על הלחם לבדו יחיה האדם וכל אחר לפי מדרגתו ולפי כבורו אבל אין הרבה בן כפי היסוד שיסדרנו ומדת הכליות המכלה את העולם היא הנותנת כמועצות ודעת כוזבת כזאת ופקדו את הארורה הזאת וקברוה וכו' ויהיו דברי אלו מיוסדות על ארנו פו אמרתי להביא נלהעתיק איוה לשונות של הנשר הנדול בעל הכנפים ה"ה הרמב"ם ו"ל מחל' מתנות עניים וכוה ישימו יד לפיהם אם יאמרו עלי ראו הביא לנו איש עברי מילי דחכירות וההר"ש אשר ברא מלכו כי מי יבא אחרי ה"ה לך להתרים ולהרים יד זולת הכבתיש גם במצות השכליות שהרעת והמוסר מהייבת אותם בפ"ו כ"ו ל"מ"ע ליתן צדקה לעניי ישראל כפי מה שראוי לעניי אם חיתה יד הנותן משנת שנאמר פתוה תפתה את ירך לו ונאמר והחזקת כו גר ותושב וחי עניך ונאמר וחי אחיך עמך וכל הרואה עני מבקש ורני לים עיניו ממנו ולא נתן לו צדקה עבר בל"ת שנאמר לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחך האביון לפי מה שחפר העני אתה מצווה ליתן לו אם אין לו כמות מכסים אותו אם אין לו כלי בית קונין לו אם אין לו אשה משיאין אותו ואם חיתה אשה משיאין אותה לאיש ואפי' היה רחבו של זה העני לרכוב על הכוס ועבר רץ לפניו והעני ירד מנכסיו קונין לו כוס לרכוב עליו ועבר לרוץ לפניו שנאמר דו בחסורו אשר יחסר לו ומצווה אתה להשלים חסרונו ואין אתה מצווה לעשרו יתום שבא להשיאו אשה שוכרין לו בית ומציעים לו גטת וכל כלי תשמישו ואח"כ משיאין לו אשה כפי העני ושאלו די מחסורו ואין יד הנותן משנת נותנין לו כפי השנת ידו וכמה עד המישיה נכסיו מצווה מן המובהר ואחר מעשיה נכסיו כינוני

חופת התנים

בינוני פחות מכן עין רעה ובפ"ט ד"ל כל עיר שיש בה ישראל היופיך לתעמיד מהם נבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים שיהיו מהורין על העם מערם שבת לערב שבת לוקחין מכל אחד ואחד מה שהוא ראוי ליתן ודבר הקצוב עליו והן מחלקין המעות מערב שבת לערב שבת ונותנין לכל עני ועני מזונות הבכפיקים לשבעה ימים וזו היא הנקראת קופה וכן מעמידן נבאין שלוקחין בכל יום ויום מכל חצר וחצר פת ומוני מאכל או פירות או מעות ממי שמתרב לפי שעה ומחלקין את הנכס לערב בין העניים ונותנין לכל עני ממנו פרנסת יוכו וזהו הנקרא תמחוי מעולם לא ראינו ולא שמענו בקהל מישראל שאין לחן קופה של צדקה אבל תמחוי יש מקומות שנהנו בו ויש מקומות שלא נהנו בו ובפ"י ד"ל לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היוק נגלל בשביל הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום כל המרחם מרחמין עליו שנ' ונתן לך רחמים וגו' וכל מי שהוא אמורי ואינו מרחם יש להוש ליהמו עוד שם שמנה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המהויק ביד ישראל המך ונתן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או מוציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לכהיות לשאל ועל זה נאמר וחזקת בוגר ותושב והי עמך כלומר החזק בו עד שלא יפול ויצטרך פחות מזה הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח שחרי זו מצוה לשמה כגון לשכת השאים שהיתה במקדש שהיו הצדקיים נותנין בה בחשאי והעניים בני טובים מתפרנסין מומנה בחשאי וקרוב לזה הנותן לתוך קופה של צדקה ולא יתן אדם לתוך קופה של צדקה א"כ ידע שחמומה נאמן וחכם יודע להנהיג כשורה בר' ונניא כן תרדיון פחות מזה שידע הנותן למי יתן ולא ידע העני ממי לקח כגון גדולי החכמים שהיו חולכין בסתר ומשליכין המעות בפתחי העניים ובה ראוי לעשות ומעלה טובה היא

הקדמת המהבר

היא אם אין הממונין בצדקה נוהגין כשורה • פחות מזה
שירדע העני כמי נטל ולא ידע הנותן • כגון גדולי החכמים
שחיו צוררים המעות בסדיניהן ומפשילין לאהוריהן ובאין
העניים ונטולין כרי שלא יהיה להן כושה • פחות מזה שיתן
לו בידו קודם שישאל • פחות מזה שיתן לו אחר שישאל •
פחות מזה שיתן לו פחות מן הראוי בסכר פנים יפות • פחות
מזה שיתן לו בעצב • ע"כ • ואחרי הדברים והאמת האלה
אם אין ידו משנת לישא אשה הוברר לנו שחעכוב במצוה
והתהלפות לעולם בא מצדינו שכל א' ממנו לדרכו פנה
ואין אנו מהזיקים כראוי (וכמו שהשיב הפס אחד בשמעו
שבה המגיע לאיש אחד הנותן צדקה לכל שואל אבל פחות
מן הראוי ואמר שכיון שזאת המעלה היא השכיעית
והקודמת לתכלית הפקיותות "בל" פחות "מנ" כלבוד "דמי
ואוי לרור שזהו מקומן של שבה"ם) אבל המצוה עצמה
לא קבלה שינוי מה מצד עצמה כשום צד כיסוד המוסר
אצלינו • ואם ישעון השוען לומר שהדת האלהי נורה שלא
יהדל אביון מקרב הארץ ומה יועיל ומה יציל להחזיק לאיש
הלזה כראוי אם מזלו הורה לו העניות • אף אתה אמור לו
בהרי ככשי דרחמנא למח לך מאי ראפקרת למעבר עכיד
וכאי דניהא קמי שמיא לעביר • וכמו כן מזה הטעם גם
העני אין לו נקום ליפטר מהמצוה הנם שהוא משולה
ונעזב ואינם מהזיקים לו כראוי כיון שעל פי יסודי תורתנו
הקדושה אין בדינו ליפטר משום מ"ע וכפרט כענינים
הנוגעים בעתירות ומעשה ישעיה והזקיה הרמוז יוביח
והרבר היתה וראית ומכ"ש אם יש צד ספק בדבר • ומי הוא
היודע אם לזה העני ישתנה מזלו כנלל הדבר הזה אם
כונתו תהיה רצויה לשמים לקיים מצות בוראו ולהנצל
מעבירה יבטח בשם ה' ויאמין באמונה שלמה בהשגחתו
על כל פרטי מין האנושי ואין מעצור לה' להושיע והרבה
דרכי לפניו יתעלה להקים מעפר דל ויתפלל למי שהעושר
והנכסים שלוי **ודע** שעל כל פנים הווב האיש הישראלי
להשתדל

חופת התנים

להשתרל מקודם בכל מאמצי כחו על אומנות לפרנס
אשתו ופשוט נבלה בשוקא ואל תצטרך לבריות וכמו
שאמרו בזהר חדש פ' בראשית מדרש הנעלם ר' יוחנן פ'
בחקמה יבנה בית נ' דברים צריך אדם לעשות ברכי
העולם ואלו הן לבנות בית מושבו ולישע כרם להתפרנס
כו' ואח"כ לקחת לו אשה ולהוליד בנים לפרנסם בהם ולא
בדרך השוטים וכו' וכ"כ הר"מ בה' דעות **העכוב**
האהר הוא לאהבת הכבוד להחבר

במשפחה הנונה וראוי לנו לברר מפי סופרים ומפי ספרים
עד היכן מגעת פסול או כשרות היחס והמשפחה אם
להתרחק או להתקרב הימנה : במ' תענית הנך ומה אומרות
כתור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך וכו' תן עיניך
במשפחה שקר התן וכו' ופי' הרמב"ם ז"ל המיוחסות שלא
היו נושאות הן בעיני רואין היו אומרות אל תתן וכו'
שאין אשה אלא לבנים וכשהיו בניך מיוחסין הכל קופצין
עליהם בין זכרים בין נקבות : וכן הוא בגמרא בכריתא'
והר' תי"ט כ' ז"ל אשה יראת ה' שמן הסתם המיוחסות הן
יראות ה' שעיקר יחוסן של ישראל שאין בהם פסול ממזרות
וכיוצא בזה כדמוכה ברש קדושין והנהו הציפין דרתי נינהו
כראמרינן מרחציף כולי האי ש"מ ממזר הוא : אי נמי
מיוחסות רחבא היינו אנשי הול יראי ה' כדרך שקורין גם
בזמנינו מיוחסין אותם שיש בהם גדולים בחכמה וכירצה'
ושאין במשפחתם חכמים ויראי ה' אותם כשם יקראו
שאינם מיוחסים ע"כ : ומרן בשלחנו הטהור באה"ע פ' לא
ישא אדם אשה שיש בה שום פסול : והחונים עליו כתבו
דהיינו פסול דאסורה לו כגון חשש ממזר או הללה לכהן
וכדומה : ופסול קלקול וכו' ע' ביר"ע סי' רכ"ח סעיף מ"ג :
עוד ב' ז"ל כל המשפחות בחזקת כשרות ומותר לישא מהם
לכתהלה (וב"הב"ש דהמזר כתב בשם חרמ"ה מי שאינו
משפחתו ידועה לנו לא אמרינן שהיא בחזקת כשרות לכן
יש להחמיר) ואעפ"כ אם ראית ב' משפחות שמתנרות זו

חופת חתנים

כזו תמיד או ב' בני ארס שמתגרים זה בזה או ראית משפחה
שהיא בעלי מצה ומריכה תמיד או ראית איש שתוא מרבה
מדיב' עם הכל ועז פנים ביותר חוששין להם וראוי להתרחק
מהם שאלו סימני פסלות הסוכן כל הפוסל אחרים תמיד
כגון שנותן שמץ במשפחות או ביהודים ואומר עליהם
שהם ממזרים חוששין לו שמא ממזר הוא ואם אומר להם
שהם עבדים חוששין לו שמא עבד הוא שכל הפוסל במומו
פוסל וכ' רמ"א שם ו"ל כל הנושא אישה פסולה משום ממון
הווין לו בנים שאינם מהוגנים (וה"ה הנושא בלא ממון נמי
איכא עונש) אבל בלאו הכי שאינה פסולה עליו אלא
שנושאה משום ממון מותר ונמי שרוצה לישא אישה פסולה
בני משפחתו יכולין למחות בו ואם אינו רוצה להשניה
בהם יעשו איזה דבר לסימן שלא יתערב ורעו בורעם ועיין
בשו"ת הרשב"ש סי' שע"ה שפי' ענין הקציצה וסיים באותה
תשובה ז"ל אבל אישה שאין בה שום פיסול הוגנת היא
לגדול שב' ישראל דאין קטון וגדול בישראל כדאיתא וכו' .
ובענין פיסול הכא מהמת המרות והדעות הנפסדות כתב
מרן ז"ל וכן נמי שיש בו עוות פנים ואכזריות ושנא את
הכרות ואינו נוטל להם חסד חוששים לו ביותר שמא
נבעוני הוא : דג' סימנים יש בישראל ביישנים וכו' וכל
שאין לו ג' סימנים אין ראוי לירכק בו וכ' הכ"ש דרוקא שאין
לו סימן כלל אבל אם יש א' מסימנים אלו ראוי לירכק בו
וגבעונים היה ניכר בהם שאין להם שום סימן . עוד אמרו
חו"ל בג' רבדים ארס ניכר אם הנזק הוא בכיסו ככוסו ככעסו
וכ' הר' חירושי אנרות ז"ל לפי שהמרות נחלקים בכלל לג'
הלקים והם טוב לשמים . וטוב לבריות . וטוב לעצמו . וכן
בהיפך לרעה וז"ש בכיסו שהוא נושא ונותן באמונה עם
הבריות וכן בהיפך רע לבריות . ובכוסו שמושכ ביינו ה"ז
טוב לעצמו . ובכעסו שאם אינו כועס טוב לשמים . אבל
הכועס כאלו ע"ז . ועי"ל שהם ג' דברים כללין פעולות
ארס שהם הערב והמועיל והטוב בכוסו שהולך אחר

תאוהו

חופת התנים

תאותו כמישתה במיטו שהולך אחר המועיל לו במשא ומתן
הטוב שאינו כיעס שכל הכועס וכו' **הר"י** דך ברור שנוע
היחס והמעלה הוא אושר מדות האדם וכשרון המעשה
והכר נא למי הנותמת והפתלים והכטה האלו
להרבה במשפחתו ובהערך הרחק כמטהו קשת ואם תחת
הטה יצא הוח תבער קוצים מכרמך ועיני לאה רבות יוכיחו
ובן בחופכו מעשה שמעיה ואבטליון יוכיח שאמרו לכ"ג
יתון בני עממוא לשלם דעכרון עוכרון דאהרן ואל יתון בני
אהרן לשלם דלא עבדין עיבדין דאהרן וסימנך כ"י וט"י
ההולכים מעשך יקרבוך ומעשך ירחקוך הם ההולכים
להתנהג איש הנלכך בהם **ג** מדרך המוסר והמדות
הוא השואת הדעות כי בהעררו לא ימנע איזה נגוד
והתרחקו בין איש לאשתו והשווי זהו אינו מצוי כלל בשינוי
מקומות יושבי הארץ בי דעות אנשי מורח לא ישתו כלל
לאנשי מערב ויתרחקו מרחוק מורה ממערב וכן עז"ה וכמו
כן מאקלים לאקלים וקשה לזונגן וזה ברור לבעלי חמהקה
עור הביא מרן שם לעולם ישתדל אדם לישא בת ת"ה
ולחשיא בתו לת"ה לא מצא בת ת"ה ישא בת גדולי הדור
דהיינו אנשי מעשה וצדיקים לא מצא בת גדולי הדור
ישא בת ראשי כנסיות לא מצא מאלו ישא בת נכאי צדקה
שאין ממנין אא"כ טובים וגאמנים לא מצא מאלו ישא בת
מלמדי תנוקות ואל ישא בתו לע"ה ומיירי בע"ה שאינו
מקדק במצות ומצוה לאדם שישא בת אחיתו וי"א אף
בת אחיו וכ בס' תה"ז דאם יקח המיוהכת יצטרך לקבל
צדקה טובה שיקח אותה שאינה מיוחס' גם אמרו הו"ל דצריך
לברוק באחיה דרוב כנים דומים לאחי אכס' וממילא דאם
אין לה אחים יברוק באחי אמה וכן עז"ה עוד שם לא ישא
אדם אשת לא ממשפחת מצורעים ולא ממשפחת נכפין
והוא שחוזק שלשה פעמים שיבאו בנייהם כך עם הארץ
לא ישא כהנת ואם נשא אין זיוגט עולה יפה שתמות דא
גו היא מהרה אנתקלה תבא ביניהם א בל ת"ה שנושא

כהנת

חיפת התנים

כהנת הרי זה נאה ומשובח תורה וכהונא במקום אחר לא
ישא כהוד זקנה ולא זקן ילדה שרבר זה גורם לזנות
ובענין גנות המשפחה הכאה מצד האומנות במ' קרושין
תנן לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה
וקלה ופי' הערוך נקיה מנזל וקלה דאין בה הפרון כים עוד
תנן שם לא ילמד אדם את בנו חמר נמל ספר וכו' שאומנותן
אומנות לסטים לפי דכשלנין בררבים נכנסים ולוקטין
עצים ופירות מן הכרמים ועוד שנשכרים לבני אדם
ומעכירין על תנאס וכו' עי"ש בפורש יוצא שאומנות
המביא לידי נזל או להרגל מדה מן המדות הנפסדות וכמו
שפי' שם התי"ט בכשר שכטבחים וכו' לפי שהוא אכזרי
ומזנו רע יש להתרחק מאותו אומנות וכמו כן אין להתהנן
בהם אלא דהאומנות אינו המעכב אבל הנמשך והמסוכב
מכנו הוא הגורם ומ"י ומ"י ההולכים ראם יתנהג כאומנותו
בכשרון ויושר וכתום לבבו ובנקיון כפיו והוא נבור הכובש
את יצרו עליו נאמר יגיע כפיך כי תאכל אשורך וטוב לך
ופשוט נבלה בשופא וכו' יוכיח ומצאתי הון לי להרב הגדול
הרשב"ץ זלה"ה רבענין אומנות הגדרי שאין מומנים ממנו
לא מלך וב"ג מפני שאומנות מנוולת הוא העלה ז"ל אין
העיקר בכל זה אלא שיהיה האדם מסולסל באומנותו שיבחר
באומנות נקיה מהנזל ומנבלות הפה ומהרהור עבירה
ומהלכלוך כדי שימצא הן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם
אבל אם בעל אותו אומנות הולך בדרך טובים כ"ש שראוי
לכבדו ולשכחו אפי' במקומות שהאומנות החיא מנוולת
ביושלים והוסף זכות והור והרר לעצמו שאומנותו אומנו'
מהנלת בעלה להך רעה והוא הולך בדרך טובים וארחות
צדיקים ישמור ע"כ **ובעניני** הזוונים שלא יצליחו
שצוה עליהם ריה"ה שאין להם יסוד בנמ'
או בווהר וכו' כגון לא ישא אדם בת אחיו או בת אחותו או
שני אחיות זו אחר זו או שני אחים אשה וכתה או שני
אחיות לאב ובנו וכו' ע"ע הנסיון מהמאורע לאחרים

שנודונו

חופת חתנים

שנודונו עם אלו יוכיח אם להתקרב או להתרחק מהם
ובענין מעשה לימים אשר המה הליפו' הלכתי לדרוש למח
ניהו הבא בוצינא דנהורא מופת הרור והדרו הרי"א
דאבמותא אשר לזיד ושם כננלה ובנסתר וכחדי בבשי
דברים העומדים בכבשונו של עולם וזכיתי כי פתקא נפל מן
שמיא וכן כתיב בגווה :

ידי' נפשנו רוב העולם אינם מקפידין וגם כמורקיא"ה
והכלל מאן דקפיר קפדין בהריה . הלא יראה
צוואת שני אחים לב' אחיות וזכרני שהכנה"ג כתב ריש
לחוש . ובגמ' אמרו פ' אחים כהנים לפ' אחיות כהנות
בעיר א' והטעם הפשוט משום עין הרע . ואם נכנס
פקפוק בלב יפרוש . אמנם אני בער ולא אדע אם
צוואת אלו הם על דרך הסוד . ועמו הסליחה
וש"ע כ' . ובענין אלמנה הוזהר החמיר ע"ע הרי לך ברור
על פי יסורי תורתינו ועל פי דרכי המוסר והמדות אזה
הדרך ישכון אור לבקש מנוח אשר ייטב לך ויתקיים בך
מקרא שב' מצא אשה מצא טוב . ואם הכרירה מהאשה
לאיש באה מצד אביו כאשר בא החיוב עליו להשיא בניו
סמוך לפרקן וכמו כן האב המשיא לבנותיו הנם שמצד
המוסר הוא להתנחג על פי עצת הוריו מ"מ עיקר גדול הוא
מדרך המוסר והמדות שהאב יתנחג כרצונם ונקרא לנערה
ונשאלה את פיה יוכיח שאם הרצון הטוב אינו כזיווג התוא
הנם שיהיה הגון התחברותן לא יעלה כתונן ואין זיווגם עולה
יפה כי אין טעם ברצון אלא ישיא לבניו עצה ההוגנת
להדריכם בדרך הנכונה אבל לא יפעיל לעולם נגד רצונם
בוה אם לא שרוצים להודווג כפסולים שזכרנו . וכמו כן אם
האב רוצה להשיאם לפסולים מחמת אהבת הממוץ יפה כח
הבן מכה האב ולא תאבה לו ולא תשמע אליו ואיש אמו
ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו וכו' יוכיח . וכמו שפ'
מוהריק"ו בשו"ש קט"ר ראין להניח מלקחת אשה ההוגנת
לו והישרה כענינו משום כבוד אביו . הביאו רמ"א ביד"ע

ה

(5)

חופת התנים

ה' כבוד אב ואם • דון מונה וכו' • **ואם** יחקור האיש
הנבוך לאמר מה יתן ומה יוסיף לחזור על בת זוג
הגון ונאה עפ"י הרברים הנתנים למעלה אם הגזרה ירדה
ממעל כפי מה שיסדרו רז"ל בת פלוני לפלוני? הרבור בזה
עמוק מי ימצאנו וקצר היריעה מהכיל ועיין להרב הפילוסוף
הגדול הר"מ ז"ל בח' פרקים • והרברים עתיקים • מ"מ שערי
תפלה לא ננעלו וכרי שיהיה הכל מוכן לגור עינוך בקונט
הלזה הצנתי פה התפלה שיסדר הרב בשל"ה בתוספת נפך
לבקש על בת זוג הגון וראוי • והשלך על ה' יהבך והוא
יכלכלך :

בתחילה יאמר מזמור אשא עיני כולו והכונה בו

שיר למעלות (הנדיק סה"ס וכו' ומכוין לזיווג שוא תלכו"ת
אומר) אשא עיני (סה"ס כ"ח יסו"ד חס"ח חוק"ס) אל
החרים (גדול"ס גכור"ס תפ"ר"ת) מאין יבא עזרי (מי' מהפלא
העליון סה"ס כת"ר הקרא חו"ן למו שכלול תלת ח' כת"ר י' חכ"ס
ן' ניכ"ס וכא עזרי הוא זיווג העליון) עזרי מעם ה' (מכ"ד תולדות
הכסמות כזיווג יעקב עם רחל כד"א חס"ס לו עור כנדרו) עושה
שמים וארץ וכו' : עיין כילקוט חדש ערך סכינה סו"ח"י

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי
שתמציא לי ברחמיך הרבים ובחסדיך
הגדולים את זיווגי הראוי לי בזמנו לכל צרכי
ותקנתי זיווג הגון הראוי להוליד מורע תלמידי
חכמים מורע צדיקים ואנשי אמת ויראת חטא
כמו שתמצאת זיווגי של אדם הראשון ויצחק
ועקב ומשה כל אחד ואחד זיווגי בעתו ובזמנו
ואותה אשה שתמציא לי לזיווגי תהא אשה טובה
אשה נאה במעשיה ונאה במראיה בעלת
מעשים

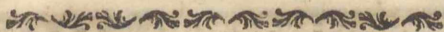
חופת חתנים

מַעֲשִׂים טוֹבִים בַּעֲלַת חַן אֲשֶׁה מִשְׁכַּלַת וַיִּרְאֵת
אֱלֹהִים רִוּדַת צַדִּק וַיִּזְמַלֵת חֶסֶד לֹא יֵהָא
בָּה שׁוֹם שְׁמִץ פֶּסוּל וּמוֹם וּפְגָם וְלֹא יֵהָא
בַּעֲסָנִית וְרִגְוִנִית רַק תְּהֵא בַּעֲלַת עֲנָוָה וּנְמוּכַת
רוּחַ בְּרִיאָה וּבַעֲלַת כַּח וְאֵל יַעֲכַב אֲכֹרִיּוֹת
הַבְּרִיּוֹת וְשׁוֹנְאִים וּמַחֲשִׁבוֹתֵיהֶם וְתַחֲבוּלוֹתֵיהֶם
וּמַעֲצוֹתֵיהֶם לַעֲכַב אֵת בַּת זִוְגֵי הַהוֹנְנַת לִי
וַיִּקְוִים בִּי מִקְרָא שְׁכָתוֹב מִצָּא אֲשֶׁה מִצָּא טוֹב
וְגַם מִקְרָא שְׁכָתוֹב לֹא יִנּוּחַ שִׁבְטֵ הַרְשָׁע עַל
גִּוְרַל הַצַּדִּיקִים וּמִקְרָא שְׁכָתוֹב אֲשֶׁתְךָ כְּנֶפֶן
פְּרִיָה בִירְכָתִי בִיחִיד בְּנֶיךָ כִּשְׁתִּילֵי יוֹתִים סָבִיב
לְשַׁלְחָנֶיךָ בִּי אֲתָה הוּא הַמוֹשִׁיב יְחִידִים בֵּיתָה
מוֹצִיא אֲסִידִים בְּכוֹשְׁרוֹת יֵהִיו לְרָצוֹן אֲמְרֵי פִי
וְהַנִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵי וְגֹאֲלֵי :

ואחר שהוכיחה את בת זוגיך הזהר בקדושה ובטהרה
שלא תבא תקלה על ירך ולא תהיה כפוי טובה
עם קנייך בהמשך זמן השירוכין כאשר יבא בסמוך :

חופת חתנים

אוסף שנית להעתיר לצורי · על חתן וכלה לחן רחש לבי

חתן נעים דודי זה כצדור המדבר

אשאל נא עאל רם יבורך

ירום הגלו ירבה הזן

אל נשגב ברך בלתו תראה

עם דוד העבי ורעה נכון בארץ

יראו בנין אפריון : (לפ"ק)

יראו בנין אפריון (עם הכולל שמו במספר האותיות

וחנקודות רפאל ס"ש בלא"א הזקיתו מילדולח נב"ע)

חובת חתנים

סימן א'

דבר השוה לכל בעל נפש בשירוכין
ובהמשך זמנם :

יתבונן הנלבב והאיש הירא את דבר ה' את אשר
צווה קמאי וכטראי על אשר פשתה המספחת
בדורות האלו שהמשורך או המיועד טיוס בלות גמר
השירוכין גבנס בבית המשודכת ונעשית לו כהתיר הנגיעה
גפוף וגשוק עיין להר"ב של"ה באות קדושה ויול הרב יונתן
בספרו הנחמד יערות רבש רף ב' א' ע"א שמענו נא נזו קדוש
אשר קדושתנו בהרחק מעדיות וביחוד לבל יקרב אל
הטובאח ופאה חולקכון קדישי עליון אשר משמרין עצמן
מאשת נדה אפי' כנגיעה ושיחה ופרישות ואיש העובד
ע"ז הוא מוחעב בעיני הבריות ברובים אתם לה' ומחניכם
והיה קדוש אבל למה תפסתם תחבל במקצת אשר יורה
איש מאשתו הנדה בכל מיני הרחקות ובתולה נדה יבוא
המיועד לה הנקרא חתן אל הגערה הנקראת כלה והוא נדה
לא נהרהר משומאתה והוא יחמקת נישקלה אין אומר דבר

ואדרכה

I I א א

חופת חתנים

ואדרכה כל אשר לא יעשה כן הוא כהזקת כסיל ושוטה
וידברו אתו אבי ואם הנערה וכל רעי' כפנים וזעפות כאלו
אינו יודע נמוס העולם או לכבו חלק ממנה וכהנה דברי
שמות ומחלת לב אוי לו אמיכי ילדתני הפרצה הזאת בדור
הזה וכי יש חילוק בין אשתו נדה או בתולה נערה פנוי' הלא
הכל באיסור' כרת מכלי הכדל ואם כי לפי דעת הרמב"ם
וסיעתו וכך פסק הש"ע בהרי"א אם יאמר החוק ונשוק לנערה
נדה או מות תמות חייב אדם למסור עצמו להריגה טרם
יעשה כזאת כי הוא בכלל ג'ע אשר קיימ' ל' יהרג ואל יעבור
וכמה הפליג הרמב"ן להחמיר ברופא אם מותר למשמש
לאשתו נדה בדפק במקום סכנה ואין שם רופא אחר ורעתו
להחמיר דהוי בכלל ג'ע יהרג ואל יעבור ואפי' המתיר
כ"ל הטעם דאין כוונתו להקריבה והיבה רק להבהיך החולי
ולרעת סיבתה אבל זולת זה כ"ע מודים שהוא עומד במקום
סכנת נפשות היש תירוץ ואמתלא בעולם לדבר הזה ואם
יתלו עצמן במנהג קדמוני' מלפד פה שויך מנהג נגד תורת
ה' והמפקק כזה הוא מין רשע וצפיקורוס ורבר ה' כזה אף
גם ברורות הקדמונים היו נוהגים להשיא בתם בקטנו' נרכות
שנים אשר לא הגיע זמנם להאות ולא ראתה ולית כאן
היש נדה לכל הפחות אבל בזמנינו אשר רובם ככולם
בוגרות ולרם אורה כנשיים א"כ מה נאמר ומה נדבר באיסור
נדה כזה מלבד גירוי יצה"ה בקישוי עצמו לרעת ומוציא
זרע לבטלה כעוה אף כי איסור כזה האמור בתורת משה
להרוא והוא לאו שלוקי' עלינו כמ"ש הרמב"ם בהלכו' איסורי
ביאה מי הוא איש חכם ונבון וידע לומר תי' עז או איזה
הדך היתר יאמר לי אולי יתישב כזה דעתי למקצת כי
מאוד לבבי הומה על עון כזה הנפרץ בישראל ועושה ממנו
נימוס וסדר ואין שם על לב ויותר נעכר כאבי בני ימים
המיוערים לקרושה ותהלות ה' פורים והנוכה מועדים השם
ושחקדוש ב"ה משרה קדושתו ורוחו ממרוי' על עם קדשו אז
יוסיפו לחמא וכאשר יפקד אז מושב ההתן אצל הכלה יבוא

אליו

חופת חתנים

ב

אליו אשם אצל משפחתה ונקה לא ינקה בנטירת שנאה
תעורר מדנים הוי כאשר במסיבת המלך מלכו של עולם
בימים קדושים כאלה נרדו נתן ריחו הסריה הכמת כופרים
ורודי נתנו ריח ועל פתהיהם כל בונדי וישב אל הנערה
למען חלל קדוש ישראל הכיטו וראו מאשר אזניכם ישמעו
מאשר ספרו לכם מעון אבותינו מאשר מעלו מעל בה'
ויעבדו אלקי נכר אשר הוליכו אבות בניהם לשרוף באש
ואמר הנביא האבות בעצמם מלקטים עצים לשרוף בניהם
ונשים מככות ולכל יכמרו רחמים עליהם הביאו תופים
ומהולות לכל ישמע קול הנער באשר הוא שם ונלל כן
נקרא תופת בניהנס ידעתי כי יהשכו לרבר עליהם כי
קלקלה השורה למאד וכן לא יעשה ותהרקו שן למילי
ותאמרו הלואי שיהיה לפנינו לנקום מהם נקמת ה' ולהכות
באנרוף רשע המשל עליכם ימשול עם ה' הלא תוסיפו כרה
יותר מהם כי הם הרגו בניהם ושרפום מיתה זמני' זאש
מכבה כרנע אחת כאשר יבא האש בקרב הנער ומת ואין
לו שום כאב מאש כלל יואתם שורפים בניכם ובנותיכם
כאש בניהנס אש עדי שאל תוקד אש אכרון שריפת נשמה
וגוף קיים שריפת נצחיי והאבות ואמות מלקטים עצים כי
הכינו טבת יום מטבח לשהוש בניהם ובנותיהם ויערכו
שולחן מכל מזני' ומערני ויקראו להתן וכלה ויאמרו יקומו
תנערים הילדים אשר אין בהם מום מעבירה תיל ולהן כח
לעמוד בהיכל מלך מלכו של עולם ויצחקו לפניהם בהיבוק
ונישוק ובדומה מקריבת ג'עזאם הבנים שמחה כהנה זו'
בני' כי תאמרו לאברהם אתה שחטת בן א' ואנו שוחטים
ילדים הרבה בהורים וגם בתולות ויעשו תופים ומהולות
ושעירי' ירקדו שם ושמה הרגיעה הלילי' ושמה קיננו השטן
וכת דילי' משמה עלה באשם ותעל צחנתם ובעיה ימותו
בלא חכמה כי אף יוקינו לא יתודה על עון כזה שעשה
בימי היותו חתן שעלץ בנערה בחבוק ונישוק כי כמה נחשב
אצלם ואתם עם ח' יאמרו נא היש ככם אהר שהתוודו ביה' כ

על

21

א ב

חופת התנים

על עין זה שעשה בימי חיותו חתן שעלץ בנערה בחבוק
ונשוק אסור נדה הוי נוי אכורי ישכחו ולא יחמלו חבלי
יולדתם ומה אעשה להם ביום הזה הבנים בני ופנות בנותי
נפשי הומה עליהם ונתאבלתי אבל יהיר לבן מכאן וחלצה
אראה איך לגדוד גדר בזה ככל יכולתי ולא אהיה מרשה
לבתו קישור התנאי עד שיתנו שניהם ת"כ לכל ונעו זה בעז
יד עד ימי התנות וע"ז אמר קהלת עת להבוק ועת לרחוק
מחבק והכי נקראים רכרי תנאים וברית שכורתים ברית
לאלהי נכר לעבור על מצות ה' כל ימי קישור התנאי :

לכן הירא וחדרה' יפן לקול רברי וישמע ואל יהוש
שיצחקו עליו צעירים ויאמרו זה חסיד שומע הטוב
אתה מזה ומאבותך וכהנה דברים כי טוב לו שיהיה שומע
בל ימיו ואל יהיה רשע לפני מקום וכו' ע"ב :

והחכם במוהר"ר מנחם בכה"ר יצחק נוויריה כת' פסק
על זה הכי קרא שמו אסור קרושה וברר הענין
בטוב טעם ודעת ומסתכל נ"כ בפרטים אחרים השייכים
לגדר ערוה הנה הוא בתוך קונטר' רב האיכות פני יצחק
הנדרס בעיר מנטובה יע"א ולבסוף העלה ז"ל : כלל העולה
מכל מאי דבתיבנא כי אין צד זכות והצלה כלל להמקילים
בהוכחאנו מרברי הרמב"ם וסיעתו שכתבו דאיסור הקריבה
אל העריות בכל אחד מהצדדים גם בלא ביאה כגון חבוק
ונשיקה אסור מן התורה וראוי לעשות עיקר מדבריו כי
דב נוכריה הוא ומה גם כי אחריו פסקו האחרונים כוותיה
הכי קיימא לן : ואף לדברי האומרים שאסורו מדרבנן
בהרמב"ן וסיעתו אפ"ה איסורא מיהא רביץ עלייהו מדרבנן
וראו לעשות חוזק לדבריהם :

עוד בתב ז"ל נקטינן מהכא דאסור גמור הוא מה שנוהגים
לעת עתה במדות מנונו' אם מן הדין אם מן המוסר
והאיש החפץ חיים אל ילך בדרך אתם ימנע רגליו מנתיבות'
כי הם לרע ירוצו ועל הרוחים בעם מורי הוראות בישראל
להרק חנית וסגור לקראת ההוטאים האלה בנפשותם ואם

רז"ל

חופת חתנים

ג

רז"ל אמרו מצינו שעונשים ומכין שלא מן הדין ולא לעבור
 על דת אלא לעשות סניג' לתורה כל שכן היכא דכלאו הכי
 לא בני להעמיד משפטי תורתנו הקדושה שהיובלים לבער כל
 המירא ואסורא ולא מחזקין אינשי ברשיעי כי כאשר ידעו
 הדין ישבו מדרכי הרעה זכור יזכרו כי כל דברי העולם
 הזה הכל ורעות רוח ואין לנו כי אם העולם הנבחר שכולו
 טוב ופי שפורה בעה"ז לכבוש את יערו יאכל שכרו בעה"ב
 וישמע לעצתם ז"ל הכם אשריו ואשרי הלקו ולשלמות
 הענין האיתי להעתיק שתיים שלש הלכות אשר כמתק לשוננו
 שנים חרמנים ז"ל דג' איפורי ביאה והם דברים ראויים לו
 וז"ל אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם
 לפירוש אלא מן העריות והביאת האסורות אמרו חכמים
 בשעת שנצטוו ישראל על העריות כבו וקבלו מצוה זו
 בתרעומת ובכיה שג' בוכה למשפחותיו על עסקי משפחותי
 ואמרו חכמים גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להן
 ומחמדתי ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהם
 פרוצים בעריות וביאות אסורות ועוד אמרו חכמים רוב
 בניג' ומיעוט בעריות והכל באכילתו הדע לפיכך ראוי לו
 לאדם לכופ' יערו כדבר זה ולהגדיל עצמו בקדושה יתירה
 ובמחשבת טהורה ופדעת נפוכה כדי להנצל מהן ויזהר מן
 ויתור שהוא הנורם הגדול גדולי החכמים היו אומרים
 לתלמודיהם הזהרו פי מפני בתי הזהרו כי מפני בתי כדי
 דלמו להלמידיהם שלא יתביישו מדבר זה ויתרחקו מן
 החיוב וכן נהגו להתרחק מן העחוק ומן השכרות ומדברי
 עגבים שאלו נורמין גדולים והם מעלות של עריות ולא ישב
 בלא אשה שפנה זה נורם לתאוה גדולה יתירה מכל זאת
 אמרו יפנה עצמו ומהשבתו לדברי תורה וירחיב רעתו
 בהקמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פניו מן
 החכמה ובחכמה הוא אומר אילת אתקים ויעלת חן רדיה
 ירווך בכל עת באהבה תשנה תמיד עכ"ל : ועיין להר'

בנח"ג חאה"ע סי' פ"ו בנה"ט :

(א"ה תי"ג ג"ס ס"ב ס"ג מע"ל כדק"ס סי' י"ט) סימן

חופת חתנים

סימן ב'

הכנה דרב"א בקדושה וטהרה ממקור
דמיה לכלה הנכנסת לחופה :

א אמרו חכמינו ז"ל שהאשה כשתובעין אותה להנשא
היא רואה מעט דם מחמת תאות החימוד
ואינה מרנשת • לפיכך אמרו שכל אשה הנתבעת להנשא
ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיים בין גרולה בין קטנה ואפילו
ברקה עצמה בשעת תביעה ומצאה טהורה שמא מחמת
חימוד ראתה טפת דם כחרדל ולא הרנישה בו • ומונה
אותם ממחרת יום התביעה • ואינה צריכה הפסק טהרה לפי
שאינה מוחזקת בדם דהא לא ראתה ודאי • ומוהרש"ל כתב
דהאידינא נהגו להפסיק כטהרה דהיינו שצריכה לברוק
עצמה ביום התביעה סמוך לבין השמשות לראות אם פוסקת
כטהרה • ויכולה להתחיל למנות למהר • ובודקים כל ז'
נקיים והיינו לכתחילה אבל בדיעבד אפי' לא ברקה לא פעם
א' תוך ז' סגי וכ"כ רמ"א :

ב שבעת ימים הללו מונים אותם משעה שהיא סומכת
ברעתה ומכינה עצמה לחופה אעפ"י שלא
נתקרשה עדין ועכשיו בזמן הנה דמוריעין לה זמן הנישואים
חדש מקודם או יותר צריכה למנות ז' נקיים סמוך לכניסתה
לחופה דיש לסמוך הטבילה סמוך לבעילת מצוה בכל מה
דאפשר • ואין להרחיק הבעילה מן הטבילה יותר מה'
לילות וליל הטבילה והבעילה בכלל ונפקא מינה דאם לא
בעל וחרחיק הבעילה יותר מזה הלכתחילה יש לה לברוק
עצמה בכל יום עד בעילת מצוה אבל בדיעבד אין להחמיר
אם ברקה רק פעם א' תוך ז' :

ג ביום שבודקת עצמה כה"ש להתחיל למנות למהר
כאמור תלכש חלוק הברוק לה שאין בו כתם
ובלילה

חופת התנים

ד

ובלילה תשים סדינים הכרוקים מכתמים • ומיום המהרת
 תתחיל לספור ז' נקיים ומנהג כשר הוא כשהאשה פוסקת
 בטהרה שתרחץ ולובשת לבנים • אמנם אם לא רחצה רק
 פניה של מטה די בכך וכן נוהגין ואין לשנות • אבל בשעת
 הרחק כגון אשת ההולכת כדרך ואין לה כנזים תוכל לספור
 ז' נקיים רק שהחלוק יהיה נקי וברוק מדי יונם בשבוע שהל
 ט"ב להיות בתוכה יכולה לרחוץ מעט כדרכה כשאר שנה
 הואיל ואינה עושה לתענוג רק לצורך מצוה ומותרת לכבס
 וללבוש לבנים ולהציע תחתיה אבל בט"ב עצמו לא תלבש
 לבנים רק לובשת חלוק ברוק ויפה • והמנ"א כתב דמשמע
 מהכ"י והכ"ח שמוותרת ללבוש לבנים • ובתוך ז' ימי אבלה
 כתב הט"ז ז"ל בתשובת משאת בנימין מתיר אפילו לרחוץ
 בתוך ז' ללבוש לבנים • ודבריו נכונים • לא דמ"מ למעשה
 אין לה לרחוץ ללבישת לבן אלא שתרחץ פניה של מטה
 ותלבוש חלוק נקי לא לבן ממש והמחמיר בזה לרחות
 לבישת הליבוש לגמרי הוא מן המתמיהין • ומלשון הש"ך
 משמע דמקיל טפי וכתשובת הרב הנז' ע"ש :

ד כל בדיקות שאמרנו בין בדיקת הפסק בין בדיקת
 כל הז' צדוכות להיות בכנר פשתן לבן ישן או
 בצמר נפן או בצמר לבן נקי וזך ותכניסנו באותו מקום
 בעומק בהורים ובסדקים עד מקום שהשמש רש ותראה אם
 יש בו שום מראה אדמומית ולא שתכניסוהו מעט לקנח
 עצמה ואם יקשה בעיניה מאוד להכניסו כי בעומק לפחות
 בדיקה של יום הפסק מהרה ובדיקה של יום ראשון מהז'
 תהינה עד מקום שהשמש רש • ואם לא עשתה כן בבדיקת
 יום ראשון תעשה פעם אחת כן בבדיקות שאר הימים • מיהו
 בדיעבד אם לא עשתה כן כלל דק שבדקה עצמה יפה בהורין
 ובסדקין בעומק הטב כפי בחה אעפ"י שלא הגיע למקום
 שהשמש רש שני להז' וזה יום ראשון

ה השבעה

נקיים צריך שיהיו הגופים שלא תראה
 רם בתם שאם דאתה אפילו בסוף יום הז'

סתרה

המאמר

תופת התנים

פתרה כל הימים וצריכה לפסוק בטהרה ולהודר ולפנות ד'
נקיים י"א דבג' ימים ראשונים של ימי הפכירה אם מצאה
בתם אין תולין אותו להקל כמו שתולין שאר פתמים דג'
ימים ראשונים צריכים להיות נקיים לגמרי אבל אח"כ דינו
בשאר בתם וכן נהגין ורוקא בתם שהוא יותר מפגרים
ועוד אבל פרות מפגרים ועוד תולה בה פנינה אפילו בג' ימים
הראשונים וכתב עוד רמ"א ר"ח אם היה לה מפה פגופה
ויודעת שמוציאה דם תולה בה אפילו ביהר מבגרים ועוד
אלא שאין מקילין בג' ימים הראשונים לתלות במכה שאין
ידוע שמוציאה דם או בשאר דברים שתולין בהם בתם
והשיך הולק על הרמ"א בדיון זה ופסק דאף ביוודעת בודא
שמכתה מוציאה דם אפ"ה אינה תולה בה בג' ימים הראשונים
של ד' נקיים וכ"מ מדברי ה"ח דאין להקל אלא דוקא
במלאה שהין ודם יוצא ממנה תמיד דאו אמרוגף אם לא
התלה בו לא היכל לפגור ד' נקיים לעולם הא לא היה אפי'
ידוע שמכתה מוציאה דם אין להקל ע"ש והט"ז בתפ"ד
לכוין דברי הרמ"א דמירי במכה שא"א לה להוחר שפיר
או תולה בה אבל כל שאפשר לה להוחר ולא עשתה כן אין
לה לתלות כלל כב"ל :

ו א"י הנדה והחובה והיולדת עולות בטומאתן מיד אחר
הימים הפתופים בתורה שהוא טמאה בהם בלא
מעשה אחר דבתיבגפי נדה שפעת ימים תהיה בגדתה והאי
תהיה יתירה הוא ודרשו בו אעפ"י שכלו חז' ימים עדין
תהיה בגדתה פלומה תהא בהויות טומאתה עד שתעשה
מעשה אחר והוא הטמילה הנאמרת בשאר הטמאים שגא'
בהמו ורחצו במים אזיל זה פנה אבל כל טמא שהוא בטומאתו
עד שיטמול במים ועוד ק"ו הוא ממוגעת שגא' והגוגע
במשבבה יהוץ במים ק"ו היא עצמה ועוד פתיב בפלו
מדין אך כמי נדה יתחטא ופירושו בו במים שהגדה טובלת
בהם יתחטא מפל או אנו למדים שצריכה טבילה מתן התורה
נדה אין לומר שאם תטבול אפילו בתוך הו' ימים של
טומאתה

חופת התנים ה

שומאתה שתהא שהורה דכיון שהתורה קראת'טמאה באותן הימים דכתיב גבי יולדת וטמאה ו' ימים כימי גדת דותה ונו' היאך תטהר בטבילה הויא כטובל ושרץ כידו לא אחר ו' ימי שומאתה קאמר רחמנא שתטבול וכל זמן שלא טבלו הרי הן בטומאתן והבא על א' מהן בלא טבילה אפילו אחר כמה שנים הייב כרת לא איכ'טבלו כראוי כמו שיתבאר לקמן בעיה :

ז אסורה לטבול ביום ה' ואפילו שתטבול סמוך לחשיכה ותבא לביתה משתחשך אסור ואפי' אם ממתנת מלטבול עד יום ח' או ט' אינה יכולת לטבול ביום משום סרך כתיב דהיינו דבוק הבת וקרובתה לעשות כמעשה האם שתטבול ביום כמותה ולא תכהין שאמה לאחר ז' טבלה ולא כל עצמו ואפילו אין לה בת דינא הכי דלא פלוג וכתב הבי' דאפילו ללכת מביתה מבעי' אסור ואפילו לטבול סמוך לחשיכה וביום ח' אעפי' שתבא לביתה משתחשך יש להחמיר ש'ך ואפילו בשבוע שחל בה ט"ב מותרת לרחוץ ולטבול ואפילו אם טובלת ליל י' באב מותר לה לרחוץ בער'ט"ב אם אי' לה לרחוץ ליל י' ולמוצאי ט"ב חופפת מעט דבעינן סמוך לחפיפה טבילה ואם נזדמנה ליל טבילתה בימי אכלה אינה טובלת ואשה שאירע טבילתה אחר ז' תוך שלשים אם תטול צפרניה בידיה או בשיניה אינה נוטלת יפה אלא תאמר לנכריה ליטלם לה במספרים ורמיא כתב דלא דוקא נכרית דהיה ישראלית והש' מתיר עי' עצמה בלא שינוי והש'ך כתב דעל ידו נכרית דוקא :

חופת חתנים

סימן ג'

בהגיע תור נערה ללכת אל בית הטבילה
דברים הצריכים לגופה אם לברוק בית
הסתרים שבה ואם כל דיני חפיפתה בין
בחול בין בשבת:

א צריכה להדיח בית השחי וכית הסתרים שלה במים
ולסרוק שיער ראשה יפה במסרק שלא
תהיינה שערותיה נדבקות זו בזו ושאר שיער שבת מפספסת
אותן ביריה יפה יפה וכן צריכה האשה לעיין בעצמה
ובכשרה ובודקה כל גופה סמוך לטבילתה שלא יהיה
עליה שום דבר מיאוס שחוצץ ורבה זה הני מדאורייתא
ותחוף כל גופה ותשמוץ במים חמים בשעת חפיפת גופה
ושערה ורבה פשוט שעל ידי המשמוש שפיר הוה עיון
דבר תורה ואם היא מעינה ובודקה עצמה בשעת החפיפה
די בכך ואין צורך בדיקה מיוחדת דוקא עיון:

ב חפיפה שבמקום שיער לא תהיה במים קרים לפי
באור החזו"ן שמשכבין את השיער אלא במים חמים
העשויים לה וכן לא תחוף בכל דברים המסבכין השיער
והמנהג הכשר שתתחיל לחוף מבעוד יום

ועוסקת בחפיפה עד שתחשך ואז תטבול וכן מנהג כשר
שאעפ"י שחפפה תשא עמה מסרק לבית הטבילה ותסרוק
שם ובשעת הרחק שצריכה לחוף ביום או שא"א לה לחוף
ביום וצריכה לחוף בלילה יכולה לעשות וכלבר שלא
תמחר לביתה ותחוף עראוי וברור הוא דאם חופפת ביום
דבלילה צריכה עיון ובודקה ככל גופה קודם הטבילה
והשך

חופת התנים ו

והש"ך תביא משום רש"ל ז"ל על מה שנתנו מקודם להתחיל לחוף ביום ועתה תקנו לחוף כלילה ותעסוק בחפיפה דוקא שעה אחת שלא תהא מהומה לכיתה שרי אפילו לרש"י מאחר דאיבא חש שאיסור שלא ירנישו בטבילותיהן וגם לפעמים הצנועות באות לירי ביטול טבולת מצוה :

ד חל טבילתה במוצאי שבת שא"א לחוף מבע"י תהוף כליל טבולתה . ומ"מ חייבת מן הדין לרהוץ היטב בערב שבת ובמוצאי שבת תרהוץ ותהוף גם כן : ש"ך :

ה נזרמנה לה טבילה כליל שבת תהוף ביום :

ו חל ליל טבילתה כמ"ש והוא י"ש שא"א לחוף אזי תהוף בע"ש וכן אם הלו שני י"ט ביום ה' וו' וחל ליל טבילתה כליל שבת תהוף ביום ד' בשבת ותקשור שערתיה כרי שלא יתבלבלו . גם תזהר בימים שבין החפיפה לטבילה מכל שינופת ושלא ידבק בה שום דבר גם מנניעת תבשילין או מנתינתן לבניה הקטנים תיזהר אם אפשר לה ליוהר אם הם דכרים הנדבקים . ואם א"א לה לחוהר כגון שצרכה ליגע בהם בשעת אכילה אין לחוש . ומכל מקום תרהוץ יריה בכל פעם שלא תבא לירי חציצה ובשעת טבילה תעיין ותברוק היטב כל גופה ושערות ראשה שלא יהא דבר חוצץ . ותדיח בית הסתרים במים חמים שהוחמו אפילו בי"ט . והיה בשבת בחמין שהוחמו מע"ש וכן תהצוץ שניה בטוב בשעת הטבילה שלא ישאר פירורין ולא בשר ולא עצם :

ז בימי חול וכ"ש בי"ט אם חפפה ועיינה בעצמה ביום וטבלה כליל יום אחר עלתה לה טביל' כדיעבד אעפ"י שלא היו חפיפה וכדיקה סמוך לטבילה . אבל אם לא חפפה כלל לא עלתה לה טבילה אעפ"י שעיינה בעצמה בגופה ואפילו חפפה מיד אחד הטבילה וסרקה במסרק ולא מצאה שום נימא קשור לא עלתה לה טבילה . ואין צריך

לומר

ב ב 2 2

הופת התנים

לומר אם חפפה במקום שער ולא עיינה בשאר גופה שלא
עלתה לה טבילה שעיון הגוף הוא דבר תורה :

ח כמה דברים אמורים בשאר כל הגוף אבל בבית
הסתרים כיון שאין צריכים לביאת מים אפ לא
עיינה אותם קודם לכך ואה"כ עיינה אותם ולא
מצאה כחם שום דבר עלתה לה טבילה :

ט חפפה ועיינה וטבלה ובעליותה נמצא עליה דבר
הוצץ אם בתוך עונה שחפפה טבלה אינה
צריכה טבילה אחרת ואם לאו צריכה אעפ"י שהיתה
החפיפה סמוך לטבילה בנון שחפפה ביום סמוך לערב
וטבלה בתחילת הלילה הואיל והיה כשתי עונות
ולהרמב"ם בין כך ובין כך צריכה טבילה אחרת אלא
שוו אינה צריכה לחזור לחוף וזו צריכה וכתב הש"ך דיש
פוסקים שאין מחלקין בין תוך עונה לא בין סמוך לטבילה
או לא שאם החפיפה היה סמוך לטבילה אין צריכה
לחזור לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחזור לחוף ולטבול
ויש להחמיר כבי הדעות :

י חפפה קודם טבילה ובין חפפה לטבילה נתעסקה
ברברים החוצצין או שנתנה לכנה תכשיל
הראוי לירבק בה לא עלתה לה טבילה אפילו אם ברקה
מיד אחר טבילה ולא מצאה עליה שום דבר הוצץ שאני
אומר בעליותה מהמים נפל ממנה וצריכה טבילה אחרת
מיהו אם ברקה עצמה קודם טבילה וראתה שלא נדבק בת
שום דבר אינה צריכה טבילה אחרת אבל מותרת ללבוש
בגדיה בין חפיפה לטבילה ולא תקח תינוק אצלה וכתב
הבי"ח דהיכא שהיה ביד כנה תכשיל אינו היה מלוכלך כשיט
ולקחה בנה על ידה ערומה ואה"כ טבלה ולא עיינה נפשה
לא עלתה לה טבילה דרמי לנתנה תכשיל לכנה :

סימן ד

דברים השייכים אחר הבריקה בענין
הטבילה וכל דיני חציצה :

א צריכה שתטבול כל נופה בפעם אחת דדרשונין
ורחץ וכא השמש ושחר מה ביאת שמשו
כולו כאחר אף רחיצתו בולו כאחר • לפיכך צריך שלא
יחיה עליה שום דבר החוצץ • ואפילו כל שהוא אם דרך
בני אדם לפעמים להקפיד עליו חוצץ אפילו אם אינה
מקפרת עליו עתה • או אפילו אינה מקפרת עליו לעולם
כיון שדרך רוב בני אדם להקפיד עליו חוצץ • ואם הוא
חופה רוב תנוף אפילו אין דרך בני אדם להקפיד בכך חוצץ
והיכא דרוב בני אדם אין מקפידים והיא מקפרת כתב הכ"י
בשם הדמב"ם וחטור דחוצץ • וכן פסקהפ"ח וכ"כ כרי"מ •
וכתב חט"ז אבל אם היא אינה מקפרת לעולם ורק מקצת
בני אדם מקפידים או לא הוי חציצה • ולכתחילה לא
תטבול אפילו בדברים שאינם הוצצים אטו דברים
החוצצין :

ב שתי שערות או יותר שהיו קשורים כאחד קשר אחד
אינם חוצצין • ואין חלוק בין אם קשר ב'
שערות עם שתי שערות או שקשר ב' שערות בפני עצמן •
כלומר בין אם ב' שערות קשורות עם ב' שערות אחרות
או ב' שערות קשורות בפני עצמן בכל ענין אין חוצצין
וכן שער א' שנקשרה אין חלוק בין שהיא קשורה עם חברתה
א' אל א' או שקשורה בפ"ע בכל ענין חוצצת ב"י בשם
הרשב"א והר"ן :

ג שיער שכנגד הלב ושבוקן הנרכק זה כזה מחמת
זיעה חוצץ • שבראש שאין אדם מקפיד עליו
ושכבית

חופת חתנים

ושכבית השחי אינו הוצץ • ושכאותו מקום כאיש אינו
הוצץ • וכאשה בנשואה הוצץ • בפנויה אינו הוצץ משום
דנשואה מקפדת שלא תתגנה על בעלה • וכתב הכ"ח
דרוקא פנויה נמורה • אכל אם היתה נשואה דומיא דפנויה
כגון שאין בעלה מקפיד על זה אפ"ה הוצץ ראולינן בתר
רוב נשואות • ודע דזה רוקא אם הוא שיער הנרבק • אבל
אם הופפת ומפספסת אותו בידים ואינו נדבק • ודאי
דאינו הוצץ בשום מקום וכך פי' הרמב"ם בהרי"א במתניתין
פ"ט דמקואות ז"ל כבר ביארנו בפ"ט מכלים קלקין שהן
ארוגי שער כמו שרשרות הנגבלות מן השער לקשור
הבהמות וכיוצא בהן • ואמר ששער גב החזה ושער גב
הערוה אם נתאבד ונתקבץ בכונה ונאבק ושכ כמו שרשרת
הנה הוא הוצץ • ולכן כלי משגל האשה אם לא תתקן
עצמה בחפיפה קודם הטבילה הנה כמה שיש שם מן הזיעה
ומן הזיהמא תהיה חציצה כי לזה המקום ישפכו המותרים
תמיד • וכבר הוסיפה התוספתא בזה ביאור וא' ר"ש שזורי
אומר בית סתרים באשה בנשואה הוצץ בפנויה אינו הוצץ
וסיבת זה כי הפנויה לא תהוש מוח ולא תקפיד על היותם
בלתי נקיים ולזה לא תהוץ החלאה הזאת כפי מה שיתכאר
מענין התקפדה ע"כ וכך פסק בהרי"א בחיבורו בפ"ב מהלכות
מקואות ז"ל בית הסתרין באשה הוצץ עד שתרחיח תהילה
שהזיעה שם תמיד והאבק מתקבץ והוצץ ברא' בנשואה וכו'
ע"כ באופן דמעיקר הדין אינו צריך להעביר השער כלל
בסם או כדומה • אלא די בחפיפה ופספוס הנשכ • ולפי' יש
לקיים המנהג שנתחדש מאיזה שנים פה העירה יצא דרוכין
של נשים ככולם אינם מעבירין אותו עוד לגמרי בסם כמו
שהיו נוהגות מקודם • אך ראיתי בספר שרה הארץ ח"ג
דבאשה אחת ששכלה ולא העבירה שער בית הערוה בכל
מכל כנהוג על ידי סם אלא ע"י מספרים • והעלה דאם לא
שמשה תשכול פעם אחרת ע"ש וההילוק ברור דשאני התם
דאותה האשה מנהגה היתה להעבירו לגמרי בשאר פעמים

חופת התנים

ח

ע"י סם והרי זה רומח למה שפסק מרין ז"ל ואפילו אם אינה
מקפרת עליו עתה וכמו שכת' בספר הנז' שם' וגם דמנהג
עירו וא"י להעבירו לגמרי דמקפידות לא כן הכא ולא
קפירי עוד וחזר המנהג לעיקר הדין דליכא למיהש מירי
אלא דרדין יש לחקור כיון דאיכא מקומות דמקפידות על
זה ומדינות נ"כ אם באולי כשנעמוד למנין רוב בני אדם
דעלמא מקפידים. אי אמרינן דבני עיר אחת בטלה דעתם
בוה' או כיון דהוי דבר התלוי בדיעות כל חד וחד ליקום
ארוכתיה ואוליגן כתר דעת הטובלות' וראיתי למרן
כב"י ריש סי' קצ"ח דס"ל לדעת הרמב"ם אזליגן בתר דעת
הטובלת בין להקל בין להחמיר' אלא דהרשב"א חולק
ולדעתו היכא דרוב בני ארס מקפידים והוא אינה מקפרת
כטלה דעתה וכן פסק ר"י והשור ומרן גופיה בס' הקצר'
באופן דאין לנו לתפוס דעת הרמב"ם בוה' ועוד דהבי'ה
חולק על מרן וס"ל דליכא לספוקי לא בדעת הרמב"ם ולא
בדעת הרשב"א ולעולם אזיל לחומרא בקפידא ולזה פירש
כל' חסור הנקט פנויה דליכא נפקותא בזמן הזה מה שפיר'
כמוכא לעיל דאזיל לשיטתיה ורחה נ"כ בוה דברי מרן
דכ' שנמשך אחר דברי המשנה ע"ש' ולא ודעתי אמאי
הר"ב עצי אלמונים בס"י קס"א בדון צבעו וכו' תפיס לשיטת
מרן דהכא ולא עביר שום זכר משיטת הבי"ה כיון דבחבורו
הנחמד חנו' אינו מניח שום זוית ופינה' ע"ש' באופן
דבני' צריך למגמר מכללא כיון הלאו בפירושא איתמר'
ואנחיר לן לעיינין הר"ב זרע אמת בתשובותיו בענין
שתיות הטוטון בי"ט בס"י ע"ג דמייתי מאי דמסיק הריטב"א
ז"ל בהירושויו על עירובין ז"ל נמצאת למד כי הדין זה הוא
על ג' דרכים כל שהמנהג משונה אפילו נהגו בה באתרא
חד בטלת דעתם לגמרי וכו' וכל שאין המנהג משונה לא
שאין שאר העולם בוחרים בו היכא דנהוג נהוג' והיכא
שהמנהג הוא יפה וראוי לכל מקום ומה שאינם נוהגים בכ"מ
הוא מפני שאינם צריכים לכך או שאינו מצוי להם הרי אותו

מקום

חופת התנים

מקום שגוהגים כרובא דעלמא . והרכה דברים נאמרו וכו'
ע"ש ומעתה בג"ד שלא להעביר השער אינו נכנס בכלל
מנהג משונה כיון דמעיקר דרין אינו צריך להעבירו ומרן
ודמ"א לא הזכירו שום מנהג להעבירו והש"ך כתב ברי' סו'
קצ"ט ושאר שערו' שכה מפספסת אותן וכו' ולא דמי להנוש'
משאוי על ראשו וכו' א"כ היכא דנהוג נהוג . וכי תימא
דהוי מנהג יפה דא"ה איכא למיהש דלא יהפפו ויריחו היטב
אף אנן נימא להו לנוהגים להעבירו דכיון דמעבירים ע"י
סס דלמא לא יריחו הטב אח"כ וישאר מעט מאותו סס
ומיעוטו המקפיד הוצץ . וא"כ כיון דבתרווייהו איכא מנהג
יפה כל חד וחד ליקום אדוכתיה והיכא דנהוג נהוג . ואפילו
דהמעדרעריכול לרחנות וערין יש לרוץ בזה לפי הדרך הג'
של הריטב"א ז"ל מ"מ העיקר הוא כי יש לקיים המנהג
שלנו מעיקר הדין וליכא שום פקפוק כלל . דכלל ההקפדה
הנזכרת ככל דיני חציצה ומה שאמרו אם רוב בני אדם
מקפידים בכך דמזה נפל הספק בג"ד אי אזלינן בתר רובא
דעלמא או לא . הוא דוקא כדאיכא דבר החוצץ ומעכבת
דחמים אינם יכולין לכנס דרך שם . או אם הוא דבר
הנפרד מגופו כמו הצנע וכו' עיין בפוסקים . או מצאה
הקפידה מקום לנוח ואזלינן בתר קפידת ב"א אכל אי
אעיקרא ליכא דבר החוצץ כלל ובמים יובא וטהר או הוי
דבר היוצא מגופו ממש כמו הבא נכ"י שער דנתרבה נזאת
השפל לבשרו והוי כגופו מהיכא תיתי ליתן מקום לקפידה
בזה . לקפידה בדבר החוצץ או בדבר הבא מחוץ לגופו
היישיגן אבל לקפידה להודא לא מדרי דהוה אצפורן דאפילו
פורחת ועוברת ועומדת ליקצץ אינה חוצצת אי לאו טעמא
זכו' כמו שפסק מרן ועיין בלבוש ומה שכתב הבי"ח דקמ"ל
דנשואה דומיא דפגויה וכו' מיירי כשהשער נדבק ואיכא
והמה וזיעה דחוצץ ומעכב לביאת מים ולפיכך תלוי
בהקפדה ואילאו טעמא דהקפדה שלא תתגנה על בעלה
לא היה חוצץ משום דהוי מעוטו שאינו מקפיד דאינו חוצץ
ודבר

ט הופת חתנים

ורכר פשוט הוא זחו מה שנלפקעד ולא להורות לא לקיים
המנהג ובפרט למה שפסקו כסי' קפ"ב דהמעביר שער בית
השהי ובית הערוה מכין אותו מ"מ וכו' ע"ש והכא בענין
הציצה מר"ן ורמ"א והש"ך וכו' לא הזכירו שום מנהג ולא
מיתו מירי בזה ודוק. מיתו טוב להקל אותו במספרים
מהיות טוב וכן עמא דבר. ועיין בזהר ח"ג ד' ע"ט.
קכ"ז. רמ"ח. ע"ש ודוק:

שוב התבוננתי שאפי' החילוק חג' של הוי"שכ"א לא סתר לך
מירידהחשש' ולא יחפפו הטב אינו יכול להכריח דבר
התלוי בדעת ב"א לומר שיקפירו על השיער ויחיה ננאי
לבעליהן כיון שאינן מקפירין ולא דמי לערבויות וכו' ודוק:
ד לפרוף דהיינו צואת העין שחוצץ לעין חוצץ אפילו
הוא לה ולפרוף שבעין אינו חוצץ ואם היה
יכש חוצץ והוא שהתחיל להוריק:

ה כחור שבעין אינו חוצץ. ושחוצץ לעין חוצץ ואם
היתה פותחת ועוצמת עיניה תדיר פי'
שמנהגה כך אף שחוצץ לעין אינו חוצץ וכו' בה"ג ונהגו בנות
ישראל בעצמן שאין סכות שמן כשעת טבילה כל עיקר:
ו דם יבש שעל המכה חוצץ וריר (פי' שהוסר הנליר
מעליה) שבתוכה אינו חוצץ. יצא הריר
מתוכה כל תוך ג' ימים לח הוא ואינו חוצץ לאחר מכאן
יכש הוא וחוצץ. לפיכך אשה בעלת חטמים צריכה לחוף
כמים עד שיתרכבו. וכתב הש"ך וכן אם הקיזה דם. תוך ג'
ימים אינו חוצץ מכאן ואילך חוצץ כל זמן שהגלד עליו עד
שיתרפא כהוגן:

ז רטיה שעל המכה חוצצת:

ח לכלוכי צואה שעל הבשר מחמת זיעה אינם חוצצים
נגלד כנליר חוצץ מלמולין שעל הבשר
חוצצין פי' כשארם מגבל טיט או לש עסה ומשפשף ידיו
זו כזו נופל מהן כמו חוטין אם נופלין על בשרה חוצצין:

צואה

ג א 3

חופת התנים

ט צואה

שתחת הצפורן שלא כנגד הכשר הוצץ כנגד הכשר אינו הוצץ ובצק שתחת הצפורן אפילו כנגד הכשר הוצץ ואוהו שלא כנגד הכשר זה שתצפורן עורף על הכשר ולפי שאינם יכולות לכוין נהגו ליטול צפרניהם בשעת טבילה כדרכה ואם אירע טבילת מצוה ב"ט ושכח ליטלן קודם י"ט או שבת ב' הט"ו דתנקר תחתם ולא תחתכם ע"י גוי והש"ך כתב דע"י גוי או בשניו הדבר פשוט דמותר והמנ"א בא"ח ס' שכ"ח כתב דציע אם יש להחזיר בניקור לכן מוטב לומר לנוי להתכם וכו' ע"ש

י אם יש לה נפח על מקום הצפורן ואינה יכולה לא להתוך ולא להטט אם נפוחה כל כך שאין השיט שתחת הצפורן נראה אינו הוצץ וכתב הט"ו בשם ר"ת דאפילו צואה ובצק אם יש ממנו כ"כ מיעוט שאין מקפידין מיעוטו שאינו מקפיד אינו הוצץ :

יא דוקא

בצק שתחת הצפורן הוצץ אבל הצפורן עצמה אינה הוצצת ואפילו אם היתה גדולה ועומדת ליחתך ופורחת ועוברת מכנגד הכשר אינה הוצצת מיהו כל זה דוקא שאין צואה או בצק תחתיו בשעה שטבלה ומאחר דכבר נהגו ליטול הצפרנים אפילו אם צפורן אחת נשאר בידה וטבלה צריכה טבילה אחרת וכן נהגין וכתב מהר"מ מלובלין דכיון שאין זה מדינא אלא מחומרא נ"ל שלא החמירו אלא בשנמצא ששכחה צפורן אחת מיד אחר הטבילה קודם שלנתה עם בעלה אבל אם לא מצאה כי אם עד למחר אין ראוי להחמיר שלא תוציא לעז על בעילתה ואפילו לא נזקקה עם בעלה באותה לילה מכוער הדבר ואין צריך טבילה אחרת אם לא נמצא שום לבלוך תחתיו ע"כ וכתב הש"ך ע"ז ונראה היכא דאפשר לה לחזור ולטבול אפילו לא מצאה עד למחר ואפילו אומרת בריא לי שלא היה שום לבלוך תחתיו יש לה לחזור ולטבול משום דהצפורן עצמו הוצץ אף בלא שום שיט וכמדומה לי שכן נהגין להורות אבל היכא דלא אפשר

חופת התנים

אפשר און להחמיר כיון שעברה הלילה • והט"ו כי שאם
כבר שמשו אין לה לשכול שנית דאפשר שנתעברה ואם
באתה להחמיר עליה כטבילה שנית אתה מוציא לעז על
אותו הולד • ע"כ :

וב צריכה לחצוץ שניה שלא יהיה בהם דבר חוצץ •
שאם טבלה ונמצא שום הדבר רבוק בהם
לא עלתה לה טבילה • דאעפ"י שאין צריך לביאת מים
דררשינן כל בשרו מה בשרו מאבראי • אף כל מאבראי •
מ"מ בעינן שיהיה ראוי לביאת מים דכל הראוי לביילה וכו'
ויש נוהגות שלא לאכול בשר ביום לכתן לבית הטבילה
מפני שהוא נכנס בין השינים יותר ממאכל אחר ואעפ"י
שבורקות וחוצות השינים הוששות דלמא תשתייר מיניה
ולאו אדעתיה ומנהגיפה הוא • ופשוט שאם לא נהנה כן
אין צריך לעכב הטבילה כשפיל זה • ובשבת וי"ט המנהג
שאוכלים בשר רק שתוהר שתנקר ביותר אה"כ • ואין לה
לאכול בין הרחיצה לטבילה ואין לה לעסוק כל היום קודם
הטבילה כבצק או בגרות של שעה שלא ידבק בה וכן
נהנו :

יג נתנה שעה בפיה ולא בארחמים בשערה או קרצק
שפתותיה או קפצה ידה בעניין שלא באו
המים בהם לא עלתה לה טבילה :

יד לא תאחוז בה חכרתה בידיה כשעת טבילה לא איב
דפתה ידה כרי שיבאו המים במקום אחיזת ידיה
ואם הדיחה ידיה במים תחילה שרי שמשקה טופה על מנת
לחטפיה שעל ידיה חבור למיהמקוה • והש"ך כתב דרוקא
כמי מקוה • וכתב הט"ו דמש"כ מר"ן דאם הדיחה ידיה
תחילה מחני בלא רפתה • מ"מ צריך שלא תאחוז בה
בכה :

טו לא תשכול בקומה זקופה מפני שיש מקומות
שמסתרוין בה ואל תשחה הרבה עד שידבקו
סתריה זה בזה • אלא שוחה מעט עד שיהיו סתרי ביתה ערוה

נראים

ג 2 3

חופת חתנים

נראים כדרך שנראת כשעת שהיא עורכת ויהיה תחת דריה נראה כדרך שנראה כשעה שמניקה את בנה ויאנה צריכה להרחיק ירכותיה זו מזו יותר מדאי וגם לא להרהיק זרועותיה מהנוף יותר מדאי אלא כדרך שהם בעת הלוכה ואם שינתה כגון ששחתה בנותר או זקפה ביותר עלתה לה טבילה וישמי שאומר שלא עלתה :

יו אינה

צריכה לפתוח פיה כדי שיכנסו בה המים ולא תקפוץ אותה יותר מדאי ואם קפצה לא עלתה לה טבילה אלא תשיק שפתותיה זו לזו רבוק בינוני :

יו לא

תעצים עיניה ביותר ואל תפתחם ביותר ואם עשתה כן י"א שלא עלתה לה טבילה :

חי צריך

להעמיד על גבה יהודית גדולה יותר מי"ב שנה ויום א' כשעה שהיא טובלת שתראה שלא ישאר משער ראשה צף על פני המים : צרורות וקסמים בסדקי רגליה מלמשה חוצצין ואע"ג דבית הסתרים אין צריך ביאת מים . ראוי לביאת מים בעינן :

יש נכנסו

ד איספלנית מלונמה ורטיה שעל בית הסתרים

חוצצים אעפ"י שאינם צריכים שיכנסו בהם המים צריכים שיהיו ראויים ולא יהיה בהם דבר חוצץ י"א שלכתחילה צריכה להטיל מים קודם טבילה אם היא צריכה לכך גם שתבדוק עצמה בגדולים ובקטנים שלא תהא צריכה לעצור עצמה ולא יהיו ראויים לביאת מים . גם צריכה להסיר צואת החוטם :

כא י"ג שכתבו שיש לאשה להיות צנועה כליל טבילתה וכן נהגו הגשיל להסתיר ליל טבילתן שלא לילך כמהומה או בפני הבריו' שלא ירגישו בהן בני אדם ומי שאינה עושה כן נאמר עליה ארור שוכב עם בהמה ויש לנשים ליזהר כשיוצאו' מן הטביל' שופנע בה הבירת' שלא יפגע בה תחיל' דבר טמא או גוי וכגון כלב או חמור או ע"ה או חזיר או מצורע

חופת התנים יא

מצורע וכיוצא בהם * ואם פגעו בה דברים אלו אם היא
יראת שמים תחזור ותטבול * גרסינן בפסחים האי מאן
רפנע באיתתא בעדנא דסלקא מטכילת מצוה אי איהו קדים
זמשמש * אחדא ליה לדיריה רוח זנונית * ואי איהו
קרמה ומשמשא אחרא לה לדירה רוח זנונית מאי תקנתיה
לימא הכי שופך כוז על נדיבים וגו' * ובילקוט מויתי
פסוק דאיוב נמי ומויה אפיקים רפה הלכך נמרינהו
לתרוויהו ;

ככ אימתי תעשה ברכת הטבילה כשתפשוט מלבושיה
כשעומדת בחלוקה תברך אקב"ו על
הטבילה ותפשוט חלוקה ותטבול * ואם לא ברכה אז
תברך לאחר שתכנס עד צוארה במים ולכתחילה צריך
חבוק ידים להפסיק בין לב לערוה :

סימן ה

אור ליום רביעי שעתא קיימא לן לקריאת
הכתובה וחר עלינו חובת הביאור
בכלליה ומשפטיה ומה הלשון אומרת *
לפי הנוסח שלנו :

אמרו חז"ל אסור לאדם לשהות עם אשתו כלא כתובה
שלא תהא קלה בעיניו להוציאה * ולפי שמצינו
בתורה קנס בתולה המשים שקלים וכתוב בהו כמוהר
הכתולות אסמכו רבנן אהאי קרא לתת כתובה לכתולה
חמשים סלעים של מדינה * נגד חמשים סלעים של מוהר
הכתולות שהם מאתים זוז * ולא למנה שאין חיבת נישואיה
מרובה כל כך יכתוב מנה כי שיערו ז"ל דבהכי לא תהא
קלה

חופת התנים

קלה בעיניו להוציאה • ושל זו ושל זו כסף מרינה ופתב
הרמב"ם ז"ל ולא תקנו אותם מן הכסף הטהור אלא מכסף
מדינה שהיא ז' חלקים נחושת וא' כסף נמצא שמאיתם זו
אינם רק כ"ה זון מכסף טהור וכל זו הוא דרה"ס וחצי
ומשקל כל זו הוא צ"ו שעורות נמצא וכו' • (ולפי המטבע
שלנו הסבטו שלשים ליהא"ס בקירוב) ולהכריות' בראשונה
היוכות בין לבתולה מאתים ולא למנה מנה והיו מזקינין ולא
היו נושאיין נשים לפי שלא היו רוצות לינשא לחם אמרו
לכשימות או יגרש לא נמצא לגבות כלום שהיורשין יצניעו
מעות של ירושה • התקינו שיהיו מניחין אותה בבית אביה
ועדין כשהוא כועס עליה אומר לה לכו אצל כתובתיך •
התקינו שיהיו מניחין אותה בבית חמיה דהיינו בכית בעלה •
עשירות שכתובתן מרובה עושות אותה קלתות של כסף
ושל זהב • עניות עושות אותה עביט של מ"ר • ועדין
כשכועס עליה אומר לה טלי כתובתיך וצאי לפי שהיתה
מיוחדת לכך עד שבא שמעון' שטה ותיקן שיהיה כותב
לה כל נכסי אהראון לכתובתה • ואזאף אם לפעמים וכעס
עליה עד שיעלה ברעתו לגרשה מתוך כעסו יהיה קשה
בעיניו למכור נכסיו ויתן כתובה ובין כך ובין כך יתפייס
ולא יגרשנה • לא כן במעות או משלטין כיון שכתובתה
מוכנת לפניו תהיה ג"כ קלה בעיניו להוציאה מתוך הכעס •
ועוד שמא יאבדו או יזלו • לפיכך צריך שיהיו כל נכסיו
משועבדין לה • והבעל הוא כלוח נכה • וצריך הוא לתת
שכר הסופר • ואם רוצה להעמיד לה ערב קבלן בעד
הכתובה והתנה עמה שהוא יהא פטור ממנה והיא לא
תתבע אלא הערב גם זה אסור דבכה"ג ג"כ היא קלה בעיניו
להוציאה כיון שאין לה שעבוד עליו אלא צריך שיהא
שעבודה גם עליו • וכל הפוחת משיעור כתובת בתולה
מאתים ואלמנה מנה הרי זה בעילתו בעילת זנות שעובר
על דברי חכמים שתקנו זהבדי שלא תהא קלה וכו' • והיו
בזאת ההערה להודיע מהו עיקר כתובתה • ומעתה נביא

תמצית

חופת חתנים יב

תמצית פירוש הכתובה מהרשב"ץ זלה"ה ולפי הנוסח שלנו •
ותעמוד על בורין של דברים ויאירו נא עיניך:

בכך בכך בשבת מה שכותבין זמן בכתובות

ושמרו' הוא שאם יבואו שמרו'

אחרים על הבעל או על הלוח או אם מכרו נכסיהם לרעת
מי הוא קודם ויהיה נפרע תחילה • ואעפ"י שאם אין זמן
בכתובה ולא בשטר אין נפסלין בכך • ואעפ"י שהיא עדות
שאין אתה יכול להזימה היא כשרה • לפי שאין בודקין עדי
ממון כדרישה ובחקירה כדי שלא תגעול דלת וכו' • ובכל
השטרות נהגו לכתוב הזמן בסוף השטר לפי שהרבה פעמי'
מקבלין העדות ואין כותבין השטר עד אחר זמן • ובכתובה
אעפ"י שאפשר לעשות כן • מ"מ כיון שכבר נהגו לחתום
השטר ביום הנישואין בפרסום גדול על כן כותבין הזמן
תחילה • ובכתובות ובשטרות כותבין מה שאמר להם הבעל
או הלוח או המוכר • ולשון השטר הוא דברי העדים כאלו
באו להעיד בכ"ד דבעי' מפייהם ולא מפי כתבם ועדים
החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותם בכ"ד ע"כ
כותבין אמר לנו פלוני או זכרון דברים וכו' • ותקנת חכמים
הוא שתנשא בתולה ביום רבועי ותבעל ליל ה' לפי שנתי
דינין יושבין בשני ובחמישי מתקנת עזרא • ואם יחיה
לנשענת בתולים ישכים לכ"ד קודם שתתקרב דעתו ולא
תקנו שתנשא בא' בשכת משום דשקרו הזיל על תקנת
בנות ישראל שיהא טורה בסעודה שלשה ימים יום א' ב' ג'
ותהא נבעלת ליל ה' משום כרחה דדנין שנבראו יום ה'
ויכרך אותם אלהים ואמרו כנמ' שעכשיו שאין כתי דינים
קבועין אשה נשאת בכל יום • וכך תקנו הזיל לאלמון
הנושא את האלמנה שתנשא ביום ה' שלא ישכים למלאכתו
שהוא אסור בעשיית מלאכה ויהיה שמח עמה ג' ימים יום
ה' וי' ויום שבת כי מצוה מן התורה לשמח אשה הרשה
שנא' ושמח וגו' ונבעלת ליל ו' משום ברכה דארס שנברא
ביום ו' אבל להבעל כליל שבת אסור לפי שאין אדם קונה

את

חופת חתנים

את אשתו לירשה ולהיות זוכה במציאתה ובמעשה יריה
אלא בחופה אם היא בתולה . ואם היא אלמנה אין לה חופה
אלא בכיאה (כלו' דאין תיבת חופה קונה בה כמו בבתולה)
ואם יבעול אותה בתחילה בשבת נמצא קונה קנינו בשבת
ואסור והיא והטעם ראסור להכניס בתלה לחופה בשבת
(ובאלמנה אי מהני יחוד הראוי לכיאה אף שלא בא עליה .
מחלוקת פוסקי' הוא דלדעת החלקת מ'ומשאית בנימין מהני
וע' בשו"ת פריה מ"א ה"א סי' קי"ג שכ' שכן דעת מר"ן ככ"י
א"ח ס' של"ט . ובס' שבות יעקב ה"א ס' ס"א העמיק הרואב
בענין זה ופסק דיהוד של אלמנה אפי' גדה קונה אותה וכו"י
עיון ביד אהרן אלא דהביח והמניא והט"ז ס"ל דלא מהני
יחוד אלא בעילה גמורה דוקא . ומהרי"ל כ' דאיכא סכנת
מיתה ברבר לבעול בתחילה אלמנה בשבת . ומ"ב כ'
דבתולה יש לייחד קודם שבת כיון דז"א דחופה שלנו לא
מיקרי חופה וקודם החופה אסורים ביחוד .) ויש מקומות
שמתחילין בשם ח' אל עולם . ואינו כמנהג הכמים ז"ל
שהרי עשו י"ט כשבטלו הזכרת השם מהשטרות כראיתא
בנמרא לפי שלמחר יפרע זה את חובו ונמצא השטר מוטל
באשפה :

לחדש פלוני יש לכתוב להרש ולא לירח דלא לפתח
פח לשטן דנבי ירה כתיב גירושין דכת' גרש
ירחים ועוד גבי נשואין כתיב ל' הרשכי יקה
איש אשה הרשה : לבוש

בכך בכך לבריאת עולם למנין שאנו

מונין פה מתא פלו' הוצרכו לומר כן לפי שנוהגין
למנות ממולד וי"ד שהוא מולד
תשרי שנה אחת אחר מולד בהר"ד וכן הם כל מנייני
התורה למנות מבריאת אדה"ר שהוא מולד וי"ד ונברא
ביום ו' . ולפי שהבריאה התחילה מיום ראשון והוא כ"ה
באלול לדעת ר"א . ע"כ כרי' שלא יניחו אותם החמשה ימים
מתחילין

יג חופת חתנים

מתהילין בקצת המקומות למנות ממולד בהרד שהוא
 מולד תוהו שהוא שנה אחת קודם שנת וייד ואלו לא פירש
 לאיזה יום מונין היה אפשר לשעות בין מוקדם למאוחר
 שאם כתבו בו ש' כך וכך לכה"ע סתם היה אפשר לטוען
 לטוען זה החשבון הוא לפי מולד וייד והוא מוקדם ופסול
 ומשום כ"ד טועין שהרי לפי הדין אינו גפסל בכך דתלינן
 שהסופר כתבו בדרקוק * ע"כ פירשו שהוא לפי המנהג
 הידוע למנות מבריאית העו' במקום ההוא * ולשון מתא
 פלונית הוא כולל עיירות גדולות וקטנות * דיתבא על ב"ף
 ימא תרגום על שפת היס על ב"ף ימא ולומר לשון יתבא
 והיא אינה יושבת ל' מקרא הוא יושבת כנחל יושבת העמק
 וכו' * ואם הוא על שפת הנהר יכתוב דעל נהר פלוני יתבא
 בי כן ל' רז"ל * ואם היא רחוקה מתם מעט יכתוב דעל
 תחום ב"ף וכו' ואם היא בתולה כותבין כתולתא דא * ואם
 אינה בתולה כותבין בלתא דא * וכתב חרמכ"ס ז"ל שאם
 היא אלמנה כותבין אלמנה * ואם היא גרושה כותבין
 גרושה * ואם היא שבויה כותבין שבויה כדי שלא יבשל
 בהן * ובקצת כתובות ראיתי בן בגרושה שכהנים הדיוטים
 מצויים אבל באלמנה שאין ב"ג מצוי עכשיו לא נהנו כן *
 ואף בגרושה חשש דחוק הוא וכו' (ע"ש) ואם היא גרושה
 מן הארוסין או חללה שיש לה מאתיס היה קרוב לחוש לזה
 שיכשל בה כהן:

הוי לי ראנתו בדת משה וישראל משום
 דעכשיו

נעשה נשואה להיות אשתו גמורה להתחייב בשאר בסות
 ועונה וככל מה שכתוב בכתיבה :

ואנא בסיעתא דשמי"א אפלה היא העבודה
 שצריך האיש

לעשות כביתו ושרחו לחרוש ולזרוע ולהצליח נכסיו :
ואוקיר הוא ל' בכור וכמו שאמרו אהבה בגופו :
 ומכבדה יותר מגופו :

חופת חתנים

ואזון הוא חיוב מוזנות שהייתה תורה לדעת הרמב"ם
והרשב"א ולדעת הרמב"ן מדרבנן :

ואפרנס אין בכלל פרנסה מוזנות אלא שאר צרכים
ואפילו ברברים שאינן בין איש לאשתו שיוך
ל' פרנסה כגון להשיא בתו • תכשיטין • נותן לה מעה
כסף לצרכיה בכל שנת • ומדור הכל בכלל הפרנסה :
ואכלכל כלבול ופרנסה הכל אחר :

ואכסה הוא חיוב בסות הכתוב בתורה :

כהלכת וכו' תרגום כמשפט בני ישראל כהלכת גוברין
יאוראין אם מן התורה אם מדברי סופרי' ונכנס בכלל חיוב
זה פרקונה וקבודתה ושאר תנאי בתוכה ממוזנות אלמנה
וכתובה בנין דברין וכו' שאעפ"י שלא נכתבו כמו שנכתבו
דמי לפי שהן תנאי כ"ר • אבל נכלל כל זה בכלל אפרנס
ואכלכל :

והיבנא ליבי מוהר בתולייכי ל' הכתוב כמוהר
הבתולות והוא מה שנותן הבעל לאשה משלו
כמו הרבו עלי מאד מהר ומתן :

כסף זווי מאתן דחזו ליכי (הסך העולה לפי המשבע
שלנו ככר מובא לעיל בהצעה) ובבתוכת אלמנה
כותבין מהרייכי כסף זווי מאה • (ומנהג במ"ק לכתוב
באלמנה ארמלותייכי) ודין גרושה כדין אלמנה • ואם היא
מן הנשואין אף על פי שהיא בתולה דינה כדין בעולה :
וספוקייכי שופרא דשטרא הוא • וצעפ"י שנהנו
לכותבם אסלאכתבם קני דשופרא דשטר'

הוא למכתבינהו וכן בכל היובי האיש לאשתו אעפ"י שאם
לא כתבם נתחייב • אם כותבם שופרא דשטרא הוא :

ומיער לותיכי וכו' זה הוא מצות עונה כדרך כל הארץ
והוא ל' מקרא ואיש אין בארץ לבוא עלינו
כדרך כל הארץ ומצות עונה פרשה רז"ל הטילום בכל יום

חופת התנים

יד

וכו' (כאשר יבא לקמן בעיה) וכל זה שופרא דשפרא הוא שאפילו התנה עליה לבעל מצות עונה אין תנאו קיים לפי שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל:

וצביאת כלתא דא וכו' וצביאת ל' רצון בלשון ארמי ברמיזא ולמאן די הוה צביא הוה מחי זכותבין

כן שאעפ"י שהאשה מתרשת בין ברצונ' בין שלא ברצונה אבל אינה מתקדשת אלא לרצונה ואפילו קטנה לכתהילה עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה שנא' נקרא לנערה ונשאלה את פיה (ועיין בראים ובנח"י):

ודא נדוניא דהנעלת ליה לשון נדוניא נאמר על מה שמכנסת האשה לבעלה בתורת צאן

ברזל שאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ולפי שהכל הוא לבעל נקראין צאן ברזל ד"מ כמו הצאן שאין לה צמר לנזוז אותם והם כמו ברזל שאינו מוסיף שיקה התוספת וישאר העיקר כן הם אלו הנכסים שהכל הם שלו לא הפירות כלבר ונכסי מלוג הם הנכסים שיש לאשה שנפלו לה בירושה או במתנה שאין לבעל בהן אלא פירות בחייה כמו מי שמולין הצמר ולוקה לעצמו וחשאר נשאר לאשה עד שתמות וירשנה:

מבית אביה וכו' אם השיאה אביה מנכסיו:

ומדנפשה אם הנכסים שלה או מבית פלוני אם

השיאה אחר משאר בני אדם לפי שאם חזרת נדוניתה או מקצתה לירשיה תחזור לאותם שנתנו לה כי כן נהגו ועל דעת כן נתנו לה שיחזור להם:

ומכי נשא אם אין אביה קים: (מל' נשני אלהים וכו')

בין בכסף הם כלי כסף:

וזהב הם כלי זהב:

חופת התנים

ובגדים כנדי צמר ופשתים דכל מקום שנא' בגדים
כתם אינו אלא צמר ופשתים:

ותכשיטין כנון כלי משי ורקמה השוכין שהאשה
מתקשטת בהם ול' תכשיטין הוא ל' קשוט
כי הכיף והקויף מתחלפין:

ושאר מטלשלין כנון יורות וקומקומין וכיוצא בזה
מתשמישי כלי סעודה:

ושמושי ערסא כנון כרים וכסתות ומכסאות וסדינין
ורכירים שהם מתשמישי המטה
ואם הכניסה קרקע צריך לכתוב וקרקע פלוני בסימניו
הרשום כך וכך:

ואוסיף לה מריליה כפ' אעפ"י שנינו אם רצה להוסיף
לה מאה מנה מוסיף פ"ע על עיקר כתובתה שהם

מאתים יכול להוסיף ולא חיישינן לכסופא דאחרים שאין
מוסיפין ודין תוספת כדין מאתים דתוספת בכתובה רמי'
וכבר נפל ספק בדין התוספת אם אין לבעל נכסים ידועים
איך ישתעברו נכסיו שיקנה לאחר מכאן בתוספת והלא
דבר שלא בא לעולם הוא ואעפ"י שכתב ריקנאי וראקנה
ומשתעבדי' זהו בדבר שהוא חייב בו הואיל וגופו מחוייב

משתעבדין הנכסים שיקנה בכלל גופו' ובן אם היו לו
נכסים יכול לשעבר עצמו להוב שיתחייב בו מיד' אבל זה

שאינו מחוייב בעצמו אלא לכשתתאלמן או התגרש אם אין
לו אותן נכסים בשעת הקנין איך ישתעברו לאשה' י"א

כיון שהורה שנותן לה כך וכך הוראת בעל דין כמאה עדים
דמי' ודומה למה שאנו כותבין והקניתי לו ארבע אמות

קרקע בחצירי אעפ"י שאנו רואין שאין לו קרקע הוראתו
כמאה עדים רמיא' ומנהנינו פה ליוורנו יע"א להוסיף בין

כנגדים בין בכספים וכל מקום ומקום כפי מנהגו' (וטעם
התוספת הוא מתנה בעלמא דיהיב לה משום חיבת ביאה):

והעלם

חופת חתנים טו

והעלם על עצמו כמלוה כותבין בן כרו שלא

ידיא דין הנדוניא

כדין כתובה לנכות בפחות שבמטבעות אם נכתבה כתובה
במקום אחר ונגבית במקום אחר וזהו מקולי כתובה ע"כ
כותבין שהחתן קבל עליו נדוניא זו כדין מלוה ורשו ולא
כדין עיקר כתובה שהוא מנה מאתים לדון בו כדין קולי
כתובה אלא כדין חומר מלוה וזה לא היה צריך לענין
נדוניא שמן הדין דינה כדין מלוה לנכות לעולם בלא
הזכרה ואינה כדין עיקר כתובה שהוא מנה מאתים שלא
לנכות אחר ביה שנים שלא בהזכרה ולא הוצרך תנאי זה
אלא לענין תוספת דקיימאלן תנאי כתובה בכתובה דמי
והתוספת הוא כדין כתובה מהאי טעמא ולזה הועיל תנאי
זה שיהיה התוספת כדין מלוה כנדוניא אבל כנדוניא
עצמה לא היה צריך תנאי זה שדינה כדין מלוה לא כדין
כתובה לנכות מן הזכורית :

ורשו הוא הוב מתרגום ולא תהיה לו כנושא כרשיא
משאת מאומה רשו כל מדעם ולי רז'ל ממארי
רשותך פארי אפרע :

ואמר לנא ההתן וכו' שאינן רשאים להתום עד
שיאמר להם חתמו או יחתמו
כפניו שאינן אלא שלוחיו ואם נמחק השטר או נאכזר אינן
רשאים לכתוב שטר אחר אלא במצותו אפי' בריא להם
שלא נפרע לפי שכבר עשו שלוחותן :

קברית עלי ועל ירתאי בתראי שהמלוה קורמת
לירושה דשעכורא דאודייתא :

ועל כל נכסי בכלל נכסים הם עכדים ובהמות
ושטרות ועופות ותפילין כדאיתא
בנמרא וקרקעות הם נכסים שיש להם אחריות וכן ס'ת
נוטלתו האשה בכתובתה :

מקרקעי ואגבן מטלטלי כל קרקעות שיש לו
לאדם וכן מטלטלין

שהיו

חופת התנים

שהיו לו בשעת שעבוד חל שעבוד עליהם ואם לא מכרן
יגבה מהם * ואם אין לו קרקעות עכשיו וקנה קרקעות
לאחר מכאן ומכרן אם לא כתב לו דקנאי ודאקנה אינה גובה
מהם וכ"ש משלטין שאפילו כתב לה דאקנה אם מכרן
אינה גובה מהם * ואם כתב דאקנה וקנה קרקעות ומכרן
גובה מהן שהלוקה הפסיד לעצמו שלקח קרקע המשוועבדת
לכתובה ובעל חוב דשטרא קלא אית ליה אבל אם קנה
משלטין ומכרן אפילו כתב דאקנה וכה לוקח שאין דין
קדימה במשלטין שאין אדם סומך עליהם כמו שהוא סומך
על קרקעות ואם כתב דאקנה קרקעות ואגבן משלטין חל
שעבוד על המשלטין ואפילו על המטבע אגב קרקעות
כלומר על גב הקרקעות מענין על גבי הרשנו חורשים * וזהו
ששנינו נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש
להם אחריות ולמדנו זה מחכתוב בבני יהושפט ויתן להם
אביהם מתנות עם ערים בצורות * ואמרו שם שאפילו אין
המשלטין צבורין בתוך הקרקע כיון שנקנה הקרקע נקנו
המשלטין בכל מקום שהם ואפי' קרקע כל שהוא ומשלטין
הרבה וזהו ל' הכתוב בכתובה מקרקעי וכו' שיהיו הכל
משועבדין לכתובה זו ואפי' ימכרם תוכל להוציאם מיד
חלוקה והיה מן הדין שאם הבעל מכר משלטין שהיו לו
או שקנאם אח' הנשואין שתוכל האשה לגבות מהן באמנות
וגירושין * אלא שלא נהגו כן מפני תקנת השוק שלא יהא
אדם מוצא מי שיקנה ממנו משלטין כשיצטרך * אבל הדין
בקרקעות נשאר קיים שאם ימכור קרקעותיו אפילו אותם
שקנה אחר הקנין תוכל לטרוף אותם מן הלוקח * ואם לא
היו לו נכסים וקנה אח' והיו עליו ב' כתובות או כתובה
או ובעל חוב ומכרן וכו' ע"ש ;

דקנאי ודאקנה כותבין כן שאם אין לו עכשיו
נכסים וקנה אח' שתוכל האשה
לגבות מהן ואפי' מכרם לפי שבשעת קנין נשחעברו לה כל
הנכסים שיקנה אף על פי שלא היו בעולם כדאיתא בגמ' ;
נכסין

חופת התנים טו

נכסין דאית להון אחריות וכו' הלשון הזה

אינו אלא פירוש

מקרקעי ואנכן מטלטלי שהקרקעות יש להן אחריות שהם קבועין והמטלטלין אין להם אחריות ויכול להשמיטן ולשון אחריות הוא מל' אחר שיוכל לרדוף אחריהם ולטרוף אותם מהלוקה :

כלהון יהון אחראין שאם אמכרם תלך אחריהם ותטרוף אותם מהלוקה וכיון שכתוב כלהון נכנס בכלל זה כל המטלטלין אפי' הטי ושערי וכל נכסיו אחראין לכתוב ומתקנת שמעון בן שטח הוא (כמובא לעיל) :

וערבאין ל' גמרא נכסוהי דבר איניש אינון ערבאין ליה ולמדו מזה שכמו שאין נפרעין מן הערב עד שיתבע הלווה תחילה כן הדין בנכסיו שרינן כדין ערב :

ומשועבדין ל' עבדות והשתחואה דעבד ליה לאיש מלוה תרגום ישתחוו לך לאומים ישתעבדון לך מלכין :

ואפילו מן גלימא דעל כתפאי לשון התלמוד הוא בפ"ק

רקמא ובפ' מי שמת מיניה ואפילו מנלימא דעל כתפיה : **כאחריות** אחריות נמורה בקנין נמור מעכשיו צריך שיאמר מעכשיו שבקנין סודר אם אין בו

מעכשיו ואינו מקנה לו אלא לאחר זמן הקנין בטל ע"כ כותבין שכל הנכסים שקנה מכאן ולהבא הם משועבדין מעכשיו לא לאחר שיקנה אותם ואחריות הוא מקבל שלא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן שלי אותה על כן הוא מקבל עליו אחריות כמו שתקן שמעון בן שטח :

וחומר וכו' זה נמסר לדוינים לרון כפי מה שימצאו כספרי' בענין גבייתה בין ממנו בין מן היורשים בין היא בין יורשיה על פי התקנות :

הופת חתנים

101

דלא כאסמכתא ענין אסמכתא הוא אדם שקבל

על עצמו להתחייב בדבר קשה

ונוסף על המנהג יכול לטעון הייתי סומך בדעתו שאובל

לקיים זה ועכשיו איני יכול לקיימו וקיימא לך דאסמכתא

לא קניא ואם קבלו ממנו בקנין כביד חשוב קניא

ובמעכשיו קניא אפילו בלא כ"ד חשוב ע"כ הוא מקבל עליו

שעבוד זה החזק דלא כאסמכתא בקנין גמור מעכשיו :

ודלא כטופסי דשטרי נראה שר"ל שלא יוכל

לטעון שכל מה שנכתב

בכתובה זו לא צויתי מזה כלום לסופר לא שהסופר יש לו

טפסין ומהם רואה וכותב כל מה שכתבו בהם ע"כ הוא מקבל

עליו שאין זה השטר ברזן טופסין דשטרי זהו ר' יונה ז"ל

פי' שלא יוכל לטעון לא לשעבוד גמור נתבונתי לא לשופרא

דשטרא ולסמוך על מה שיש בדעתו לפרוע מעות או

מטלטלין או קרקעת בני הורין וזה שכתבתי בשטר הוא

כמו שכותבין הסופרין כטופסי שטרות מה שלא שמעו מן

הלוה ע"כ פי' שלשעבוד גמור נתכוון :

בביטול וכו' שלא יטעון לומ'אגוס הייתי כמו שהודעת

לפלוגי ופלו' וכמו שאמרו כגמרא עדים שאמרו

מורעא היו דברינו ע"כ הוא מבטל כל אותן דברים שמסר

לערו ולשון בסירה נזכר במורעא בתלמוד מאן דמסר

מורעא אנשה :

וקנינן וכו' שאלו לר' יהודה הלוי ז"ל מה הועיל זה

חלשון והלא ל' עתיד הוא כמו ושמענו ועשינו

שהוא כמו ונשמע ונעשה שהוא חופכו לעתיד וא"כ וקנינן

ר"ל ונקנה ועדין לא קנו : והשיב בי הפרש יש בין שהוא

חללת דבור בין שהוא באמצע דבור כי ועשה בעלאל

הוא' היא וא' ההפוך אבל מי פעל ועשה היא וא' העטוף

גמשך לתחילת הדבור שהוא פעל שהוא עבר וכן ועשה

הוא עבר וכן וקנינא הוא נקשה עם אמר לנא פלוגי וקנינא

עבר עם עבר וענין זה הקנין למדנו מבוועז שנא' שלף איש

געלו

חופת התנים יז

נעלו ונתן לרעהו • וקיימא לן דכועזנתן לגואל וכיון שקבל
הגואל אותו נעל נקנית חנהלה לכוועז ולזה נקרא זה הקנין
הליפין שכאותו כלי שקנה כלי שמשך המקנה מיד הקונה
ההליף לו אותו דבר הנקנה לקונה מיד המקנה • ונקרא זה
הקנין קנין סודר וזה הקנין ארס קונה קרקעות ועבדים
וכהמה וכל המטלטלין דכתיב לקיים כל דבר אבל מטבע
לא אלא באגב כראיתא בגמ' וסודרא דקני על מנת להקנות
הוא שהיא מתנה על מנת להחזיר ואם תפס אותו המקנה
ולא החזירו לא מתפ' ליה שצריך להחזירו ואם רצה לעכבו
לעצמו אין שומעין לו • רחליפין מתנה ע"מ להחזיר היא •
וצריך לתפוס ג' על שלשה אצבעות או יותר דזהו שיעור
בגד לענין טומאה • והסופר או הערים שהם סקנים בסודר
שלחם הרי הוא כאלו נתנהו אל הקונה שיקנה בו ואחר
שנעשה הקנין חוזר להם דמתנה על מנת להחזיר היא בין
שחיה הסודר של הקונה עצמו בין שיהיה של אחרים •
ומטבע אינו נעשה חליפין שאם נעשה הקנין במטבע לא
קנה משום דרעתו אצורתא • וצורתא עבירא דבטלה •
ובכלי קונין אעפ"י שאין בו שוה פרוטה אבל כפירות לא
ולזה כתיבין וקנינא מיניה במנה :

דבשר למעוטי איסורי הנאה שאם נעשה הקנין בדבר
שהוא אסור בהנאה כגון כלי של ע"ז אינו קנין
כלל :

למקניא ולא לאקנוי לאפוקי ממו"ד בכליו של מקנה
שצריך שיהיה כליו של קונה ויתפסנו המקנה:
ביה למעוטי מטבע שאין מטבע נעשה חליפין • ולחוש
לסבר' הרי"ף והרמב"ם ז"ל הנהיגו למסור הכתובה
כפני עדים ביר הכלה • ואם יש מחקין והוא שנמחק הריו
בעודו לה • או גרה שגררוהו יבש • או תלויות על השטה
הראשונה או בין השטין יקיימו אותם ויאמרו תיכה פלונית
היא על המחק או על הגרר או על השטה העליונה או ביני
שיטי :

חופת חתנים

שריר ל' חזק כמו חטי קרדניתא דשרירן ויבישן שהם
קשות וחזקות :

וקים כותבין ביו"ד אחת מלשון קימו וקבלו היהודים
ובאשר קים וצריך שיקראו העדים
השטר קודם שיחתמוהו או יקראנו הסופר ויכול לקרות
הסופר וקנינא קודם הקנין ולא היישינן למחזי כשקרא אלא
ברבר שהשקר יכול להתברר לא כן הכא כיון דבגמר
הדבר נראה שהוא אמת ואעפ"י שבשעת קריאה עדין לא
קנו ממנו כיון שאין חותמין עד שקונין ממנו יכולין לקרותו
ולא מחזי כשקרא ואילו היינו חוששין למחזי כשקרא היה
אסור לכותבו עד שיקנו ממנו וכיון שבכתיבה אין חוששין
למחזי כשקרא כ"ש בקריאה ונחנו שהחתן חותם קודם
העדים ויש בזה תיקון גדול שאם לא מצאו קיום בחתימת
העדים ויש עדים באיזה יום ראוהו בחתימת החתן הרי
הוא כאילו נתקיים באותו יום ואינו נאמן לומר פרעתי
וטורפת מן הלקוחות כדין שטר מקויים ודוקא בחתימת
החתן בכתב ידו אבל אם צוה לחתום לסופר או לאחר אין
חתימה זו כלום אפילו מדין עד אחר שאפילו קרוב תותם
בשביל החתן ואם היה לו דין עד אחר היה פסול השטר
ואם היה רחוק צריך להתיישב ברבר אם יש לו דין עד
אחר (ובענין תנאי כתובה הכל כמנהג המדינה ;)

חופת התנים

הי

סימן ו'

בהתקדש יום רביעי האנשים השלמים
המתקדשים והמטהרים • הנגשים אל
ה' יתקדשו • כי קדוש היום לאלהינו •
ובו יתבאר משפט היום ומעשהו :

א אמרו חז"ל במ' על פ' ויקח את מחלת שנמחלו עונותיו
מכאן שיום הנישואים הוא יום מחילה וכפרה
לתתנים כמו י"ב והכנה ג' כ' משם ה"י מברונא שנמחלים
עונותיהם משום רחמך דומה למלך ואמרינן דמלך נידון
בכל יום והדבר ברור דאינו מכפר כי אם לשבים ולמאמיני'
הלא עריף מיה"ב עצמו • לפיכך נהגו שהחתן והכלה
מתענין ביום חופתן • ועוד טעם אחר אמרו כדי שלא יאכלו
וישתו וישתכרו ויאמרו קדושי טעות הן • וכ' הכנה ג' דלפי
הטעם האחרון אם ברכת הקדושין אינן ביום ברכה אין
מתענין אלא ביום האירוסין • וכ' הר"ב אליה רבא דאפילו
אלמון ואלמנה מתענין אף לטעם ראשון דהא נדרש מפסוק
ויקח את מחלת וכו' וכתוב על נשיו לו לאשה חרו שהיו לו
כבר נשים • ולפי הטעם הראשון ראוי להשלים התענית •
ולטעם הב' א"צ להשלים אלא מתענה עד שיכנס לחופה
ואז וכל לשתות מכוס של ברכה כמו שכתב רמ"א בא"ח •
וכן מי שיש לו נישואין בהנוכה אין לו להתענות • אבל
אם יש לו נישואין בניסן מתענה אפי' ביום ר"ח עצמו מפני
שחוא אחד מן הימים שמתענין בהם כמ"ש בש"ע א"ה סי'
תק"ף • וחתן בכור שנשא אשה בע"פ אם נפשו אוותה
להתענות תע"ב דלא כמאן דאמר הריב ברכי יוסף היו
א"ח סי' ת"ע ע"ש • ולפקע"נ דראוי שיתענה כיון דמצטרף

טעמא

ה ב 2 5

חופת התנים

טעמא אהרינא דהוי יום כפרה דיריה • מיהו אם אינו בכור
נראה דלא יתענה דשאני מתענית הבכורות דיש לו עיקר
נזמס' סופרים והוי נמי פרסומי ניסא כמו שכתב הר"ב בית
דור ע"ש אבל תענית החתנים אינו ראוי דירחה לתלת מילי
ע"פ זכ"י • ול"ג בעומר • ומר"ח סיון עד שבועות ובימים
שבין יה"כ לסוכות מתענה אבל באסרו חג ובט"ו באב וט"ו
בשבט אינו מתענ' כיון שמוזכ' בנמ' מנ"א מ"מ צריך להזהר
שלא יהיה רודף אחר מותרות מאכל ומשתה • ובכנה"ג
חביא בשם ה' אחר דבימים שאין מתענין יעשה החופה
בשחרית ולא יאכל עד אחר החופה • ולענין קבלה אפילו
לפי הטעם הראשון דצריך להשלים לכאורה נראה דאין
צריך קבלה דהוי במקובל ועומר מכח המנהג הקבוע לחתנים
להתענות ביום התונתם • מיהו טוב לקבלו אחר תפילה כדו
שלא להפסיק תפילתו וגם בשעת התפילה כשמגיע לשית
יהרהר בלבו שמקבל התענית • וכמו שכתב רמ"א בש"ע
א"ה ע"ש • ואם מקבלו בשבת נוסח ענין הקבלה הוא
הריני בתענית נרבה למחר • אבל התחינה לא יאמר •
הרב מהזיק ברכה היו כ"כ משם הר"ב מר וקציעה :

ולענין להתפלל ענינו כתב רמ"א בש"ע א"ה דיכול
לאומרו הגם דאינו משלים כיון דאומרו בשית
דבלאו הכי יכול להוסיף שם מה שרוצה והט"ו כ' רמ"מ
לשון צוים התענית אינו הגון דסתם תענית הוא יום שלם
והרולג ב' היכות אלו צום תענית יפה עושה •
והרי מסודר לפניך נוסח עננו להתפלל החתן כיום הזה
לשפוך שיחה ולדרוש סליחה ביום מחילת עונותיו
מיוסד ומתוקן על עיצומו של יום כין תבין את אשר לפניך
יהא רצוי לפני האל כ"י :

ענני אבי ענני ביום (כיום צום התענית)
הזה כי בצרה גדולה אני על
כל

חופת התנים יט

כל מה שחטאתי ושעויתי ושפשעתי
לפניך מיום היותי על האדמה עד היום
הזה והרבקתי רעה אל רעה • והרהורי
עבירה הר הרתי • והלכתי אחרי שרירות
לבי הרע ואחרי ראות עיני בראיות
האסורות ופגמתי בעינין עילאין ונלכדתי
במצודה רעה • ופגמתי באות ברית
קדש • מתבושש אני מחטאי ומוכלם
אני מעונותי ונחפר מפשעי • אך לא
להכעיסך נתכונתי ואתה בוחן לבות
וכליות • גלוי וידוע לפניך כי לא במרד
ולא במעל לעשות נגד כונתיך לא יצרי
הרע פתני והדיחני גדר בעדי ולא אצא
הכביד נחשתי • ועתה יי צור תקותי
ותקות אבותי הנה שבת אליך בכלשת
פנים ביום (כיום צום התענית) הזה יום
מחילת עונותי כי ימינה פשוטה לקבל
שבים • אנא יי כפר נא ביום הזה על
כל מה שחטאתי ותשליך במצולות ים

כל

חופת התנים

כל חטאתי הרב בבסני מעוני ומחטאתי
טהרני לב טהור ברא לי אלהים ורוח
נכון חדש בקרבי • והחזק בידך ביתי
הרעועה ותקן כל אשר עותתי והעלה
והאר כל השמות שפגמתי בהם ויהיו
למאורות כמשפט הראשון ותלקט כל
אשר פזרתי • ותכרית ותשמיד כל ילדי
פשע זרע שקר אשר בחטאתי פנים
גדלתי ורוממתי ותשליך במצולות ים
כל אשות הזמה אשר בעונותי כלכלתי
והן הנה מלופפות בי ותרחיקם מאתי
ומגבולי • ולא יגעו בי ובנפשי ולא ילון
אותי לקברי לאמר אבינו אתה • ולא
תאוונה אלי רעה ונגע לא יקרב פאהלי •
ובכה שמך הגדול היוצא מפסוק חיל
בלע ויקיאנו כאריה תשאג לעומתם
ותוציא בלעם מפיהם והשג תשיג והצל
תציל וישוב הכל לאיתנו הראשון ולא
ידח ממני נדח • והאשה הבאה אל ביתי
אשר

חופת חתנים כ

אִשֶּׁר הוֹכַחְתָּ לְבַת זִוְגֵי יִרְמְיָהוּ שִׁיחָא זִוּוּג
הָרְאוּי וּמִתְקִיִּים לְבַל אַמּוֹת וְאַסְפָּה בְּלֹא
עֵתִי ח'ו (וּסוּד פִּעְכִּין עֵינֵין בְּזוּסֵר פ' וּלְדָךְ) וְלֹא אִדְחָה
מִפְּנֵי שׁוֹם אָדָם שְׂבַעֲוֹלָם. אֲנֹא יי מַלְטָה
נַפְשִׁי וְגַם עַד זִקְנָה וְשִׁיבָה אֱלֹהִים אֵל
תְּעוֹבְנֵי עַד מְלֹאת יְמֵי שְׁנֹתֵי בָהֶם שְׂבַעִים
שָׁנָה וַיִּתְקִיִּים בִּי מִקְרָא שְׂפָתוֹב כִּי אֹרֶךְ
יָמִים וְשְׁנֹת חַיִּים וְשְׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ אֲמֵן
סְלָה • וְאַל תִּסְתַּר פָּנֶיךָ מִמּוֹנֵי הָיָה נֹא
קְרוֹב לְשׁוֹעֲתֵי טָרָם אֵלֶיךָ אֶקְרָא אֶתָּה
תְּעַנֶּה אֲדַבֵּר וְאַתָּה תִּשְׁמַע כְּדַבֵּר שְׁנֹאמַר
וְהָיָה טָרָם יִקְרָאוּ וְאַנִּי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם
מְדַבְּרִים וְאַנִּי אֲשַׁמַּע כִּי אֶתָּה יי עוֹנֶה
בַּעַת צָרָה וְשׁוֹמַע תַּפְּלַת כָּל פֶּה וְכו' :

ומה טוב ומה נעים ביום קדוש כזה להתקדש בקדושה
יתירה שיטבול החתן במקוה טהרה לרחוץ ולהטהר
ולהשליך מעליו כל זוהמתו ומחשבותיו והרהוריו אשר לא
טובים • וכתב החסיד כשער אהבה כי הטבילה הוא סיוע
גדול לקניית הנשמה ורומה דבר זה אל החזרת הכלים
בכבשן כרו שישתרו ויתלבנו ובצאת מן הכבשן הם חרשימי
גם האדם בהכנסו אל המקוה הוא כדי להכליל ולהזור הנשמה
הפגומה והאברים הפגומים למקום שיצאו ושם מתעלמים
בעובר

חופת חתנים

כעובר המתעלם בכסן אמו וביציאת האדם מן המקוה הרי נתקנו איבריו ונשמתו והרי הוא חדש ואין להיצונים חלק בו וירגיש האדם בעצמו רוח חדשה מניצוץ הנשמה שהורה אליו וכתב החסיד הרב הסדר לאברהם הטעם למה אין טהרה אלא במים הוא כי הטומאה היא רוח כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ והרוח אין בטבעו ליכנס תוך המים וכשהוא נכנס במים נשלף ממנו מעט מעט ולכן אמרו חז"ל שצריך שיכנס כל גופו במים ואם ישאר חוצה אפילו ראש שער א' מגופו לא נטהר כי משם נאחות כל הטומאה וחזרת לשרות בגוף ויתורה בתוך המקוה בדמע כי הוא עור להועיל לו לסלק היצונים מעליו כמ"ש סורו ממני ונו' ולפיכך אם עורנו עומד במקוה כי בא להעבירם ע"י הטבילי אם נסיתן את קולו בככי הרשעה כולה כעשן תכלהו וידונו דודים יחד בקדושה וטהרה וכל מעשיהם יכוננו לכונת יוצרם ובמקום גילה שם תהא רעדה בהכנסם לחופה וה"ן קול ענות נכירה איהו נבור וכו' קול מצהלות

חופת חתנים אנכי שומע:

ב קו"ל האמור בפרש"ת מלך כמוהר"ר אי"ק
ולח"ה קו"ר

תפלה זכה וברה בסדר ארוסין ונשואין ז'ל נוהגים
פה ליורנו יע"א ביום הנשואין להתפלל
פנחה כבית ההתן (וערבית כליל שבת החופה) בעשרה
וקודם שמונה עשרה אומרים שירות וזמירות לשבח ההתן
ואחר תפילת י"ח קדיש תתקבל כי אין נ"א בבית החתן
ובמקום למנצח כנגינות אומרים רהש לכי מפני שמדבר
ע"ע התן וכלה וקורא לחתן מלך כראיתא בפרקי ר"א ההתן
דומה למלך מה מלך לובש בגדי כבוד כך החתן מה מלך
הכל מקלסין אותו כך החתן מה מלך וכו' כך וכו' מה המלך
שמהה ומשתה לפניו כך החתן וכו' יעו"ש ע"ש ואומר
קדיש והא שלמא ועלינו וכו' ופסוקי אברכה ונו' בעוד
שמלוין החתן לבית הכלה והטעם כבר כתוב שם בדף

קמ"א

חופת חתנים

כא

קמ"א • ושם נאמר ובשבת התונה כשיוצא החתן מכה"כ
בכבוד והדר נוהגין לומר אחריו בקול רנה פסוקי אברה
ונו' עד ומכל מגורתי הצילני וכו' והכל לפאר ולשבח לשית
ולא נשכח ברית אלהינו אף בעת השמחה בכאנו ובצאתנו
ובמקום גילה שם תהא יראת ה' על פנינו ותמיד תהלתו
בפינו • וכן יורה התכת הכתובים • החתן מבשר ואומר •
אני אברך את ה' בכל עת ואם הסד אשירה והענוים ישמעו
כי בו תתהלל נפשי גם כשהוא מתנהג עמי במדת רחמים
ואיני בועט בו ה' ועל זאת ישמחו יעלצו עמדי ולא על
ההנאה גופנית שיש להם כיום נילה • וא"כ באו אחי ונדרלו
לה' אתי ונרוממה שמו יהדיו כי איני רוצה ליטול ממני
עול מלכות שמים אפי' שעה אחת זכר לדבר כי אעלה על
ראש שמחתי שכט עברתו יתב' ורחמיו כי רבו וזהו דרשתי
ונו' ומכל מגורתי הצילני כי וגילו ברעה כתיב • אשרי
העם וכו' עכ"ל ועדין מקום הניח לנו לנתינת טעם והיתה
הרוחה למה שנוהגים לומר פסוק דרשתי ומכל מגורתי
הצילני והוא עי"פ מה שאמרו הו"ל שלשה צדיכין שיגזור
חתן חולה וכלה וכו' לפי שמתקנאים בהם וכו' וא"כ החתן
בתר צלותיה ותחילותיו לאל כמובא לעיל מבשר ואומר
דרשתי ונו' • ומכל מגורתי הם המזיקים המתקנאים בי
הצילני • הן תוחלתי כי נעשתה בקשתי ורצון יראיו יעשה •
וגם לחתן תורה ולחתן בראשית שיוך האי שעמא בו אין
יותר מקום קנאה וקטרוג כמו במקום קרושה • וכל מנמתם
של אלו החתנים כדו שיהיה סוף התורה נעוץ בתחילתה
ותחילתה בסופה • ועוד שהם מקששים את התורה כחתן
המקשט את הכלה • וד"ל • וכ"ג ביה"כ יוכיח עיין פתיט
במ' ולא אירע קרי לכ"ג ביה"כ :

מעי מעי אוחילה • אריד בשיחי ואהימה

עד הרבן בית אולמי • ועל גלות השכינה:

אם

ו א 6

חופת חתנים

אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני
תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי אם
לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי :

ג כתב הרמב"ם ויל כשהחתן נושא אשה לוקח אפר
מקלה ונותן בראשו מקום הנחת התפילין כדי
לזכור ירושלים שנא' אם אשכחך ירושלים וגו' . וכ' המיד
ועבשיו נוהגין לשבר הכוס וכ' הרב"י בא"ח ואה"ע ע"ש
והעולם נוהגים לומר כס"ט בשעה ששוברין הכוס כמדרומה
להם שהוא לשם שמחה ואינו אלא לשם עצבון כדי שלא
ירבו בשמחה וזכר לחרבן בית מאוינו ע"כומה טוב שיאמר
החתן לפחות מיהא בלחש מזמור על נהרות בבל וגו'
דנדולה מזו כתב הט"ו שיש מקומות שהשמש אומר הפסוק
הזה אם אשכחך ירושלים וגו' והחתן אומר אחריו מלה
במלה . וכן התקינו חז"ל שהעורך שלהן לעשות סעודה
לאורחים אפילו בסעודת מצוה כמילה וחתונה וכ"ש בשאר
סעודות מחסר ממנו מעט ומניח מקום פנוי בלא קערה מן
הקערות הראויות לתת שם . וכ' ה' יעב"ץ אמנם בסעודת
שבת וי"ט כתבתי בחבורי דשרי לדעתי ואיסורא נמי איכא
אם מקומו ניכר שפנוי משום כך עמו"ק וכשהאשה עושה
תכשיטי כסף וזהב משיירה מין ממיגי התכשיט שנהגות
בהם כדי שלא יהיה תכשיט שלם וכ' ה' יעב"ץ ונ"ל להחמיר
בזו נפ' בשבת וייט' וכל א"ו הדברים כדי לזכור את ירושלים
שנא' אם אשכחך ירושלים וגו' יוכ' ה' יעב"ץ מי יודע שמא
כמה לא הצליחו זוגם בעון זה שאינם שמים על לב אבלות
ירושלים בעת שמחתם . עור כ' לקמיה ז"ל אלמלא לא היה
אלא עון זה בדינו . שאין מתאבלין על ירושלים כראוי
די להאריך גלותינו . והיא בעיני הסבה קרובה היותר גלויה
עצומה וחזקה . לכל השמרות המופלגות הנדולו הנוראות
המבהילות

חופת התנים כב

המבהילות הרעיונים אשר מצאונו בגלות בכל מקומות פזורינו על צוארינו נרדפנו לא הונח לנו להרגיע בגוים עם שפלותנו ענינו ומרודנו לפי שיצא האבל הלז מלבנו בהיותנו שוקטים בארץ לא לנו שפחנו את ירושלים ולא עלתה על לבנו ע"כ כמת מלב נשכחנו מדור לדור נוסף יגון על יגוננו ומכאובנו וכל אותה אמת יודה לדברינו וכאשר יוכיה הנסיון ביחוד ביום ט"ב חמר מי ומי המתאבל ונאנה על הורבן הבית ושמומת ארצנו כראוי ממעמקי חלב יכמה רמעות נשפכות על זאת ואציל בשאר ימי השנה אין זוכר ואין פוקד ואין דובר דבר ממנה אפי' במהשבה לא בא זכרונה כאלו מקרה הוא היה לנו על כן שבנו לחטאת אבותינו ללמוד דרכי הגוים שמומנה נמשכוכל הרעות בכלל כאשר נאמר להלן
בס"ד :

ובספר חיי בקונט' הנרפס שם ממחר'י לנני כתב זיל
כרם נלע"ד שבשבת ויום טוב אין לעשות שום
היבר זכר להרבן ולמקדש כגון כשעורך שלחן ועושה סעודה
לאורחים וכן הנשים הנהגות לשים רצועה שחורה על
ראשן וכיוצא דכשם רבשבת וי"ט אין להתאונן ולקונן עליו
ואפילו לזכור הרבן הכית כמו שכתבתי בסוף הלכות בין
המצרים בדבור כאש יע"ש בו אין לעשות שום היבר
בשבילו ואין לחלק ולומר דוקא לזכור בפה רחמור ולפיכך
מחמירינג אבל לעשות זכר בסימן בלבד דקול שפי מקילין
ועושין דהא מצינו שאפילו בשבת חזון הסופרים שאין
מהליפין בו בגדים כשבתות אחרים עם כל זה אמרו
שמחלפין הכתונת לבן שאם אינו משנהו היה גראה בו
אכילות כמו שהבאתי שם בהלכו' בין המצרים בסוף דבור
כאש בשם הרמ"י וע"ץ וע"ש הא קמן דכל שנראה משום
אבילות אין לעשותו ומכל שכן לסוגרים דאין משנין כלל
שבת חזון בבגדי' משבתות אחרות אם כן כל שכן דשבתו'
דעלמא וימים טובים דאין לעשות שום פעולה שנ' בו שהוא
משום

חופת חתנים

משום אכילות ונראה שכן הוא דעת בעל לוחות הברית דף ר"א ע"ב דכתב וז"ל האדם יקריב את עצמו במעשה כיצד הוא סימן אכילות על ירושלים מראה בכל פעולותיו וזוה כונה ירושלים על דרך שאמר הפסוק שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה כי האבילות מוכך וסותר את החורבן וזה הסותר הוא על מנת לבנות כי באבילות מעורר הזכרת ירושלים לטובה ורמו לדבר תכף בחורבן ירושלים נולד משיה כמוזכר במדרש איכה רכתי על כן אין להתאבל בשבת כיכנין בית המקדש אינו רוחה את השבת עד באן לשוננו אמנם בחול לא תשכחו מלעשות כנוזר לעיל בכל פעולותיכם ולקונן ולהתאבל עליו ולמעט בשמחה אם אינה של מצוה כי דיו לעבד להיות כרבו כדגרסינן במדרש ולקוט איכה כ' תתרא דף קס"ו ע"ד אמר רבי יהושע בן לוי מיום שחרב ירושלים וחרב בית המקדש כב יכול אין שמחה לפני הקב"ה עד שיבנה את ירושלים ויחזיר את ישראל לתוכה שנאמר ונלתי בירושלים וששתי בעמי ולא ישמע בה עור קול בכי וקול צעקה אכירה :

ובענין

מלבושי הנשי הביא עוד שם מהר"ב של"ה ז"ל וכן אמרו כשהאשה עושה תכשיט מכסף וזהב משיירה מין ממיני תכשיט שנוהגים בה כדי שלא יהיה תכשיט שלם וע"ז לבי עלי דוי בראותי המנחג חרע החוא בגלות המר חזה מקשוטי הנשי מלבושיהן ותכשיטיהן שמתקשמות במילוי כאלו היה בהמ"ק קיים ועברו אדרבנן וגם גורמין הרבה רעות מהעכו"ם המתקנאים והחרדין והצנועין מושבין את ידיהם :

וישקף

אבימלך בער החלון (מצרי) הרי יעב"ץ ז"ל ולעולם תראה אפילו משרתת יהודית לובשת מיד מלבוש מור"א חדש בהתחלתו כטרם נתפשט בין המון עם הארץ וכל כנדי צבעונים חדשים נס ישנים אינם מספיקין להשניע תאותן וחמדתן להסב אליהן עיני כל רואיהן ע"כ ועיין ע"ש ברף ע"ח ע"ט מה שהפליג לדבר

חופת חתנים כג

לדבר עוד בזה :

וכתב עוד חרבה יי בח' שכת קדש על ענין זה זיל ובכל'
זה להיות בנות ישראל צנועות בלבושיהן שלא
תלכנה בחוקות הנזים שלא תראה בהצי שעורה משערץ
ומכשרן הוצה חלילה אף אם אין רואה כי הפנס רב למעלה
ולא תלכשנה בנדים טובים ומשובחים יותר מראי אלא
בינונים • וכ'ש בנות הכנונים שצריכות להכיר בשעורן
ובל תלבשם קנאה ללבוש ככנות עשירי עם אלא כל אהת
לפי שיעורה וזה ג'כ מן הדת יהודית שלא לאבד ממון
בעליהם כי התורה חסה על ממונן של ישראל וגם האנשים
ישנן בכלל האזהרה הזאת שאף הם לא יפנו אחר תפארת
הכנדים החמורים כי כמה בני אדם גורמים שאחרים
מתקנאים בהם כשהם לובשים בנדים נאים שיקנאו בהם
והתורה אמרה ולפני עור לא תתן מכשול ולכן מדה טובה
לאדם שלא ילבש בנדי' טובי' ומשובחי' יותר מדאי כדי שלא
יקנאו'ו אחריו ולא ישלוט בו עין רעה יונם כי אין רכר מביא
חוללות וסכלות ברעת בי'א ויסב לכם אהורנית לשוב
מאחרי ה' ולהתפתות ביצרם הרע כמו הרודף אחר תאוותו
במלבושים יקרים וחמודים ליפות את עצמו כי היא המדה
הראשונה רוש ולענה שיתעתענו יצרו שיהא מתקן בנדיו
ומסלכל בשערו וכיוצא ומראה שאין בזה עבירה ולא ירע
שמוה ימשכהו אל מדת הנאוה השנואה מע'א ג'ע ש'ד
שאם יבווהו יאמר בלבו לאדם נכבר כמוני מי יורדני
ארץ • וכמ'ש במדרש • וכווהר על פי ותתפשהו בכנרו
לאמר שתהילת תפיסת היצר לאדם הוא בתיקון מלבושו
ע'כ • וכמה תקלות נפקי מזה יעוד שבוה כמה ממון מונה
בארגו בטל ומכושל שלא ניתן להרוחה ולהוצאת פירות
הן בכסף הן בזהב ובאבנים טובות ומרגליות מינים ממיני'
שונים להשתמש בהם יום א' נשנה דים ובכא השואל
להחזיק יד עני ואביון או להשיא יתומה וכדומה והיתה
התשובה כי ברכת חבית מרובה והיוקר יאמר •
וכמה

חופת התנים

וכמה נשים חשובות ויקרות בלואות כביתם ולא נסתה כף
רגלם הצנעל הארץ כי גדול כבוד הכריות ומתכיישות
להתראות בפני אחרות ובפרט פחותות מהן הלוכשות בגדי
משי ורקמה וכל מיני תכשיטין ואינם הוששות למה שאמרו
חז"ל שלא לבייש למי שאין לה ולעת עתה די בזה :

ד דבר תורה האשה מתקדשת בכסף • ובשטר •
ובביאה • בכסף ילפינן גיש קיחה

קיחה כתיב הכא כי יקח איש אשה וכתוב התם נתתי כסף
השרה קח ממני מה קיחה דהתם כסף אף כי יקח דהכא ע"י
כסף וקבלו חכמים ז"ל שבכל מקום שנא' כסף בתורה אינו
פחות משה פרוטה לפיכך כסף קרושין נמי דילפינן קיחה
קיחה מעפרון אינו פחות מש"פ ומח שנוהגין לקדש בשבעת
ישבו סוד על פי הקבלה עיין בתיקונין ריש ת' ה' •

ובתקונא עשיראה ד' כ"ה ע"ב • ואי תימה על עצמך איך
אשה מתקדשת בפרוטה והוא דבר מועט עד מאד • וגם
איך תקנו חז"ל דבר מועט לכתובת אשה כדי שלא תהא
קלה וכו' והלא אפי' עני שבישראל כשיהיה לו קטמה עם
אשתו תהא קלה בעיניו להוציאה בדבר מועט כזה עיין
בדברי הריב"ש ס' קנ"ג ותרוה צמאונך : **בשטר** מנלן
דאמר קרא ויצאה מביתו והיתה לאיש אחר מקיש

הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה בשטר ביאה בפ'י
כתיב בה דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה ופירושו כי יקח
איש אשה בכסף כדילפינן קיחה קיחה או שובעלה וכו' חרי
זו היא אשתו ויש לה דין הכתוב בפרשה • אבל חכמים
אסרו לקדש בביאה משום פריצות ואפילו אם עבר וקדש
בביאה מכין אותו מ"מ ומשנקדשה האשה בקדושין נמורין
הרי היא כאשת איש לחייב הבא עליה וצריכה גט אבל אינה
חשובה כא"א לכל דבר כאשר יתבאר לבוש :

ה מכמה פסוקי למרנו שאין האשה נקנית להיות אשתו
לגמרי ע"י אח' מרכי הקידושין עד שישאנה
ויבניסנה לביתו שכן כתיב כמערכי המלחמה מי האיש

אשר

חופת חתנים כד

אשר ארש אשה ולא לקחה • וכן חילק הכתוב בין נערה
המאורשה לאשה בעולת בעל • וכן בגדרים וכו' ש"מ
דקרושין לחוד ונשואין לחוד • וכשמכניסה לביתו ומתייחד
עמה לחדר מיוחד ומפרישה לו להיות לו לאשה • הוא
הנקרא כניסה לחופה והוא שקראה נישואין ככל מקום
ומברכין עליו קודם לכן ברכת נישואין כמו שיתבאר •
והבא על ארוסתו קודם כניסה לחופה שלא לשם נישואין
מכין אותו מ"מ מפני שעבר אדרכבן שאסרו • וי"א דאין
צריך יחוד לחדר עמה אלא כל שהביאה חתן לביתו
לשם נישואין סגי • וי"א שהחופה היא שפורסין סודר על
ראשם בשעת חברכה כי חופה ל' כסוי כמו ותקח הצעיר
ותתכם • דלאו דוקא שהנשואין יהיו הכנסה לבית אלא
שעושה דבר שנראה ממנו שמיחרה להכניסה לביתו ונוהגין
לכתחילה לכתוב הכתובה קודם כניסה לחופה ואח"כ יהיה
מותר באשתו לפי שאסור לשהות עם אשתו בלא כתובה
אפי' שעה א' שלא תהא קלה וכו' • ואחר שהכניסה לחופה
אעפ"י שלא בעלה הרי היא כאשתו לכל דבר וגובה ממנו
עיקר כתובה ותוספת אם תתאלמן או תתגרש דחיבת חופה
קונה • כד"א חופה רחויא לביאה שהיא מטהרת אכל אם
פרסה נדה ואח"כ כנסה לחופה ונתייחד עמה אין כאן חיבה
כ"כ בחופה • ואינה קונה להיות לגמרי כאשתו אלא ערין
היא כארוסה עד שתטהר • וי"א דרוקא לענין שלא תגבה
התוספת היא ערין כארוסה דמסתמא לא כתב לה התוספת
אלא להיכת ביאה וכל זמן שאינה ראויה לביאה לא קנתה
התוספת אבל לכל שאר דברים הרי היא כנשואה כיון
דחופת נישואין דאורייתא כמ"ש לעיל לכוש • (ועיין
באחרונים.)

ו אחו"ל כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה •
ומנין לברכת חתנים מן התורה שנא'
ויברכו את רבקה ומנין שאפילו אלמנה אסורה שנא' ויקח
בועז עשרה אנשים וגו' ויאמר כל העם אשר בשער וגו'
ויהי

חופת התנים

ויהי ביתך ונוי' בריש מי כלה • (ועיון בש"ס דירון ד'ו'
ע"ב וכמה שכתבו התוס' וכש"מ וכמה שכתב הר"ב ברכי
יוסף באה"ע ס' ל"ד • ואין מקום בכאן לעמוד בזה) ול'
הלבוש כמו שמברכין ברכת הנהנין על כל דבר הנאה שבא
לידו קודם שנהנה • כן מברכין תהילה על ברכת הנהנין
על האשה שנתארסה לו בין קדשה ע"י עצמו בין קדש ע"י
שלוהורכתיב ויברכו את רבקה ואליעזר היה שליח •
ועבשיו נהגו שאינו מברך לא המקדש עצמו ולא שלוהו •
אלא אחר מברך כרי שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך
או משום שהיא ברכת שבת והנראה על קדושתן של ישראל •
ומאי מברך • אקב"ו על העריות וכו' וכמו שיתבאר •
ונהגו להסדיר ברכה זו על כוס של יין כיון שהיא ברכה
של שמחה • ומברך עליו תהלה • ואם אין שם יין או שכר
מברך אותה בפני עצמה והר"ב באר שבע כתב שיותר
החתן לשתות רביעית לברך ברכה אחרונה • והבנה"ג כתב
ולא ראיתי בזמנינו זה נזהרין בכך אלא כל שמועמין מעימה
אחת די • והרשב"ץ כ' שהמברך אינו חייב לשעם ולכן
נהגו להשעם לחתן ולכלה כוס של ברכת אירוסין כיון
שהמצוה נעשית בשבילן הם ראויים לשעם הכוס יותר
מאחרים ומשם הרמב"ם ז"ל בתשובה כ' שאם חל המולה
ביום ט"ב או כיה"כ או בשאר תעניות שאין מביאין כוס
כלל ומי שיברך בפה"ג בימים אלו הוי ברכה לכמלה ונ"מ
שאם אירע התונה כ' בטבת או בצום אסתר שכולם מתעניין
שאין מברכין על הכוס • ומנהג מ"ק במילה ובנישואין
בשאר תעניות מברכין על הכוס אף דבמילה כט"ב וביה"ב
אין מברכין ואחר שיגמור הברכה יקדש כרי שיהיה עובר
לעשייתן אבל בדיעבד יוכל לברך אחר הקדושין ואם עבר
זמן שקדש מהמת אוזה סיבה ובירך כבר ברכת אירוסין
בשעה שקדש י"א דהזורין ומברכין תחת החופה בלא
הזכרת שם משום הרואים • ומנהגינו שלא לחזור ולברך
כלל • ואם לא בירך ברכת אירוסין בשעה שקדש (וכגון
שעבר

חופת התנים כה

שעבר על תקנת הקהל שקדש בלא חכם וכו' לא יכרך אותה
 בשעת נישואין ש'ע' ורמ"א כ' ויא' דמכרכין אותה בשעת
 נישואין וכן נוחנין אפילו קדש אשה מזמן ארוך • וכן פ'
 הרשב"ץ כאשר יבא לקמן בע"ה ולענין לקדש פעם אחרת
 כ' רמ"א דחוזר ומקדש כרי שיהיו הקידושין סמוכין לברכה
 אבל הכנה"ג סי' כ"ח בהנחת כ"י אות ט"ל הביא דאין צורך
 לקדשה קדושין אחרים ואדרבא ראוי שלא לקדש דנפיק
 מיניה חורבא • עיי' ש' ובפרט לפי חתקנה שבמח"ק
 דלא מפקעת הקדושין כלל • וכן יצא לדון הרבי"א בסי'
 ל"ד הגהת כ"י אות ו' מדברי הריב"ש דלכולהו טעמי שכ'
 הר' ז"ל גמצא דמי שקדש על ידי עצמו בזמן אחד
 ונושא בזמן אחר כנון שקדש כניסן ונושא בתשרי אין
 לחזור ולקדש בשעת נישואין אליבא דכ"ע וכן הוא ד'
 הרשב"ץ ע"כ • ולענין לכרך ברכת אירוסין דעת הרשב"ץ
 דיכרך וכמו שפסק רמ"א וז"ל הרכ בתשובה בח"כ סי' ע"ד
 מצות הקידושין אינה מצוה עומדת כעצמה אלא מצד שהיא
 מתרת האשה לבעלה אחר שיעשה כה מעשה אחר והוא
 מעשה הנשואין שאילו קדש על מנת שלא לכנוס אין כאן
 מצוה כלל ומפני זה אנו מזכירין בכרכת האירוסין ענין
 החופה • ע"י חופה וקידושין • לומר שהאירוסין אינן אלא
 מפני זה ומטעם זה אין אנו מכרכין אקב"ו לקדש את האשה
 וכיון שכן כל זמן שלא נכנסה להופה עדין מצות האירוסין
 קיימת ומכרך עליה וכו' ואפילו נחאחרו הנשואין זמן
 מרובה יכול לכרך כל זמן שהיא ארוסה ולא כנס • וכ' עוד
 מנימוקי תלמידי הר"י יונה דהרי זה דומה למי שלא כירך
 אחר אכילתו שמכרך כל זמן שלא נתעכל המזון שבמעיו
 וכן ה"ג כל זמן שלא נגמר ההיתר מכרך וכיון שאין ההיתר
 נגמר אלא ע"י החופה יכולין לומר הברכה בשעת הנישואין
 ובתב עוד ז"ל אלא שהיה נראה שאם לא כירך בשעת
 האירוסין מיד דהיינו בתחלת עשיית הסצוה שאין יכול
 לכרך ער שעת הנשואין דהיינו נמר המצו' דדומה וכו' ע"ש

וסוף

ז א ז

חופת התנים

וסוף דבריו ז'ל אבל ודאי אם לא בירך בקרושין ראשונים
יש לברך בשעת נישואין בין קדש פעם שנית בין לא קדש
ע"כ ודברי טעם הם - לא רכיון דמנחה מ"ק בזה לא שמעתי
מי יעמוד למעבר עובדא לברך ולהכריע הפך פסק הרמב"ם
וטרן ניון דברכה אינה מעכבת וספק ברכות להקל וכן
הורו המורים דיני העיר היו במעשר שאירע פה בערב
חג הסוכות מהאי שתא שלא יברכו כעת הנשואין אעפ"י
שלא בירכו בשעת אירוסין וגם שלא להזור ולקדש וברכת
אירוסין צריכין י' לכתהילה כמו שמצינו בבועז שלקח
עשרה אנשים וגו' אע"ג דלענין קירושין אין צריכין אלא
שנים שיקדש בפניהם שאין דבר שבערוה פחות משנים
דכתיב בעדיות ערות דברי ובממון כתיב על פי שנים עדים
יקום דבר מה דבר רבממון עפ"י ב' אף דבר דבעריות עפ"י
ב' - לענין ברכה בעינן עשרה - ואף קרובים רשאיין להיות
מן המנין ואי ליכא י' אין עיכוב אבל בברכת נישואין
מעכב כשרצה בועז לבנוס את רות בת י"קח בועז י' אנש'ו
וגו' וארז'ל שקבצן ברי לברך ברכת התנים כ"י מכאן
שמברכין על בניוס האשה כמו שמברכין על כל מתנה
טובה שנותן הש"י לאדם כן מברכין ברכת התנים בבית
החתן קודם נישואין והן שש ברכות כדלקמן בע"ה ואם הוא
במקו' רלובא י' אין לעשו' נישואין הרשב"א ובפסקי מהר"א
חולק והכ"י הסכים לדברי הרשב"א - וכד"מ ב' אין דבריו
נראין אלא אין הברכות מעכבות - מיהו לכתהילה יש לזהר
ולחדר אחר י' ואם א"א לא בטורח גדול הוי כדיעבד וברכת
ארוסין לכ"ע א"צ י' אלא לכתהילה - ודי באלו ההערות
להבין הדברים על כוריון ושורשן ותחת של"ש רגש"ה
אר"ש בה"ק בל יושבת כהלכת גוברין יהודאין ועם שלש
אלה ברכה חופה וקרושין ה"ן הברכה שורה ל"י יהיו
יהיו תמי"ם אל הטבע"ת האחת והיו תואמים מלמעלה -
ומעתה עומד המברך לפני הכלה העומדת לימין החתן
ע"ש נצבה שגל" לימין" ס"ת בלה וכ' היר"א ואני שמעתי

משם

חופת חתנים כו

משם הר' הקדוש האר"י זלה"ה שזהו קודם החרבן . אבל
כזמנינו זה צריך להעמיד החתן בימון הכלה ע"ד השיב
אחור ימינו זלוקח כוס של יין ובקול ששון ושמחה
מברך ואומר :

סְבִרִי מִרְנֵן בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּפֶן :

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
הָעֲרִיּוֹת וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהִתִּיר
לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת לָנוּ עַל יְדֵי חֲפָה
בְּקִדּוּשֵׁי בְרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲפָה בְּקִדּוּשֵׁי :

פי' הברכה . ואסר לנו וכו' ר"ל אפילו הארוסות שאסרנו
לנו אסורות לארוסיחן מדרבנן שנזרו על ייחוד הפנויה
ואפי' היא ארוסה לו לא הותרה לו עד שתכנס עמו לחופה .
והתיר לנו וכו' ר"ל נשינו הנשואות לנו ע"י חו"ק . ומסר
תפלה זכה כתב ז"ל כן היא הנירסא הנכונה וזה לשון
הרב"ח ז"ל ומרבתי קבלתי לומר והתיר לנו את הנשואות
לנו ע"פ דברי הר"ן שכך הגיה ר"ת . וכן מוכא בס' פחד
יצחק ערך ברבת חתנים משם הר"ן וכ"כ בס' אפי' רב רבי
סי' ליד וכן פירושו והתיר לנו את הנשואות לנו כלומר
שהתיר לנו אותן שהן נשואות לנו ע"י חפה וכו' הר"ן פ"ק
דכתובות . דאי לא אמרינן הנשואות לנו היה נראה שהתיר
לנו אף הנשואות לאחרים ע"י וכו' וזה בטל מעיקרו : על
ידי

חופת חתנים

ירי חפה בקדושין כתב בעל העיטור שעיקר הנוסחא הכי
הוא בקדושין בבית אלא מפני שהמדרקים קראו לבית
ההיא בית רפה מפני שהיא סמוכה להיא שהיא מאותיות
יהו"א שמרפנו אותיות בנ"ד כפ"ת החליפה המרפיסים
בוא"ו ע"כ וכן כתב הר"א והר"ן ז"ל והרב"י סי' ל"ד הסכים
עם סברת ב"ה ז"ל וכן פסק בספרו הקצר יעו"ש ומיום
ראותי זה אורו עיני ובכל פעם שאברך כך אני גורם והגורסין
וקדושין בוא"ו נותנין טעם שחקדימו חפה קודם קדושין
אעפ"י שהיא באחרונה לפי שבה האשה ניתרת ועליה
אנו סומכין ע"כ א"נ היינו פירושו חופה וקדושין שקדמו
לח וחותרמין בברכה כדון כל ברכה ארוכה וז"ל הרא"ש
הביאו הלבוש יש מקשון על נוסה ברכה זו למה אין
מברכין אקב"ו לקדש את האשה ועור היובן מצינו ברכה
כזאת שמברכין על מה שאסר לנו הקב"ה והלא אין אנו
מברכין שאסר לנו אבר מן החי והתיר לנו את השחוט
ועוד מה ענין להזכיר עריות בכאן ועוד מה לנו להזכיר
חופה בכאן כיון שאם רוצים יכולין לברך ברכה זו באירוסין
בלא חופה ונ"ל כי ברכה זו אינה ברכה לעשיית המצוה
כי פריה ורביה היינו קיום המצוה ואם לקח אדם פילגש
וקי"פ"י אינו מהנייב לקדש אשה וכן הנושא זקנה איילונית
או עקרה וכן סרים חמה שנשא מברכין ברכת חתנים
ואין חיוב במצוה זו שאין בה קיום מצות פריה ורביה
והילכך לא נתקנה ברכה במצוה זו ואף בנושא אשה לשם
פריה ורביה כיון שאפשר לקיים מצות פריה ורביה בלא
קידושין ולא רמי לשחיטה שאינו מחוייב לשחוט ולאכול
ואפי' הכי כשהוא שוחט לאכול מברך דהתם א"א לו
לאכול בלא שחיטה אבל הכא אפשר לקיים פריה ורביה
בלא קדושין ועוד התם אפקיה קרא כלשון צווי דכתיב
וזבחת ואכלת אבל הכא כתיב כי יקה איש ועוד דבקרשים
א"א בלא שחיטה הלכך מברכין על כל שחיטה ושחיטה
וברכה זו נתקנה לתת שכח להקב"ה אקב"ו וחברילנו מן
העמים

חופת חתנים

כו

העמים וצונו לקדש אשה המותרת לנו ולא אחת מן העריות והזכירו בו איסור ארוסות והיתר נשואות בחופה ובקדושין שלא יטעה אדם לומר שהברכה של קדושין נתקנה להתירה לו לכך הזכירו חופה לומר דוקא ברכת חופה היא המתרת הכלה ולהכי נמי הקדימו חופה לקדושין לומר והתיר לנו את הנשואות ע"י חופה שאחר ברכת הקדושין עכ"ל .
והטעם ראין מברכין שהחיינו על קדושי האשה או נשואיה אפשר לומר לפי מה שכ' הרמ"ה הביאו הר"א בש"ג ע"ש ראין מברכין זמן אלא על מצוה שעשייתה היא נמר מלאכתה . ונשלמה המצוה כנשילת לולב וכו' אבל הכא עיקר המצוה היא פריה ורבייה . ועיין בסדר תפלה זכה דף פ"ד ע"ב ודוק וע' ביד אהרן ס' ס"ב כמה שציון בזה ובמח שכ' השיך ס' כיח דעריין נשאר מקום לחקור ולצדד לפי טעמו ואין כאן מקום להאריך בזה :

ואחר טעמת הכוס יתן החתן טבעת הקדושין למכרך ומראה אותה ליושבים אצלו אם הוא ש"פ ואומר להם ראו זה הטבעת ש"פ ואומרים הן . וכן הוא המנהג עכשיו ברוב המקומות להראות הטבעת לנועדים שם . כנה"ג . ויזהיר לערים שיראו נתינת הטבעת לאצבע הכלה ואם לאו אינה מקודשת ע' כנה"ג בהנה"ט ס"ק ד' ולא יתן הקדושין ואח"כ יאמר הרי את מקודשת לי דהוי מקדש במלוה י"א יאמר תחילה ואח"כ יתן הקדושין כנה"ג . ויקדש בימין יד ימין ונס בימין הכלה ובאצבע הסמוך לגודל שנק' אצבע ישים הטבעת כי דרך הנשים לשים הטבעת באצבע הר"מ מיניץ . והכנה"ג כ' אעפ"י שהמנהג עכשיו להשים הטבעת באצבע קטנה מ"מ אנו נוהגין טבעת קדושין באצבע מפני שנשאר המנהג בן מזמן שהיו נוהגים להשים הטבעת באצבע . וחיד"א כ' וכן הוא מנהגינו להשים טבעת הקדושין באצבע הסמוך לגודל הנקרא אצבע וכן הוא מנהג כל ספרד אשר שמענו שמעם . ע"כ . וכבר ירוע הרמז האמור על מזמור השמים מספרים דנוכר בו והוא כחתן יוצא

חופת חתנים

יוצא מחופתו דכשתתחיל למנות התיבות באצבעות ירך
מפסוק תורת ה' תמימה וגו' בכל פעם יבא תיבת שמו ית'
באצבע ולבסוף הנחמדים מזהב * תיבת מזהב נופלת על
האצבע לרמוז דהוי מקודש דכבר קדשוהו שמים ליתן בו
טבעת הקדושין * והוא המצאה * ובשעת שמקדש אומר :

הרי את מקדשת לי בטבעת זו כרת
משה וישראל :

ופי' כרת משה וישראל * הוא משום דכל המקדש אדעתא
דרבנן מקדש דהיינו על רעת שהנהיגו חכמי ישראל בישראל
הוא מקדשה שיהיו קיימין הקדושין לפי דברי חכמים ויהיו
בטלין לפי דברי חכמים עיי' גיטין שהבשירו חכמים *
וחעומדים עונים אחריו מקודשת ובס"ט * ובס' תפילה זכה
כתב ז"ל והמכרך שופך את היין ושובר את הכוס בכלי
העומר על הקרקע לפני הכלה לזכרון ירושלים ומיד פורסין
הטלית שבו מעוטף החתן משעת האירוסין על ראשו ועל
ראש כלתו ועומדין שניהם תחתיו בעוד שמביטין ברכות
נשואין * זאת היא החופה שחופה לשון חפייה דהיינו
שמתייחדים שם * ויצא לנו מנהג זה מטה שכתב מהרמ"א
ז"ל בטוואה"ע סי' נ"ה משם הרב"י ז"ל שהחפה הוא שפורסין
סודר על ראשם בשעת הברכה ע"כ * ולענין לברך החתן
על הטלית הר"ב גינת ורד"כי דמאחר שהטלית שמשליכין
על החתנים אינו אלא להגן ולא לכבוד ולרומם א"צ לברך
אבל הע"ת וחר' החביב בשו"ת א"ח והיר"א זבעל הל"ק"ט
ה"ב ס' כ"ב וש"ת שבות יעקב ה"ב העלו דצריך לברך וכן
כ' מוהר"א גר"ו בכרי א"ה ז"ל והמנהג פשוט בארץ הצבי
שהחתן מברך וכן עיקר ע"כ * ובפרט לפי מנהגינו דהחתן
לברו לזבשו מקודם בברכת אורוכין ואח"כ קודם ברכות
הנשואין משליכין אותו וכו' עורכי בס' תפי' זכה ז"ל והטעם

שאנחנו

הופת התנים כח

שאנחנו עושים זה בכרכת נשואין לבר ולא בכרכת ארוסין
אולי על שקראו חפה דווקא לכרכת נשואין כמו שמשמ'
קצת מהר"ן פ"ק דפסחים הביאו מרן בש"ע ס"ב לענין אי
מברכין אותה עובר לעשייתה או לא * כתב וז"ל ולענין
ברכת נשואין נהנו שאין מברכין אותה אלא לאחר שתבנס
לחפה לפי שאין ברכות הללו לא ברכות ותפלה ושבח וכו'
ע"ש נראה שקודם ברכת נשואין בעי חפה וקודם ברכת
אירוסין לא * ועוד נהנו לתת על פני הכלה סודר או מסוה
מפני הצניעות קודם בכרכת אירוסין ונשואין אלא דמנביהים
קצת הפורד' ומגלין את פניה קודם שיקרשנה החתן כדי
שיראו העדים ויכירו והאשה שהיא מתקדשת * ומצאתי
במטה משה בדיני הכנסת כלה אות ח' וז"ל כתב צרה לדרך
במקומות יש שנוהגים לגלות פני הכלה קודם הקדושין *
ובטולישולא חזרו לנחוג כן וישר בעיני עכ"ל * ולוקח
המברך כוס של יין ומתחיל בפה"ג ואחכ"א :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
שהכל ברא לכבודו :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
יוצר האדם :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
אשר יצר את האדם בצלמו בצלם

דמות תבניתו * והתקין לו ממנו בנין
עדי עדי ברוך אתה יהוה יוצר האדם :

שש תשיש ותגל עקרה בקבוץ בניה
לתוכה

חופת חתנים

לתוכה במהרה בשמחה • ברוך
אתה יהוה משמח ציון בבניה : שמח
תשמח • רעים אהובים כשמחך יצרך
בגן עדן מקדם • ברוך אתה יהוה משמח
חתן וכלה :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
אשר ברא • ששון ושמחה • חתן
וכלה • גילה • רנה דיצה • וחדוה •
אהבה • ואחוה • שלום וריעות • מהרה
יהוה אלהינו ישמע בערי יהודה ובחצות
ירושלים • קול ששון • וקול שמחה •
קול חתן וקול כלה • קול מצהלות חפות
חתנים ממשחה • ונערים מנגינתם •
ברוך אתה יהוה משמח החתן עם הכלה :

ואח"כ טועמין הכוס ואומר המכרך :

הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו •
ירבו שמחות בישרא ויגוֹסוּ אַנְחוֹת •
ויהיה בסימן טוב :

ושופך היין ושובר הכוס כראמזן • וכ' הכנה"ג שכן הוא
מנהג

חופת חתנים

כט

מונהג תירא לשבור ב' הכוסות ובעיר קושט"א נהגו לשבר
כוס של אירוסין ולא של נישואין וכ"כ בס' מטה משה .
והר"מ מיינץ ב' דכיון שישעתה ב' כוסות טוב לשבר כוס
של אירוסין כ' כוס נשואין אתי לגמר חזיונו לכן אין סבר'
לשבר אותו שמורה ח"ו שכירת הענין וכו' וסיים הר' כנה"ג
ואם דברי יהיו נשמעים כל שכרכת אירוסין ונשואין יהיו
סמוכות זולזו לא אניה לשבור כוס של נשואין זולת וכו' ;
פי' הכרכות להרב החבי"ב בס' דינא דחיי :

שהכל וכו' לפי דברי רש"י אינה מן הסדר לא שנתקנה

לשבה לארון הכל שנעשה שושבין לאדה"ר .

יוצר האדם גם זו אינה מן הסדר אלא שתקנוהו ליצירה

ראשונה של אדה"ר כמ"ש רש"י . (וכזה מתורץ אמאי

פותחות בכרוך) אשר יצר את האדם הוא תחילת הסדר

שמתחלת לדבר על עסקי הזווג בשניהם אשר יצר את

האדם מרכב בזכר . והתקין לו ממנו בנין עדי עד היא

בנקבה ולפיכך מתהלת בכרוך . בצלמו . דכתיב נעשה

אדם בצלמינו וכו' כי בצלם אלהים עשה את האדם בצלם

דמות תבניתו . דכתיב נעשה אדם בצלמינו כדמותינו .

והתקין לו ממנו וכו' מצלעותיו . בנין עדי עד . בנין הנוהג

לדרורות ונקראת בנין ע"ש זיבן אלהים את הצלע . יוצר

האדם וכו' . אע"כ רכבר בירכו יוצר האדם . הראשונה

נתקנה על יצירה ראשונה . וזו נתקנה על יצירה שנייה .

שש תשיש וכו' . מפני שהיא ברכה הסמוכה לחכירתה

אינה פותחת בכרוך וכן ברכת שמה תשמה . ומהוויבין

אנו להעלות על ראש שמחתנו זכרון ירושלים שנאמר אם

לא אעלה את ירושלים ונו' ותגל עקרה וכו' . ירושלים עיר

הקודש כדכתיב רני עקרה וכו' . בקבוץ בניה וכו' .

הממוש והנילה תהיה כשישראל יהיו מקובצים בתוך

ירושלים ונקראו בניה כדכתיב רני עקרה כירכים בני

שוממה וכו' . משמה ציון בבניה . כדכתיב בני ציון

היקרים . שמה תשמה ברכה להתן וכלה שיצליחו בשמחת

וטוב

ח א 8

חופת חתנים

וטוב לכב • רעים אחובים ופוי • החתן והכלה שאוהבים
זה את זה • בשמחך יצירך כגן ערן מקדם כמו ששמהת
לאדה"ר שהוא יציר כפך • בני ע מקדם רבתיב וישע גן בערן
מקדם וישם שם וגו' • משמח חתן וכלה • לפי שאנו מכרכין
שיהו שמחים בהצלחה כל ימיהם אינה הותמת משמח ההתן
עם הכלה רמשמע איש ואשה • אלא ברוך משמח את
שניהם לעולם כטיפוק מזונות וכל טוב • אשר ברא וכו'
הא דפותחת בברוך אעפ"י שהיא סמוכה לחבירתה מפני
שהיא נאמרת יחידית ברוב ימי המשחה כשאין שם יופנים
חדשות לפיכך אינה סמוכה מן הסמוכות ותוצרך בה לפתוח
בברוך ולסיים בברוך • משמח החתן וגו' שבת שמשבת
להקב"ה שכרא חתונת דיבוק איש ואשה ע"י שמחה וחדוה
לפיכך הותמת משמח החתן עם הכלה שהוא לשון שמחה
איש ואשה • ועיין עוד בסמ"ג ביש מפרשים למה פותחת
בברוך ובמה שכ' הר' הנז' • ודו בזה לענינינו • והמהזיר
גרושתו מברך ברכת אירוסין ולא זיברכות לדעת הגאונים
ואין זה מנהגינו הרדב"ז ז"ל בתשוב' החדשות ח"א סי'
שע"ג • וכן כ' בס' גן המלך • ובשו"ת דבר שמואל סי'
ער"ה • י"א שאין לברך לב' חתנים ביחד משום עין חדע
וכן נוהגין לעשות לכל א' חופה בפ"ע ולברך לכל א' וכן
הוא המנהג במק' :

ז' מבטלין ת"ת להכנסת כלה לחופה • ואפ"י נז' שתורתו
אומנותו מחוייב לבטל • ודוקא כשרואה
שנכנסין לחנפה אבל אם יודע שיש חופה בעיר ואינו רואה
א"צ לבטל מלמורה ולילך שם • ח"מ • זהב"ש הולק וכ'
רבכריתא לא משמע כן דהא תניא מבטלין ת"ת להוצאת
חמת ולהכנסת כלה • ובהוצאת חמת אפילו אינו רואה
חייב לבטל ה"ג בהכנסת כלה ע"כ • והאידנא רבאיוה
מקומית אין מבטלין אפשר דסמכו על מה שבתבו תלמידיו
הר' יונה ז"ל ולענין הוצאת כלה נראה דכיון שהוא מפני
כבוד החיים לחבבה על בעלה די לה כשמודליכין אותה לפי
בכורה

חופת התנים

ל

כבודה ש"מ . א"נ היכא ראיכא קהל גדול הי"ו כיון דהויא
 מלתא דרמיא אכולהו אנשי הוי דבר שא"א להתקיים כי
 קטון הבית מתכיל וא"כ כיון דמן הסתם ידעינן דיש שיעור
 לפי כבודה אין צורך דיתבטלו מל'מזום וממלאכתם . וקל .
 לא דעל הוצא'המת לא שויכי הני טעמי ועדין צריך ללמד
 זכות על מנהגם של יש' ואין כאן מקזמו בקונ'הזה ומעביריין
 את המת לפנו הכל'ה שלא לעד ב' את השמה'ונס יגזן ואנח'
והטעם דאין מברכין על הכנסת כלה לחופה כתב
 הרד"א ד"ל . ולא דמיא הכנסת כלה לחופה
 לפדיון הבן דמברכין עליה . דאלו לפדיון הבן אף על גב
 דממנע כהן מלפרות אכתי דמיא מצות פדיון על האב
 ומיחייב לפרות את בנו או לפרות הכן את עצמו . אבל
 הכנסת כלה לחופה . דמשום גמילות הסדר מדקקינן להו אי
 ממנעי ולא בעולן לעיוליגהו לחופה מיעקרא לה האי מצוה
 לגמרי מינן וכי ע"ש :

ה אלמון

הנושא בתולה וקרובי הכלה רוצים להוליד
 הכלה מבית אביה לבית בעלה בתוף וכנור
 כמשפט הבנות הבתולו' וחבעל מוחה וטוען שירבו בשמחה
 בבית אביה . אבל בצאתה מבית אביה הדיחיא כרשותו
 והוא אינו רוצה להרבות בשמחה מפני שהוא אלמון . כיון
 שמנהג בנות הארץ הבתולו' הנישאות לצאת מבית אביהם
 בתופים ובכינורות אין הבעל יכול לעכב על זה כמו ש הרי'
 אפרים ז"ל בענין הסעודה ואעפ"י שהוא אלמון עולה עמו
 ואינה יורדת לשמחה ולברכה ואפילו לפי דבריו שמחת
 חרץ אינו כרשות הבעל כיון שהולכין עמה האב או
 שלוחיו הראנ' חכ"י . אמר המא'לפי הטעם שכי הרי' ז"ל
 דכיון דמנהג העיד לצאת בתופים ובמחולות עולה עמו
 ואינה יורדת היה נס כן אט' המנהג לרקד ולטפח בתופים
 ובמחולות בעת הנישואין ובליל ראשון שמיחדים החתן
 עם הכלה בבית הבעל אם קרובי הכלה רוצים שיעשו לה
 כמשפט הבנות דכיופינן לבעל ואפי' שהוא אלמון ואפילו

בבית 8 2 ה ב

הופת התנים

בביתו וכן עשיתי מעשה פה תיריאו יע"א באלמון שנשא בתולה שלא היה רוצה לישיב וכו' וכפיתי אותו לעשות כל הדברים האלה הנעשים לבתולה שנשא בהור כיון שמנהג הארץ לעשות כך לבתולה והיה כל הרברים שמנהג לעשו' לאלמנה שנשא אלמון שבופין הבעל לעשותם כנה"ג: עוד כ' כסי' ס"ה הנה"ט ז"ל המנהג פשוט להביא מנגנים בתוף ובכינור זינים ועוגב לשמחת חתן וכלה. וראיתי העם נוחים עכשיו בקושט"א שבשיש שם שום אבל תוך שנה שהוא קרוב לחתן ולכלה שאין מביאין מנגנים בחופה. ויראה שאין להם סמך דהיאך ידחו שמהת חתן וכלה מפני האכל דהא מעבירין את המת לפני הכלה ועל זה סמכתי בחופת בני ה"י שמתה אמו ונשא אשה תוך שנתה והבאתי מנגניי אחר זמן רב מצאתי בדרשות מהר"ל שפעם אחת מתה פושלת המדינה ולכבודה צוה המושל שלא לגנן בכל חמדינה אותה השנה בשום כלי שור ואירע להיות נשואין בישוב אחר תחת ממשלתו תוך אותה שנה ושאלו ממהר"ל אם יעשו הנשואין כלי כלי זמר והורה להם שלא יעשו הנשואין כלל כלי כלי זמר דהוא עיקר השמחה של חתן וכלה ואם א"א במקומם ילכו למקום שאפשר וכן עשו שהלכו ג' פרסאות ועשו שם הנשואין בכלי זמר ע"כ.

צא ולמד כמה הפליג הרב ז"ל שלא לעשות הנשואין בלא כלי זמר עכ"ל. אלא דלענין דקוד האנשים עם הנשים כמנהג שלנו. או באתרא דמתקנאים הנווים מפני שאין מנהגם בכך או היבא דנפיק תקלה בשאר עניינים וכו' דלא דברו כלל ולא נילו סברתם הר' הנו"ל. ולדייני העיר היו להם יאתה המשפט לברר ולרנן כפי השעה:

ט כבוד חתן וכלה עדיף מכבוד הרגל. ונ"פ שאם יש לו איזה מלבוש הדרש ללבוש בהופה ופגע בו הרגל קודם החופה לא ילבישו בו הרגל אלא יביחנו עד יום החופה. הר' הנו"ל מדרשות מהר"ל:

חופת חתנים לא

סימן ז'

ערוך השולחן בליל יום חמישי לאכול
משמנים ולשתות ממתקים בליל
התקדש חג ישמחו יעלצו לפני אלהים
מושיב יחידים * בסעודת מצוה * וכו'
יתבאר עיקרי הדינים השייכין בסעודות
אלו * ודברי מוסר שינהג אדם בהם :

א אם רבים מסוכין בסעודה הגדול נוטל ידיו תחלה
והראש היה רגיל ליטול באחרוני שלא להפסיק
ושלא לדבר * ורש"ל כתב שהוא יתיר לנהוג בן אלא
אדרבא ישול תחילה ויהיה נוהג מלדבר וילמדו אחרים
ממנו * ופ' הט"ז עליו ואין דבריו כראוי לדחות דברי הראש
ומה שאמרו כאן שלא לדבר כת' המנ"א דהיינו שלא ידבר
שום עסק וענין אחר דהוי הפסק אבל שוחה בעלמא כו' אג
ג' תיבות לא הוי הפסק * וכ' ש' שואלין לו דבר שמוותר
להשוב הן או לאו ע"ש :

ב אם המסוכין רבים וכולן כעה * כגול שבכולם בוצע
ואם יש עמהם כעה * כ הוא בוצע ואפילו אם
האורה גדול והחתן בוצע כיום התונתו אעפ"י שיש גחול
ממנו כראיתא בפ' ג' שאכלו דרב"ה איעסק למרויה כו' רב
שמואל וכו' * ומשמע דאפילו יש כעה * כ החתן בוצע
ועיין במג"א ודוק * ונהגנו לחלוק כבוד לגדול דכן נמשמע
בגמרא וכו' מג"א : (ועיין מה שכ' הר"ב מחזיק ברכה הי"ו)
מיהו אם הוא חתן משמע קצת מהמעשה הגדול רב"ה ראינו
רשאי

חופת חתנים

רשאי לחלוק כבוד לשום אדם ואצ"ל אמן הוא התן ובעת"כ
דחכי מסתכיא כיון דתרתיה איתנהו ביה והמכרך יאמר
תחילה בדרשות מוריה ורבהו וצריך לתזחר בסעודה גדולה
דעיקר המצוה לתת מחפרוסה שהתך לכל א' וא' כזית ולא
מהלחם הנשאר מט"מ מהר"ל ומנ"א :

נ אין מסתכלין בפניה האוכל והשותה ולא במנתו שלא
לכיישו :

ד הנכנס לבית כל מה שיאמר לו בעה"ב יעשה
בעניני האכסניא והכבוד כיצד אמר לו
שב ושב אפילו על מטה כבודה נתנו לו כוס לשתות
יקבלנו מיר וישתה אם הוא צמא כל בעה"ב בביתו גדול
הוא אפילו קרחא בביתיה וכו' (היעב"ץ) ולא דוקא
הבעה"ב עצמו אלא ה"ה בנו הגדול או אחר מהגדולים של
בני הבית כי כל הר מינייהו נחשב כמו הבעה"ב ונירי
דבעה"ב נינהו וכבודם כבודו (ה"ר בר"י נר"ו) ומ"מ אין
דרך ארץ שיעשה מיר עד שיפציר בו אבל לגדול עושין מיר
דאין מסרבין וכו' מנ"א ועיין להר"ב ברבי יוסף נר"ו
אות ח' :

ה נראה פשוט דאם האורח נהג באיזה פרישות ואומ'
לו לעבוד עליו אינו מחוייב לשמוע לו
ומיהו כדבר שאין בו סרך איסור רק פרישות בעלמא טוב
לגבר להסתיר מעשיו וישמש כל מה שיוכל ועל זה נאמר
אתהלך בתום לבבי בקרב ביתי הר' חננ' בסמוך אותו' :
ו לא יאכל אדם פרוסה כביצה ואם אכל הר"ו זה
נרגן ואפילו אוכל מעט רק שאוחז פרוסה
כביצה בידו ולא יאכל דרך רעבתנות ולא יאחז המאכל
בידו אהת ויתלוש ממנו בידו השנית ולא ישוך פרוסה
ויניחנה על גבי השולחן משום מאוס :

ז לא ישתה כוסו בבת אחת ואם שתה הר"ו זה נרגן
שנים דרך ארץ שלשה הר"ו זה מגסי הרוח ואחת
מג' דמים שאדם נפדק הוא בכוסו והמתיישב כיינו יש
בו

חופת התנים כח

בו מדעת קונו : מי שאינו משתכר הקב"ה אוהבו ;
ח נקיי הדעת שכירו שלים לא היו מסוכין בסעודה אא
אם כן יודעין מי מסב עמהם * (ואפי' בסעודת
מצוה מט"מ) מפני שנאי הוא לת"ה לישב אצל עם הארץ
בסעודה ות"ה האוכל ושותה עם ע"ה ככלי הרס הנשכר
שאיין לו תקנה * (אבל מה נעשה כי בעונות הן רבים עתה
ע"ה ומצויים הת"ה ביניהם ושואלין בשלומן משום דרכי
שלום והוששין לאיבה וכו' :)

ט כתב חכה"י בענין התני תורה (ומזה נלמד גם כן
הכמה ומוסר לפעודות נשואין) ז"ל וזן לענין
שאמרו להרבות במשתה ושמה לא אמרו אלא ששון
ושמחה של מצוה ולהאכיל לעניים בסעודתן שאיין שם
שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמחה לב עניים ויתומים
ואלמנות שכל מה שמשמח לב האומללים האלה משמח
את קב"ה דאינון מאנין תבירין דיליה יאך לא אמרו שמצוה
להרבו סעודתן וכל מיני שמחה לקרות ולזמן עשירי עם אשר
המה שמח' דשנים ורענני בקרב ביתם ולב טוב משתה תמיד
כל הימיו ולא יקוו לבני אדם לשמחה את לבם כי המה שמח'
מאליותן בלאו הכי ולסעודה ולשמחה מה זו עושה שכול
טיבותי ושעי אחיזרה כי עיקר הכל לשמחה למי שאינו שמח
ולשכוע למי שאינו שבע בשמחת התורה לא להצבות בטן
השביעים ושמחים * ולא עוד אלא שמרחקי מן עניי עמו
ית' כמתרהק משור מועד ביומי נימן כי יכשו ויכלמו
להסב אותם יחד עשיר ואכיון בקרב סעודתן הלילה למי
שהוא זרע קודש ישראל ברוכי ה' לעשות ככה כי השכינה
צועקת עליהן מי בקש זאת מידכם לעשות סעודות להצבות
בטן עשירי עם ולרבא תחת רגליכם את עניי עמי מאנין
תבירין דילי אוי להם כי נדרו ממני וזרתי פרש על פניכם
פרש חניכם כמו שחארכתי בפרקים הקודמים בעונשן ע"ש
ואשרי אנוש יעשה זאת לעשות עיקר כעודתו לשמח לב
האומללים ובשמחתו כל יתערב זר להסיתו ולבלעו חנם
בפתווי

חופת חתנים

בפתוי יצרו הרע אשר יפתנו להרחיק העניים מעל שלהנו
וכל עוד שרואה האיש הישראלי את יצרו הרע בתנבורת
כאיזה דבר מצוה שבא לידו לפי גודל תנבורי גירווי היצר
הרע יכיר וידע גודל ערך שכר המצוה ההיא כי רבה היא
וע"כ יצר הסמוך להתרים נגדו • והחי יתן אל לבו וכלביא
יקום לעזמתו להשפילו ולהפילו ארצה לא יוסף לקום
ולשום שפלים למרום להבי' עניים בני תורה בראש קרואיו
ביום חתונתו • ובכך בהיות מסוכים לפניו עניי בני תורה
הנאנחים והנאנקים • יתן אל לבו עוניים ומרודם ומורא
יעלה על ראשו לבלתי יקל ראשו כשהוק וקלות ראש
מתוך אכילה ושתיה כאשר רבים שתו וישכרו בסעודה זו
ועושים שמחה של הוללות וסכלות ויביאו אנשים לצים
ופוחים ויוצאים בשיר ונמשכים בשיר וינבלו את פיהם
בשירי ענבים וכבלותם מקול השיר יחלו מעט בשחוק
וקלות ראש כי לא חסר העולם שומים המטים עקלקלותם
ולא יבצר מהן גותן טעם לפגם כי טוב לשמוע שיר כסילים
כהיום הזה לאמר כי לשמחת מצוה הם עושים ואין בהם
לא דעת ולא תבונה לאמר כי שמחה לחור ושחוק וקלות
ראש לחוד • כי אפי' לחסידי עליון חכמי התלמוד אשר
להם יאתה לרבות כל מיני שמחות כאשר אזלת יד יצרם
מעליהם • ועל כל זה אמרו כפ' חמישי דברכות מר בר רב
דרינא עכר הלולא לבריה הוינהו לרבנן דהוון קא ברהי
טובא אייתי כסא דמוקרא בת מ' זווי ותבר קמיהו וואעציבו
וכן רב אשי וכו' והיה מושבם בבית המשתה היין בהתעוררני
הנפש היפה ובמקום גילה שם תחא רעדה זכרון המות
לנגדם והיה שירם ווי לן דמייתנין ווי לן דמייתנין וכו' •
בל שכך וק' אנחנו אזובי קיר ויצר סמוך אינו אלא שרף
להכה תלהט סביבותם כאשר צרבת לשורפם כאשר להבת
שחוק וקלות ראש ולהיות צופה בנשים העומרות על
הקביצה כאשר בנעודת חי' • שראוי באמת כל מי שיש
ספק בידו למהות להרחיק בכל כנסיות של עמי הארץ כי

לא

חופת חתנים

לג

לא יראו החוצה אל העין הנשים המצריות הצרים את
 נפשותם וגם אשר לא יקלו את ראשם בסעודה של שמחת
 התורה אשר תחת רבות השמחה התורה חוגרת שק לאמר
 איה איפה שמחתי ואיזה מקום מנוחתי כי כל שלחנות
 מלאו קיץ צואה בלי מקום כאפס היות שם משכיל וחכם
 דורש את אלהים וכו' עורכ' בחלק י"ט וזיל ונכר אמרנו
 כמה פעמים כי עת המאכל מבחן ומצרף לדיעת אם אוחים
 התורה או לא אם מורא מלכות שמים עליהם או לאו ואם
 בעת האוכל בחנים ובמועדים שהאדם שמח וטוב לב אם
 יזכור התורה וחירא' לבלתו צאת מדלתי בתי כנפי החסידו'
 נכחן שאהבת השם קשורה בלבו וכשהוא שוכח מתוך
 המאכל או יתלהב היצר ויתחזק על עומדו וכשל השכל
 ונפל • והוא אומרם שזמן הסעודה מעבר מסוכן שאם
 ימשך אז אחרי תאוותו ונכר עמלק וכאשר ירים ידו בתורת
 משה ונכר ישראל וכפ' הלק אמרו תיר הקורא פסוק משיר
 השירים ועושה אותו כמין זמר והקורא פסוק שלא כזמנו
 מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני
 הקב"ה ואומרת רבשע עשאוני בניך ככנור שמנגנים בו
 העכו"ם אמר לה הקב"ה בתי אם כן מה יעשו בני בשעה
 שהם אוכלים ושותים ושמים אמרה לפניו רבשע אם בעלי
 מקרא הם יעסקו במקרא כנביאים ובכתובים ואם בעלי
 משנה הם יעסקו במשנה בהלכות ובאגדות ואם בעלי נמרא
 הם יעסקו בנמ' בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת
 בהלכות הגבחה • ע"כ • וכ' הט"ז בא"ח ס' תק"ס דכ"ש
 שיש עון גדול כמה שלוקחין ליציץ ועושין שחוק בפסוקים
 או בתיבות קדושות אשרי אנוש לא יעשה זאת וע"ז אמרו
 בניך עשאוני ככנור • ועי' להר"ב בדכ"י יוסף נר"ו ובמה
 שציין מהר"מ לונזאנו וכו' והר"מ לונזאנו שם דבר קשות
 על שיר יביאני אל ש"ם נור"א וכו' דמשתמע לתרי אנפי
 ע"ש ושומר נפשו ירחק מאלו השירי' לשורר ולשחוק בהם
 בחתונות וה' יכפר על המחברים ועל האומרים • ומהרה"א

בקונש'

ט א 91

חופת חתנים

בקונט' מורה באצבע ס' ק"ז כ' ז' ל גם בשבת וי"ט שהותר
לאכול ולשכּוּע לא יאכל עם פחותי נפש שעושים שחוק
וקלות ראש בשלחן כי אז שלחן נהפך לנחש אתווי דדין
כאתווי דדין והשטן מרקר ביניהם רחמנא ליצילן :

הנהנה מסעודת מצוה לשם מצוה ניצול מדינה של
גהינס מדה כנגד מדה • ניצול מצער תחת

מצוה שמחה • ואם אינו גהנה י"א שהוא מנודה לשמים •
ואלו הן סעודות מצוה • כגון סעודת מילה • ונישואין בת
ת'חלת'ח וכת כהן לכהן • והוא שיהיו שם גם בני אדם
מהוגנים • לבוש במגהנים שבס' הא"ח • ועיין בפסחים
דף קי"ג ע"ב :

יא חתן ושושביניו וכל בני החופה פטורים מן הסוכה
בסעודות אלו בכל ז' ימי המשתה וכ' המנ"א

ז'ל דאין שמחה אלא בחופה ובמקום טעורה ובסוכה א"א
לעשות חופה משום צער חתן לפי שהמקום פרוץ והוא בוש
לשחק עם כלתו (גמרא) וא"ב בזמן הזה שיש לנו סוכה עם
ד' רפנות צריך לישב בסוכה רקי' ל כרבא ועוד רחא הרא"ש
ובה והטור מחייבין בכל ענין • ומיירי שנשא בערב הרגל
ע"ב ואפשר דהאידינא סמכו לאכול חוץ לסוכה בסעודות או
משום דסוכות שלנו קטנות הן להביל כל הקרואים ואם
החתן אינו אוכל עם כולם מצטער ואינו שמח ולהכריח
לחתן שלא להרבות בקרואים לא בדי שיעור שיכנסו בסוכה
ויקיימו המצוה לא יתכן כיון דעיקר שמהתו לא יתער"ב
כי אם כהרבות במסובין (עיין במנ"א שס"ק י"ג) לא מצינן
למעט משמחתו והיישנין לצערא דיריה • הרא"ה דלפי
טעם הש"ס היינו יכולין לומר נמי דישב בסוכה ולא ישחוק
עם כלתו אלא ודאי כראמרן • גם מה שנהגו עכשיו לסמוך
על הין שושבינין כל הקרואי' הגם שאינם שושבינין ממש
עיין בש"ע אה"ע אפשר משום דכיון דקרא אותם לאותו
יום לאכול ולשמוח עמהם והם יודעו ומכיריו • הונו כמו
שושבינין • וה"ה נמי דכל א' מן הקרואין דמותר לדלילך

הגם

חופת חתנים

לד

הגם דבלכתו שם פוטר עצמו מירי מצות סוכה וכדשנינו שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה והותר להם לילך לרבר מצוה אפי' דבאותה הליכה מתבטלין ממצות סוכה מטעם דכל העוסק במצוה פטור מן המצוה הגם דחל עליה כבר חיוב סוכה והקדים למצוה אחרת דהולך לעסוק וזכר אמר בש"ס נביק"ש דמטא זמן ק"ש ואפ"ה פטור החתן ה"ה הכא ראי לא אולי לאכול התם מתבטלת מצות שמהת חתן כיון דניחא ליה בכך ופשוט ועיין בתוספות ד"ה שלוחי מצוה :

י"ב שנו הכמים נ' (הא דנקט נ' לאו דוקא ע' במפרשים אבל אה"נ דלענין דברי תורה אפי' באחר) שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזימ' אמרו המפרשים שיוציאין בבהמ"ז והקושי' מפורסמת אטו ברשיעי עסיקין כמ"ש התי"ט שם * גם מכואר בכל מקום בתלמוד ובזוהר שצ"ל דוקא ד"ת מלכר בהמ"ז ואמנם לענין הסדר יר' לי שהוא אחר האכילה (קודם מים אחרונים) כדמוכח בהרי"א בינוקא דבלק וכ"ה תלמוד ערוך בפ"ק דתענית (היעב"ץ בעש"מ) ומה טוב וישר חילם של אנשי מזרח ומערב ושאר מקומות הנוהגים להזכיר ולומר איזה חירוש על פסוק או מדרש לקיים מצות הכמים כתיקונה ובוה נפשו לו תשבע מלהנות לכו תבונות על שולחנו מעניינו של יום ונישיא כס את השולחן :

י"ג דברים הבאים לאחר סעודה קודם בהמ"ז שהיה מנהג בימי הכמי הנמרא שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול פירות ולשתות כל מה שמביאים אז לפניהם בין דברים הבאים מחמת הסעודה בין הבאים שלא מחמת הסעודה פעונים ברכה בין לפניהם בין לאהריהם דהמוציא ובחמ"ז אין פוטרין אלא מה שנאכל תוך עיקר הסעודה ודין זה אינו מצוי בינינו לפי שאין אנו רגילים למשוך ידינו מן הפת עד בהמ"ז * שיע' והאירנא מצוי בינינו בסעודות

ומביאין

ט ב 2 9

חופת חתנים

ומביאין פירות וכל מיני מתיקה וכו' וקורין אותו ריוז'ר
ומסלקין יריהן מן הפת לגמרי • באופן דהדר דינא כמו
בזמן התלמוד • וכ"כ היעביץ ז"ל בימי הבכמי התלמוד היה
מנהגם וכו' אבל הנוהגים לסלק הפת קודם בהמ"ז (ואפי'
אם מניחין פתיתין) ולערך השולחן מחדש עליו מיני
מתיקה ומעשה רוקח של צוק"ר ומגדנות הנאכלין לגמרי
בלי פת ומסחין דעתן מן הפת מכל וכל כמו שהוא מנהג
עשירים בסעודות גדולות באופן זה וראי הדין אמת וקיים
לעד ולא נתבטל כל עיקר וצריך לברך על כל דבר ברכתו
הראויה לו לפניו ולאחריו ע"כ יוכן היא דעת הלבוש והביא
לשוננו השירי וכן כ' המוש' והביאו הר' אלי"ר וכן נראה
דעת מוהריק"ש בהנהגותיו והירא את דבר ה' וחמדקק בן
ראוי שיעשה וכו' שכ' הלבוש והגמ"א לא ס"ל
הכי מ"מ הנך רואה דרבו החולקים עליהם וכן ראוי לעשות
ומהרה"א נר"ו בס' מהזיק ברכה באות ג' מייתי לן מהר'
מהר"י זיין דאף אם אינם מסלקין השולחן כיון שמושכין
יריהם מן הפת יברך על הפירות לפניהם ואחריהם • ע"ש •
אלא דבאות כ' מייתי לן מהר"ש אלגאזי זלח"ה דבארץ
מצרים דמסלקין השולחן ומביאים שולחן אחר מלא פירות
וכו' ופרוסה קטנה מפת על כלי המלח דרינא הוא שיברפו
ברכה אחרונה על הפירות אחר בהמ"ז ובהוראת מהריק"ש
ע"כ וכו' שהסכים עמו הר"י זיין ע"ש • ויש לדקדק דכיון
דחשיב ליה הר"כמו שמשכו יריהם מן הפת אמאי לא הזכיר
נמו על כרכה ראשונה וכו' שכ' בהדיא חר"י זיין • ואת"ל
דחשיב ליה דלא משכו יריהם לגמרי מן הפת והוי כמו
דברים הבאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה א"כ
טעונים ברכה לפניהם רוקא אבל לא לאחריהם • ועוד דזה
לא יתכן כיון דבת' דהסכים עמו מהר"י זיין דפ"ל דהוי
דברים הבאים לאחר הסעודה וכו' ואף אם אינם מסלקין
השולחן וכו' וכמו שהביא מוהר"א נר"ו באות ג' וכמ"ש
לעיל • גם מה שכ' ז"ל דרינא הוא שיברכו ברכה אחרונה

אחר

חופת חתנים לה

אחר בהמ"ו . לא ירעתי אמאי נקט אחר בהמ"ו דלפניהם
ולאחריהם דאמרינן היינו קודם בהמ"ו עוד יש לדקדק
על מה שפסק על היין ששותין על הפירות דלא יברך
כלל ואי חשוב ליה דבא לאחר הסעודה אמאי לא יברך
לפחות מיהא לפניו וכמו שנכתוב בסמוך מהש"ס ומהר"י
זיין נמי ב' דיבויין בתחילה וכו' . ועל היין שמביאין
בריו"ר מברך לפניו כיון ראין אנו נוהגים ביין שלפני
המזון וברכת יין שבתוך המזון אינו פוטריו כיון דזה לשרו'
וזה לשותות וכדקאמר בש"ס . וכ"כ המג"א בס' קע"ד סק"ג
וחר' אלי"ר ס"ק י"ב ולענין ברכה אחרונה כ' המג"א שם
בס"ק ט' משם הרשב"א ות"ר הביאו הב"י ז"ל דפת פוטריו
ואין צריך לברך עיי' שועי"ן מה שהגיה הר"ב מאמר מרדכי
נר"ו ויש להסתפק לענין ברכה ראשונה כיון דמן הסתם
היין שמביאין לאחר המזון הוי משונה . מאי מברך אי
מברך בפה"ג כיון דהוי מובדל ואין לו שייכות עם היין
שבתוך המזון לברך עליו הטוב והמ' וכן הדעת נוטה או
דילמא כיון דלפי מה שכ' הרשב"א הובא בסמוך ע"ע הוא
נמשך בקבועות הסעודה וא"כ אינו מובדל לגמרי לפחות
מיהא לברך עליו הטוב והמטיב . ולפקדי' רכיון דטעון
ברכה . מברך עליו בפה"ג דמהיכא תיתי לפוטריו בדייב
והמטיב כיון דאינה הכרכה המיוחדת לו דלא נתקנה ברכה
זו אלא לתוספת שבה אחר שנפטר בברכה הראויה לו
שהיא בפה"ג ולודיברך שניהם אין סברא ולא מצוי למעכה
הכי ואתיא מקו' ממש רמ"א בס' קע"ה ס' א' עיי' ש' . וכתב
עוד המג"א ז"ל ואם כן משמע דעל שאר המזקין אחר
הסעודה דצריך לברך ברכה אחרונה (וה"ה ברכה ראשונה)
דלא עדיף וכו' עיי' ש' . וכ"פ הר' אליה רבא בס"ק י"ב .
ומדברי הרשב"א דהביא המג"א יוצא לנו במכ"ש ראש
אוכלין בריו"ר נמי איזה מין מפת הבאה בכסנין כגון
רקיקין וכדומה דבהמ"ז פוטרין מיהו טעונין כדכה לפניחם
את"כ ראיתי שהוא מבואר מדברי הרשב"א הביאו מרן
בב"י

חופת התנים

בב"ו סי' קע"ז • וכן פי' הר"ב ג"ו ז'ל דכ"ש פת כסנין
דמפטרי בג' ברכות • הביאו היא"ה • ואל תשיבני מרין
דיוסה דבס' ר"ה ס' י"ז דאין בהמ"ז פושרתו דהא השיג
עליו הר' באר הגולה ורכים חולקים וס"ל דבבהמ"ז נפשרת
כמו שכ' חר"ב מחזיק ברכה נר"ו ועיין מה שכת' שם הר"ב
מאמר מרדכי הי"ו ובס' קס"ח וקע"ז שציין שם ודוק • וה"ה
תמרים דבהמ"ז פושרתן דיוין ותמרון נמי סערי וזייני מנ"א
ס' קע"ז ס' ק"ו • ועל יין שרף או רוזוליי"ו וכדומה כיון
דלאה' הסעודה הוא כונתו לעכל ואינו נקרא מחמת הסעודה
ומלתא אחריתא היא ושעון ברכה לפניו ולאחריו (אם שתה
ממנו כשיעור וכשאר משקין) מנ"א ס' קע"ד ס' ק"ו י"א ועיין
בט"ז שם ס' ק"ט ובמנ"א ס' ק"י ודע דהרוזוליי"ו או שאר
טשקין שכתבנו שצריכי' ברכה לפני'ה ולאחריה' מיירי שלא
בא יין בתוך הדיו"ה אבל אם בא יין פוטר כל מיני משקין
מברכה ראשונה ואחרונה וכמו שפ' מרן ס' ר"ח ס' י"ז ע"ש
(ועיין ברברי המנ"א שם ס' ק"ד דלכאורה סתרי אהדרי עם
מה שכתב הכא בס' קע"ד ס' ק"ט • ועיין מה שכתב
עליו הר"ב מאמר מרדכי נר"ו שם בס' ר"ה • ודוק) ויין
נמי אם הוא בשבת דאיכא קדוש פטור גם מברכה ראשונה
מנ"א וט"ז ס' קע"ד (וממילא שאר משקין ודוק):

י"ד באיזה מקומות שעורכין הדיו"ר בהדר אחר ולא
במקום עצמו שסערו ואיכא שינוי מקום
הנם דיש תיקון להניח שם אדם וכו' מ"מ המנהג הנכון
שיברכו בהמ"ז קודם ואח"כ ילכו לאותו חדר לאכול שם
הדיו"ר ושמעתי שכן עשו מעשה פה כחתונה אחת:
ט"ו המנהג לומר בסעודתו קודם בהמ"ז מזמור רחש
לבי וכו' זכיום ח' לחופה מזמור השמים
מספרים • וטוב לומר ג"כ מזמור שיר המעלות שמחתו כדי
להעלות זכרון ירוש' טוב"ב (עיין בפלשין בית א' דף רצ"ב)
י"ו אם המסובין רבים עד חמשה מתחילין ליטול מים
אחרונים מן המכרך ואם הם יותר מתחילין

מן

חופת התנים

ל

מזן חקטן ונוטלין דרך ישיבתן ואינן מכבדין זה את זה
 ליטול תהילה עד שמגיעין לה' הנשארי' באחרונה שהמברך
 מכללן אז מתחילין בו ששיערו חכמים שבשיעור נטילת
 ד' בני אדם יוכל המברך לעיין בד' ברכות של בהמ'ז
 (ואולי שיעור כ"ב אמה וזה שוין היעב"ץ) ויותר מזה אין
 להפסיק היכא דאפשר (והיכא דרבים ניהו בע"כ צריכין
 להמתין עד שיטלו כולם היכא דלא אפשר שאני וצריכין
 להשמר מהסח הדעת : הנז') ובכרו אין להפסיק כלל דבן
 הוא הלכה תכף לנטילה ברכה : ואין להפסיק בין מים
 אחרונים לכהמ'ז אפילו בדברי תורה הרבר'י גר'ו מגורי
 האר'י זצ"ל וע' לעיל ס' י"ב :

טו"ב עיניך לנוכח יבישו בדברות שמים אלו כהלכתן
 דברי חכמים בדרכונות בענייני דרך אדף
 ובפרט בסעודות וכוזה תהיה אהוב למעלה ונחמד למטה
 ומצא חן וגו' לכניסה הגדול קודם ליציאה הקטן קודם
 לעלויות הסולם הגדול קודם ליירידה הקטן קודם וכו'
 לברכה הגדול קודם לעולם יהא אדם יודע אצל מי הוא
 ישב ואצל מי הוא עומד ואצל מי הוא מסיב ואצל מי
 הוא מסיה וכו' לא יהא אדם בוכה בין השוחקים ולא
 שוחק בין הנוכחים ולא עומד וכו' כללו של דבר אל ישנה
 אדם ממנהג הבהיות

סימן ח'

טוב עין הוא יבורך למי שהשמחה במעונו
 פנים חדשות באו לכאן וכו' יתבאר פרטי
 דינים אלו :

א נוהגין לכסות הפכין בשעת ברכת המזון אבל לא
 בשבת

חופת חתנים

בשבת וי"ט וכתוב בס' תפילה זכה ז'ל ומנהגינו להוציא
מן השולחן גם בשבת וי"ט והטעם דהשולחן מכפר כמו
המוזהב והברזל הוא מקצר ימיו של אדם אינו בדין וכו' .
כתוב בשולחן ארבע שיש לכסות הפת בשעת בהמ"ו שלא
יראה בושתו :

ב אורח מברך אפי' אם בעה"ב גדול ממנו כדי שיברך
לבעה"ב ואם בעה"ב אינו מקפיד על כבודו
ולכרך בהמ"ו בעצמו רשאי . וה"ה שיכול ליתן לברך למי
שירצה . ומנהגינו להלוק כבוד לחכם לפי שניו אם אין שם
ת"ח כהן :

ג מי שנותניו לו לברך ואינו מברך מקצרין ימיו :

ד מקבל הכוס בשתי ידיו ונוטל רשות וכו' וכשמתחיל
לברך נוטלו בימינו ולא יסייע בשמאלו ומנביחו
מעל השולחן טפח כרכתיב כוס ישועות אשא וגו' ונותן בו
עיניו שלא יסיה דעתו כתב הב"ה אם תופס באמצע הכוס
משום יד השמאל תחת הכוס מסייע כזה אין בו ממש .
אבל האר"י ז"ל כ' צריך שיטול הכוס בימינו ויאחזינו כה'
אצבעות של יד ימינו כאופן שיהיה הכוס עומד על גביה'
אצבעות על גבם ממש . וכשל"ה כ' קבלתי להניח הכוס על
כף הימין וחאצבעות זקופות וסימן ואתן את הכוס על כף
פרעה ולא כאורתן הנוהגין לנאחזו הכוס בימין והיינו
שחאצבעות מקיפות את הכוס . ונל"ה כי הנכון כמש"כ
האר"י ז"ל והוא עפ"י הסוד והמ"י . ויאהז הכוס כנגד
החזה ואח"כ יאמר פסוק וירבר אלי זה השולחן וכו' . (אור
חדש :

ה אם הם עשרה או יותר אומר נברך אלהינו וכו' כי
הרב הנז' בסמוך ז'ל ותקנו לומר זה השם יותר
משאר שמות הקדש לפי שהוא לשון דין וחסד ע"ד הסדר
וכן ואר' אלי הארץ שון ומפרנס צדיקים ורשעים . צדיקים
ניזונים בזרוע בטוד קשין מזונותיו של אדם ורשעים ניזונים
עפ"י

חופת חתנים

לז

עפ"י החסד והוא סוד בינה והמשכיל יבין וזהו נותן לחם
לכל בשר כל"ה.

ו אם טעה המזמן בעשרה והעונים ולא הזכירו אלהינו
אין יכולין להזור אבל אם עדין לא ענו אחריו
יחזור ויזמן בשם:

ז יכולין להצטרף לי' אפ"ו לא שתה עמהם אלא כוס
א' שיש בו רביעית מכל משקה חוץ מן המים
ואפילו ז' אכלו הגן ונ' ירק מצטרפין אבל ו' לא דרוכא
דמינבר בעינן' ולהצטרף לנ' אחר' בעינן שיאכל כזית
פת ועיין בש"ע' יקטן בכז' או בכז' ז' ויודע למי מברכין
מצטרף בין לנ' בין לי' :

ח כל ז' ימי חמשה אומר שהשמחה במעונו' והא
דנקט מעון טפי משחק לפי שהיו מה"ש במעון
והיו מביאין לאדם סעודתו כיום שמחתו שנשא חוה לכך
כשנשואין אשה אומרים שהשמחה במעונוי' ו"א מהנאוני'
וראיתי בס' תנא שהביא מבעל עשרת הדברות ז' ולפי
שבמעון מקום השיר כדנרס' בנמ' מעון שבו כיתות ממלאכי
השרת שאומרים שירה לפני הקב"ה כדכתיב החדלתי את
תירושי ונז' לפוכך אומר שהשמחה במעונו' ובחמ"ק נקרא
מעון כדאמר המעון הזה אם אלין הלילה' ולפי שבו
השרה שכינתו והלויים אומרים שירה לפני הקב"ה בכל יום
אומר שהשמחה במעונו' :

ט כל המברך שחשמחה במעונו צריך לחקור אם קיימו
וגילו ברעדה אם רעדה במקום גילה אבל אם
לוקח אדם אשה שאינה הנונה' או היא לוקחת איש שאינו
הגון' אותריבות שם ונכול פה בניהם או נשים יושבות
בין האנשים שם לא יתכן לברך שחשמחה במעונו' לפי
שאינן שמחה לפני הקב"ה בשיש בו הרהורי עבירה מה"ח
וכ' הלבוש במנהגים ואין נזהרין עכשיו כזה ואפשר משום
דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בין האנשים ואין כאן
הרהורי עבירה כ' כמתוך רוב הדגלן בינינו וכיון דרשו דשו;

אלמון

א י 10

חופת חתנים

י אלמון

שנשא אלמנה אומרים שהשמה במעונו כג' ימים שהוא שמח עמה ומחזיר גרושתו יש מהחכמים שהורו שצריך לברך שה"כ ומורי חרב ז"ל הרבה להביא ראיות שאין צריך וברור הוא דהיינו דוקא במחזיר גרושתו מן הנשואין אבל מן הארוסין צריך כנה"ג

יא צריך

לברך בקול רם כי הקול מעורר הכונה וגם כדי שיצאו בכרכותיו השומעי' שרוצים לצאת בכרכתו בשמיעה ועוד שלא ימנע אמן מן השומעים כי גדול העונה אמן יותר מן המברך לפי שהוא קיום השטר והברכה ועוד כתיב ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו ובקול רם כל הקרבים מתנועעים ונמשכים אהר הקול (סה"ה) וגל"ח כי קויל ר"ם גי' עשו המדיא וישא עשו את קולו וז"ה הקול קול יעקב וגו' בזמן שהקול קול יעקב בכרכות אין הירים ידי עשו כי קו"ל ר"ם דיעקב מכניע לפש"ו ובחפוך ח"ו קו"ל מ"ר נעשה מקויל ר"ם אור חדש וכשמניע לברכת הארץ לוברכת את גותן מעט מים בכוס: יב יכול המברך להוסיף ולהדש הרחמן כפי רצונו וצחות לשונו ובס' תפילה זכה הוסיף שנים באשר יבואו בסמוך אהר ברכת אורח:

הרחמן הוא יברך את השלחן הזה

שאכלנו עליו ויסדר בו כל מעדני

עולם ויהיה כשלחנו של אברהם אבינו

כל רעב ממנו יאכל וכל צמא ממנו ישתה:

הרחמן הוא יברך בעל הבית הזה ובעל

הסעודה הזאת הוא (ובניו ואשתו) וכל

אשר

חופת חתנים לח

אשר לו בבנים שלא ימותו ובנכסים שלא יתמו לא יבוש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא ויהיו נכפיו מצלחים וקרובים לעיר ולא ישלוט שטן במעשה ידיו ואל יזדקק לפניו שום דבר חטא והרהור עון מעתה ועד עולם :

הרחמן הוא יברך את החתן והכלה בבנים זכרים לעבודתו יתברך : ומנהנינו לחוסיף הרחמן הוא יברך את כל המסובין בשלחן הזה ויתן לנו הקדוש ברוך הוא משאלות לבנו לטובה :

וקודם סברו מרנן וכו' אומר כוס ישועות אשא וגו' לרמוז לסעודה שיעשה הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא ודור יברך ויאמר כוס ישועות אשא וגו' דלו נאה לברך ברין אורח כיון דלא הוו ליה שנים כלל מגרמיה ואיכ הוא כאורח נטה ללון לזה יאמר לי נאה לברך :

יג כתב בס' תפלה זכה ז'ל מברכין ברכת חתנים אחר כרכ' המזון בכל סעודה וסעוד' שאוכלים שם ואין מברכין אותן שש ברכות לא כי' והחתן מן המנין ופנים הרשות ופנים הרשות היונו שלא אכלו שם עד שתת ואפ' היו בשעת החפה ושמעו הכרבות וכן פשט המנהג אצלנו וכן הוא דעת רש"י והרי"ף והרא"ש ז'ל וברכת אשר ברא לבריה נוהגין לברך אותה כשאינן שם עשרה ואלא בעי' אלא כשמברכין כל ברכת הזווג רומיא דבועו) ואף

חופת התנים

כשאין שם פנים הרשות • זכנ נהנים לברך אותה אף
כשוער החתן עם אנשי ביתו לכר • והמברך ברכת המזון
מברך בפח"ג על כוס ברכת המזון (וכ"כ הרמ"ע מפאנו
הביאו הכנה"ג) ומביא כוס אחר ומברך עליו ששברכות
כמי'ש לעיל כרף קו"ר ע"א ועיין בפחד יצחק ערך ברכת
חתנים בברכת המזון שתמצא סמוכות למנהגינו • וגם
כשמברכין ברכת אשר ברא לכרה מנהג לברך אותה על
כוס אחר כמ"ש מהרמא"י ז"ל כסי"ס"ב וכתב ע"ז הרב"ה ז"ל
יכן ראוי לנהוג עפ"ל :

י"ד ו"א שאינם נקראים פנים הרשות אא"כ הם בני
אדם שמרכים בשבילן • ש"ע • ואם יש איוה
אנשים ונכבדים פ"ה שמרכין בשבילן השמחה והסעודה
אפי' בשביל ב' נראה פשוט שיברכו ז' ברכות • יד אהרן
ממהר"י הלוי עי"ש • ומנהגינו שלא להקפיד על זה ואפי'
בא' נמי מברכין • והגם דאינם מרכין בשבילו • וכן הביא
הבה"ט מהר"ן וב"ה וכו' דאפי' באחד:
ט"ז ו"א דשבת וי"ט ראשון ושני הוי כפני"ח בסעודת
הלילה ושחרית אבל לא בסעודה ג' וכן פ'
המנהג • ש"ע • והרמ"ע מפאנו כ' דגם סעודה ג' נקרא פ"ה
וכמנהג בני אשכנז שכ' רמ"א ומהטעמים שב' שם ומנהג
מח"ק הוא לברך בסעודה שעושין אחר חצות • אלא דלא
קיים לן שפיר ברעת רוב בני העיר אי השיבי לה סעודה ב' או
ג' ומעם דשבת הוי כפני"ח כתב ר' בחוי בש"א ז"ל הנני
מבאר לך עוד ענין פנים הרשות וזה נאמר על המעלה
הסמוכה למלכות שעליה הזכיר חכתי • נעשה אדם בצלמינו
כדמותנו וכיון שהוא השבת הגדול פודאי כיון שבאה שבת
באו פנים הרשות • ומעם זה תמצא ענין שבע ברכות
כדאמרינן בגמרא במסכת כתובות יומא קמא בדין פולחו
מכאן זאילך אי איכא פנים הרשות אין אי לא לא • ושבת
עצמו כמו פנים הרשות אבל כל דברי רבותינו ז"ל כנויים
על החכמה המקובלת והיא היסוד הגדול שכל דבריהם
נשענים

חופת התנים של

נשענים עליו • אשרי המתמונה בהם וסתכל באספקלריא
 המאירה שלהם ומעתה איני צריך להרחיב ביאור בענין
 הנשואין כיצירה התחוננה בזכר ובנקבה ממה שרמזתי
 בזכר ושמוד ומתוך הרמזו המועט תוכל להכין המרובה :
יו פורים ביום י"ד פשיטא דהוי כפ"ה • כי תבעי לך
 בט"ו ואפ"ה כיון דעיקר טעמא דפ"ה הוא
 ברכתיבנא משום שמחה ומשתה בט"ו נמי איבא דימי כתי'
 ולא יום • מוחרש"א בס' גופי הלכות • וכתב עוד ז"ל והרצתי
 הדברים לפני הו' ההב"כ וכ' ל' כי הן אמת ראיות נכונות
 מצד הדין אבל לא ראה נוהגין בן והזרתיו לו אין לאראינו
 ראיה • ע"כ • ובכנה"ג כתב אם פורים נקרא פ"ה ע"ן
 בתשובותי וכעת אינם מצויות אצלנו:

י"ז אלמון שנשא אלמנה אין מברכין אלא יום ראשון
 ורוקא בסעודה ראשונה של יום ראשון אכל
 אם נשא אשה מבערב ואין עושין סעודה עד הלילה אין
 מברכין ז' ברכות ואפי' שהוא שבת • הר"ב ז' בחדשות ח"א
 וכן פ' הכ"ה בתשובותיו • ומש"כ האגודה באלמון שנשא
 אלמנה ביום ו' שאין מברכין אלא בסעודת הלילה ולא
 למחר בשבת היינו שעשו הנשואין סמוך להכנסת כלה
 איכ' התחלת הנשואין היא תכף בהכנסת כלה והשכינן
 ליה ללילה ע' בהרמ"ע מפאנו ס' מ"ב שהביא מס' האגודה
 שמ"ש אלמון שנשא אלמנה ביום ו' היינו ביום ממש ולא
 עשו הסעודה עד הלילה וכ' משם רבו ז"ל דלרווחא דמלתא
 אם נשא ביום והיה שהות לעשות סעודה ולא עשו סעודה
 עד הלילה שאין מברכין ז' ברכות אכל אם אין פנאי לאכול
 יברכו ז' ברכות כלילה • (י"א) וע' ב"ש וח"מ • וברכת אשר
 ברא מברכין אותה כל ג' • ע' כנה"ג • ומחזיר נרושתו
 בסעודה ראשונה צריך לברך ז' ברכות • יא"ה:

ח"י השמשיין האוכלין אחר סעודת נשואין י"א שאין
 מברכין ז' ברכות • וי"א שמברכין ולזה
 הדעת נוטה • ש"ע • ואפי' לרבנו ההולקים דס"ל דאין
 מברכין

חופת התנים

מברכין ז' ברכות מ"מ אשר ברא יברכו * כנה"ג :
י"ט בתולה שנתפסה בזנות בין באונס בזן ברצון
אין לתת לה ברכה כל ז' ודיה להעמידה

כדין האלמנה * יא"ה מהר"ב ג"זר:

ד' מקום שנהגו לעשות הנשואין כיום ד' אחר חצות
ועושין סעודה ומברכין ז' ברכות וקודם חצות
יום ד' השני עושין סעודה ומברכין ז' ברכות שסוברין ש"ז
ימים מעת לעת בעינן טועים הם ומבטלין מנהגם שהם
ברכות לבטלה וליכא משום מנהג מבטל ההלכה * אבל
אם אינם עושים סעודה ביום חד' הראשון אחר החופה כי
אם בליל ה' יעמרו במנהגם לכרך עד יום ה' חנז' משו"ת
כנסת יהוקאל * ומנהג מח"ק בכל גוונא שלא לברך ביום
ד' ובליל ד' לא ירעתי המנהג :

כ"א אחר שכרך כל הברכות מערב יין חכוסות זח בזה
(עיין לעיל ס' י"ג) וישעם המברך והמסובין
וישתה המכרך רביעית שלם ואם אינו רוצה ישעם א'
מהמסובין כשיעור ודי בזה * והמסופק אם יגיע לו כוס
בהמ"ז צריך לברך בפה"ג * וכ' המנ"א דאם בשעה שבירך
המברך נתכון על כל א' מהמסובין והמסובין נמי נתכוונו
אם יגיע להם הכוס שיצאו בברכתו יוצאין בזה * והד' אלי"ר
הפלה רצוב לכיין שלא יצאו בזה וכן מוכח מט"ז סוף סימן
קע"ט :

סימן ט'

ה"ן מזהירין מן הדין איך יתנהג האיש
היראומי שלבו נוקפו בבעילה ראשונה :

א הטעם דבעילה ראשונה נקראת בעילת מצוה בכ"מ
משום דבתיב כי בועליך עושיך ואמרו אין
אשה

חופת התנים לה

אשה כורתת ברית אלא למי שעושה אותה בלי ועיי כך מורבק בה ובאין לידי פריה ורביה ולהכי קרי לה לבעילה ראשונה בעילת מצוה תוס' פ"ק דכתובות • ואחר שספרה ז' נקיים וטבלה כראוי הכל כמוב' לעיל כועל בעילת מצוה ונומר ביאתו אעפ"י שהדם שותת ויורד • ונמר אחר שנמר כיאתו פורש מיד ואפילו שכדקה ולא מצאה דם טמאה • שמא ראתה שפת דם כחידל והיפהו שכבת זרע • ואם לא נמר כיאתו רק הערה בה נהגו להקל שאינו צריך לפרוש אם לא ראתה דם • אכל אם בא עליה כיאה ממש צריך לפרוש ממנה אף על פי שלא ראתה דם ובעל נפש יחוש לעצמו שלא לשהוק בתינוקות :

ב אעפ"י שמן חתורה אינו טמא אלא דם הכא מן המקור ולא שאר דמים • ודם בתולים אינו בא דק מוכח השרת בתוליה מי"מ חכמים אסרוהו שמא נתערב בו דם מן המקור וצדיכה לישב ז' נקיים ונוהג עמה בכל דיני נדה לענין הרחקה • ולא יש חילוק ממנה לנדה נמורה • אלא דבנדה אסור לו לישן על מטתה אפי"כ שאינה במטהיו מותר לו לישן באותה מטה לאחר שעמדה מאצלו ואפילו בסריק שהדם עליו • והגם שהכמים החמירו בדם בתולים שדינו כדם הבא מן המקור • מי"מ לענין כיאה ראשונה לא החמירו כיון שמן התורה הוא טהור ולפיכך נומר כיאתו ויכול לפרוש אפי"כ באכר חי :

ג וביום רביעי לשמושה בודקת עצמה שצריכה להפסיק במחרה והברוק כל ז' ותהיל לספור ז' נקיים מיום חמשי לשמושה יוהטעם שמא יפלוט שיז בתוך ג' ימים כאשר יבא לקמן בע"ה • ובתם חנמצא בח בני ימים הראשונים של הספירה אין תולין אותו להקל לא מחמירין כוכמו ברואה ממש כמובא לעיל ס' ב' (עב"ש באה"ע) :

ד יש אומרים שאחר שמצא בתולים מברך :

ברוך אשר צג אגוז בנן ערן שושנת העמקים

חופת חתנים

מברכין ז' ברכות מ"מ אשר ברא יברכו * כנה"ג :
י"ט בתולה שנתפכה בזנות בין באונס בין ברצון
אין לתת לה ברכה כל ז' ודיה להעמידה
כדין האלמנה * יא"ה מהר"ב ג"ר :

ד' מקום שנהגו לעשות הנשואין כיום ד' אחר חצות
ועושין סעודה ומברכין ז' ברכות וקודם חצות
יום ד' השני עושין סעודה ומברכין ז' ברכות שסוברין ש"ז
ימים מעת לעת בעינין טועים הם ומבטלין מנהגם שהם
ברכות לבטלה וליכא משום מנהג מבטל ההלכה * אבל
אם אינם עושים סעודה ביום חד' הראשון אחר החופה כי
אם בליל ה' יעמרו במנהגם לברך עד יום ה' חנו' משו"ת
כנסת יהוקאל * ומנהג מח"ק בכל גוונא שלא לברך ביום
ד' ובליל ד' לא ירעתי המנהג :

כ"א אחר שברך כל הברכות מערב יין חלוטות זח בזה
(עיין לעיל ס' י"ג) וישעו המברך והמסובין
וישתה המברך רביעית שלם ואם אינו רוצה ישעו א'
מהמסובין כשיעור ודי בזה * והמסופק אם יגיע לו כוס
בהמ"ז צריך לברך בפה"ג * וכ' המנ"א דאם בשעה שברך
המברך נתכון על כל א' מהמסובין והמסובין נמי נתכוונו
אם יגיע להם הכוס שיצאו בברכתו ויצאין בזה * והד' אלי"ר
העלה רמב"ם לכיון שלא יצאו בזה וכן מוכח מט"ז סוף סימן
קע"ט :

סימן ט'

ה"ן מזהירין מן הדין איך יתנהג האיש
היראומי שלבו נוקפו בבעילה ראשונה :

א הטעם רבעילה ראשונה נקראת בעילת מצוה בכ"מ
משום דבתיב כי בועליך עושך ואמרו אין
אשה

חופת התנים לה

אשח כורתת ברית אלא למי שעושה אותה כלי ועי כך
 מזדבק בה ובאין לירי פריה ורביה ולהכי קרי לה לבעילה
 ראשונה בעילת מצוה תוס' פ"ק דכתובות . ואהר שספרה
 ז' נקיים וטבלה כראוי הכל כמוב' לעיל כועל בעילת מצוה
 ונומר ביאתו אעפ"י שהדם שותת ויורד . ומיד אחר שנמר
 ביאתו פורש מיד ואפילו שבדקה ולא מצאה דם טמאה .
 שמא ראתה שפת דם כחידל והיפהו שככתזרע . ואם לא
 נמר ביאתו רק הערה בה נהגו להקל שאינו צריך לפרוש
 אם לא ראתה דם . אבל אם בא עליה כיאה ממש צריך
 לפרוש ממנה אף על פי שלא ראתה דם ובעל נפש יחוש
 לעצמו שלא לשהוק בתינוקות :

ב אעפ"י שמן התורה אינו טמא אלא דם הבא מן
 המקור ולא שאר דמים . ודם בתולים אינו
 בא רק מכח השרת בתוליה מ"מ חכמים אסרוהו שמא
 נתערב בו דם מן המקור וצדיכה לישב ז' נקיים ונהוג עמה
 בכל דיני נדה לענין הרחקה . ולא יש חילוק ממנה לנדה
 נמורה . אלא דבנדה אסור לו לישן על מטתה אפי' כשאינה
 במטהיו מותר לו לישן באותה מטה לאחר שעמדה מאצלו
 ואפילו בסרין שהדם עליו . והנם שחכמים החמירו בדם
 בתולים שדינו כדם הבא מן המקור . מ"מ לענין ביאה
 ראשונה לא החמירו כיון שמן התורה הוא טהור ולפיכך
 נומר ביאתו ויכול לפרוש אפי' באבר חי :

ג וכיום רביעי לשמושה בודקת עצמה שצריכה להפטיק
 בטחרה והברוק כל ז' ותתהיל לספור ז' נקיים
 מיום חמשי לשמושה והטעם שמא יפלוט שי' בתיך נימים
 כאשר יבא לקמן בע"ה . וכתם הנמצא בה בני ימים
 הראשונים של הספירה אין תולין אותו להקל לא מחמירין
 בו כמו ברואה ממש כמובא לעיל ס' ב' (עב"ש באה"ע) :
ד יש אומרים שאחר שמצא בתולים מברך :

ברוך אשר צג אגוז בגן עדן שושנת
העמקים

חופת חתנים

העמקים אל ימשול זר במעין חתום זרע
קדש שמרה בטהרה וחוק לא הפרה
פרוך הפוחר באכרהם ובזרעו אחריו :

גמור ש"ל כתב ראין מברכין ברכה זו הואיל ולא חוזרה
בש"ס והב"ה כ שיש לכרך בלא שם ומלכות • וכ הרמ"ע
הנאונים אמרוה ואפשר שיצא להם ממחר' קמא רר'אשי
וסכרי דלא הדר מינה אעפ"י שלא נזכר בש"ס דירן • פי'
הברכה • אשר צנ אנוז בערן • הוא רמוז לערותה של חוה
ע"ד אל גנת אנוז ירדתי • צנ • הציג הקביה והשיב אילן
אנוז ליהנות ממנו אדם שקודם החטא לא היו בו קליפות
ויהיו שניהם ערומים אמנם אח"כ אנוז בנימ' הטא הוא היה
אילן עץ הדעת טוב ורע מלא קליפות • וכן היתה תחילה
שושנה בלי קוצים • נחש בלי סם המות • בעל קומה יפה
תואר וכו' • בתחילה לא היה דם נרות בחוה וטהורה היא
וכן כולם ע"ד תן לחכם וגו' בשם שאנוז הפרי תחת הקליפה
כן באשה • וכשם שבאנוז ד' קליפות כן בכתולה •
עיין כוהר ובש"ס על פסוק אל גנת אנוז (פחד יצחק כערך
דם בתולים) :

סימן י'

וה"ן עונשין מן הדין שמירה מעליא
לאשר איננה טהורה לך אמרינן
נזירא :

א כשר הדבר שהאשה לא תנשא עד שתטהר • אבל
עכשיו חמנהג שלא לדקדק ואין מקמינין
ועושין

חופת חתנים מא

ועושי חופת נדה (עיין למחר י' עייאש ולה"ה בשו"ת בית
 יהודה ח' אה"ע סי' נ' ובי"א ס' ס"א הנחב"י סי' י' וכס' מ"ד
 בהנהב"י סי' ק"ה) אלא דאם עכר וכנסה תוך הו' נקיים וכן
 התן שפירסה כלתו נדה קודם שבא עליה לא יתייחד עמה
 אלא הוא ישן בין אנשים והיא ישנה בין הנשים וי"א
 דאם היתה טהורה בשנשאה ולא בא עליה ופירסה נדה
 אח"כ אינה צריכה שמור ענה דהא חוינן דלא תקיף יצריה
 כיון שלא בא עליה עד השתא והמחמיר תע"ב כ"כ דמ"א
 וכן דעת הש"ך אבל הש"ז ר"ל דאין זה בכלל המחמיר תע"ב
 אלא דין גמור הוא שצריך שמירה ואין להלק כזה בין
 בחור לאלמון או בתולה לאלמנה דלא תימא דבאלמון
 שבעל כבר לא תקיף יצריה ובתולה כלומר דגם כבתולה
 אחר שבעל בעילת מצוה מותר ליהר אעפ"י שלא ראתה דם
 נדות דרם בתולים חמיר ליה כמו דם נדות ;

כ"א - שאסורה ליחד עמו ביום כמו כלילה ואין צריך
 לחיות שתי שמורות רק הוא בין האנשים או היא
 בין הנשים דאם אינם ישנים בחדר אחד אינם צריכים שמור
 כלל וי"א דכלילה צריך שתי שמורות וביגום מותר להתיחד
 והמנהג ליקח קטן אצל ההתן וקטנה אצל הכלה ואין
 מתייחדין ביום בלא קטן או קטנה וקטן שאמרנו כתב
 הש"ך משש חבית דצריך שירעו טעם ביאה ושאינ מוסרים
 עצמם לביאה ומחזיר גרושתו נמו צריכה לישב ז' נקיים
 לא דהט"ז כי דאם עכר וכנס תוך זמן דנהא"ה רא"צ שמירה
 כיון דכבר בעלה כשתיה אשתו כפעם הראשון לא תקיף
 יצריה עכשיו כי רא"צ שמירה כנ"ל ע"ב ולענין נתינת
 טבעת הקדושין אם אינה מהורה כת' הכנסת מדרשות
 מהרי"ל דאינו מניע בה אך מניח מעצמה לופול באצבעה
 ובכח"ש"כ אפ"ל לא נוחנין כן אלא שהחתן מעצמו נותן
 הטבעת באצבעה ומיד מתרחק ממנה וכתב הכנסת ז"ל
 והוי יודע ראפ"י לפי מנהגינו לישא נדות דוקא כשרוצה
 לישא עכשיו וא"ל לה להטחור כגון שלא עכרו ימי נרותה

ולכונה

חופת התנים

ולכונה אבל אם עברו ויכולה היא לטבול ואעפ"י כן אינה
רוצה לטבול לסבה אחרת • ראוי לחוש לדברי הרמב"ם
שלא תנשא עד שתטהר וכן עשיתי מעשהי עי"ש :

סימן י"א

משפט האיש ומעשהו אחר בעילה
ראשונה מה הן באותם הימים דברים
האסורים • וה"ה בנדת טומאתה ובימי
ליבונה • תורה אחת ומשפט א' להם
ולא פלוג רבנן :

א השעם רבתולה אינה מתחלת לספור הו' נקיים עד
יום ה' לשימושה כמש"כ בס' ט"ז הוא כאשר
נבאר • הפולטת ש"ז היא טמאה כרואה ממש מדמצינו
דחקפיר רחמנא במ"ת דפריש להו מנשותיהם כדכתיב היו
בכניו' לג' ימים וגו' עיין בש"ס פרי' ריע וכהרמב"ם • וכתב
הלבוש ז"ל אמרו חכמי האמת שפעם טומאת הש"ז בטעם
טומאת המת וסוד שניהם הוא שבמקום שהיתה שם נשמה
טהורה כגון גוף המת או דבר המוכן להיות נוצר ממנו
צורה שתחול עליו נשמה טהורה והוא הש"ז המוכן להיות
ולד נוצר ממנו שם הפצים והושקים בתות הטומאה להתרבק
כיותר וזהו סוד הטומאות האלו כפי המקובלים • וקים להו
לחכמים ז"ל שבתוך ג' ימים הראשונים אחר הביאה עדין
חורע הוא מוכן וראוי לחיות ולד נוצר ממנו ולאחר ג' ימים
אחר הביאה הוא נסרח במעי האשה ואינו ראוי עוד להיות
ולד נוצר ממנו וכל אשה שאינה קולטת חורע שתתעבר
ממנו חוץ ג' ימים אחר הביאה שוב אינה מתעכרת מזה
חורע • וכל זרע שאין האשה מתעכרת ממנו אינו נשאר
בתוכה

חופת התנים מב

בתוכה לא פולטתו לפעמים תוך ג' ימים לשימושה ולפעמים
אחר ג' ימים לפיכך אמרו הז"ל הפולטת ש"ז תוך ג' ימים
לשימושה הוה כאילו עצמה ראתה קרי ושמאה יום אחד
כאיש הרואה קרי ואם הוא בימי ספירתה סותרת אותו יום
וזב הרואה קרי תוך הז' ימים של ספירת נקיים סותר מדהוקש
ש"ז לזיבה דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו ש"ז
וזיבה דסותרת נפקא לן מדרבנן וספרה לה ז' ימים ואחר
תטהר והאי וספרה לה ספירה אחת משמע כלומר ספירה
אחת של ז' ימים נקיים צריכה אחר כל הזיבות ולא תהא
שום טומאת זיבה מפסקת בין אלו חזי ימים לטבילתה רק
יהיו כולם רצופים נקיים מזיבה אבל אם חיתה זיבה מפסקת
כתוך אלו הז' ימים סותרת ספירתה וצריכה לספור ז' נקיים
אחרים וזב וזבה רין א' להם אלא ראין סתירת ש"ז
דומה לסתירת הזיבה דסתירת הזיבה סותרת כל הז' שאם
חזר וראה זיבה תוך הז' נקיים כל הימים הראשונים יפלו
דספירה א' לכולם בעינן כדאמרן וסתירת ש"ז אינו סותר
רק יום א' שאם ראה קרי ביום הז' אין צריך לספור עוד לא
יום א' כנגד אותו יום מדרבנן לשמאה בה אין לך בה אלא
מה שאמור בה כלומר מה שאמור בה בטומאת ש"ז כן
נאמר בסתירתו פי' מה טומאתו אינו מטמא אלא יום א'
כדכתיב וטמא עד הערב כן הוא דין סתירתו שאינו סותר
אלא יום א' ונשי דין כולן רואות בזוב הן ודינם כזב
לפיכך אמרו הפולטת ש"ז בימי ספירתה אם הוא תוך ז'
עונות לשימושה דהיינו תוך ג' ימים סותרת אותו יום
ובשביל זה המשמשת מטתה וראתה אח"כ ופסקה אינה
מתחלת לספור ז' נקיים עד שיעברו עליה ו' עונות שלימות
שמה תפלוט ולא תרניש ואינה מתחלת לספור עד יום ה'
לשימושה כגון אם שמשה במ"ש אינם מתחלת לספור עד יום
ה' ראין ש"ז מסריה עד שיעברו עליו ו' עונות שלמות
מעט לעת ואם שמשה במ"ש ופלטה ליל ד' קורם עת שמושה
במ"ש עדין היא עומד' בתוך עונה ששית לשימושה וסותרת

הלכך

יא ב 2 II

חופת התנים

הלכך יום ה' יהיה ראשון לספירתה. ותפסוק יום ד' לעת
ערב ויום ה' עולה למנון ויש שכתבו שיש עוד להמתין
יום אחד דהיינו שלא תתחיל למנות עד יום הששי והוא
יהיה יום ראשון לספירתה דחיישינן שמא תשמש ביום
ראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום ואפשר שהוא לילה
ואם תתחיל למנות מיום ה' יהיה תוך ו' עונות לשמושה
על כן יש להוסיף עוד יום אחר דמעתה איא לבא לידי
טעות וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות הגה' (וכפי
מה שראיתי כן הוא מנהג נשי דירן) אבל ככלה תוכל
למנות מיום ה' לשימושה והטעם כיון דאין כאן דם נדה רק
דם בתולים לא החמירו בו משום תשמיש בהש"מ. אבל
באמת אם נבעלה בחש"מ וכו' ע' בט"ז ויש שכתבו שעכשיו
אין לחלק בין שמשוה עם בעלה ללא שמשוה דנזרינן לא
שמשוה אטו שמשוה. וכל אשה שרואה אפילו כתם צריכה
להמתין ח' ימים עם יום שראתה בו ותפסוק לעת ערב
ותספור ז' נקיים. ודוקא באשה טהורה שמוצאת כתם אבל
אשה שלבשה לבנים ומצאה כתם ואפילו רואה ממש בתוך
ימים הנקיים אין צריך להמתין ה' עונות לא מונה מחדש
ז' נקיים מיום שתוכל. והש"ך כתב דבכתם יש להקל היכא
דלא שמשוה למנות מיום המחרת של מציאת הכתם דהא
הך דלא שמשוה גופה נזירה רחוקה היא הלכך אין להחמיר
אלא ברואה ממש אבל לא בכתמים דרכנן והלבוש מהחמיר
גם בכתמים :

ב ככל

יום משבעת ימי הספירה צריכה להיות כורקת
לכתחילה פעמים בכל יום אחת שחרית ואחת
סמוך לבין השמשות. ואם לא ברקה ככל הו' אלא פעם
אחת מאחר שברקה ביום שקודם הו' ומצאה טהורה עלו
לה. אבל אם לא ברקה ככל הו' וביום השמיני ברקה
ומצאה טהורה אין לה לא יום ח' בלבד ומשלמת עליו וי"א
שצריך שתבדוק ביום ראשון מהשבע' וביום הו' ואין להקל.
והבדיקה לכתחיל' צריך שתחיה לאור היום ולא לאור הנר :

חייב

חופת התנים מן

ג חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותטבול • ולעולם היא בנדרתה עד שתטבול :

ד לא ישחוק ולא יקל ראש עמה אפילו בדברים אם מרגילין לערוה לא ידבר בהן עמה שמא ירגיל לעבירה אבל מותר להתיהר עמה דכיון שבא עליה פעם אחת תו לא תקיף יצריה :

ה לא יגע בה אפי' באצבע קטנה דכתיב ואל אשו בנדה טומאתה לא תקרב • ולא יושיט מירו לידה שום דבר אפי' בדבר שחוא ארוך ולא יקבלנו מידה שמא יגע בבשרה • וה"ה ע"י זריקה שהוא אפור • (מזה יש ללמוד דה"ה ליקה זה מזה עפר הטאבאק"ו דאסורה זח"ה לשחוק בקרטי"ן וכדומה) והרשב"ץ ז"ל בח"ג ס' ה"ל פסק דיש להקל ליטול תינוק מידה משום דהחי נושא את עצמו והיא אינה עושה כלום • אלא התינוק עצמו הוא יוצא מחיק אמו ובא לחיק אביו :

ו לא יאכל עמה על השולחן אלא אם כן יש שום שינוי שיוכירנו שיהא פרוש ממנה כגון שיחא שום דבר מפסיק בין קערה שלו לקערה שלה • כגון לחם או קנקן ורוקא שאין אוכלין מאותו לחם ואין שותין מאותו קנקן הוא רחוי שינוי • נס אם יאכל כל אחר כמפה שלו מותר או שתנלה מעט מן השלחן ותתן קערה שלה עליו • (ונראה דאם אינם יושבים זה בצד זה ויש מפסיק ביניהם • או שיש איזה רחוק ביניהם להיכר מותר) :

ז אסור לו לאכול משויורי מאכל שלה • ואם הפסיק אחר ביניהם מותר • כמו בשויורי כוס • וכן בכל הקולות שישנן שם ישבוה :

ח אסור לו לשתות משויורי כוס ששתתה היא אעפ"י שחזרו ומלאוהו כגון ששתתה הציה ומלאוהו ואם מפסיק אדם אחר ביניהם או שהורק מכוס זה אל כוס אחר אפי' הוחזר לכוס ראשון מותר • ואם שתתה והוא אינו יודע ורוצה לשתות מכוס שלה אינה צריכה להניח לו

חופת התנים

לו שלא ישתה והיא מותרת לשתות מכוס ששתה הוא דהא
לא מרגלא ליה לעבירה :

ט י"א דאם שתתה מכוס והלכת לה שמותר לו לשתות
חמותר דמאחר שכבר הלכה אין כאן חיבה וזאם
שתתה היא כל הכוס הש"ך מתיר לשתות
בו בלא הדחה :

י להביא לו המאכל מותר רשאני ממנוגרת הכוס
שהוא דבר של חיבה :

יא לא ישב במטה המיוחדת לה אפילו שלא בפניה
משום דחרהור איכא אפילו שלא בפניה ומצד

הרהור יבא לירי הרגל עבירה וכ"ש שהיא לא תישן
במטה שלו דיש הרהור יותר בשכבה ובקומה אבל ישיבה
בעלמא מותר לה על מטה שלו דהוא לא מרגלא ליה

ונגיעה שנוגע בסדין שהוא מלוכלך ביום אין איסור אעפ"י
שקצת נוהרין מזה ושיבוש הוא ולענין לישיב במטה
המיוחדת לה כתב הש"ך דחיבה חולק דרוקא לשכב שם
ולישן כשפושט בגדיו הוא דאסור אבל ישיבה בעלמא
כשהוא לכוש בגדיו אין בו איסור אפילו בפניה :

יב אסור לישיב על ספסל ארוך שמתנדר ואינו
מחובר לכותל כששאתו נדה יושבת עליו
שמתוך שמתנדר יבואו לירי הרגל עבירה
ויש מתירים כשארם אחר יושב ומפסיק
ביניהם :

יג וכן לא ילך עמה בעגלה אחת ובספינה אחת שמביא
גם כן לירי חיבה ורוקא כשהולך דרך טיול כנון
לננות ופרדסים וכיוצא בזה אבל אם הולך מעיר לעיר
לצרכיו מותר אעפ"י שהוא דאשתו הם לברך זבלבד שישבו
ברוך שלא יגעו זה בזה :

יד לא ישן עמה במטה אפילו כל אחד בפניו ואין נוגעין
זה בזה ואפילו יש לכל אחד מצע בפני עצמו
ואפילו אם שוכבין כב' סמות והמטות נוגעות זו בזו אסור :

לא

חופת התנים מד

מו לא

יסתכל אפילו בעקיבה ולא במקומות המכוסים
שבה אבל מותר להסתכל בה במקומות הנלוים
אעפ"י שנהנה בראייתה דכיון שהיא מותרת לו
לאחר זמן אינו בא לידי מכשול

מו ראוי

לה שתייחד לה בגדים לזמי נדותה כרי שיהיו
שניהם זכרים תמיד שהיא נדה ובקושי
התירו לה להתקשט בימי נדתה אלא כרי שלא
תתנה על בעלה :

כל

מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לו
חוץ כמזיגת הכוס שאסורה למזוג הכוס בפניו
ולהניחו לפניו על השולחן אא אם כן תעשה שום חיבה כנון
שתניחנו על השולחן ביד שמאל או תניחנו על הכר או
על הכסת אפילו ביר ימינה ואין איסור כמזיגת הכוס
אלא בכוס המיוחד לבעלה בלבד ראיכה חיבה גם להביא
הקערה על השולחן שכל בני בית אוכלו ממנה אין קפידא
אענ"כ שגם בעלה אוכל עם בני ביתו מאותה קערה
אבל להביא קערה המיוחדת לבעלה אסור ראף בחושמה
בלבד אוסר שה"ת בשאין בו שום שינוי במאכל ומשתה :
וכתב ה"ט"ז משם הב"ה האסור לנתח התיכורת קשורת
ואוכלין בקערה אחת הוא נוטל התיכה אחת וכן היא נוטלת
התיכה אחת אבל כשמשמין קערה עם התיכות גדולות
כדרך שמשמין בקררה וכל אחד נוטל מן הקערה ומשים
לפניו על כלי מיוחד ואוכל משם אין כזה איסור : כיון דאין
האבילה מיד בלקיחתו מקערה שלוקהרת גם היא אלא
משתמש בעלי אחד בכתים :

חי אסורה

להציע מטתו בפניו ודוקא פריסת מדין
והמכסה שהוצא דרך חיבה אבל הצעת
הכרים והכסתות שהוא טורה ואינו דרך חיבה שרי ושל
בפניו הכל מותר אפילו הוא יודע שהיא מצעת אותם :
יש אסורה ליצוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו אפי'
אינה גוגעת בו ואפילו הם מים צוננים

וכתב

חופת חתנים

צ"ד

וכתב הש"ך בשם הר"ר יונה דאסורה לתת לפני בעלה
קיתוק של מים וכלים שירחץ בהסרגליו מפני שהוא דרך
חיבה ;

ד בשם שאסורה למזונלו כך הוא אסורה למזונ לרה
ואפילו לשלוח לה כוס של יין אסור לא שנא
כוס של ברכה לא שנא כוס אחר אם הוא מיוחד לה
אבל אם שותים הם מאותו הכוס ושתיית איהו אבתרייהו
לית לך בה ;

כא כל אלו ההרחקות צריך להרחיק בין בימי ליבונה
שהם כל ימי ספירתה ואין להקל בשום דבר
כלל בימי ליבונה ואדרבה יש להחמיר יותר בימי ליבון
דאם נתיר לו באמה קולא יותר יש חשש שיבא לירי הרגל
דבה מאחר שרואה שהיא אינה שמאה ואין חילוק בכל או
לרואה ממש או למוצאת כתם ;

כב אם הוא חולה ואין לו מי שישימנו וזולתה מותרת
לשמשו רק שתזרח ביותר שתוכל להזרח
מהחצת פניו ידיו והגליו והצעת המטה בפניו אבל מזינת
הכוס לחולה כתב הש"ך ודלכ"ע שרי ; אשה חולה והיא
נדה אסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה כגון להקימה
ולהשכיבה ולסומכה דרוקא כשהוא חולה והיא כריאה
שרי דכיון דחולה הוא ליכא למיחש להרגל עבודה דאין
יצרנו מתגבר עליו מפני שתשש כהו ; אבל כשהיא חולה
ותוא בריא אוכא למיחש שמא יתגבר יצרו עליו ויפיוסנה
וי"א דאם אין לה מי שישימנה מותר בכל זמן נוהגין אם
צריכה הרכה לכך ;

כג אם בעלה רופא אסור למשש לה הרפק ; ואם אין
רופא אחר וצריכה א"ו ויש סכנה בחליה מותר ;
וכתב הש"ך דאף להרמב"ם ליכא איסורא דאורייתא בגניעת
ערוה אלא בשעושה כן דרך תאוה וחבת ביאה מה שא"כ
חכא וכן המנהג פשוט שרופאים ישראלים ממששים הרפק
של אשה אפילו אשת איש או גויה אעפ"י שיש רופאים
אחרים

צ"ה

חופת התנים מה

אחרים נזים וכן עושים שאר מיני משמושים ע"פ דרכי
הרפואה מ"מ באין סכנה אסור לבעלה למשש חרפק כשהיא
נדה ;

כר אין לאשה נדה בימי ראיתה ליכנס לכה"כ או
להתפלל או להזכיר את השם או ליגע במפר
זולת אם הוא בימי ליבונה . מיחו בימים נוראים וכיוצא
שרבים מתאספים לילך לבה"כ מותרות לילך כשאר נשים
כי הוא להן עצבון גרול שהכל מתאספין והן עומדות חוץ
(הנה בא"ח) וחט"ז כ' כשם רש"ל דאע"ג דמותרות לילך
לבה"כ תזהרו שלא לראות בס"ת בשעה שהחזן מראה לכל
העם ע"כ . ואם נמנעות בכל זה תוך מ' לזכר ופ' לנקבה
מוחזן בידן : (מהריק"ש)

כה ותזהר חאשה שתטבול מיד ככלות ימי ספירתה
אם בעלה בעיר כדו שלא תבטל את בעלה
מפריה ורכיה אפי' לילה אחת ואם לא תטבול מיד כשבעלה
בעיר עבירה היא בידה שמבטלת אותו מפ"ו שכן מצונו
כיהושוע שנענש על שביטל ישראל מפ"ו לילה א' ואם היא
מתאהרת מלטבול כדו לצער את בעלה עבירה היא בידה
והאשה שעושה כן גורמת כמה רעות בעולם . ולפיכך
מותרת לטבול אפי' כליל שבת אם אירע ליל טבילתה
בשבת ולא יכלה לטבול קודם לכן . ודוקא אם בעלה בעיר
אבל בלאו הכי אסור . ואם היה אפשר לה לטבול קודם
לכן כגון שהיה אחר לידה והיתה יכולה לטבול קודם זה ז'
או ח' ימים מצד חנקיים אלא שברצונה ממתנת לפי שאין
בהכה הרכה . או שלא היה בעלה בעיר וכו' בע"ש י"א
שאסורה לטבול . וכן נהנו במקצת מקומות אבל במקום
שאינ מנהג אין להחמיר כ"כ רמ"א . וחט"ז חולק ורעתו
דאפי' במקום שאין מנהג יש להחמיר . והש"ך קיים דברי
רמ"א דבמקום שאין מנהג אין להחמיר :

ובמקום שנהנו להחמיר גם במוצאי שבת לא תטבול
דמאחר שהיה אפשר לה לטבול קודם לכן

אין

12 1

יב א

חופת התנים

אין טרחיקין הטבילה מן החפיפה • וכן אלמנה שאמרה
לטבול טבילה ראשונה כליל שבת משום דאסור לבא עליה
כיאה ראשונה בשבת הגם דיש מקילין ומתירין לטבול
כמ"ש הואיל שלא טבלה בשבת משום חשש איסור • היינו
דוקא בכונס אלמנה שמן הדין אסורה בשבת ואו היה חל
שבילתה והיא לא פשעה במידי • אבל בדין הנ"ל דהיינו
במקום שנוהגין להחמיר אחר לידה או שלא היה בעלה
בעיר עד שבת ודאי אסור גם כמ"ש כיון שהיה אפשר לה
לטבול קודם שבת למה תטבול כמ"ש וטרחיק החפיפה
מהטבילה בהגם: **הנך** רואה בעיניך מפורש יוצא מהדין
הנוכר דמותרת לטבול כליל שבת • ודין איסור
טבילה כיום והליכת מביתה לבית הטבילה מבעי ככר
נתבאר לע"ס ב' • ומעתה מה שנוחנות מקצת נשים פה
במחיק שחל שבילתן כליל ש"ק לטבול אחר עניית ברכו
קודם צאת הככבים ודאי דלא שפיר עברו ויש למחות בירם
דטבילת נדה אחר ד' ימים שלימים הוא מן התורה והגם
דנשי דידן חשוכות כזבות זוכה טבילתה ביום מן התורה
מ"מ חכמים נזרו שלא תטבול ביום כדי שלא יבא לשמש
עמה באותו יום וזתחזו וטראה אח"כ ותסתור ספירתה ונמצא
שבעל זכה למפרע • באופן רביום הו' ליכא חיתר כלל
לכתהילה אלא דוקא אם כדיעבר טבלה דעלתה לה טבילה
והש"ך כ' דהב"ח פ' להחמיר רביום הו' לא עלתה לה טבילה •
וצריכה טבילה שנית כלילה וטוב להחמיר היכא דאפשר
כיון שכן דעת גדולי הפוסקים ע"כ • זאפי' ביום הו'
נזרו חכמים משום סרך כתיב וליכא התר אלא במקום אונס
מחמת צינה או גנבים וכו' ראי' ביום הו' לא אישתרי אפי'
במקום אלו האונסים ואי משום דעניית ברכו השיבי ליה
כשבת זהו לענין עשיית מלאכה • אבל שיהיה נחשב ליום
שבת ודאי אינו אלא עד צאת הככבים אטו העושה מלאכה
אחר עניית ברכו חייב חטאת או סקילה • וכן לענין מילה
למול אותו בשבת בעינין צאת הככבי' וכן האוכל חמץ בע"פ

חופת חתנים

מו

וזה פשוט. ומוחר'ש אכזהב ז'ל כס' של'ה אסר בפשיטות
לטכול בע'ש עד הלילה. וכס' ש'ח קרא אותו מנהג בלתי
נכון ומצא צד התר על המנהג שנתפשט לטכול בע'ש הן
עוד ויום גדול מתרי טעמי וחששו ע'ש. וחראה יראה
רלפי אותם החששות היה להם לטכול הן עוד היום גדול
אבל בהש"מ הנוהגות כך הוי דלא כמאן. ואפי' לפו תיקון
הר' שם שתדליקנה נר שבת וכו' אינו אלא לבחור חרע
כמיעוטו (כמשכ"ש) דלא יטכלו הן עוד היום גדול דהוי ודאי
שביעי ולפחות מיהא יכנסו בספק שמיני. כיון שכבר היו
נוהגות בכך בעיר פירינצ'י לטכול קודם הלילה (זה תוכן
כונת הר' לפקיר) אבל במח"ק פה דאדרבא חמנה הקדוש
הוא שהיו טובלות. כלילה ממש אפילו כליל ש"ק כנראה
כהדיא מתשובת הרב המופלא מהר"י אירנאס וצוק'ל.
ומהר"י עיזאש זלה"ה בס' בני יהודה קלסיה למנהג זה
שלנו עי' שאלא דעכשיו פנים הרשות מקרוב כאו מאיזה
גבירות כרי לזרו עצמן מקדימות לטכול קודם צאת
הככבים מהיכא תיתי להתיר להן לכתחילה ואפי' הר' הנז'
יודה ואס' לו ישמעו בשל"ה יעבורו. (סימן תשובת הרב
הנז') והרב הגדול כ' באר שבע כ' תשובה על זה וכו' ז'ל
שאינ טעם בדמריהם (לטכול מבעוד יום כליל ש"ק) ואין
ריח במעשיהם ולא תהא כזאת בישראל ואוי לזלמי שהורה
להם לנהוג פן שחרי הלכה רווחת וכו' עי' ש. ונדולה
מזאת כ הרב בה"י ז'ל א' כלפ"ז אותן הנשים שחל טכילתן
ביום ז' ע'ש וטבלה קודם חשכה אזי לא עלתה לה טכילה
וצריכה טכילה שנית כליל שבת וכן שמעתי כשם הנאון
מ' יושוע אב"ד דק"ק קראקא שפסק הלכה למעשה והוצרך
טכילה שנית. וע' בשו"ת צמח צדק ס' ס"ו שדבר קשות
על אותם שאמרו עליו שהורה להתיר שיהיו טובלות ביום
הז' הן עוד היום גדול וכו' והעלת דעיקר טכילה הוקבעה
כשמיני וכלילה ממש בין כחול בין בשבת עי' שוכבר
דייני העיר היו עמדו על הדבר בזאת השנה וצוו לבעלת

המקוה

יב ב 12

חופת התנים

המקוה שלא תניח למכול שום אשה קודם הלילה ואפילו
בע"ש ורא תהא לרוכן :

סימן י"ב

חייבא רמיא עליה דאיניש תוך שבעה
ימי חופה הן בעשיית מלאכה הן לענין
שמחה וכל מידי דשייך בימים אלו :

א מצינו ביעקב אבינו שאמר לו לכן מלא שבוע זאת
וכתיב בשמשון וימי המשתה לפיכך הנושא
את הכתולה הצריכוהו חז"ל לשמוח עמו וימים כרי
שישמחה ואותן הו' ימים יחיו לו כיש שלו שלא יעשה
מלאכה ולא ישא ויתן בשוק ולא יצא יחירי בשוק מפני
שהחתן דומה למלך מה מלך אינו עושה מלאכה ואינו יוצא
יחירי לשוק וכו' כן הוא החתן לא אוכל ושותה ושמח עמה
כין אם הוא בחור בין אם הוא אלמון שנושא כתולה :
ב אם האשה יכולה למחול על שמחתה ולומר משום
תקנתא דידי תיקנו כך ואי אפשר לי בתקנה זו
לדעת רי"ו שהביא רמ"א יכולה וכן נמי דיוקן מדברי רמ"א
הב"ש והח"מ ע"ש : ולדעת הר"ן ושאר פוסקים אינה
יכולה וכ' הח"מ על אותם הסוכרים דיכולה למחול על
שמחתה דחיינו לאכול ולשתות ולשמוח עמה אבל
במלאכה ולצאת יחירי לשוק אף שהיא מוחלת מימ הו"א
אסור בזה מטעם שהוא דומה למלך אבל הר"ב כתב
דגם על ביטול מלאכה יכולה למחול כ"מ עכשיו בזמן
הזה נשתרבב המנהג לעשות אותן הימי ימי משתה ושמחה
ותתן דומה למלך וליכא מחילה ומנהגן של ישראל תורה
הוא ואם יש איזה מקום דאין מנהגן כך הגם ריש להם על
מי

חופת חתנים

מו

מי שיסמוכו מ"מ בשלה דעתן כיון דנהגו כך כל ישראל :
ג הנושא את הבעולה צריך לשמוח עמה ג' ימים בין
בחור בין אמן וי"א דבחור שנשא בעולה
צריך לשמוח עמה ז' ימים . וכ' הר"ן דהטעם דלא נפישו
ימי ברכה מימי שמהה דאינו בדין שיהא משכים למלאכתו
ומברכין לו ברכת חתנים (כמוכא לעיל ס' ה') אלא ודאי
ז' נמי אית ליה לשמחה . וכך נהגו עכ"ל :
ד שותפו של החתן יכול לפתוח הנותו ולעשו' מלאכה
ולתת חלקו לחברו ואינו דומה לאבל .
י"א :

ה אם החתן אינו רוצה לעשות סעודה וקרובי הכלה
רוצים שיעשה סעודה בופין אותו שיעשה לפי
כבודו ולפי כבודה רעולה עמו ואינה יורדת דבתי' בעולת
בעל דה"ל למכתב . והיא בעולה או בעולת איש . מאי
בעולת בעל אמרו ז"ל שפי' לומר שעולה היא עם הבעל
ואינה יורדת עמו מכבודה לכבודו אם הוא פחות ממנה .
מיהו הכל לפי תואר הענין שאם הם יפזרו יותר מודאי ודאי
ראין לכוף . וע"ל ס' ו' סעיף ח' :

ו חתן שאירע א' מר' תעניורת בתוך ז' ימי חופתו
מתענה ומשלים ואפי' צום גדליה ובס' בירת
דוד כ' שמי שנחג להתענות ער"ח או ב' וה' שיתענה .
י"א . ואם נשא אשה ביום התענית עצמו . אם הוא נדחה
או במקום שאין החתנים נוהגין להתענות ביום הנשואין
לא ישלים התענית . ע' בכנה"ג א"ח ס' תקנ"ט יוע' כבר י'
ס' תקמ"ט . אבל אם אירע בתוך ז' ימי חמשתה יום שמת
אביו ואמו אין להתענות כיון שהוא י"ט שלו . אבל בחור
שנשא אלמנה . ואירע כך אחר ג' ימים יש לו להתענות .
י"א מהר"ם אמריליו :

ז אמרו חז"ל מצוה גדולה לשמוח חתן וכלה ולרקוד
לפניה (ולאו דוקא דה"ה בשא'מילי דבריוחות')
ולומר שהיא נאה וחמודה אפילו אינה נאה . דאע"ג דכתיב
מרב

חופת התנים

מדבר שקר תרחק יש לפרש דכריו שהיא נאה במעשיה •
ומצינו שר' יהודה בר אילעאי היה מרקד לפני הכלה • שכן
מצינו במלאכים ששאו לאברהם איה שרה וגו כדו להכבה
על בעלה והוא יומא לגביהו היה כמו יום נשואין הואיל
ונתבשרו בכנים וחזרה להיות לה ארח • לפיכך מצוה ג"כ
להכב הכלה על בעלה כיום נשואיה • ואם אינו משמחן
עובר בה' קולות כלומר לא יזכה לאלו הה' קולות בנחמות
ירושלים רכתיב בה קול ששון וקול שמחה וגו' מ"מ אסור
לחסתבל בכלה אלא דוקא כתכשיטין שעליה או בפריעת
ראשה • לבוש :

ה בליל ש"ק שמתפללין ערבית בבית החתן הש"ץ נוהגין
אחר התפילה להתחיל וס הששי ויכולו וכו' ולא
כמו בשאר בתי כנסיות שמתחילין מן ויכולו
(וכן ראוי כידוע) ונ"ל הטעם דהוא לרמוז למה שאמ' חז"ל
איש ואשה זכו שם י"ה כיניהם וה"ן השכינה שורה והשם
יתע' שלם :

ט שאלוני על דבר כמה יחידים וביניהם אנשי לבב
שמרננים ואין דעתן סובלת את אשר נהנו
שביש"ק כשיש חתן בבה"כ שהמנהג לשורר בקול נעים
לכבוד החתן כידוע ואם יש אבל בבה"כ מאדס רשום
שנלביע וחלו"ש באותו שבוע משנים כנגונים הנהוגים
לכבוד האבל שינוי הניכר לכל והקול נשמע קול גמוך
באנחה שוברת כשפה רפה ובכבוד ראש • והשלוחי צבור
מוכרחים לעשות ככה וה"ן משנים משום דרכי שלום ועתה
לשאול ל' הניעו אי איכא איסור למעכב הכי או לא ואם
האמת עם המרגנים והמגנדים לזה **לפקד"ג** האמת
עמהם וישתקע הרבר ואין משנין
כלל דכבוד חיים עדיף ומעבירים את המת עצמו מלפני
הכלה אם פגעו זה בזה ליתן לה את הדרך • ואפילו
לאכלים עצמם דברים שבפרסויא לא הותר להם ביש"ק
מכ"ש דברים הנוגעים לאיש אחר בפני קהל ועדה ולענין
נפילה

חופת התנים מח

נפילת אפים אם יש אבל בכה"כ נופלין ע"פ ואינם ננררין
אחריו לא כן אם יש חתן אין נופלין ע"פ ומשום דהוה
דומה למלך נמשכים אחריו כל הקהל ע' בשו"ת א"ה ס'
קל"א וראה כמה הפליג הר' הרב"ב (הובא לעיל ס' ו')
ומי כמוהו מורה בענין המנגנים ובחופת בנו שמתה אמו
ונשא אשה תוך שנתה הביא מגננים דהיאך ירחו שמתת
התן וכלה מפני האכל דהא מעבירין את המת וכו' (עי"ש)
וחרבן בית להינו דחמיר לן בשכת אין לעשות שום שינוי
בלל עיין לעיל ס' ו' . ופוק חזי מש"ב מוהר"א בקונט'
לרוד אמרת ז"ל החזנים שלפני הדש"א אב אומרים כהודש
הדשים וכו' בקול קינה ומאריבין בזה לקונן כל הנוסח לא
יפה עושים לעורר בשכת כבי ינון ואנחה ואי אישר חילי
אבטיליניה קול המצר לישרא בש"ק וכו' ע' כורמ"א ביד"ע
הביא דהתן ואכל בכה"כ יוצא החתן עם שושביניו תהילה
ואה"כ האכל והמנחמים וכו' עי"ש והדבר פשוט כביעתא
בכותחא ומלבד האמור ודאי דרביע עליה איסור' אחרין
והוא הלבנת פניו ברבי' של החתן דמצטמק ורע לו בראותו
זה השינוי הניכר דמכבדים לאבל יותר ממנו וגדול כבוד
הכריות שדוחה ל"ת שבתורה ופשוט ראם יש איזה אבל
דיקפיד על זה אם יסכרו לו כל הני טעמי לאו בשופטני
עסיקין ויכנסו הרברים בלבו ועתב"ט :

י מנהג מ"ק יע"א שאם בא יבא החתן לכה"כ כיום
ה' לחופתו אין נופלין ע"פ ואין אומרים יענך
וכו' ואחר בית יעקב וכו' מוסיפים מזמור השמים
מספרים ונו' וכ' הכנסת בא"ה ס' קל"א הטעם לנוהגין כך
משום דס"ל דלא דמי לאבל דמקצת היום כבולו . אלא ו'
ימים שלמים מעת לעת בעינן עי"ש והגם רב ענין חכמות
אין מנחגינו בכך לברך ביום הה' יש לחלק ביניהם וק"ל .
זטעם אמירת המזמור הנוכר פשוט הוא לברו כמיכרה
וכו' (המספר הסימנים שבקונט') **החתן יצא מחופתו**
ישיש בגבור וכהמד יפרח לאורך ימים ושנים

דשנים

חופת חתנים

דשנים ורעננים • אני'ר • ומעתה יכואו לקמן בע' הכורא
ית' שאר דיני גדה צניעות וכו' :

סימן י"ג

הזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהם
סמוך לוסתן • אמור רבנן בטעמ"א מה
המצוה הזאת • ושיעור זמן הפרישה •
ובמקום שחוששין :

א רוב הנשים יש להם וסתות לראות בזמן ידוע כל
אחת לפי זמנה כנון מכ' לכ' יום או מל' לל' •
וכל אשה שיש לה וסת קבוע מותר לבעלה לסמוך עליו
ולבא עליה שלא בשעת וסתה (כטור כתוב דבא עליה כמו
שירצה ור"ל בין שהיא ערה בין שהיא ושינה פי' שאינה
ישינה לגמרי דא"כ אסור לשמש עמה כדאיתא בנדרים
(עי' ש"דוק ותשכה) אלא שאינה ערה כ"כ שתוכל להשיב
אם היא טהורה או לאו תוס' דנדה ט"ו) ואין לה להחמיר
כלל לבדוק ל"א לפני תשמיש שלא יהא לבו נוקפו כיון
דראה אשתו בודקת מהשב שאם לא הרנישה לא היתה
בודקת ופורש • ולא לאהר תשמיש שלא יהא לבו נוקפו
ויפרוש ממנה מבאן ולהבא אבל שלא בשעת תשמיש כל
אשה המרבה לבדוק הרי זו משוכחת :

ב ובשעת וסתה צריך לפרוש ממנה עונה אחת סמוך
לוסתה שמא תראה בשעת תשמיש או
שמא נעקר הדם והיא טמאה • ושיעור עונה הוא כנון אם
דרך הוסת לבא כיום אפילו הוא בסופו מותר מיד כלילה
שלאחדיו ואותו היום דוקא אסור • וכן הדין אם הוצא
כתחילתו

חופת חתנים מט

בתחילתו פורש ממנה כל היום ומותר כל הלילה שלפניו .
 וכן הרין אם הוצא כלילה פורש כל הלילה ומותר כיום
 שלפניו ולאחריו . ש"ע . וכן היא סברת הט"ו . אבל משם
 אבי אסף כתבו דביומי תשרי יום אולילה . וביומי תמוז
 ושבת חצי יום וחצי לילה . והיינו לעולם י"ב שעות וכן
 הסכים הב"ח והש"ך . וז"ל הש"ך כנה"כ אלא ודאי השכינן
 שעות ומניות ור"ל דאם וסתה ביום בתקופת שבת שהיום
 אינו אלא ט' שעות כשבאת לחוש פעם שנית לא פני ביום
 לחוד אלא צריכה לפרוש שעה ומהצה קודם היום ער שעה
 ומחצה בתחילת הלילה ואם וסתה בתוך הלילה כשבאת
 לחוש פעם שנית עונת הלילה אינו צריך לפרוש מתחילת
 הלילה אלא משעה ומחצה בתחילת לילה ער שעה ומחצה
 לפני נץ החמה שהוא י"ב שעות . משום דבתקופת שבת
 הלילה לוח מן סוף היום ומן תחילת היום ושעה ומחצה
 שמתחיל עתח לחיות לילה היה ראוי להיות עדין יום כימי
 ניסן . וכן שעה ומחצה שבסוף הלילה חיה ראוי להיות
 יום בימי ניסן ועד"ו בימי תמוז . והפוסקים שכתבו פורש
 ממנה כל היום או כל הלילה לנת איירו אלא ביום ולילה
 שהן מן הרין יום ולילה דהיינו י"ב שעות כגון בניסן ותשרי
 אבל בתמוז ושבת לא ע"כ . וכל זה דוקא אם יש לה וסת
 קבוע לראות לעולם בתחילת היום או באמצעיתו או בסופו
 או אין צריך לפרוש אלא אותו היום או אותה הלילה דוקא
 ולא לפניו . אבל אם רגילה לראות בלי שעה קבועה הרי
 זה דומה כאילו היה וסתה כל היום ואשה זו צריכה לפרוש
 כל הלילה או היום שלפניו כ"כ הש"ך לישיב סברת הא"ז
 ממאי דקשה עליו הב"י . והב"ח כתב שמשמע שהירא
 דבר ה' נהוג כהא"ז . והט"ז חולק ומ"ל ככסף הש"ע דאין
 חילוק ואין איסור אלא ביום או בלילה דוקא . וכל זה
 דפרישות עונה לא מיירי לא בוסת התלוי בימים
 לחוד אבל בוסת התלוי בשנינו הגוף לחוד אין צריך
 לפרוש אלא זמן הוסת כגון אם היתה רגילה לראות ע"כ

יג א ו 13 התחלת

חופת חתנים

דמותר לפוקרה מן הרין בתשמיש משום ראסמכוהו אקרא
דכתיב וידעת כי שלום אהלך ונויה'ק כשתפקוד נוך שהיא
אשתך ביציאתך לדרך . אז יהיה שלום באהלך שלא תונה
עליך אשתך מחמת רוב תשוקתה . וגם אתה לא תחטא ע'י
הרהורים רעים וכיון שיש בורח מצוה לא נזרו בזרכנן
לפרוש . ואם הולך לרכב מצוה אין צריך לפקוד אשתו .
ויא דאם אדם רוצה לילך לדרך ואשתו נרה ותטבול תוך
עונה אח' צריך להמתין מיהו אם הולך לרכב מצוה אין
צריך להמתין ופשוט הוא ואף לרכב הרשות אם הולך
לצורך גדול נראת דאין צריך להמתין לפי ה'א דהי'א
שיטת הנימוקי אלא דאין פירושו מחזור וגם הפוסקים לא
פירשו כן ש'ך :

ח אשה שיש לה וסת לימים לכר וחניע שעת וסתה
אסור לבא עליה עד שישאלנה . ואם שחתה
אחר הוסת שיעור שתספור ותטבול יבא עליה ואין צריך
לשאל . ואם ראתה ודאי אסורה עד שישאלנה :
ט ה'יה לה וסת לימים ולוסת מוסתות הגוף כגון קפיצה
וכיוצא בה כיון שהוסת תלוי כמעשה אימור
לא קפצה ולא ראתה . וא'צ שישאלנה אפילו לא שהתה
שיעור שתספור ותטבול . אבל חוששת לעונה כינונית
שהיא ל' יום ואסור לבא עליה אחר העונה כינונית עד
שישאלנה או עד ששהתה שיעור הגז' . וכתב הש'ך דודאי
אם יש לה וסת לימים ולוסת מוסתות הגוף חוששת לעולם
לוסתה ולא שייך לומר אימור לא ראתה וא'צ לחוש לעונה
כינונית כיון ריש לה וסת ולא נכתב דין זה אלא נביקפיצח
כיון דהוא תלוי כמעשה דידה דאי בעיא קפצה ואי בעיא
לא קפצה אמרינן הכי אבל לא בוסתות הגוף כגון פיהוק
ועיפוש ודכוותיהו . דבאלו כיון שחניע שעת וסתה אסור
לבא עליה עד שישאלנה :

חופת חתנים
סימן י"ד
נא

היכא דהוי קביעותיה דוסת קביעות
ובקביעות תליא מלתא :

א י"ש קובערת וסת על ידי מקרה שיארעו כגופה כנון
שמפקת דהיינו כאדם שפושט זרועותיו מחמת
כוכב או כאדם שפותח פיו מהמת כוכב או כאדם שמוציא
קול דרך הנרון מתוך המאכל שאכל וכן אם מעטשת דרך
פומה ויהי מלמעלה (ש"ן) או הוששת בפני כריסה נגד
טיבורה וכשיפולי מעיה בבית הרחם או שאחווה צירי
חקרת או שראשה ואבריה ככדים עליה בכל אחד מאו
אם יארע לה ג' פעמים וראתה קבע לה וסת שבכל פעם
שחיא הוששת מהם אמורה לשמש וכיהו בפיהוק או
עימוש של פעם א' אין הוסת נקבע אלא כשעושה כן הרבה
פעמים זה אחר זה ואם יארע לה ג' פעמים שבכל פעם
עשתה כן הרבה פעמים הרי זה וסת וכל אלו הוסתות
שבגופה אין להם זמן ירוע אלא בכל פעם שיקרה לר"ה וזה
המקרה הוא וסת ואם בא וסת הנוף לזמן ירוע כנון מר"ח
לר"ח או מכ' יום לכ' יום קבעה לה וסת לזמן ולמחוש
הוסת ואינה הוששת אלא לשניהם ביהוד ואם הגיע העת
ולא בא המיחוש או שבז המיחוש בלא עתו אינה הוששת
(ש"ע) כלל אפילו כדין וסת שאינו קבוע לא לוסת המקרה
ולא לוסת היום ש"ך ודוקא שקבע לה וסת לשניהם
ביחד אבל מתחילה הוששת לכל אחד בפני עצמו כי אינה
יודעת איזה מהם תקבע הנה :

ב מעוברת
לאחר ג' חדשים לעיבורה ומניקה כרל
בלבד חדש אחר ליהרת הולד אינה
קובעת וסת אפי' מת הולד או גמלתו רמיה מסולקין זמימ
הוששת לראיה שתראה כדרך שחושש' לוסת שאינו קבוע :
מעוברת

חופת חתנים

ג מעוברת משחוכר עוברת ומניקה כל כ"ר חדש
אינה חוששת לוסת הראשון • אפי' היה
לה וסת קבוע והניע תוך הזמן • הוה אינה צריכה בדיקור
אם ראתה ומותרות לבעליהן מפני דסתמן דמיהן מסולקין
ואפילו שופעות ורואות דם באותן עונות שהן למורות
לראות בהן אינה צריכה לחוש לו עוד אח"כ לאותה עונה
שמה שראתה לא היה לה אלא מקרה ממותרי הדם שנקבץ
בתוכה לפי שעה עברו ימי העיבור וההנקה הזרות לחוש
לוסתן הראשון • כיצד היה לה וכת לימים אם היתה
למורה לראות בראשי חרשי' חוששת לריח הראשון שהיא
פוגעת בו ואף אם לא ראתה בו חוששת לריח שני וכן לנ'
שאינו עוקר בפחות מג' פעמים • ולדעת הרמב"ן והראב"ד
אינה חוזרת עד שתראה פעם אחת ומשתראה פ"א חוזרת
לוסתה אפילו אינה רואה בזמן וסתה ש"ך • וכן הדין אם
היה לה וסת הנוף לחוד או לזמן ידוע אבל אם היה וסתה
וסת ההפלגה (כגון שיש מראה לראיה סך ימים כגון
שרואה כז' יום לך' יום או כדומה) אי אפשר לחוש עד
שתחזור לראות (שהרי אין כאן שום ראייה שנשער בהפלגה
ממנח ש"ך) חזרה לראות אפילו פעם אחת הוששת יום
ההפלגה שהיתה למורה להפליג :

סימן ט"ז

דברים שאין להם שיעור ויש להם שיעור •
כתמים הנמצאים • הן בגופה • הן
בחרוקה • וספיקא דרבנן לקולא :

א אשה שראתה טפת דם כחרדל אונ' אפי' פחות מזה
תשב עליו ד' נקיים כאשר נתבאר משפטן •
ואין חילוק בין פנויה לנשואה לענין אסור גדה כי כל הבא
על

חופת התנים נב

על הנדה הייב כרת :

דבר תורה אין האשה מטמאה ולא אסורה לבעלה עד שתרניש שיצא דם מבשרה לפי שנא' בבשרה עד שתרניש בבשרה וכו' והכמים נזרו על כתם שנמצא בגופה או בבגדיה שהיא טמאה שאני אומר דם יצא כהרדל ונתקנה או נימוק דחרושה דאוריית' היא היבא דליבא למתלי כמידוי אחרינא ט"ז ואסורה לבעלה אפי' לא חרנישה ואפילו בדיקה עצמה ומצאה מהורה וצריכה הפסק שורה שתברוק עצמה והמצא מהורה ואח"כ תמנה ז' נקיים חוץ מיום דמיצאה כאילו דאתה ודאין (עיין ל'בס' י"א כ'ע' ד') ואם חרנישה שנפחה מקורה להוציא דם וברקה אחר כך ולא מצאה כלום יש מי שאומר שהיא טמאה :

ג אין ככתמים משום יסת כיצד מצאה כתם כר"ח אפי' ג"פ לא אמרינן כישום זה שבין המצא כתם בכל ריה דזה לא שייך ולא נבעהו ולא עוקרתו חוץ מכתמי עד הברוק לה שהיא מנחה בו נופה שהם מטמאים בכל שהוא אפילו בפחות מכנריס כמו בראיות עצמה וחיה ליה כראיה לכל דבר שהרי אנו רואין שביום זה יצא דם מנופה ג' פעמים וזה הוא וסתה ודוקא כעזי חברוק הוא דאמרי' דהוי כראייתה לכל דבר אבל בעד שאינו ברוק אין בו משום נדה רק משום ספק מומאה כמו בכתם ע"כ לא הוה כראייה ממש גם לענין וסת ט"ז :

ד לא נזרו על הכתם אלא א"כ יש בו כנריס ועוד ושיעור הנריס הוא כשי' ערשים במרובע דהיינו ג' על ג' וכל זמן שאין בו כזה השיעור אנו תולין לומר דם כינה הוא אעפ"י שלא חרני כונה אבל כשיש בו כזה השיעור אין תולין בכינה כיון אם רצא מרובע או אם הוא ארוך : **ה הא** דבעינן שיעורא כיון בכתם הנמצא על הלוקחה בין בכתם הנמצא על בשרה ויש אומרים שלא אמרו אלא בכתם הנמצא על חלוקה אבל הנמצא

על

חופת חתנים

על בשרה בלכר במקומות שהוששין להם אין לו שיעור
ובן הסכים הש"ך :

ו אס אין נכתם במקום א' כנרים ועוד אעפ"י שיש שם
טיפין הרבה סמוכין זה לזה עד שאם נצרפם יש
בהם יותר מכנרים טהורה שאנו תולין כל טיפה וטיפה
בכינה . וי"א דה"מ כשנמצאו על חלוקה אבל אם נמצאו
על בשרה מטמאין ככל שהוא כן דעת הש"ך :

ז כתם הנמצא על בשרה שהוא ארוך כרצועה או עגול
או שהיו טפין טיפין או שהיה ארוך הכתם על
רוחב ירכה או שהיה נראה כאילו הונת ממטה למעלה
הואיל והוא כנגד בית תורפה טמאה . ואין אומרים אילו
נטף מן הנוף לא היה כזה :

ה נמצא הכתם על חלוקה לטטה מהחנור או במקום
החנור עצמו טמאה אפי' נמצא לצד חוץ (ואין

חילוק בין נמצא בחלוק לפניה או מאחריה או מן הצדדים
מפני שהכנדים חוזרין הנה ונתה) ואם עברה בשוק של
טכחיש טהורה . אפי' נמצא לצד פנים ועל בשרה . ואם
נמצא על חלוקה בלכר מהחנור ולמעלה טהורה אפילו
נזרקרה והנביה רגליה ואפי' לא עברה בשוק של טכחיש
שאילו בא מן המקור היה נמצא על בשרה :

ט כיון שכתמים דרכנן מקילין בהם ותולה בכל דבר
שיכולה לתלות . כיצד שהטה בהמה חיה או

עוף אונת עסקה ככתמים או ישבה בצד המתעסקים בהם
או שעברה בשוק של טכחיש ונמצא דם בכנדיה תולה בה
ומהורה אפי' לוכשת ג' חלוקים זה על זה ונמצא אפילו
בתחתון טהורה . אבל אם נמצא על בשרה אינה תולה
אא"כ יש לה מכה בגופה או תולה בה אפי' על בשרה אם
הוא במקום שאפשר לדם לנטף משם ואפי' נתרפאת אם
איפשר לה לתנגלע ולהוציא דם ע"י חיכוך תולה בה ואף
על פי שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטפטפת :

חופת חתנים נג

י כשם שתולה בה כך תולה בכנה וככעלה אם נתעסקו
 בכתמים או אם יש בהם מכה לפי שדרכם ליגע
 בה אבל אם היו עסוקים בדם ולא נמצא בהם דם אינה
 תולה בהם לא אם בן היו עסוקים בדבר שדרכו לינתו כגון
 שחיטה וכיוצא בה **י שיע** אבל אם היה נודע שהיה נמצא
 בהם דם אעפ"י שעכשיו אין בהם דם תלינן רבשעה שנגעו
 היה בהם דם **י ב"ה** וה"ה אם שכבה כמטה עם נשים שיש
 להם מכות בגופן תולה בהן כמו בכנה וככעלה **י הנה** :
י"א אם הרגה פשפש או הריחה ריחו תולה בו עד
 כתורמוס ורעת הרשב"א דבמקומו שהפשפש
 והרחש מצויים תולין בהם כתורמוס אעפ"י שלא הרגה
 וכן פ' ה"טז והש"ך ושיעור התורמוס לענין הפשפש הרי
 הוא כשיעור הנריס לכל הדינים שאמרונו :

י"ב האשה שבדקה עצמה בעד (פי' סמרטוט מענין
 וכנגד עדים כל צדקותינו) הכרוק לה
 ונמצא עליו אפילו טיפה כחדל בין עגול בין משוך טמאה
 ולא עוד אלא אפי' נמצא על הכתם מאכולת מעוכה טמאה
 וכן הדין בשבדקה בו והניחתו בקופסא ואחר שעוד בדקה
 אותו ומצאת עליו דם כל שהוא בין משוך בין עגול טמאה
 ובהניחתו בקופסא כתב הש"ך אער הכרוק לה דלעיל קאי
 דהער שאינו כרוק לר"ל לכ"ע בכל שהוא טהורה דבעינן
 כנדים ועוד **י** וכן פ' ה"טז וכ"י דלא בא המחבר למעט אם
 הניחתו במקום מגולה דטהור אם נמצא לאחר זמן עליו דם
 דזה אינו רפשוט במתניתין כנמצא על ער שלה לאחר זמן
 דטמא מספק **י** אלא הפוך הסיפא קאמר דהיינו אם חניחתו
 תחת כר או פסת או שחתו ביריכה וביאור דבריו דבנמצא
 תכף על העד הכרוק פשיטא דטמאה אפילו לא נמצ' הדם
 עד למחר נמי טמאה אם היה מונח בנתיים בקופסא ול"ל
 הושח ביריכה משא"כ אם הושח ביריכה דסיפא עכ"ל :
י"ג בדקה עצמה בעד הכרוק לה והניחתו תחת הכר
 או תחת הכסת דאיבא למימר שמאכולת

חופת חתנים

נתמעכה שם ולמחר נמצא עליו רם אם משוך שמא' שחוקתו
מהקינוח (וכתב הש"ך רוקא הכא בשברקה עצמה אמרינן
הכי . אבל ככל שאר כתמים לא מהלקינן בין משוך
לענול דלעולם פחות מכנרים טהורה) ואם ענול ואין בו
כנרים ועוד טהורה שאין זה אלא רם מאכולת שנהררה
תחת הכר . וה"ה אם הוא יותר מכנרים ויש מקום לתלורת
בו . וכי' הט"ו באשה שרגילה להוציא רם מכית הרעי שלה
ע"י איזה סבה וברקה עצמה אפי' בעד הכדוק ובשעת בדיקה
ננעה גם שם רתולה כה שלא בשעת וסתה דאין כאן ספק
דאוריית' כיון שלא הרגישה ברם מן המקור . וכתבתי זה
לפי שראיתי מורה א' שחורה להחמיר בזה ונ"ל דטעה בדבר
פשוט . עכ"ל

יד בדיקה עצמה בעד שאינו ברוק לה אפי' הניחתו
שמור בתיבתה ומצאה עליו רם אינה שמא'
אלא אם יש בו כנרים ועוד (וכתב הש"ך ז"ל בכ"י הכ"א
מהלוקת חפוסקיס כזה שקצתם הורו להקל ומי"מ הששו
להחמיר לענין מעשה' ובכפרי כתבתי שנראה עיקר בש"ס
דלכ"ע טמאה משום כתם ושכן מוכח להריא בירושלמי
וכו') ודוקא בעד כינוני דהיינו שאין חזקתו כדוק ולכ
סלוכלך אבל אם בדיקה עצמה בעד שחוקתו מלובלך כנון
שלקחה ער ממקום שדמיים מצויים שם שחזקתו שכבר
היו בו כתמים וברקה עצמה בו ונמצא עליו כתם טהורה
אפילו יותר מכנרים . (הנה):

ט"ו בדיקה עצמה בעד שאינו כדוק לה וטחתו כיריכה
ואחר כך נמצא עליו רם אפי' כנרים ועוד
טהורה ש"ע . (דהוי תרי טפיקי ולקולא חדא דילמא לא מן
העד הוטה על יריכה ואת"ל מן העד כיון שאינו כדוק לה
אימר מקמי הכי הוי שם . והש"ך השיג על דין זה דאין זה
ס"ס כלל דמיר איכא למימר שמא מהמקור בא ער' העד
וכה"ג לא מיקרי ס"ס כמ"ש בריני ס"ס . ומאריך כזה והניח
חדכר בצ"ע) וכל שכן אם הניחתו (פ"ולא טחתו בירכה'
וכן

חופת חתנים נד

וכן משיב אה"כ אבל וכו' קאי ג"כ אלא טחתו אבל טחתו
טהור בכל נווני משום ס"ס כמו שכתבנו (ט"ו) אחר
הבדיקה במקום שיש לתלות הכתם דטהור אפילו ביותר
מכנרים אבל אם הניחתו במקום שאין דם שכיח טמאח
אם הוא יותר מכנרים הנה :

ט"ו איזהו ער וברוקיכל שבדקתו בין היא בין חברתה
ולא נודע שנכנס בו כתם ולא העכירתו
בשוק של טכחים ולא בצד המתעסקים
בכתמים הרי זה בחזקת ברוק :

ט"ז אין האשה טמאה משום כתם שמצאה בחלוקה
אלא א"כ היה ברוק לה קודם שלבשתו אבל
אם אינו ברוק קודם שלבשתו ולבשתו בלא בדיקה ומצאה
בו כתם טחורה שיע' ואפי' יודעת ממי לקחתו כיון שלא
היה ברוק אני אומר כתם זה כבר היה שהכתמי' מדברי יחם
וחולכים בהם להקל ש"ך :

ח"י לבשה הלוק בימי נדתה ולא בדקתו כשפושטתו
ולבשתו בימי טהרתה (אבל כג' ימים
הראשונים של ז' נקיים אינה תולה בימי נדותה ש"ך) ג"כ
בלא בדיקה אבל בדקתה קודם ימי נדותה ואפ"ה טחורה
אם נמצא בו כתם דתולה בימי נדותה וכן במעוברת
ומניקה רבסע' שאח"ז וכו' (ע' בש"ך ס"ק ס')

יש לבשה חלוק קודם שהיתה מעוברת ואחר שנתעבר'
לבשתו בלא בדיקה ומצאה עליו כתם תולה
ללבישת הימים שלא היתה מעוברת וכן המניקה תולה
בעצמה כמו שתולה בחברתה (וכן זקינה תולה בעצמה
בימים שלא חיתה זקנה הנה) :

ד' כתב בס' של"ה סימני כתמים קצתם כשרקקה על
הכתם חלף והלך לו מיר זהו סימן טהרה וגם
כשאין לובן סביבו כנהוג בכתמים האסורים (וצ"ע בזה)
עוד כ' שאם הכתם עגול ואף שאין לו מראה טמא אם כעין
חוש ארמימות מקיפו סביב מטריפין אותו :

חופת חתנים

סימן ט"ז

מראות הדמים שתיים שהן ארבע
להבדיל בין הטמא ובין הטהור :

א כל מראה אדום בין אם הוא כהה הרבה או עמוק
טמאים וכן כל מראה שחור ואע"ג דק"ל כב"ה
דמטהרין כמימי בשר צלי וכמימי תלתן כיון שהן נוטים
למראה אדמומית ואין אנו בקיאים במראות מטמאינן
להו' ולא מטהרין אלא לבן ואפילו אינו לבן לגמרי אלא
במראה בנדר לבן שנפל עליו אבק שהוכחה לבנוניתו שהורי
וכן מראה ירוק אפי' כמראה השעוה או הזהב או אתרוג
או חלמון ביצה וכ"ש הירוק ככרתי או כעשבים וכן מראה
שקורין בלא בלו"א בכלל ירוק הוא ואפילו יש בו
סמיכות דם והוא עב הרבה ואפי' הרגישה שנפתח מקורה
וברקה מיר ומצאה מראות הללו שהורה כת' הכ"ה שמ"כ
שהאשה שיצאה ממנה סמיכות לבן ועב לאחר שרחצה
במרחץ כמו ב' וג' שעות היא טמאה שדרך הדם לחתלבן
מחמת רחיצה וכ' הט"ז שרבריו תמוהים והמחמיר יחמיר
לעצמו ולא יורה כן לאחרים כלל עור המציא הב"ה
חומרא א' דבשיביאו מראה ירוק ולבן לפני המורה בעודו
לח לא יורה כו דכר ער שיתייבש דלפעמים אחר שיתייבש
ימצא אדום בקצותיו והשינו עליו הט"ז והש"ך ופסקו
דאין נוהגין כן כלל :

ב נאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואבדתיו אם הונח
מראה לבן או ירוק שחור אבל אם הביאו
לפנינו רם והחזקנוהו בטמא או אפי' נסתפקנו אם הוא טמא
או טהור והיא אומרת ח' פלוני טיהר לי כיוצא בזה אין
סומכין עליה וכן אשה זו שמסופקת בדם שלה אין לה
לסמוך על חברתה שהראתה לה דמה וא"ל כרם זה שלך
הראתי

חופת חתנים נה

הראתי גם אני לפלו' ה' וטיהר מיהו משמע ראם אומרת
דס זה או כתם זה טיהר לי הה' נאמנת .

ג אם דאתרד דם כחתיכה אפילו הוא מבוקעת והרם
בבקעים בענין שנוגע בכשרה שהורה כיון שאין
דרך לראות כן :

ד כל דם היוצא מן האשה בין לח בין יבש טמא ולא
עוד אלא אפי' יצא ממנה צורת בריה כסן קליפות

או כמין שערות או כמין יבחושים ארומים טמאה ואם יש
לחוש משום ולד טמאה לידה ג' כ משום טומאת נקבה אפי'

לא היתה כהזקת מעוברת . והוא שיהיו נימוחים בתוך
מעת לעת ע"י ששורים אותם במים פושרים ויהיו המים

פושרים כל משך מעת לעת שהם כתוכו . ושיעור החמום
כמו מים ששאבו בקיץ מהנהר או מהמעין ועמדו בבית .

שחם חבית טחממתן וכחמום של לו כד הוא שיעור פושרין
בימות החורף . וסתם פושרין אינם חמין יותר מחמימות

חרוק וזה כלל גדול ואם הם קשים כל כך שאינם נימוחים
בתוך מעת לעת טהורה אפילו הם נימוחים על ידי מיעוד

שממעבדן בצפרניו . (ואם מעבדן בצפרניו ולא נמוחו טהורה
ואין צריך לברוק ע"י שרייה) **בד"א** שאם לא נמוחו

טהורה בזמן שהם יבשים נמורים שאין עמהם דם כלל .
אבל אם יש עליהם שום לחלוח דם טמאה . ש"ע . וח"ה

אם נתמעכו או נמוחו קצתן וקצתן לא נמוחו דטמאה .
מיהו נ"ל דאם בדיקה ג' פעמים כל מה שראתה ולא נמוחו

כלל שוב אינה צריכה לברוק מה שהיא רואה אה"כ כדרך
זה שהרי הוחזקה שוברים אלו אינם דם רק כאיש ממכה

שכגופה . ודוקא באשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה
הנהי וכהש"ך דצ"ע רלא נמצא בשום מקום ופוסק דמהלק

הכא בין שעת וסתה או לא וצ"ע . שוב מצאתי בספר
אפי רכרבי וז"ל ול"נ כיון שעיקר הטעם דאינו דם רק

בריה טהור' אף בשע' וסתה דאף גבי דם מכה ס"ל לרמב"ם
והרשב"א דטהורה אף בשעת וסתה דקי"ל וסתות דר כנן

וכ"ש

חופת התנים

וכ"ש בכה"ג דטהורח לכ"ע עכ"ל :

ה במה דברים אמורים שצריך בדיקה בשרייה
במפלת כמין קליפות ושערות אבל חתיכת
דס אעפ"י שקשה ואינו נמוח טמאה • וי"א שגם לזה צריך
בדיקה בשרייה אם היא חתיכה קטנה כשיעור שפופרת
קנה דק שבדקים • וכ' השיך דבירושלמי מוכח להדיא
כסברא הראשונה וגם לישראל דש"ס משמע חבי עי"ש :

סימן טו"ב

הפסק טהרה קתני הכא ובדיקה דקדמא
ואתיא ללבישת הלבון :

א' שבעת ימים שהזכה סופרת מתחילין ממחרת יום
שפסקה בו וכך משפטה • אם תראה ב'
ימים או ג' ופסקה מלראות בודקת ביום שפסקה כדי
שתפסיק בטהרה בהש"מ ובדיקה זו תהיה סמוך לבהש"מ
וכן נוהגין לכתחילה וכדיעבד אפילו לא בדקה עצמה דק
שחרית דהיינו מיום ב' מראייתה ואילך ומצאה עצמה
טהורה סני בכך • ולעולם ילמד אדם להתמיר לכתחילה
בתוך ביתו שתהא בודקת ביום הפסק טהרתה במוך דחוק
ושיהא שם כל בין השמשות שבדיקה זו מוציאה מידי כל
ספק • וי"א אם התפללו הקהל ערבית ועוד היום גדול
א"נה יכולה לכרוק או ללבוש לבנים ולהתחיל למנות מיום
המחרת מאחר דהקהל כבר עשו אותו לילה • ואפי' שהיא
עדין לא התפללה ערבית • וי"א ומותר אפילו עשו הקהל
כבר שבת והתפללו וגם היא • ונוהגין לכתחילה להזהר
וכדיעבד אין לחוש • אבל גאון א' כתב דלסברא זאת אם
היא התפללה ערבית אין להקל אפילו כדיעבד ואם לא
התפללה • כדיעבד אין לחוש • וכן נראה דעת רש"ל :

דאתה

חופת חתנים נו

כי ראתה יום א' בלבד ופסקה בו כיום צריכה לברוק עצמה כמוך דחוק ושיהא שם כל בהש"מ ובדיעבר אם בדקה עצמה סמוך לבהש"מ ומצאה עצמה טהורה אעפ"י שלא היה המוך אצלה כל בהש"מ סני אבל בדיקת שחרית לא מהני הואיל ולא ראתה רק יום א' ומעינה פתוח :

נ בדקה עצמה ביום שפסקה מלראות ומצאה טמאה וה"ה אם ראתה ולא בדקה עצמה ביום שפסקה מלראות ובדקה עצמה לאחר נ' או ד' ימים ומצאה טהורה • הרי זו בחזקת טמאה עד עכשיו שבדקה ופסקה כבדיקה בטהרה ואינה סופרת ז' אלא ממחרת בדיקה זו דלעולם אינה סופרת עד שתברוק אם פסקה ואז מונה למחרתו :

ד האשה שמרבה לברוק בין בימי ספירתה בין בימים שלא ראתה בהם הרי זו משוכחת אף על פי שיש לה וסת קבוע • ושאר דיני לביש' הלבון ובדיקתה נתבארו לעיל בסימן כ' :

סימן ח"י

כאן נשנית משנ"ה הצריכה אם ראתה דם בשעת תשמיש מי יודע ישוב ונחם ונסלח לו • והרואה מחמת תשמיש נתלתא הויא חזקה וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה :

א הבויעל את הכתולה כמה פעמים וראתה דם מחמת תשמיש

חופת התנים

תשמיש לעולם מהזיקינן שהם דם בתול' ער שתשמש פעם
אחה ולא תראה דם מחמת תשמיש ואם אח'ך תראה ג' פ'
מחמת תשמי' הוחזקה להיו' רואה דם מחמת תשמיש ואפי'
אם לא פסקה לראו פעם אחה אם אין לה צער כלל בשעת
תשמיש הרי היא ככל הנשים ולא תלונן בדם בתולים
וכן כ' הש"ז והש"ך . ואם ראתה ג' פעמים רצופים סמוך
לתשמיש מקרי לדידן רואה מחמת תשמיש ונאסרה ע'
בעלה ותתגרש (ולענין כתובה ע' נבאה ע'ס' קי"ז) ותנשא
לאחר . נשאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש ג' פעמים
רצופים אסור' לשמש גם עם אותו בעל אלא תתגרש
ותנשא לג' . ואם גם עם השלישי ראתה דם מחמת תשמיש
ג' פעמים רצופים ג' תנשא לאחד אלא אסורה לכל ער
שתברוק (ועיין בש"ך ס'ק"ו) ואין חילוק בין אם ראתה
ג' פעמים מיד שנישאת ובין נתקללה אח' ג' וראתה ג'
פעמים . וכל זמן לא מיירי אלא בראתה סמוך לתשמיש
וידוע כדראי שראתה סמוך לתשמיש אבל אם לא ראתה
סמוך לתשמיש אלא במקומו בדקה עצמה ומצאה דם
אע"כ רי'ל רראתה בשעת תשמיש מותרת לאחר טהרתה
תמיד ודינה כמי שאין לה וסת' . וב"ש כאשה שראתה ג'
פעמים בבוקר בליל שבילתה כשקמה ממטתה מצאה על
כתונת שלה רכוי דם שהיא מותרת שוב כ' הנאון וכו' דאף
אם תשמש אשה זו עוד פעם אחה או ב' ותמצא מיד בשעת
תשמיש דמותרת . ולא אמרינן אנלאי מלתא למפרע
שהיה ג' כ' בשעת תשמיש אלא ימים הראשונים יפלו וכו'
הש"ך . וט"י ז'ל והדבר פשוט דכל היבא דלא מקרי רואה
מחמת תשמיש אפי' ראתה כמה וכמה פעמים מותרת וכו'
ע"ש . וכיצד היא הכדומה ושאר דינים בזה ראיתי שלא
להעתיקם כיון דמלתא דלא שכיח כ"כ הוא :

כ היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש
מיד חייב כרת . שיציאתו הנאה לו כביאתו
כיצד יעשה נועץ צפרני רגליו בקרקע חמטה ושוהה בלא
דישה

דישה עד שימות האבר ופורש כאבר מת וימלא פחד ורתת
 על העכירה שכא לידו . ולא יסמוך עליו רק יסמוך על
 הגליו ויריו שלא יתנהג ממנה ואם פירש ממנה בקישוי
 ובשונג שלא ידע שאסור לפרוש ממנה יתענה מיום ואינם
 צריכים להיות רצופים רק כל שבוע ב' ימים כגון ב' וז'
 ובליל התענית אסור כבשר ויין . ואם לא יוכל להתענות
 יפרה כל יום כממון שיהן לצדקה כפי ערך ממון שיש לו
 כי עשיר יתן יותר קצת מעני ויש להחמיר בהתשובתו ופל
 המרבה לשוכ זכות הוא . והאשה אינה צריכה בפרה
 ואם שמה שלא בשעת וסתה ומצאה אחר השמיש דם
 אפילו נמצא על עד שלו מקרי אונס אפילו לא בדיקה תחלה
 ואינם צריכים בפרה לא הוא ולא היא :

סימן י"ט

זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה :

א יולדת אפי' לא ראתה רם שמאה כנדה בין ילדה
 חי בין ילדה מת ואפי' נפל בין שחפולח
 כמין בהמה היה ועוף או כמין דגים וחגב' ושקצי' ורמשים
 וכל צורת ולה שפיר או שליה או חתיכה שקרעה ויש
 בה עצם . וכמה הם ימי טומאתה . עכשיו בזמן הזה כול
 היולדות חשובות יולדות כזוב וצריכות לספור ז' נקיים
 נמצאת אומר שיולדת זכר יושבת ז' ללירה וז' לנקיים
 לזיבה . והיולדת נקבה יושבת שכועים ללירה וז' נקיים
 לזיבה . ימי לידה שהם ז' לזכר וי' לנקבה אם לא ראתה
 באם עולין לספירת זיבתה ואם שלמו ז' נקיים בתוך יד
 לנקבה (וכגון שלא ראתה אח"כ עד כלות יד לנקבה דאלו
 ראתה צריכ' לישוב ז' נקיים מחדש מחמת אותה ראייה ידכיון
 שאין בו עליון על דם שוהר צריכה ז' נקיים על מה שרואה
 בשבוע שנית) הרי זו אסורה עד ליל ט"ו . ואם טבלה קודם

טו א 15 לכן

חופת חתנים

לכן לא עלתה לה טבילה • ולאחר ז' לזכר וי'ר לנקבר
מותרת לבעלה מיד מאחר שספרה ז' נקיים ולא חזרה
וראתה • מיחו יש מקומות שנוהגין שאין טובלין תוך מ'
לזכר ופ' לנקבה ואין להתיר במקום שנהגו להתמיר (הנה)
והרמב"ם קרא עליו תנר וכ' שיש איסור לנהוג בן ונמשך
לצד מינות והסבימו עמו כל גדולי ההורא' וכו' שות' הרשב"ץ
ס' ר"ל בח' נכ' המניה זיל האותי להר' יצחק צרפית ז"ל
שכ' שאם נהגו זה לגדר ופרישה אעפ"י שירעו שהוא מותר
או מפני נקיות מפני שאותם הימים רמים מצויים בה ראוי
להניחם על מנהגם ואין מתירין אותם בפניהם • אבל אם
נהגו בטעות ראוי להודיעם שהם טועים ברברי הרמב"ם
ז"ל • ועיין באחרונים :

ב המפלת

בתוך מ' אינה חוששת לולד אבל חוששת
משום נרה אפילו לא ראתה • מפני שא"א
לפתיחת הקבר בלא דם ונפקא מינה דמיד לאחר שספרה
ז' נקיים מותרת ואינה חוששת לולד :

ג המפלת

כמין בהמה היה ועיף או במין דגים וחגבי'
ושקצים ורמשים וכל צורת ולר' או שפיר
או שליא או חתיכה שקדעו ויש בה עצם עכשיו שאין
אנו כקיאין בצורות חוששת לולד ומטמאינן לה טומאת
נקבה מספק • ואם כלו ז' נקיים בתוך יוד' יום אם טבלה
קודם ליל ט' לא עלתה לה טבילה לא צריכה ז' נקיים אחר
י"ד יום כרלעיל :

ד הרגישה

שהפילה ואינה יודעת אפי' לא היתה
בחזקת מעוברת הרי זו טמאה לידרה
וחוששת שמא נקבה היתה :

ה היולדת

תאומים ושחה ולר' אחר חפירו כגון הראשון
קודם שקיעת החמה והאחר אחר שקיעת
החמה משיצא הראשון טמאה לידה ומונין ימי טומאה
משיצא האחרון ואם הראשון ניכר שהוא זכר והשני ניכר
שהיא נקבה או שאינו ניכר שני זה אם הוא זכר או נקבה

מונה

חופת חתנים נח

מונה משיצא השני ימי מזמאה לנקבה :
ו כתוב בתשוכת ניש שאלה מי אשה שמלאה ימים
ללרת ושלחה אחר המילדת ולא המליטה עד
הרש ימים ראפורה לבעלה מעת ששלחה אחר המילדת
וישבה על המשכר עד שתטהר רחיישינן לפתיחת הקברי
דקיימא לן פתיחת הקבר משתשב על המשכר ואין פתיחת
הקבר בלא דם ואפילו לא ראתה כלום והעיד כיכך נשים
צדקניות מפולין העידו שהוא מנהג ישראל קדושים הם
להחזיק אותה לטמאה וצריכה לספור ל' נקיים ואחר תטהר
ע'י טבילה ע"ש :

חופת התנים

ח

הערה לקונטרס

הצנע לכת

וישמחו המכנים ויצילו החוקרים במפלאות תמים
 דעים בראותם את מעשה ה' כי נורא הוא
 בהסתכלותם בעוצם כינתם ככל הנמצאי אשר פעל ועשה
 המציא בעל היכולת ית' ויתעלה שמו לעד תחת נלגל
 הירח שתקן וסדר וחץ הק לכל אחר מהם וסדר זמנו
 מיוהר וטבע פרטי ויתנהנו כסדר הזה עד עת קץ וולא
 ישתנה וולא יפקד שככה נזרה חכמתו יתכרך מששת ימי
 בראשית ומעת הבריאה כי הוא אמר ויהי ומירו חיתה זאת
 להם ואם תחקור ותדרוש בחכמת הטבע אם בפרטים
 הנוגעי ברומם איך יתהוו ומתחת לארץ בין רנבים ירובקו
 מיני מתמות את הזהב ואת הכסף וכתוך מימי הים פנינים
 יקרים איך יוצרו באנלי של היוררים מן השמים אם בצומה
 כל אלמינהו לא ראי זה כראי זה וטבעו של זה לא כטבעו
 של זה וכו' תכיר האמת כי האל יתע' הפץ כטבע ויקר מאד
 בעיניו וולא ישנהו אלא להכרח גדול ובפרט מן הפרט
 יתאמת הדבר מציאותו וטבע ר' יסודות אשר עליהם
 נשענים כל נמצא ונעשה שכולם מורכבי מארבעתם כידוע
 והגיע מין האנושי חכמי המהקר בכח המלמד לאדם דעת
 בדורות הללו להמציא ולהכיר ע"י בדור של זכויות וגלגל
 ושאר כלים הטיחדיים לזה ולעשות בהתחברותם (ככלים)
 מאקינ'א איליטריק'א שבאמצעותה יביתתפעלותה מושכים
 ומאספים כל החלקים מיסוד האש הנמצאים בכל דבר ודבר
 אם בהלל האויר אם מנוף האדם בעצמו עד כי נראה
 בהוש הראות אותה האש היסודי וניצוצות נתזים ויורים
 כחץ וככוכבים מאירים ומזהירים כאשר ראיתי בעיני
 ואם ביסוד האויר באמצעות הכלי הנקרא מאקיני'א
 מיניאומאטיק'א למשוך ולהוציא מכל מקו' האויר אשר הוא

כנוס

חופת התנים נט

כנום שם יער כי אם באמצעות חכלי הנזכר מושכים האוויר
הכנום בתוך צלוחית של זכוכית נשכרת טעצמה ומתפוצצת
לפמה חלקים כי הכל תלוי ברוח וכחנה רבות ודברים
ירועים הם למי שהקר וטעם מטוב דובשה מחכמת חטבע
שנפלאים מעשיה ואין כאן מקום להאריך הרבור להביא
הנסיון והמופת על זה מכמה פעולות שיפעלו באמצעות
הכלים הנזכרים להראות לכל מבין גדולת כח הטבע כי
קצרה היריעה מהביל ותכלית מגמתנו היא להניה יסוד
מוסד כי לכל נברא יש לו מזג וטבע מיוחד שלא ישתנה
כי אם להכרח גדול ועי' נס ופמאמר החכם הטובא לעיל
כי כן יסד המלך מלכו של עולם משעת הבריאה ית' ויתעלה
שמו : **ומעתה** נבוא לנובוקשינו . הלא לאמונה מיום
שעמדתי על דעתי הנם שחיא הלושה את זרה
נסיתי בהכמה כי מהשכור ארם ותחכולותיו מעשיו
ופעולותיו ומדותיו נמשכים גיב מטבעו ומזגו שקנה מער
ההריון והיצירה . אלא דכיון שהענין הזה הוא מקצוע
גדול בתורה כאשר יסתכל החכם והמבין לבי היה נוקפי
והייתי נרתע לאהורי בפרט להעלותו על ספר כיון שלא
למדתי הרבר מפי סופרים ומפי ספרים הנם שהדבר היה
ברורה אצלי בנסיון וכמופת הותך בראותי אנשים נוקמים
ונוטרים כנחש וחם כלולים עם הארם והכרת פניהם ענתח
בם כי נוכרת עליהם מרה ירוקה גם בראותי אנשים עצלים
וכבדים ונוכרת עליהם ליחה לבנת . פהרנים ובעלי דמיון
ונוכרת עליהם מרה שחורה וקשה פרידתם מאו המדות כי
הלא הם בתוך עצמותם וכשרם ואיה מופת כזה אכל ליעת
עתה אינה ה' לידי וששתי בעל כל הון כי על פי שנים עדים
יקום דבר הלא הם הכמים מופלאים כלולים בכל וראוי
לסמוך עליהם **ראשון** שבראשון הפילוסוף הגדול מהר"י
אבדכנאל בפ' כי תצא על ענין הנלגול זיל והוא
כי אם נפש אחת תחשא בחומר האדומי בשפיכות חיים
או מפאת המיג הרמיי כנאוף . או הלכנו בעצלה תפירל
תדרמה

חופת חתנים

תדרמה • או השחריו באיבה ושנאה ונקמה • ויתר המדות
המזוגנות הנמשכות אחרי המזנים • רצה הקב"ה לזכות את
ישראל לבלתי ירח ממנו נדה שתתגלגל ותשוב הנפש
התוא אחר הפרדה מנופה הראשון בחומר אחר אולי יישר
בעיני האלחים מעשיו ותזכה ולא תאכר הנפש ההיא • ואם
לא היה כן היה התנצלות גדול לבני האדם מהכרח החומר
ולא יסור הספק למה לא ברא הקב"ה לנפש הזאת חומר
נקיא ובריא אולם לבת זוגו אלא חומר עבור אשר כזה
למרוד בו וברא לנפש אחרת חומר נאות וישר האם משוא
פנים יש כדבר חלילה וחס • אלא שלנסות אותם כא האלים
בחומרים מתחלפים וכו' עי' ש' עיר בתב לקמן ז'ל כי הנה
חלוף המזנים יעשה חלוף המדות • עי' ו'שני בקורש
הר' המופלא כה"ר יעב"ץ בס' עמודי שמים בשער

המטרה בענין התשובה כ' ז'ל כי זה היה כל כונת בריאת
עולם התחתון הלו לערוך בו מלחמה ולגרות היציה' באדם
החלוש והגבור הלוה • ואמרת הלוש בכחינת חומר גופו
והרכבתו הרפויה מאד • ואמרי גבור בכחינת נפשו וצורתו
השכלית העצומה מאד מאד כל הרוחות שבעולם לא יזוזה
מכחירתה ואין כופה ומכריה אותה לשום צד בחזקה הכל
כירה ורשותה כרת אין אונס כי כן יסר המלך • אך כנטיה
לאחר מהצדדים ודאי יש חלוק בין מזג אדם אחד לזולתו
ור' דבר ברור ידוע להכמי לב שתכונת טבע האדם
כמרותיו נמשכת אחר מזגו • והמזג ירושת האבות נס
עלול מהאקלים ומסובב מעת מזל יצירתו ומולדו • נס
יתעצם מהמזוגנות שניזון בהם כל אלו פועלים באיכות מזגי
בני אדם ומולדין בהם תכונות גפשיות שונות לפי שינוי
סיבות הנלו וכו' עי' ש' הרי לך שרבריהם בפה אחר ברור
מללו כי מחומר והמזג נמשכת הנטיה לאחת מן המדות
או הרעות וזה ברור אמת ויציב • ובענין המזנים עיין בס'
מ' טוביה בח' עולם קצץ ותראה המדות שנמשכים מהם
עי' ש' וזה הדרך סלולה ואל תחשוב שיעמוד מנגד את אשר
אמרו

חופת חתנים

ס

אמרו הזיל הכל כירי שמים וכו' שאם תראה מה שכ' הר"ם
ז'ל בפ"ח מפרקיו ובפ"ב מהל' דיעות יתברר לך הכל כאר
היטב • אשר על כן הטיבו כל אשר דברו רז"ל וכל מה
שהחמירו בענין הזווג אם מפאת המאכל ומשתה אם מצד
הזמן וכו' הכל כאשר לכל הועילו בתקנתם כדי שיחירה
נוצר הולד החוא מטפה זכה וברה ומנוקה מכל סינ וחלאת
החומר העכור הנור' הכנה לרעה לרעו' או מדות מן הנפסדו' •
וכמה כנים שכעונות ייצאים לתרכות רעה כדורות הללו
מי יודע אם הסכה העקרית היא מעת החדיון אם כמחשבה
המועל'ת או במעשה שאינו צנוע • ועל זה נתתי את לבי
להזור ולהרפ'ים בכאן אינרת הנעימה והקרושה ממנה יתר
וממנה פנה שנרפסה בפעם הראשונה ברומי בשנת רננ"ו
לאסף הששי שכ' חרב הנדול אשר לו יר ושם בנגלה ובנסתר
הרמב"ן זצ"ל לאחד החכמים בענין הבור הארס אל אשתו
כדי לזכות לבנים בעלי הוראה ראויים לקבל עול מלכות
שמים • ואחריה יכואו הלכות צניעות ושאר אזהרות על
הזווג כדי שיהיה כלול חכר בקונטרס הלזה ולא תפנה
אנה ואנה והכל יהיה מוכן לנגר עיניך • והצנע לכת
עם אלהיך :

חופת התנים

אגרת הקודש

אגרת ששלח הרב ר' משה ב"ר נהמן ז"ל לאחד
 החברים בענין חבור האדם אל אשתו י בברך
 ה' וישמרך אחי בהיותך זריו ומחיר לחקור הדברים על
 הרכיב אשר מהם תרע ידיעת יראת שמים ותוכל ללכת
 ברכי האורה אל מול פני המנורה כדי שתתנצל מדרך
 האפלה המכשלת את העורים אשר לא ראו פני המאורות
 המזהירות הנה בקשת ממני אחי להורות לך הדרך שבה
 יוכל האדם לעשות צרכיו והיו כלם לש"ש בענין חבור
 האדם אל אשתו כדי לזכות לבני בעלי הורא ראויים לקבל
 את עול מ"ש • ובראותי מחשבתך שהלכת על ררך האמת
 אני אור' לך שעדי צדק בענין שתשיג הכונה בתורת השם
 יתעלה הנאמנה וכרי שתשיג בקשרתך מהם ואסדר לך
 דברים פרקי' מסודרים ואקדים לך הקדמות בזה הפרק :

פרק ראשון

דע אחי ושמרך ב' י כי להיות אומקנו אומת ישראל אומדת
 לש"י הסדילנו בקורתנו הקדושה מכל האומות כאשר הוא
 כדל מכל מה שזולתו באמרו עם זו יצרת לי תכלתי יספרו • אמר
 במקום זה עם זו יצרת וכלמר במקום אחר הטי' אחד אחד כזורה
 וזה שאנו אומרים אתה אחד ושמוך אחד ומוי כעמך ישראל גוי אחד
 בארץ • ואמר עם זו יצרת לי כלומר לי הסדלתיו להיות מיוחד
 לכבודו באמרו ואכדיל אתכם מן העמים להיות לי וזכר ידעת
 שהעבדים הסכנתם כפי מה שהם ראוי' בהכנתם לאדונייהם והנה השם
 יתעלה שהוא אדונינו ואנו עבדיו הוא קדוש שאין כמוהו וזה אומנו
 להיות קדוסי' כאשר הוא קדוש כמו שאמרו חז"ל בפ' והלכת ברכיו
 אמרו מה הוא קדוש אף אתה היי קדוש מה הוא חנון אף אתה היי
 חנון מה הוא רחום אף אתה היי רחום • ואחר כך נמלאו ישראל שכל
 הסכנותיהם מיוסדות על יחוד השם יתעלה לפי שמתדמים אליו בכל
 מעשיהם

חומת התנים סא

מעשיכם וכו' אמרו יתברך וכתקדשתם וכויתם קדושים כי קדוש
 אני ה' כמאז שכל זמן שחנכו עושים הטוב והישר שאנו מקדשים
 שמו בגדול כחמרו ומו נוי גדול אשר לו חקו ומשפטים צדיקים לפי
 שאנו מתדמים בה' לבוראנו יתברך ויקטלה וכל זמן שלא נתכבד
 כשורה ובעשה מעשים מקולקלים אנו מקולקלים בהם שם שמים אחר
 שאין אנו מתדמים לו ובהם מעשינו מכוערים ועל זה אמרו במחבת
 וזמא בזמן שהם קורא וסוכה ומשאו ומתנו בסוקמה עליו שכתוב
 אומר ויאמר לי עבדו אהא ישראל אשר כך אקבחה אבל בזמן שהם
 קורא וסוכה ומשאו ונתנו אין נאה בשוק מה בני אדם אומרים עליו
 היותם כלוכי בן פלוני שלמד תורה כמה מקולקליו וכמה מכוערין
 מעשיו עליו הכתוב אומר באומר להם עם ה' לא ומארכו יאחו וכמא
 שם שמים מתחלל וכתעם לכל זה מה שאמרו חז"ל שאמרו שאנו
 מתדמין לו במעשינו ככה קדושת השם וחלולו עליו במעשינו
 ואשר סבורענוך זה דע שבכיות אומר האדם וטעמו סבת ביות טוב
 או רע מחד טכוכת כחזו בני הטפה סבתוכי ממכה כמא חכור האדם
 סבת קדושת ה' או חלולו בפי הכחוס סבוליד ועל זה כוה אומנו
 והזכירו לקדש עצמנו כשעת התשמוס כאשר נאה הקבלה בפסוק
 ובזרתם את בני ישראל מטומאתם מפני שזאת היא הסנה להוליד
 צדיקים מקדשים שם שמים או רשעים מתללוס ש"ס ואחר שהדבר
 בן תצטרך לדעת מה שאמרו חז"ל סכריך האדם לקדש עצמו כשעת
 תשמוס ולמה היא הקדושה הזאת כי היא נלקת לחמשה דרכים :

הדרך הראשון

במכות חבור האדם : בדרך הב' בזמן
 החבור : בדרך הסלישי בענין הראוי
 לחבור : בדרך הרביעי כחון החבור : בדרך החמישי באיכות
 החבור : וכלנו נכנס לבאר כל אחד מאלו הדרכים בענין שיספיק
 אל בונתך ואניח כל אחד מהם בפרק מיוחד :

חופת חתנים

הפרק השני

בדרך

כא' כמות פחזורי הדיבור הוא קדוש ונקי כפינו
 בדבר כפי מה שראוי ובזמן הראוי. ונדעת הראויה וכל
 אדם שאמ' כי בחזרה יש גכאוי ובעור חלילה וחס שבחבור נק' וידעה
 ולא לחכס בקרא ודיעה באמרו ודע חלקהם את חנה אשתו וזהו
 הסוד כי נפת הזרע בשתיה כמסכת בקדושה ובטארה מוסכת הדעת
 והביכ' אשר במוח וידוע שאלו לא יהיה הדבר קדוש גדולה לא יהיו
 קרוין לחבור ידעה שאין הדבר כאשר תשכ הרב המורה ז"ל במורה
 הנזכרים כהיותו מסכה לחרסו ו על מה שאמר בו חוס במשום הוא
 חרפה לזו חלילה אין הדבר כמו שאמר היוני לפי שמה הטוב יש שמן
 מיכות שאינו מורגש שאלו היה מחמין שהעולם מתודש בדעת לא היה
 אומר זה הטוב הכלי על אכל כת בעלי תורה מחמין שהם
 יתברך בהם הכל כפי שגורם חכמתו ולא ברא דבר שיהיה בו גכאוי
 ולא בעור שחם באמר כי החבור דבר של גכאוי הוא הכה בלי המשגל
 הם כלי הנכות והרי הם יתעלה הוא שבראש כמו שבאמר הוא עשך
 ויכונך ואמרו חכמינו ז"ל במסכת תולדות מלמד ששם הקב"ה בוננות
 באדם ובמדרש קבלת אמרו על פסוק את אשר בנה עשוהו מלמד
 שיהא ובית דינו כמו על כל אבר ואבר שכן הוא ואשינו על בני יואם
 עלי המשגל הם דבר גכאוי בואך ברא השם יתברך דבר שיש בו מום או
 חסרון או גכות אם כן כמחא שחין פעולותו תמימות וברו אדון
 הנביאים מכריו ככור תמים פעלו ואומ' איהם את כל אשר עשה
 והנה שוב מאד חבל הענין הוא כמו שהם ויתברך הוא טבור עינים
 מראות ברע אין לפניו עינין קלקול ולא גכאוי ולא בעור ולא ברא איש
 ואשה לבטלה וברא כל האברים והכונס על מתכונתם ולא ברא דבר
 גכאוי והעדות הברורה אמרו במעשה בראשית ויהיו סביבם ערומים
 האדם ואשתו ולא יתבוששו וכל זה קודם שחטאו לפי שהיו עומקים
 במוסכלות וכל כונתם לשם שמים ולא היו המשגל בעיניהם אלא
 בעינים וודים וכשאר אברי הגוף אמנם כשנטו אחרי התאוות
 הגופניות ולא נתכוונו לשם שמים אמר עליהם כי ערומים וכאור
 זה כי כאשר פודים דעת סכות כוח ספר תורה הן לכבודו ומסוכחות
 והשגכות ואם עושות נבלות מהכליות הם מגובות ומבוערות כך היו

כלי

חופת חתנים סב

כליו המשגל לאדם ולאשתו קודם שחטאו • וכמו שיש בכל אבר ואבר
 מהאברים משגל ושכח מעשותו הטיב ונכחו וכעור בעשותו הרע כך
 אירע לאדם ולחיה בכלי המשגל • איש כן בדרך זה נמצא שכחם
 ותברך תמים פעלו וכל דרכיו משפט וטהרה ונקיות ונמצא שכל
 הכעור הוא מנד פעולות האדם ועל זה אמר שלמה ע"ה לבד ראה
 זה מבאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר כלומר אין בכל אברי
 הגוף מנד הנריחה דבר נכחו ולא קלקול כי הכל בחכמה עליונה
 דבר טוב ומתוקן אבל האדם בהיותו חוטא מכיח הכעור בדברים
 שלא היה נס כעור מתחלה • והבן זה מאל והנה סוד ידיעת מה
 טאנו אומרים לך הוא שבהיות האדם כלול בסוד החכמה התיבנה
 והדעת כי האדם הוא החכמה והאשה סוד התיבנה והחבור הטבור
 הוא סוד הדעת והוא סוד איש ואשה בסוד דרכי הקבלה הסכימות ואם
 כן הנה החבור הוא ענין עליו גדול כשיהיה כפי הראוי והסוד
 הגדול הזה סוד גדול בכרובים שהיו משוערים זה כזה בדמיון זכר
 ונקבה ואלו היה הדבר נכחו לא היה מצוה רבונן של עולם לעשות
 ככה ולמשו אוחם במקום היומר קדוש וטהור שכל הישוב לא שהוא
 על סוד עמוק מאד וסמור בסוד הזה ואל תגלהו לשום אדם חלה אם
 כן הוא הגון וראוי לו כי מכאן תראה שוד עשוי לחבור הראוי בענין
 שלמה שכתוב במצד איש ולויות איש שמעורה בלויות שלו ועל זה
 אמר דוד במלך ע"ה חרפה שכרה לנו ואנוסה כשהרגונו עמונים
 ואמרדו ראו אלוהיכם של אלו כמה הם תרפו וגידמו בענין הכרובים •
 ואם תבין הכרובים והקול בשמע מביניהם תדע מה שאמרו חז"ל
 בשעה שאדם מהחבר עם אשתו כקדושה שכינה שרויה בזניהם והסוד
 איש ואשה כתחממו שכינה מתלקת מביניהם וכשארזו אש • והבן זה
 כי גליתו לך כל הסוד • ואל זה נתכונו לאמרם שלמה שותפים הם
 באדם איש ואשה ועליהם הקב"ה ואמר נמרח קדושים בזמן שאדם
 שכבד לאביו ואמו הקב"ה אומר מעלם אחי עליהם כאלו דרתי ביניהם
 וכברוני • ואם היה הדבר גלוי הואך היו כוללים את השם יתברך
 בדבר שהוא גלוי וטהר בשם יתברך אמר לחברהם בענין מולדת
 יצחק וברכתו אותה וגם נתתי ממנה לך בן • ובענין רבקה אומר
 ויעמד יצחק לפ' לבכת אשתו • ובענין רחל אמר ויפתח את רחמה
 ובענין חנה וידע חלקה את חנה אשתו ויזכרה ע' • ואמר בכלל לא

טו ב ג 16 תהיב

חופת התנים

תָּבִיב מַסְכֵּלָה וְעִקְרָה בְּאַרְבַּךְ אֶת מַסְפֵּר וַיִּמְדַּךְ אֲמַלָּא • וְאָמְרוּ רַבִּי לֵ
בְּמַסְכַּת חֲגִיגָה שֶׁלֹּשׁ מִפְתָּחוֹת בֵּיד הַקֶּבֶץ הִיא מִפְתַּח שֶׁל חַיִּים שֶׁנֶּאֱמָר וּפְתַח
אֶת רַחֲמֶיךָ וְכוּ' וְאֵלֶּי הֵיךְ כִּדְבַר גִּבְרִי מִה לִּי לְהַקְבִּי לַעֲשׂוֹתָם עַל יָדִי
עָלְמוּ וְלֹא עַל יָדֵי שְׂלִיחִים • וְכִדְבַר אֲמָרוּ בַעֲבוּר יוֹם חַלְוִים אֵל הַדֶּרֶךְ בָּקָם
וְהוֹדָה לַעֲבוּר רַמְזוֹ הַקֶּבֶץ לְמַלְאֲךְ הַמַּמּוֹנֶה עַל הַתְּאוֹהֵה לְהוֹדִיעַ שְׂכֻמַּת
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְחַפְצוֹ הֵיךְ בְּאֲבוּרָה זֶה • וְלִפְסוּךְ כֹּלֵדוֹ שְׂנִיִּים תְּאוֹמִים
שְׂנִיִּים כְּלוּקִים שְׂנִיִּים וְדוּגְמַת שְׂמֵשׁ וִירַח פֶּרֶץ וְרַח • וְהִבֵּן
כִּי בְצִוְרַת סֵדֶר עוֹלָם כִּבְרָאוֹ כִּלְלִים וּבְשֵׁרֵטִים • וּבַעֲבוּר רֹחַ נֹאמֵר
וַיִּתֵּן ה' לֵב הַרְוִיחַ וְתִלְדַּךְ בְּיָדֵי וְאֵלֶּי הֵיךְ כִּדְבַר גִּבְרִי כִּדְבַר נֹאמֵר רַחֲמֵי וְהַעֲט
אֵל עַמֶּךָ לֹא אֹכֵל וְכַתִּיב טַהוֹר עֵינַיִם מִדְּמָאִים בְּרַע וְשֵׁם כִּי נִמְצְאוּ דְבָרֵי
הַיּוֹנִי הַכְּלוּם כִּסְלִים מִדֶּךְ אֲחֵר וְהוּא כְּשִׂיחֵי הַחֲבוּר לִשְׁמֵי חֵין טַהוֹר
וְכִי לְמַעֲלָה מִמֶּנּוּ • וְעַל זֶה נֹאמֵר בַּחֲבִיר הַכְּדִיק כְּטָרַם אֲחֵרֶךְ בְּנִטְן
יִדְעֵתִיךְ הַכֵּה יוֹחַם הַכְּדִיק אֵל הַכּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כִּחְלוֹ בּוֹא מְכִייר טַעַת
הַזֶּרַע הַנִּמְשַׁכֵּת מִן הַכְּדִיק וְאֲמֵר כְּטָרַם אֲחֵרֶךְ בְּנִטְן • אֲבָל כְּרַשַׁע
הַפְּרִיץ שְׂחֻתָה הַטַּעַת כֵּלָה טַמְאָה חֵין לִשְׁם יִתְבָּרַךְ חֲלָקָה וְאֲמֵר
עֲלִיָּה זֹרוּ רַשְׁעִים מִרַחֵם וַיִּבְנֶן זֶה טַהֵם זָרִים וְכִדְרִים וְחִינֵים מִחֲלָק
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ • וְהַכֵּה כֹּל הַלְּכָרִים שֶׁאֲמַדְכוּ הֵם כּוֹד מַעֲרַבֵת סֵדֶר עוֹלָם
וְנִינְכוֹ וְדוּגְמַת זָכָרִים וְכַקְבוֹת כְּסוּד מַסְפִּיעַ וּמַקְבֵּל הַשֶּׁפַע • וְהַכֵּה
חֲבוּר הַאֲדָם אֵל אֲשֶׁתוֹ כְּרֹאֵי כְּדַמְיוֹן שְׂמֵם וְאַרְץ וְאֲמֵר כֵּה אֲמֵר ה'
כְּבִלְוֹת כּוֹטָה שְׂמֵם וְיוֹסֵד אֲרָץ וְיוֹזֵר רֹחַ הַאֲדָם בְּקָרְבוֹ וְאֲמֵר
וְאֲגוּדְתוֹ עַל אֲרָץ יִסְדָּה הוּא וְהֵם אֲגוּדָה אֶחָת לְכִרְיַחַת אֲדָם זֶה וְהוּא
סוּד כַּעֲשֵׂה אֲדָם כְּעִלְמָנוּ כְּדַמּוֹתָנוּ כְּלוֹמַר גַּם אֲנִי סוּתָף בְּכִרְיַחַת
הַאֲדָם וְהַסּוּתָפוֹת הַזֶּה הַאֵב וְהַאֵם מַסְכֵּן בַּל סֵדֶר הַגּוֹף וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
זוֹרֵק בּוֹ נְשָׁמָה כְּאֲמָרוֹ זִיכָרָה בְּאִשּׁוֹ נִשְׁמַת חַיִּים וְאֲמֵר וַיִּסּוּבֵה הַעֲבָר
אֵל הָאָרֶץ כְּשִׂיחֵי וְהָרוּחַ תִּסּוּבֵה אֵל הַחֲלָלִים אֲשֶׁר נִתְּנָה : וְהַתֵּם בַּעֲלֵי
עֵינַיִם רָאוּ אֵם יֵם נְנוּת כִּדְבַר שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ סוּתָף בּוֹ אֵם כֵּן כִּמְכָא
חֲבוּר הַאֲדָם לְאִשְׁתּוֹ כְּשִׂיחֵי נְרָאוּ שֶׁהוּא סוּד בְּכִין הַעוֹלָם וְיִשְׁתּוֹ וְכוּ'
כַּעֲשֵׂה סוּתָף לְהַקְבִּי כַּעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית זֵכֶנָה סוּד זֶה שֶׁאֲמַרְנוּ כּוֹמֵן
שֶׁבְּאֲדָם מִתְחַבֵּר לְאִשְׁתּוֹ בְּקִלּוּסָה וּבְטַהֲרָה שְׂכִינָה בְּיִבּוּהֶם כְּסוּד אֵם
וְאִשָּׁה זֹכֵה הוּא כְּטָרַם כֹּל רַחֵם • וְהֵם שֶׁאֲמָרוּ כְּתַחֲמוּ שְׂכִינָה מִשְׁתַּלְקַת
מְכִינִיבָהּ כְּסוּד אֵם וְהוּא סוּד זֹרוּ רַשְׁעִים מִרַחֵם וְהַכֵּן זֶה אֲמֵר וְאֲמֵר
שְׁעוּרֵכוֹךְ עַל סוּד מִבּוֹת הַדֶּרֶךְ כְּאֲחֵד מִן הַחֲבוּרִיחוֹדֵיעַךְ הַדֶּרֶךְ הַשְּׂנִי

וְכוּ

סג חופת התנים

והוא הפך הראשון כי בזמן שאין מתכוין באדם לשם שמים אומר
 הזרע הנמשך הוא טעם סרוחה אין לשם יתברך חלק בה ובקרא
 משחית דרכו על הארץ והנה כולה לבהלה ונוטע אשירה ומפטט עגל
 לע' זביותו מזרוע זרע מקולקל וטפה שלא כזרקה בה נשמה רק
 סלון ממאיר והוא שאין לשם חלק בה ועליו נאמר זורר רשעים מרחם
 כאשר אמרו והנה טוב השם יתברך בתורה ואמר על כל זה וצויתם
 קדושים כי קדוש אני ועוד אבאר זה בפריקים הבאים :

הפרק שלישי

בדרך

השני בזמן החבור : הנה השם ית' אמר בתורה שארה
 כסותה ועונתה לא יגרע העונה האמורה בתור כתפרטה
 בתלמוד מפני שהעונות מסתכות כפי כל בני אדם ועכשיו נכוח
 לדבר בעונות שאר בני אדם וכדבר בעונת תלמידי חכמים שהיא
 מערכ שבת לערב שבת ועל זה אמרו אשר פרוי יתן בעתו היא עונת
 ת"ח וידוע כי זרע האדם הוא חיי הנוף ומאור זוכרו כי הוא הדם
 הנבחר והנקי אשר בנוף שאלו לא היה כן לא היתה נורת האדם בו
 והנה הזרע הוא מחלקו הנוף ויש בו חלק מכל אבר ואבר שידוע הוא
 שלא כולד עין מאזן ולא אוזן מעין אבל כל אבר כמשך מטבע אחר
 כמוהו שלא יולד מזרע החטים פוליס ולא עדשים ולא מזרע אדם
 חמור או סה או שור - אם כן כל אבר ואבר וכל צורה וצורה יש לו
 טבע מיוחד וכן ידוע שממנו הוא כולד דאין לחוש לסומא טיוליד
 פקח כי כה האבר מצוי באבר הכלול בנוף ואם כן שהזרע הוא חלק
 מכל אבר ואבר מאברי האדם אין אדם ראוי להיות מצוי אצל אשתו
 תמיד כתרנגול כי אז יהיה בחו תם וכלאה ומאור עיניו מתטעט
 וכל חלקי אבריו הולכים ודלים - אבל בהיות החבור בעינה הידועה
 שהוא מליני שבת לליו שבת שהוא סוד חזרת גלגל פכים ואחור
 בשבע ימי השבוע אז יוכל להסמיך כחוצולתו והוא לא יאחר דבר
 שיהיה כחלש ממנו חולסה נרחית לפי שכבר קבל כח טיובל להסמיך
 ממנו ולפיכך אמר הכתוב אשר פרוי יתן בעתו והיונו מלולי שבת
 לליו שבת ושמיד ליה ועליו לא יבול כלומר לא הביא לו חולסה על
 ופ' ושמיד ליה ובל אשר יעשה יבליח כלומר אז יהיה חיבור לשם
 שמים

וזהו הפך הראשון כי בזמן שאין מתכוין באדם לשם שמים אומר הזרע הנמשך הוא טעם סרוחה אין לשם יתברך חלק בה ובקרא משחית דרכו על הארץ והנה כולה לבהלה ונוטע אשירה ומפטט עגל לע' זביותו מזרוע זרע מקולקל וטפה שלא כזרקה בה נשמה רק סלון ממאיר והוא שאין לשם חלק בה ועליו נאמר זורר רשעים מרחם כאשר אמרו והנה טוב השם יתברך בתורה ואמר על כל זה וצויתם קדושים כי קדוש אני ועוד אבאר זה בפריקים הבאים :

וזהו הפך הראשון כי בזמן שאין מתכוין באדם לשם שמים אומר הזרע הנמשך הוא טעם סרוחה אין לשם יתברך חלק בה ובקרא משחית דרכו על הארץ והנה כולה לבהלה ונוטע אשירה ומפטט עגל לע' זביותו מזרוע זרע מקולקל וטפה שלא כזרקה בה נשמה רק סלון ממאיר והוא שאין לשם חלק בה ועליו נאמר זורר רשעים מרחם כאשר אמרו והנה טוב השם יתברך בתורה ואמר על כל זה וצויתם קדושים כי קדוש אני ועוד אבאר זה בפריקים הבאים :

חֹפֶת חַתָּנִים   סד

בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם יֹזֵפֵה לְפָיִת לִו בָּנִים זָכָרִים וְלֹא תֵהֵא אִשְׁתּוֹ מִפְּלֶטָה
 כַּפְּלִיךָ וְכָל שֶׁכֶן שֶׁאִמְרוּ זֶמֶת הַהֲגָדָה עִמְדוּ עוֹלָם אֲחֵסִי אֲחֵסִי וְכֹכֹבִים
 וַיְדוּעִים בָּאֵלֶיךָ הַדְּכָרִים וְהֵם אִמַּת אֵלֶּךָ שֶׁדָּבְרוּ הַדְּכָרִים קִיָּלָה בְּרֵמֵז
 כַּמְהֵרָה הַטֵּיב בְּכָל מָקוֹם * וְהִכְנִי מִבְּחָר לְךָ הַעֲבִיךָ * יְדוּעַ הוּא כִּי
 הַקּוֹר הַחֹזֵק הוּא לְפָתַח צִפּוֹן וְכַחוּץ הַגְּדוּל לְפָתַח דָּרוֹם וְאֲחֵסִי אִמַּת
 יוֹדְעִים שֶׁהַקְּרִיבָה אֵל הַקְּצוּת חִיבוֹ מִן הַטֵּיב וְהִיטֵר אֶבֶל מְדוּתוֹ
 הַטֵּיבֹת וְהִיטֵרוֹת הֵם מִן הַכִּיכּוּנוֹת וְהַכְּנָחוֹת יַעַל זֶה אֲמַר שְׁלֵמָה
 הַמֶּלֶךְ ע"ה אֵל תְּהִי צְדִיק הַרְבֵּה * וְלִסְמִי שֶׁצִּפּוֹן וְדָרוֹם פֶּס שְׁנֵי הַקְּצוּת
 לְחוּץ וְלִקְרוֹר וְהֵם כֶּסֶף הַתְּכָלִיּוֹת הַסְּתִירָו רְבוּתֵיכִי זְכָרוֹכֶם לְבִרְכָה
 וְרִמּוֹם בְּהֵם * וְאֲמַר שֶׁהַמַּטְמַם מִמֶּנּוּ בְּהִיּוֹת מִזֵּן גּוֹמֵר בִּיכִיכִי מִמוּצֵעַ
 בֵּין הַחוּס וְהַקּוֹר אִזּוּ וּכְלֹו טַבְעֵי לְכוּת וְלֹא יוֹדְעַ מֵהֵם כְּטוֹף אֶבֶל
 וּכְלֹו לְבַעוֹל כַּמְתּוֹן וְאִזּוּ הַאֲשֵׁה מִקְדָּמוֹת לְהַזְרִיעַ תְּחִלָּה וְכַמֵּא זֶרַע
 הַאֲשֵׁה בְּדַמּוּן כַּחוּמָר וְכַסִּיבָא אַחֵר כִּךְ זֶרַע הַאִישׁ כַּמֵּא בְּדַמּוּן
 כַּמֵּיזִיר שֶׁמֵּיזִיר צוֹרֵחַ בַּחֲמָה * וְהוּא סִיד אֲשֶׁר כִּי תוֹדְעַ וְיִלְדֵה זָכָר
 וְזֶה הוּא שֶׁאִמְרוּ חַמְיִיב ז"ל בְּשֶׁכֶר שֶׁמֵּהֲהִיךְ עַצְמֵהוֹן הַצְּדִיקִים עַל בְּטָן
 הַאֲשֵׁה הַוִּיזָן לְהֵם בְּכוֹם זָכָרִים וְזֶה כַּמֵּא בְּאִמְרוּ כַּכֵּה נִחְלַת ה' כִּכֵּם
 שֶׁכֶר כְּרוּ הַבְּטָן * אִם כֵּן בְּהִיּוֹתְךָ מִבֵּין זֶה תְּכִין סוּד הוּוֹת מִטְמוֹ
 נָתוּכָה בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם וְכַמֵּא זֶה בְּשַׁעַת חֲצוֹ הַלּוֹלֵה שֶׁכֶר שֶׁקָּטַ
 הַגּוֹף מִרְמִיתָת הַמּוּזֵן וְהוּא זָךְ וְקָי * וְהֵם שֶׁאִמְרוּ חַמְיִיב ז"ל בֵּין
 צִפּוֹן לְדָרוֹם רָצוּ לֹמַר בֵּין הַחוּס וְהַקּוֹר * יְדוּעַ הוּא שֶׁכָּל מִי שֶׁכּוֹלֵד
 מִטְּסַה קְרֵה יִבִּיהַ לְעוֹלָם * מִתּוֹ וְשֶׁכָּל וְכַמּוֹ מִשּׁוֹלַת וְמוֹ סְכוּלֵד מִטְּסַה
 חֲמָה יִבִּיהַ בְּעַל חִימָה וְכַעֲסָן וְכַקֵּל אֶבֶל הַכוֹלֵד מִטְּסַה מִמוֹטְעָת בֵּין
 חוּס וְקוֹר יִבִּיהַ לְעוֹלָם אֵלֶּם חֲכָם מִיוֹטֵב בְּדַעְתּוֹ וְקָר רֹחַ אִישׁ תְּכוּכָה
 וְזִכְרָה כַּמְדוּתוֹ וְכַדְעוּתוֹ מַעוֹרֵב עִם הַכְּרִיּוֹת וְעַל זֶה כֹּאמֵר וְנָתַת
 לְאֵמֶתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים * וְהֵם שֶׁדָּרְטוּ רְבוּתֵיכִי ז"ל כַּנְּמָרָה בְּרִכּוֹת לֹא
 חוֹכֵם וְלֹא חִיּוֹר וְלֹא חֲכָם וְלֹא טַפֵּשׁ לֹא אֲרוּךְ וְלֹא קָצֵר כָּל אֵלֶּה הַמְדוּת
 אִיכָן שׁוֹת בְּאֵדָם בְּהוּוֹת מִזּוֹן בֵּין חוּס וְקוֹר * וְהֵם שֶׁאִמְרוּ קוֹל אִין
 אִשְׁתּוֹ מִפְּלֶטָה כַּפְּלִים יֵם בְּדַבְרָה עֲקָר גַּמּוּר וְהִכְנִי פִּתּוּחַ לְךָ שַׁעַר אֲזָרָה *
 כִּכֵּר זֶדְעַת מֵהַ שֶׁאִמְרוּ ז"ל בַּמַּסַּכֵּת וּמֵהַ עֲבִיכִין הוּא עוֹבְדָה בְּאֵשׁ
 שֶׁהָרִיחַ כְּבוֹם הַסְּפּוּרִי וְלֹא חֲסוּלָה וְלֹא לְחַשֵּׁה דַע שׁוֹה מִטְּסַה לְפִי דָרוֹם
 קָרוֹ עֲלוּהַ זֶרַע רַעֲשִׁים מִבַּחֵם * וְיִלְדֵעַ כִּי שִׁכַת הַמַּפְלֶטָה כַּפְּלִים הִיא
 בְּהַתְּעוֹרֵר הַרְחָם לְאִחֶת מִן הַקְּטוֹתֵיהֶם לְעַרְבוּת אִם לְתַלְמִיד מִפְּלֶטָה

חופת חתנים

אם לחוס אם לקור כי כהיות כרחם ממוצע לעולם לא תפיל' באשר
בהיות הפלם בענין מעוקל ושו המאזנים לאחד מן הכדודים אם כן
כמזא זו דלחיסו לה ולא לקיטא שנוטה מהקצה באמצעי וכוא קרוב
להיות כפל אם לא יאבלוה מפני שהריחה מדבר אסור. ואם תחמר
הכה גם את הכדיק' דע אלו הוא כדוק אעפ"י שהריחם חזרה לפלם
האמצעי. אבל אם הוא רשע שהריחה לא חזרה לפלם האמצעי
אמנם נטתה לקצה הכהמת שבה ולא יכלה להתאמק בקצה האמצעי
וא"כ הכן והתבונן בזמן שראוי לו לאדם לשמש מטמו ויביה זוכה
לזבוס ראויים להוראה. והכה כללנו בפרק זה כמה דברים והם
שימכוס לעונה מצד הימים ומצד המזון ומצד השמיות :

הפרק הרביעי

בדרך השלושי במזון הראוי : **ידוע** הוא כפי מזג האוון על
כל דבר כן יהיה הגוף הכוון וכדרך המחקר כודע
שהחיה שבמור כמסך ממנה מאכלה חרדל והנה השם יתברך כל
דרכיו משפט טוב לשחוט בהמות למאכל בני אדם ומה לנו לזה הלא
טוב לנו לסיוטנו כזבוס בעיני פרות ומגדים ומה לו להפקיר בהמות
וחיות ולזערן זער גדול דע כי לא הם מוסדות עולם שהשם יתברך
מטיב לכל בריות והוא מרחם על כל בריותיו ועל זה אמר טוב ה' לכל
ורחמיו על כל מעשיו הודיע בפסוק זה כי שחוטת בעלי חיים
ואכילתם על ידי בני אדם לטובת ב"ה עצמם ולאחלה עליהם
ולרחמים. והנה זה ענין ידוע הוא שכל מזון בא באצטומכה ומן
האצטומכה יורד אל המעים העליונים למטה מן האצטומכה ומאותם
המעים הכנד מוצץ הטוב והנבחר עמנו ובשמן והדק והנקי שבאותו
מזון והשאר דוחק אותו למעים התחתונים ויבא דרך הרעו ואותו
הדבר שכבר מנץ הכבר חוזר ומכשלו ומחזירו דם והלב משלחו לכל
האברים וכשמגיע הדם לכל האברים חוזר בכל אבר מתוך האבר
בכשול שלושי וחוזר בבשר בשר ובשומן שומן ובעצמות עצמות
יבעורקי' עורקים ובידי' גידים וא"כ נמצאת בהמה שנשחטה למאכל
האדם כי לטובה היה פעלתה מחדרת גוף הבמה למדרגת גוף
האדם וזהו דרך כל תורכב תד' ישודות מהעולם כהחנות שהם

מקורות

חופת חתנים סה

מקורות וצננות והבעלי חיים שאינם מדברים והמדברי' כי המקורות
והצמחים כזוכים מן היסודות והב' ח' כזוכים מן היסודות ומן הצמחי'
והחי המדבר משתמש בחיים שאינם מדברים וצמחים והמקורות
והיסודות וכן הדבר הולך מעלה מעלה עד שהגלגל חוזר פנים
ואחור ועל זה אמר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו לרמוז כי
היסודות עולים למעלה גדולה מהם והם המקורות והמקורות עולים
למעלה גדולה מהם והם הצמחים והצמחים עולים למעלה גדולה
מהם והם בעלי חיים שאינם מדברים ומתנועעים וצמחים והם
מורכבים מארבע יסודות והבעלי חיים שאינם מדברים עולים למעלה
גדולה מהם והם החיים המדברי' שיש בהם דבור ובה תביעש ובה
צמיחה והרכבה מארבע יסודות • ואם כן נמצאו הדברי' כלם נעשו
למזון לזולתן לעלו למעלה גדולה על מדרגתה ואחר ההקדמ' הזאת
דע שבהיות הדם מזון לגוף והסך לגוף והדם הוא כפי טבע המזון
שבעשה ממנו ואם המזון הוא עב ועכור יהיה הדם עב ועכור ואם
המזון זך ובקי וטהור יהיה הדם זך ובקי וטהור כמוהו ולפיכ' ה'בדילו
הטם יתברך באורתו הקדושה מכמה מאכלות אסורות שאמר' עלינו
קצת שמטמטמים את לב האדם כחלב ודם וקצת שמעיוזן הפנים
כחיות וכעופות וכנהמות הדורפות וקצת שסוברים החכמ' והתבונה
בארכת והשפן והחזיר ורמשים וקצת שמולידים כמה מיני חלאי'
רעים וקשים כסרן הארץ והמים בגלג' סוף דבר על כלן אמר הכתוב
אל תסקרו את נפשותיכם אס כן הרי הידי' שכל לו הדברי' נתעבין
ובמאסין מולידים דם עב מוכן למיני פורעניות • אס כן כשאמרו
כריך אדם לקדם עצמו בשעת התשמי' הבה טגם המזון תלוי בקדושה
זו בי ראוי לאדם לחבול מאכלים ומזונות הגוים והמאופשים בין
החום והקור והם הדברי' המולידים דם נקי וזך וטהור ואחר שאותו
הדם עתיד להיות כהפך לטפת הזרע והוא עתיד להיות יסוד וזכין
לכולד הכולד מאתו חכור שאם יהיה המזון רע ועב ועכור תהיה
הטפה גם כן עבה ומטונפת ועפורה ואם כן נמצא שהמזון הכלקת
שרס החבור הוא טפה להיות שולד חכם או פתו או צדיק או רשע •
והנני מוסר לך מפתח גדול דע כי נהיות הדבר כמו שאנו אומרים
סמך הקב' כ' בתורה פרשת אשה כי תזריע אל המאכלות האסורות
ואמר להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין הטהור הבאבלת ובין הטהור

חופת התנים

אשר לא תאכל וסמך לה אשה כי תזריע זילד' זכר וסמך לו מצד אחר
פרשת נגעי' ואלו השלש פרסיות לסודות כפלאים ונתן פרשת אשה
כי תזריע באמצע להודיע שהם יבדיל אדם עצמו מהמאכלי' הרעים
הויין לו זכרים הנונים קדושים וטהורים ואם לאו הרי נגעי' גדולים
וקשים מתחדשים עליהם מצד טפת הזרע שהיה מאותן המאכלי'
האסורות ולכך נסמכו לפרשת אשה כי תזריע להודיע שצריך אדם
לקדש עצמו גם במאכלים הנונים סמוך לתשמיש כדי שיביה הזרע
נקי וטהור ויכוין בזה כפון לדרוש כמו שבארתי והנה כבר הודעתך
כפי המזון ויהיה הדם הכולד ממנו וכפי הדם יהיה הזרע וכפי הזרע
יהיה הולד ועוד אומר לך שאעפ"כ מהמזון הטוב אין צריך לקחת
ממנו כדי מלוי הגוף אלא דבר בינוני שיכול הטבע לטחון אותו
וימחר להתהפך דם נקי כי בהיותו רב הכמות אינו בטחון באצטומב'
יפה ויהיה חוזר רע משונף יותר מן המעט אש ויהיה מהדברים
העכורים הרעים ולפי' ראוי להסמר בטעור המזון כמו שזכר בגוף
באיכות המזון ושומר עקר זה שהוא מדברי המזון :

הפרק החמישי

בדרך הרביעי בכונת החכמה צריך אתה לדעת שוד גדול
שאמרו חז"ל הרעורר עברה קשים מענרה והכני מאיר
עיניך בדברים שהם כעצמו של עולם והם נפתרו ככמה עינים
פנימיים דע שהם יתברך הוא אל דעות וכתקון פעולותיו בחכמה
תמימה ונתן בכל טבע וטבע משגעי העולם בה מיוחד פועל הדב'
בנתן לו למשמרת בלי ספק ולא כודע זה רק בדרך כסיון והנה נתן
בה בדמיון האדם להוליד כיוצא בו בדבר שהוא מדמה ודב' זה כדעבו
גם מצד השכל והנה כשהאדם מתחנך לאשתו אש דמיונו ומחשבותיו
עסוקים בדבר חכמה וניכר ומדות טובות והנוקות יהיה לו בדמיונו
פה לנזיר הצורה בטפת הזרע כפי שהיה מדמה בטפת החבור בלי
ספק וזהו שוד ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולנו וערמון ואומר ויחמו
הסאן אל המקלות ורז"ל עוררו על זה במסכ' ברכות רבי ווחנן הוה
קאי ואזיל ויתבי אשערי שנילה אמר אי סלקן ואתיין פנות ישראל
מיגה ליסתכלן בי כי היכי דלכוו לכו בנן לשפירן כוותי' בתבונה

על

חופת חתנים

סו

על הוציא 'הנדולה' הוא' שהחמיד הזה הוליע כי זהות האשה מחשבת
 ביופיו בעלותה מן הטבילה ואחר כך מתחבר' ע"ש בעלזא זאת המחשבה
 אשר בדמיונה תזייר צורת הולד ומדוקיו כאשר בזרנו ואחר שהלך'
 כך הכה ההרבור גורם לולד להיות כדוק או רטע כאשר יהיה הדמיון
 טרם כל זה - א"כ צריך כל אדם לנקות מחשבתו והרהוריו ולזכותם
 בשעת התשמיש ולא יהיה חושב בדב' ענינה כי אם בדברים קדושים
 וחסוד' בדדוקי' קדושים אכשו מדע' ויחכמ' וכן יש לו לישב' דעת האשה
 ולשאתה בדברים המשמשים כדי שתהיה גם היא מסכמת עמו לזייר
 ציורים ופיס' ומחשבות שהורוה ויהיו שניהם אחדים במצוה הזאת -
 ואל תתמה על זה כי אפילו חכמו המחקר יודו' בזה כי הוא חמת וכבר
 הביאו מעשה' מאטרוניתא שילדה כן שחור והיתה היא והמלך לפנים
 וישים וחסב המלך להרנה עד שבא חכם אחד ואמ' שמה הרבה בשעת
 תשמיש' באדם שחור יבדקו' הדבר ומכאן שהיו צורות שחורות נכותל
 במשכיות אותו החדר ששמה' בו וגם היא אמרה שהיתה מסתכלת
 באיתן הצורות בשעת תשמיש ומהרבת כהן זה כענין המקלות ממש
 ואל תקמה שדבר גדול מזה כודע' מנד הטבע שאל' שכסנו כלכ שופה
 והחלה חולו ידוע' לאות' הכשיכה הכה מקוד' אותו הדמיון שהוא מדמה
 ברעיוניו לא יוכלו להקריב לפניו מים שמיד נדמה לו שיראה כהם
 כלבים קטנים רעים שוטטים וגם נשקן שלו יראו כלבים קטנים עד
 מאד ואם יבכו אותו השקן במשכנת לא ימלאו בו שום דבר אבל אם
 יתנו המים בכלי זכוכית ושהה שט' שעה אחת יראו שם גורי הכלבי'
 מפני רוב ההרהורין והתמהון אשר נלכו מצוורים וכן זה מאד
 יראה עד היכן הגיע' כח ההרבור בשעת התשמיש - סוף דבר
 מחשבה נבנה בשעת התשמיש או בהפך ההרבור באותה שעה תבא
 לפועל כמאמרם' ז"ל ונחשבה טובה בקצ'ה מצרפה למעשה' - וצריך
 אנו לעוררך על יסוד גדול בא בתורה ובדברי חז"ל על בסוק מושיב
 יאידים ביתה אמר כל הנושא אשה לשם יופי חדש נכנס וחדש יוצא
 וחרב אוכלתו ש"כ' נדלו' כי בנין זרי' ילדו עתה ואלכס חדש את
 חלקיהם' - ובטעם' כי החבור אינו לש' וגם כן ההרבור אינו זך
 וטהור אבל הוא מהרבה נתאוות הנוף ואין לשם יתברך חלק בו
 נתחממו שכיכה מוסתלקת מביניהם כמאלו אש אש ואין יה טרוי
 בזוכיה לכך נסמכה פרשת סורר ומורה ופרשת תלוז לפרשת יפת

תאר 17 2 ב יז

חופת חתנים

תאר להודיע שלא יבא מאנשי בן זרין * ודע כי לא לחנם אירע
לדוד המלך ע"ה ענין אמנון ואבשלום כי שניהם היו בני יפת תאר
וביבא מאתו השורש הולידו כיוצא באותם עכמים * ועתה אמסור
לך עיקר גדול וסוד חשוב בענין היאך המחשבה פועלת הנורה
בענין שהיא נתקלקלה בה חו"ל אמרו הרבירי עברה קסין מעברה
ואמרו מחשבה רעה הקב"ה איכה מצרפה למעשה חוץ מעו' שנאמר
למען תכוס ישראל בלבם * והכני מאיר עיניך לדברים שתומים באו
בתלמוד אמרו חו"ל היה בן עזאי יושב וסוכה והאש היתה מלהשת
פניביו ור' אליעזר יושב ודירש וקרוכותיו יוצאות כקרוכותיו של
משה ע"ה * ותצטרך לדעת שכל אלו הדברים כונה אחת להם
והכני מבאר לך ענין זה דע כי מעין המים דביותו נמשך ממקום
גבוה למקום נמוך יש כח להעלות אותם המים למקום גבוה אחר
בנגד גובה שיוצא ממנו וכן ידוע לבעלי קבלה שמחשבת האדם היתה
ממקום הנפש השכלית הנמשכת מהעליונים * ויש כח במחשבה
להתפשט ולהעלות ולהגיע אל המקור ואז תפיה נדבקת בסוד
העליון שממכת משם ובענין שהיא והוא דבר אחד * וכשהמחשבה
חוזרת למעלה למוטה יעשה הכל בדמיון קו אחד ואיתו האור
העליון נמשך למטה וכח המחשבה שמוטתה איתו למטה מושכת
שכינה ואז האור הבהיר נמשך ומתפשט באותו המקום שבעל
המחשבה יושב שם וכך היו חסידים הראשונים מדקיים בדברים
ומתוספים ומתברכים כפי כח המחשבה וזהו סוד כד הקמח ונפתח
המים של אליהו ואסוף שמן של אלישע ואחר שהדברים כך הוצרכו
חו"ל לומר כי בהחבר האדם עם אסתו ומחשבתו נדבקת בעליוני'
כדי אותה המחשבה מושכת האור העליון למטה והוא שורה על אותה
הטפה שהוא מתכוין עליה ומטהרה בה כענין אסוף השמן וכמציא
אותה העפה נקשרת לעולם באור הבהיר וזהו סוד נטרם אברך
כנטון ידעתי מפני שכבר נקשר באור הבהיר נפתח אותו זרין בעת
קחבור לשי שהמחשבה בה נקשרת בעליונים והיא מושכת האור
הבהיר למטה והנן זה עד מאד ותבין ממנו סוד גדול בענין אלהי
אברהם אלהי וצחק ואלהי יעקב וכי נשעה שהיו עוסקים במאכל
ומשתה ומשגל ובשאר עסקי הגוף והקשו חו"ל ואמרו אם כן תורה
מה תבא עליה * והיתה התשובה כי גם ככל עסקי הגוף כל כוונתם
היתה

חופת חתנים

סו

איתת לט"ס ולא היתה מחשבתם כפרדת מן האור העליון אפי' רגע
 אחד ומתוך כך זכה ועקב אבינו ע"ה להוליד שנים עשר שבטים כו
 כלם היו זדוקים תמומים אין בהם נפתל ועקס וכלם היו רחויים
 להיות בדמיון סדר עולם כושאי כליה' לפי שלא היתה מחשבתו
 כפרדת מן הדבוק העליון אפי' בשעה הקצרה והתשמים והבן זש
 מאד ולכן אמר שלמה ע"ה במשליו הכתובים בכל דרכיך דעהו והוא
 יישר ארחותיך ואמרו חז"ל בכל דרכיך דעהו אפי' לכל דרכי הנוף
 קטן וגדול . ומה שאמר דעהו כבר ידעת לטון ידיעה מה הוא
 שהיא חבור הנפש השכלי ודבוקה באור העליון כן הוא חבור האדם
 באשה כמו דבוק הנפש בעולם השפל והשכל שנק' ידיעה וכבר ידעת
 שלא נקרא האדם יודע דבר מלו' עד שנדבק המשכיל במושכל .
 והבן זה מאד . אם כן התכוון עוד אמרו בכל דרכיך דעהו וסמך
 ליה זהו ישר ארחותיך . כו האור העליון יהיה נדבק במעשיו
 ויהיו כלם בסדר אחד ככון וקיים וזהו מאמר חז"ל וכל מעשיך יהיו
 לט"ס . ואחר שסודענוך זה התכוון וראה בהיות הרהורי עברה
 קטין מעברה כי בהיות האדם מוטב בדרכי רשע וטנפה נפשו
 מחשבתו בטנפה בעליונים והרי נפשו מחויבת לשמים שהרי הוא
 טמא אותה אבל אם עשה עברה לאטה לא נגע אל השמים משפט' ואז
 יקל מעלה ועכשה יותר מן ההרהור הרע שהוא נדבק בעליוני' והוא
 קרוב לקצץ בנטיעות ומכאן תבין סוד המהרהר בעברה בעת
 התשמים שאותה המחשבה המטונעת חלה על הטפה ומיסדת ממנה
 יסוד רשע ועול וטנוף ונקראים זרים ועל זה כאמר זורו רשעים
 מרחם והבן אם בעל נפש אתה . והנה מן המפתח הזה שמסרנו
 בידך תוכל להבין מעשה אותו חסיד שהיה יושב בסערי טבול' ואחר
 שאנו מתעסקים בענין המחשבה נודיע לך ענין אחד אע"פ שאינו
 מפורט הספר הזה עם כל זה הוא מועיל לזה הענין . דע כי בהיות
 החסידים מדבקים מחשבתם בעליונים כל דבר שהיו מחשבים בו
 ונתכוונים עליו בחוה"ש עשה היה מתקיים הם טוב ואם רע וזהו
 שאמרו ז"ל כתי עוינו בו ונעשה כל של עונות . ואמרו במשפת
 תענית שהוא דאמרה ליה טוב לעפריך . וכן מה שאמרו חז"ל כל
 מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתת או עוני . ומן הטעם שהוא
 סוד התפלה והקרבות והוא סוד הדבוק בעליונים . ומן הענין
 הזה

הוא

חופת חתנים

10

הזה היה בלעם הרשע שהיה תומר עליו את אשר תכרך מצורך ואשר
תאור יואר ולפיכך היה רוצה לעיין את ישראל עיון שלם כדי שיוכל
לדבק מחשבתו בעלווים וימסוך עליהם מחשבה רעה ולפיכך אמר
ויסא בלעם את עיניו וירא את ישראל סובן לשבטיו לפיכך הוצרך
לדקדק לכה בא אקחך אל מקום אשר טהרשע היה צריך לעיין כמו
שכונתו עליו לטוב או לרע והיה מדבוק מחשבתו למעלה והנה רצה
למפיד כח עליון אל מי שהוא מתכוין ומעיין בו * וזה ענין אשר
מחיה שליו יחזה כי גליו מעשים היה צריך ולפיכך נתכוון הרשע
לענוך מוכחות טבעה ופר יחיל בכל מזבח כדי להכניס אליו כל
הכחות ולהתקרב אל מחשבתו כדי לקיים בהם חפצו הרע בכל
אשר יאזכר וזה אמר ויקחו שלם טופים ושהיה הרשע נוסף בהם
כדי להמשיך עליהם מחשבתו הרעה * אבל הסס ית' שהוא יודע
ומבין כל המחשבות ראה שיעור מחשבתו הרעה וקלוקלה לא הכיח
הדבר לרצונו של בלעם הרשע אלא לרצונו של השם ית' * והבין
זה בטוב ותראה עד היכן גיע כח ההרהור והמחשבה אם לטוב ואם
לרע ואע"פ שאין זה מכונת הספר תועיל לך בו תועלת שלמה
בהיותך יודע שיעור ההרהור עד היכן כונע ותדע סוד המחשבה מה
היא פועלת כשעת החבור * ואחר שיעורך על סודות אלו
הסתומים והנעלמים די לנו בזה * ותחיל להעריך סוד הפרק
השמוך לו כפי הראוי לו בע"ה :

הפרק הששי

בדרך

החמישי באיכות החבור : כבר הודענוך בפרקים
אלו הלבנים שאתה צריך לידע בענין החבור וגם יש
לנו לכלול חוקם עם מה שאנו אומרים בפרק זה ואתה שימם כחותם
על לבך והכני מתחיל וחומר ידוע הוא כי כל איש חסיד ונכונע
בשהוא מדבר חיובי מדבר אלא בלשון רכה ושפה רפה וכחת רוח
ואיבו מדבר גדולות וכן בשהוא מהלך מהלך בקומה כפימה וראשו
כמוך ועיניו למטה וכן בשאר מנהגיו והרשע כל דרכיו בהפך *
ואתה יש לך לעיין אם יש לך עינים לראות כי מאחר שבדבריו שאין
בהם גנות חכמים אצל בני אדם מהראוי להתנהג כן בדברים שהם

גבות

חופת התנים סח

גנות אצל כל אדם בארצו אלו וכל סבך גנות מעשה שראוי להתבונן
 יותר בכבוד ראש ועל כן כל זמן שאתה מתחבר עם האשה אל תבי
 כובד קלות ראש ודברי שוא ואל תקל ראשך כנגד האשה ואל תרכיב
 טיחה בטובה עמה • וכבר ידעת מה שאמרו חז"ל בעצבת פסחים
 מגיד לאדם מה טיחו אפי' טיחה קלה שבין אדם לאשתו בשעת
 תשמים עתיד ליתן עליה את הדין • ולפיכך יש לו להכניס תחלה
 בדברים שמישבין את הלב ומיישבין את דעתה ומשמחים אותה כדי
 לקטור דעתך בדעתה וכונתך בכונתה וליומר דברים קצתם מכריחין
 אותה בחשק וחבור ואהבה ורצון ועגבים וקצתם מושכים אותה
 ליראת שמים ולחשידות ודרך כניעות ומספר עמה בדרך כסים
 חסידות וטובות והכשרות היאך יבאו מהן כנים הנונים וכשרים
 וטהורים ראויים לכתר גליון בעלי תורה ויראה והוראה ומעשה
 קמחית שזכתה לסבעה כנים סבלם שמשו ככהונה גדולה וראו חז"ל
 ושאלו לה כמה זכתה לזה אמר להם אעולם לא ראו קורות ביתי
 קלעי טערי וכל זה הפליגה ליטאר בכניעותה וחשידותה ויטאר
 מעשיה • וכנים אותה בדברים אלו מהם אהבים ומהם ענינים
 ומהם יראת שמים וזכיעות וטובה מחשבה ויספר עמה באמצע
 הלילה או סמוך לשליש אחרון כמו שאמרו חז"ל במסכת ברכות
 משמרה שלישית אשה מסמרת עם בעלה ותינוק יונק מטדי אמו •
 ולא יבעלכה בעל ברהה ולא יאכוס אותה מפני שבאותו החבור אין
 השכיבה שורה בו מפני שכונתך הפך כונתה ואין דעתה מסכמת
 לדעתך ואל תריב עמה ואל תכה אותה על עסקי תשמים והנה אמרו
 חז"ל במסכת יומא מה ארי דורס ואוכל ואין לו בושת פנים אף עם
 הארץ מכה ובושל ואין לו בושת פנים אבל הוא מושך לבה בדברי חן
 ופתוי ושאר דברים הנונים ומחשבה הנונה כמו שבארתי ואל תבי
 בוטל אותה והיא יסבה מפני שאין כונת שניהם אחת ואין מחשבתה
 מסכמת עם מחשבתך אבל הוי מעורר אותה בדברים כמו שאמרנו
 סוף דבר אחר שתפא אותה בודק בעצמך ותראה שאתה ראוי לשמש
 עשה שתהא דעת אשתך מחכמת עם דעתך וכשתה מתחבר עמה אל
 תמהר לעורר התאוה עד שתישב דעת האשה ותכנס עמה דרך
 אהבה ותתחיל היא להודיע תחלה כדי שיבא זרע שלה בחומר זרע
 שלך כנורה כענין שנאמר במסוק אשה כי תודיע וילדה זכר •

וכבר

חופת התנים

וכבר ידעת בענין מה שאמרו על אותו חסיד שהיה מנלה עפת
ומכסה טפחים ודומה במי שכתאו סד כלומר שלא היה מכוון בהכח
התשמיש לבד אמנם היה התשמיש בעיניו כמי שמתעסק בדבר שאינו
מתאכזר לא שהוא חוב מוטל עליו לגמרי משום מכות עונה באמור'
כתורה ובתבונן ותראה היאך היה החסיד מתכוון בונה עליונים
והיה מעשהו לש"ס ולמנוה גמורה

ואם כן מכל הדברי' שהודענוך בפרקים הקודמים ובוה הפרק
יש לך להקיש כמה דברים שלא זכרנו מן הדברים שזכרנו
והיו כולל הדברים כלם ואתה מדעתך תבין דרך כונת ההכנה
שחדש ראוי להתנהג בה בשעת תשמיש יותר על כל בניעות שאתה
תהיה כמות בשאר ההנהגת במאכל ובמשתה ונדרך ארץ שכפי
הבניעות וההכנה שאתה מתנהג בשעת החבור בן תחל הצורה על
טפת הזרע וזהו סוד תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את
יצחק כלומר אחר שאמר לו השם יתברך אבל שרה אשתך יולדת לך
בן נתכוון אברהם בשעת החבור דעת יתרה על כל מדותיו הטובות
בהיותו מדבק אהבתו בעליונים * ועוד שהיה מכוון להוליד בן
שהיה נדיק גמור כמוהו וזהו אמרו יצחק בן אברהם * ואמרו ז"ל
נדיק בן נדיק שהגיע נדקתו עד שהעיד השם יתברך עליו שאין בו
מוס לא מדפנים ולא מבחון שנאמר והעלכו שם לעולם וכבר ידעת
שלא היה ראוי שיהיה מוס נדבר בקרב על גבי המזבח * והכן זה
היטב * וכבר ידעת כי העולה היתה קדם קדשים והיא באה על
הרהורי הלב ועל חטאות המורגשות לפיכך צריכה הפשט ונתוח
וכליל * וכן נקרא יצחק עולה תמימה וכל זה גרם אברהם אינו
פליו השלום בשעת החבור שנתכוון לשם שמים ממש * וכן הדבר
כזה בכל החסידים אנשי לבב כי בהתכוונם למנוה והקריבם
מהשבתם בעליונים בשעת החבור שיוולדו בניו ראויים לקדושה
ולטהרה ולזכירות * ולפיכך הוצרכה פרשת מגלת רות באחרונה
לומר ואלה הולדות פרץ להודיע כי כאשר היה פרץ נדיק גמור
נתכוון גם הוא להוליד בן נדיק כמוהו * וזהו וזכרון הוליד את
רם * וכן עוד וישי הוליד את דוד כלם נדיקים בני נדיקים
להודיע כי לא לחנם נחר השם יתעלה נדוד ענדו למלך על ישראל
כי שלשלת עשרה דורות הם נדיקים גמורים זה למעלה מיה בדמיון
עשרה

חופת חתנים

סט

עשרה סדרי עולם בסוד שעור קומה בסוד יו"ד מהכל כלול נה
לפיכך כקרא דוד הסוד וקרי י' עשר מעלות כלולות כי מסרן עד
דוד עשר מעלות נדיק בן נדיק ואם תכונן מה שכללנו בספרים

אלו וכסתיה כוהנ כמה שעוררוך והודענוך הכה אנו

ערב לך להוליד בן נדיק מקדס שם

שמים והסם יתכרך ויאר

ענינו ועיניך

במאור

תורתו וזורנו להדבק בו להוליד

בן מוכן לעבודתו ויראתו וכן

יכו רנון ובתמר

אמן :

אגרת הקודש תם ונשלם

שבח לאל בורא עולם :

חופת חתנים הלכות צניעות

א אם היה נשוי לא יהא רניל ביותר עפ אשתו אלא בעונח האמורה בתורה דילפינן מיעקב דכתיב עזים מאתים וכו' רמה שנתן למאתים עזים כי תישים וכן לכל א' וא' אינו אלא לפי הצורך שהיה בקי ויודע כמה נקבות צריכו לזכר אחד בכל מין ומין ולא היה זה על צד המקרה ומפני זה למדו רז"ל מכאן לעונח האמורה שאינה שוה לכל אלא כל אחד לפי אומנותו דוחי בהם כתיב לפי חיותו ולא שימית עצמו בהן לפיכך שיערו חז"ל הנהגת העונה לכל אדם לפי יכולתו וכחו הטוילים שפרנסתן מצויה להן ואין פורעין מס' ול' הרמב"ם בני אדם הבריאים והמעוננים עונתן בכל יום ומשמע בגמי אפילו הם בני תורה סג"א וחכ"ש באה"ע כ' דמיירי כשאינו ת"ח אבל ת"ח אף שאין מוטל עליו שום מלאכה והוא כריא מ"מ התורה מתיש כחו ע"ש הפועלים שעושיין מלאכה בעיר אחרת ולנין בכל לילה בכתיהם פעם א' בשבוע ואם אינם לנין כל לילה בכיתם עונתן לח' ימים עיין במג"א ס"ק ב' ובא"ר וב"ח א"ח וז"ל עושים מלאכה בעיר פעמים בשבוע החמרים אחת בשבוע הנמלים אחת לל' יום הספנים אחת לו' חדשים ועונת ת"ח מליל שבת לליל שבת והיה כריח וי"ט ואל יאמר אדם אעשה עצמי כת"ח כי כתיב ועונתה לא יגרע במג"א ואינו רשאי להוסיף לשמש אכל למעט כתב הר"ן דרוקא סתם ת"ח עונתו בכך ומ"מ ישרשות לת"ח למעט עונתו כשאין לבו פנוי מחמת רוב למודו ונס הרמב"ם כתב דוקא ת"ח הבריאים ואם הוא מלמד תינוקות מקרא משנה ואינו ת"ח דינו כפועל מוהר"א בס' מכ"ד וכל אדם צריך לפקוד את אשתו כליל טבילתה ובשעה שהוא יוצא לדרך אם אינו הולך לדבר מצות וכן אם אשתו מניקה וחוא מכיר

כח

חופת חתנים

ע

כה שהיא משדלתו ומרצה אותו ומקשטת עצמה לפניו כדי שיתן רעתו עליה חייב לפוקדה אפילו שלא בשעת עונתה ושאלו להארי' אם יפטור מהעונה בימי עיבור ויניקה והשיב אם האשה מוהלת פטור • מי' טוב לקיימה והעידו עליו שהוא לא היה מקיים מצות עונה בימים חנ' ליהואשה שהרשית את בעלה אחר שנשאת שימנע עונתה הרי זה מותר כשקיים מצות פ'ו אבל אם לא קיים חייב לבעול בכל עונה עד שיקיים • והראנ"ח ח'ב סי' מ"ג נסתפק אי מהני דבורא בעלמא ולא מצי הדרי כה או לא • ע"ש • ואף כשהוא מצוי אצלה לא יכוין להנאתו אא בארס שפודע חובו שהוא חייב בעונתה ולקיים מצות בוראו שיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימים מצות ב' ישראל • וכן אם מכוין לתיקון הולך שבששה חדשים אחרונים יפה לו • שמתוך כך יצא מלובן ומזורז שפיר דמי • ואם הוא מכוין לגדור עצמו כה כדי שלא יתאוה לעבירה כי רואה יצרו גובר ומתאוה אל הרבר ההוא גם כזה יש קבול שכר • אך יותר טוב היה לו לדחות את יצרו ולכבוש אותו כי אבר קטן וכו' אבל מי שאינו צריך לרבר אלא שמעורר תאותו כדי למלאת תאותו זו היא עצת יצה"ר ומן ההיתר יסיתנו אל האיסור ועל זה אמרו המקשה עצמו וכו' :

ב לא יקל ראשו עם אשתו ולא יגבל פיו בדברי הבאי אפילו בינו לבינה הרי הכתוב אומר מגיד לאדם מה שיש לו אמרו חכמים ז"ל אפי' שיחה קלה שבין אדם לאשתו עתיד ליתן עליה את הדין ואל יספר עמה בשעת תשמיש ולא קודם לכן כדי שלא יתן רעתו באשה אחרת ואם ספר עמה ושמש מיד עליו נאמר מגיד לאדם מה שיש לו אבל בעניני תשמיש יכול לספר עמה כדי להרבות תאותו ובלבד שלא יבא ח'ו לידי הוצאת זרע לכטלה • או אם היה לו בעם עמה וצריך לרצותה שחתפיים יכול לספר עמה כדי לרצותה • ויכול לעשות עם אשתו מה שירצה בוועל בכל עת שירצה ובא עליה בין כדרכה בין שלא

ח' ב 18 כדרכה

חופת התנים

כרכה או דרך אכרים (עיין בשליה ד' ק' ע"א וע"ב) .
ובלבד שלא יוציא זרע לבטלה ונס לא יהא רגיל בכך ראם
רגיל אפי' אינו מוציא אסור לשמש שליכ כדי שלא יבא
לידי הוצאת ז' ואעפ"י שמותר בכל אלה כל המקדש עצמו
במותר לו קדוש יאמרו לו . ולא ירכה בתשמיש להיות
מצוי אצלה תמיד שדבר זה פנום הוא מאד ומעשה כורות
הוא אלא כל הממעט בתשמיש הרי זה משובח . ובלבד
שלא יבטל עונה לא מדעת אשתו ולא יבעול לא מרצונה
ואם אינה מרוצה יפייסנה עד שתתרצה . ויהיה צנוע מאד
בשעת תשמיש ולא ישמש בפני שום מיז אדם אפילו קטן
אא"כ הוא תנוק שאינו יודע לדבר ולא מהני הפסק מחיצה
ודוקא כשהוא נעור אסור אבל אם הוא ישן מותר . וכ"כ
בט"ז אם הוא בענין שאינו מרגיש בתשמיש מועיל הפסקת
מחיצה . ב"ש :

ג לא ישמש עם אשתו ליתן דעתו על אחרת אפילו
שתיהם נשוי :

ד וברותי מכס המורדים והפושעים בי אלו בני תשעה
מרות . כני אנוסה רהיינו שאינה מרוצה לכך . לכך
יפייס ואח"כ יבעול . בני שנואה בשעת תשמיש . בני
נירוי אם הוא או היא מנודין . וכנון שההמירו עליהם
בשעת נדוי לאוסרם בת"ה עיין בבר"י והיה אבל (הרא"ש
כנדרים) כני תמורה ואפי' שתיהן נשוי כנון שנתכוון לו
ונזדמנה לו האחרת . (עיין במג"א ובדעת וקנים פ' ויצא
בפ' והנה היא לאה) כני מורדת דאמרה לא בעינ' לך ואעפ"י
שרצויה בשעת השמיש . בני שכרות הוא או היא . בני
נרושת הלב שכדעתו לגרשה אעפ"י שהוא אוהבה כנון
מאותן שכיפיז להוציא . והיא אינה יודעת מזה דאל"כ
ליבא איסור ע' כאה"ע ר"ס קי"ט . ובב"ש סו' כ"ה . בני
ערכוביז כנון שנתן דעתו על אחרת . בני הצופרה
שתובעתו בפה אבל אי מקשטת עצמה ומרצה אותו שיתן
דעתו עליה ה"ל בנים מהוננים :

אסור

חופת התנים עא

ה אסור להסתכל באותו מקום שכל המסתכל שם אין לו כושת פנים ועובר על והצנע לכת ומעביר הכושה מעל פניו וכו' ועוד דקא מנרי יצה"ר בנפשיה וכ"ש הנושק שם שעובר עור על כל השקצו :

ו הוא למטה והיא למעלה זו דרך עוות . כ' הרב בריי לא יתכן זה בליל טבילה סה"ח משמע הא בשאר אין בו איסור וכ"כ רי"ו וכן שמעתי שנמצא בשיטת הראשוני לנדרים כ"י דליכא איסורא . ע"כ . והרמ"ך נר"ו במאמר מרדכי פירש דמיררי באופן דאינו מוציא ז' לבטלה שאינה יכולה להתעבר אלא מהפכת עצמה מיר אחר מעשה עי' ש' שמשו שניהם באחד זה דרך עקש :

ז בית שיש בו ס"ה או חוטשים העשויים בנלילה אסור לשמש בו עד שיהיה מחיצה ואם יש לו חדר אחר אסור עד שיוציאו . ואם יש מקבים וחלונות כעין סרינה אעפ"י דלענין טומאה השיבי כמה יצה הכא אסור עד שיהיו הספרים מכוסין מן העין שאין נראין (כי ערוה כראיה תליא) מג"א . וש"ת ש"אס' קי"ט . והב"ש באה"ע כ' מיהו בכסוי כל שהוא סני ואין צריך מחיצה . ע"ש . ומוהר"א זלה"ה בס"ת שהוא בתוך האלמארי' ודלתותיו סגורות נסתפק . ע' כס' בני חיי סי' ר"מ ודוק . ואם יש בו תפילין שאין בהן קרושה כמו בס"ת או ספרים אפילו של גמרא אסור עד שיחנם בכלי בתוך כלי והוא שלא יהא השני מיוחד להם אבל אם הוא מיוחד להם אפי' מאה כחד חשיבי ואם פירש טלית על גבי ארנו חשוב ככלי בתוך כלי . ואם הוא בשבת פשוט שיכול לכסות ספרים בכגדים כ' כסויין דאין זה מקרי מחיצה . ט"ז . ש"ז . וכ' הרב בריי והכ"ס הנדול הנקרא קוראנ"א המוכנת לשום ובתוכה הסירוד והטלית וכ"ס של תפילין אינה כלי מיוחד לתפילין ממש אלא לשאר דברים הנז' ולכ"ס של תפילין זאולי שבוה סמכו רוב ישראל שאינם מכסים הכיפ הנז' והיא נכית תשמיש . מהנחות מהר"י צמח בכ"י הפך הרב מג"א דאסר

חופת חתנים

ש

ראסר ומהריט'ן נסתפק • עוד כ'והרב הנז' אם פירס טלית
על כים של תפילין שמונח אעפ"י שאין כרוך מלמטה שרי
המנ"א מה' הרשב"א ופ' רקינא' ט' וכ"כ הכלבו וכס' ארחות
היים וכו'וב שו"ת חות יאיר כ'רוילון סביב הספרי'או סביב
המטה לא מקרי מחיצה הואיל ונעיס ונדים • ופשוט דגם
המוזזה צריך כלי כהוך כלי • מגנ"א • בית שיש בו ספרים
וקבועה בו נאמוסי"א (רהיינו מה שאנו קורין צינצאלאיי"ו)
וישגים בתוכה איש וכיתו שרי לשמש מפתו שם • הרב
בר"י מהרב דבר משה :

ח לא ישמש בתהילת הלילה ולא בסופה כרי של
ישמע קול בני אדם ויבא לחשוב כאשה אחרת אלא
באמצע הלילה •

ט וישמש באימח וביראה כמ"ש על ר"א שחיה מנלה
טפה ומכסה טפח ודומה כמי שכפאו שר • פי'כאימה
וביראה כאילו כפאו שר • ומנלה טפח וכו' התכלית הוא
למעט תנאתו ולקצר במעשה כמי שכפאו שר שעושה
הדבר באונס • ומה שאמרו בשכר שמשחין עצמן על הכסן
היל בניס זכרים כ'הראב"ד כל המעשים שהם לש"ש טובי'
הם מי שיורע בעצמו שיאריך ולא תבנם בו מחשב' אחרת
ומשהה עצמו כרי שתהננה האשה ממנו ותזריע תהילת
הקב"ה משלם לו בניס זכרים ומי שאינו בוטח בעצמו
וממהר כרי לינצל מן ההטא גם הוא עושה מצוה והקב"ה
נותן לו זכרים :

יוד אכ היח לו בעפ עמה אסור לשמש עד שיפויסנה
ויכול לספר עמה קודם תשמיש כרי לרצותה :

יא אסור לשמש ממתו לאור הנר אפי על ירי האפלת
טלית אא"כ בהפק מחיצה נבוח עשרה • ואז אפילו
מאיר שהאור נראה דרך המחיצה כגון שהפסיק בסדין וה"ה
אם האור נראה למעלה מהמחיצה מותר אם מאפיל בטלית
דמאחר שהחרר מלא אור לא נרע מכיום • ולענין לעשות
המחיצה בשבת כ' מרן בש"ע כאה"ע דאם אין לו בית אהר
והיה

חופת חתנים

עב

והיה הנר דלוק לא ישמש כלל יוכן פרמ"א בא"ח סי' שצ"ו
והלק"ט ח"ב סי' ר"ו והט"ו סי' תקי"ד ס"ק ב' מתירין
והמנ"א שם כסי' שט"ו כ' דאם עושה מהיצה גבוה י' והאור
נראה למעלה מהמחיצה אסוד לעשותו בשבת אבל אם
תוליהו שלא יראה הנר שרי דהו"ל ככוסו בעלמא עיי' ש'
ומותר לכפות כלי על הנר וכן הכוונות ב' שלא יראה
אור רגורים נכפה לבניו אפי' אם היא מעוברת ואם הנר
בחדר אחר ומאיר לחדר זה מותר לשמש ע' בא"ח סי' תר"י
ואפשר דצריך האפלת טלית ב"ש והכנה"ג הביא מסדה"י
ז"ל דאם הנר בבית אחר וחלון אופתח מאותו הבית לבית
זה והאור נכנסת אם האור נכנס להדיא דרך ישר ודאי אסור
אבל אם האור אינו נכנס ובא בדרך ישר להאיר הישב א'
שמכח הארת האור הנכנס מאיר אל עבר הבית מצד אחר
והאורה מועטת ג' דמותר והמנ"א משם פה"י כתב
דהישן ככילה אם היריעות עבות ומחשיכות לגמרי שרי
ואם אין כילה אעפ"י שפי הנר מחופף לצד אחר ואינו
מאיר כל כך או שהוא בתוך עששית אסור וה"ה כשהולק
נר של שעוה בתוך השפופרת ואם הלבנה מאירה עליהם
להדיא אסור אבל אם מאירה לבית ולא עליהם אין חשש
כל כך פדה"י ובש"ה נמי ב' דאם מאיר אור הלבנה דרך
החלון מותר והב"ש הצריך האפלת טלית והכנה"ג
חולק על מה שבי' הסה"י ואומר ואפשר דבאפילת טלית
מתיר וכמו שב' הב"ש דלא גרע מאם הנר בחדר אחד
ומאיר לחדר זה וכו' ודוק י' וכ' עי' בפה"י אבל אם הם תחת
אוויר השמים אפי' הם כצל הלבנה אסור ואור הכוכבים
לא מקרי אור לרבר זה ואפשר דאם מאירין הישב יש
למנוע ע"כ וכן אסור לשמש ביום א"כ הוא בית אפל:
יב אסור לשמש מטרתו בשני רעבון וכל שהוקר עד
שהשער נכפל ברמים אסור אף אם יש לו תבואה
כתוך ביתו (ת' בית יהודה) והרב כר"י כתב כשהמונות
מצויים רק שחם ביוקר גדול אין זה רעבון וא"צ למנוע
מתשמיש

חופת התנים

מתשמיש - וה' בשאר צרות שהם כרעבון אלא לחשוכי
בנים - וכליל טבילה מותר (והמגא כתב דלהתיר כליל
טבילה אין לו שורש וענף וכו' ע"ש ועיין בשירי) וחשו
כתב רלאו בקיום פ"ו תליא מילתא דהא אמרו לישנא
דהשוכי בנים דמשמע דאין לו בנים לגמרי דאל"כ הל"ל
ומי שלא קיים פ"ו מותר אלא ודאי דלא התירו אלא למי
שחשוד לגמרי שהולך ערירו וכו' ע"כ וכ' עוד דודאי אפי'
בארץ הרעב עצמו מותר לישא אשה דהא אפילו כבר
נשוי מותר לשמש לחשוכי בנים ק"ו לישא אשה מי שאין
לו אשה וכו' וס"ס ז"ל וצ"ל דהיתר דחשוכי בנים אין בו
משום חסירות לבטלו כיון שיש בקומו מצוה גדולה ע"כ -
אבל הדר החביב בשירי כ' ז' לאפי' לאידך לישנא וכו'
כ" התוס' בפ"ק דתעניות דלכ"ע לא אסיר בשני רעבון
לשמש אלא למי שנוהג עצמו בחסירות ויוסף לא שמש
אכל שאר בני אדם שמשו ואהא סמכינן האידנא לשמש
בשני רעבון דלא עדיפנא מלוי שמש מטתו בשני רעבון
כמש"כ התוס' שם וכיון דבשני רעבון לא נאסר כ"ש בשא'
צרות ואפי' תימא דאנן האידנא נחנינן איסור לשמש מן
הדין או מחמת חסירות מסתיין שננהוג כן בשני רעבון
שמצינו איסורו מפורש בתלמוד דירן אבל בשאר צרות
שלא מצינו אעפ"י שנמצא כן בירושלמי אנן אתלמודא
דירן סמכינן ע"כ ועיין בכר"י א"ה ס' תקע"ד:

יג מי שקיים פ"ו מאשתו ראשונה אך מהשניה לא זכה
להבנות ורוצה אשה חוטרא לידא וכו' אינו בכלל
התר חשוכי בנים ואסור - כר"י -

יד אכסנאי אסור לשמש ואם יחרו לו ולאשתו בית
מותר - ובלבד שלא ישן בטליתו של בעל הבית
שמא יראה קרי עליו:

טו אסור לשמש בשוקים וברחובות ובגנים ובפרדסי' א
ככית דירה שלא יראה כזנות וירגילו עצמ' לירי זנות
והבועל את אשתו במקומות אלו מכין אותו מכת מדרות:

שאר

חופת חתנים
ענ

שאר הזהרות על הזווג מהר"ב ח"י בקונט'
ליל שבת קדש • יסודתם בהררי קדש :

אחר סעודתו (כליל ש"ק) כאשר ירצה לעלות למטתו
יתקדש עצמו ויעלה על מטתו בקדושה וכטהרה
(וכענין מצב המטה כר"ב מרן הצריך שיהיה ראשה
ומדנלותיה זה לצפון וזה לדרו' ומשמעו' הזוהר הוא בהפך
וכן הוא בתשובות הרמ"ע וע' באשל אכרחם שבכה"ט ס"ג)
ויקרא ק"ש וצריך להוחר בה יותר כי כיון שמוסיפין מחול
על הקדש ומתפללים ערבית מבע"י לא יצאו ידי ק"ש
שזמנה אחר צאת הככבים ובק"ש שבזמן שכיבה יצאו י"ח
והירא את דבר ה' יהא זריו ונזכר שלא יגרנו שינה ויבטל
מ"ע מן התורה ויאמר כל סדר ק"ש כמו בחול • ושוב
ושכב וערכה שנתו וישים על לבו כי תכף שישן תעלה
בשמתו לנהרי עדן ותתענג שם לחזות בנועם ה' באמצעות
נפש יתירה שבו והנפש יתירה תעלה את הנשמה עצמה
לחזות בנועם ה' וכשיעור משינתו כחצי הלילה שתחזור
בשמתו אליו ישול ידיו להעביר רוח הטומאה השורה על ב'
ידיו ויכוין לבוכי אז הוא ראוי לשרות עליו הקדוש' שהוא
נפש יתירה :

ויאמר מיד אלה מקראי קדש שהם סוד אתערותא
דחכימא לעורר עליו :

רוח אדני יהוה עלי יען ט"שח יי אותי
לבשר ענוים שלחני לחביש לנשברי
לב לקרא לשבויים דרור ולראסורים פקח
קוח : פלכתם ילכו ובעמדם יעמדו
יט א I 19 ובהנשאים

חופת חתנים

וּבַהֲנָשָׂאִים מֵעַל הָאָרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאוֹפָנִים
לְעַמְתָּם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים : עַל
אֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם הָרוּחַ לִלְכַת יִלְכוּ שָׂמָּה
הָרוּחַ לִלְכַת וְהָאוֹפָנִים יִנְשְׂאוּ לְעַמְתָּם
כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים : ע"כ

(וטוב לומר נ"ב קודם הזיווג מזמור ה' רועי לא אחרס)
ובקריאה נאמנה זו יעלה למעלה עליונה ואז יתקדש
בזיווג השבת והנולד מן הזיווג הקדוש הזה
נותנים לו נשמה קדושה ולא יפגע בה שום שטן ושום פגע
רע כי כולם שמונים בנוקבא דתהומא רבה ואז יתעורר
לקיים עונתו בקדושה ובטהרה וזה לשון הזוהר פ'תרומה
דף קל"ו ע"א בפלגות לילי' דמעלי שבתא דחבימין מתערין
לשמושא דילהון ההוא רוחא עילאה דמתעטרן ביה כד
יומא אתקדש בשעתא דאינון גיימין בערסיהו ונשמתין
אחרנין דילהון בעאן לסלקא למיחמי ביקרא דמלכא כדין
ההוא רוחא עילאה דנחית במעלי שבתא נטיל היהא נשמתא
וסלקין לעילא ואתסחייא נשמתא אחרא בבוסמין דנ"ע
ותמן המי מה דחמי וכד נחתא לאשראה בדוכתהא בפלגות
ליליא חהיא נשמתא תאבת לדוכתהא ובעי לאינון חכימי
למימר חד פסוקא דאתערותא דההוא רוח עילאה קרישא
דאתער' דשבתא בגוץ הוחה' אלהים עליו וכו' בלכתם ילכו
וכו' על אשר יהיה שם הרוח וכו' בנין דמתעטרת כההוא
דוחא באתערותא דילהון כהדוה דשימושא ויהא נגידוי
דההוא רוח עילאה דשבתא כההוא שמושא דמצוה ע"כ
הנה ממנו תשכיל כל מה שביארנו וממנו נקח כי מי שלא
בתבון להמשיך על עצמו הנשמה והנפש היתירה בקריאת
אלה מקראי קדש הנזכרים לא תמשיך עליו הנשמה שלו
ולא נפש יתירו' אין הפרש אצלו בעונ' ליל שבת לעונ' ימי
הול

הופת התנים ער

חול ובעל נפש היפה יאחזו דרך צדיקים להתעורר עצמו בעת ההיא בקדושה יתירה לקיים מצות בוראו ויסתכל כי בהתקדש עצמו מלמטה יקדישו אותו מלמעלה אשר פרו יתן בעתו ילדים אשר אין בהם כל מום וטובי מראה ומשבילים ככל חכמה ועיקר גדול לכל זה לקדש הת"ח עצמו שלא לשמש מטתו כימות החול רק משכת לשבת כאשר חכמים הגירו בפרק אעפ"י עונתן של ת"ח מלילי שבת ללילי שבת אכן אם הוא פגום מששת ימי החול לערב קדש בחול אז אין הפרש אצלו בעונת ליל שבילעונת ימי החול ובכמה מקומות כזוהר ההמירו בדבר זה ואולם להתיר כליל שבילה וכשבא מן הדרך כימות החול יש להן שורש גדול כזוהר בראשית דף מ"ט ע"ב ע"ש

הנה כי שתיחן יש להם שורש למעלה וכולן שוו בשיעוריהן כנוונא רשבת במ"ש במאמר וע"ד בעי לכוונא בהרבה רא כמה רבעי בחדוותא רשבתא וכו' ושמענו מן החכירים ה"י כי כליל שבועות אחר שקראו בבית הרח"ו ז"ל בא אותה הלילה חכר א' ושאלו למה לא בא הלילה פלוני והשיב הרח"ו אולי נזדמנה לו שבילה של מצוה והוא מטעם דברי הזוהר הנזכר דשבילת מצוה מותרת בזמן איסור הזווג

ולתשוקת יראי ה' והושבי שמו אפרש פה סדר כולל לזמנים המותרים ואסורים בזווג כפי מה שעלתה הסכמתנו עם כל החכרים ה"י מתוך דברי הרב :

בשבת מותר אחר הצות ואסור קודם הצות :

בראש חודש מותר אחר הצות וקודם הצות אסור :

ובחנוכה אסור כי אין הארתה אפס ער שתכלה רגל מן השוק :

חופת חתנים

בפורים אסור וכ"ש שאר הימים שאין בהם נפילות
אפים שאסורים בלי ספק:

בפסח בשני הלילות ראשונות אסור אף אם הל להיות
בשפת וכן בדין ליאסר בר' ימים של חה"מ
רפסח וחכמנו עם החכרי' רבחה"מ רפסח שחל בשבת
שמותד הזוונ (ובליל ז' של פסח כתב הרב בר' נר'ו
מכ"י הר"ש ויטאל שיש חיוב להזרוונ ועל זה ראוי
לסמוך:)

בעצרת וגם שמיני חג עצרת אנו אסורים ועצורים
מאשה:

בסוכות מותר אף בחימ ונוסף גם הוא דבכ' ימים
טובים ראשונים של סוכות וגם מר"ה עד

סוכות אפילו השבתות שבגתים מותר אחר חצות בלבד
(ע"ש בפולס הטעם עפ"ה"ס. והר' השיירי' כ' ז"ל נהגנו
פרישות בעצמינו להיותינו נשמרים אך מאשה ב' לילות
של ר"ה אפשר מלך יושב וכו' ומן הטעם הזה מי שנוחר
בי' ימי תשובה תעיב ובליל הושענא רבא. ונ' ימים
קודם חג השבועות. ומשנכנס אב עד ליל י"א באב ואף אם
גרהה ט"ב עד יום עשירי ראוי למנוע בליל י"א משום
אכולו של יום עכ"ל בקוצר' אשה שאירע ליל שבילת בליל
נאר' אל לא תודקק לבעלה באותה הלילה. צוואת ריה"ח:)

הנה ערכתיו זו היא דרך ישרה שיכור לו איש התמי' אשר
על דרך תמנ"ה ותמונת ה' יביש וכבר הודענו
בכמה מקומות כי לא נאמרו כל השיעורין חללו לא ליראי
ה' ולחושבי שמו אשר תמיר יראת ה' על פניהם ויצרם
מסור בידם להסיתו מרעתם אך אין זה ליתר העם המקלין
את ראשם במאכל וכמשתה הרבה בימים הנזכרים ויצרם
תוקפם והאספסוף אשר בקרבם אינו לא שרף ואסו' לאומרם
בפניהם כל האזהרות האלה פן בפתיות השכלתם יסכלו
לנהוג בדבר כאיסור של תורה ממש וכאשר לא יוכלו
לעמוד על גפשם באש צרכתם ישובו על עקב בשת"ס
ליגע

חופת חתנים עה

לינת לריק וללדת לבהלה ה'ו והכל לפי מה שהוא אדם
ואשר ירגיש בעצמו כן ינהג עצמו ויקדש עצמו כמותר לו
וכן בענין איסור קודם חצות בכל הימים הכל לפי מרה
שהוא אדם יקדש עצמו כי אין דבר שעומד בפני עון קלקלי
הזרע ה'ו וכו' והרפואה לזח שיקדש עצמו בקדושת לימוד
התורה בתחילת הלילה וכן בליל שבילה היא מנהג הרב
ז'ל להיות נעור עד חצות ועוסק בתורה ואחר כך משמש
מטתו וקור'ק"ש וישן כרי שלא יבא לידי הרהו'ה'ו ויאהזו
צדיק דרכו להרבות בעסק התורה בליל שבילת מצוה כדי
שיהיה הזווג בקדושה ובטהרה לעורר זווג העליון הרוחני
ואף אם אין דרכו בכך ביתר הימים הנה בעצם הלילה
ההיא יהגה לפי השגתו לקדש עצמו לשעת שמיש וסימניך
יפה ת"ת עם דרך ארץ :

צריכה האשה להיות זהירה במה שהזחירו בזוה' שלא
תאחר מלטבול לצער את בעלה שגורמת רעה
לעצמה ולכל העולם ואפילו בדרך צהוק תזהר שלא לומר
איני נשמעת לך או איניני טובלת אם לא תעשה לי הדבר
הזה שעבירה היא בכירה (והר"ב בר"י בא"ה ע כ"ל דהיא לא
תמנע מבעלה כדי לצערו עד שיוסיף באהבתה לא נשמעת
לו בכל עת שירצה ע"ש)

ועוד טועות בדעתם הקל כמה מהן בכזונה לאחר זמן
טבילתן ער ע"ש והוא נגד הרת מצד הדין ומצד הסברה
צא ולמד מכנות לוט אף כי היתה עבירה בידם לשכב את
אביהן ולפי שקדמה בכירה לצעירה לילה אחת זכתה
וקדמה ר' הורה עובד ישי דוד שלמה • וכ"ש בנות ישראל
הבשרות אשר המצוה הזאת מוטלת עליהן לתת להן שכר
טוב עליה • כי כל הקורמת זריזה ונשכרת ומה גם למרה
שקבלנו מרבינו האר"י זל"ה אשר יש נשמות קדושות
שזמנם קבוע להן לרדת לעה"ז ביום פ' בשעה פ' ואיך
יעלו את לבן לעכב זמן טבילתן אפילו שעה א' פן ואולי
באותה הלילה הוקבע זמנה לרדת הנשמה הקדושה ההיא
ועכבתה

חופת חתנים

ועכבתה מלרדת עוד ונמצ' מאבר טוב הרבה ושומר נפשו
ירחיק לאשתו ובנותיו מעשות כאלה שלא להחמיץ המצוה
אם לא על צד האונס וקרוב אני לומר שאשת כסילות
העושה לה היא נם היא בכלל דתריץ נשין שהזכירו בזוהר
דקלא רהייו את אחרא כהון כנ"ל ומקשה לכו יפול ברעה:
ונשוב עוד לענינינו ביתר אזהרות שיש להזהר בשעת
החיבור :

להזהר במ"ש בזוהר שלא ישמש מטתו כשיוצ' מבית
הכסא כל אותה שעה (והר' בר"י השיג על
הר' כנה"ג דמייית האי מלתא : מנטיין דקתני הבא מבה"כ
אל ישמש עד שישהא שיעור חצי מיל וכו') והטעם כמ"ש
בזוהר בראשית ירוהא חרא אית בכל בית הכסא דעלמא
דשריין תמן ואתהני מההו' לכלובא וטנופא ומיד שארי על
אינון אצבעין דירווי רב"ג ע"כ ומסתכרא דהיינו בכירת
הכסא קבוע אבל כמקום אחר שהוא דרך עראי לא :

להזהר כשראה בחלום רמות אשה ואפי' דמות אשתו
ונתעורר בחשק ותאונה משינתו ובתוקף שלא
ישמש מטתו בחשק ההוא כי אותו הרמות שנתראה אליו
בחלום היא אימא דשריין ואם יודקק לאשתו בתאונה דילה
ההוא בר מסטרא דילה אשתכה כמו שהאריכו בזוהר בפר'
אחרי מות דף ע"ו ע"א ושומר נפשו ירחק ממנו' (ואף אם
היא מעוברת תלד רוחין בישין במ' :)

להזהר שיפנה גופו קודם הזווג והמעצר עצמו פונם
מאד כי אף שיכוין לברר כל הניצוצ' והנשמות
העשוק' איז לו שהרי עריץ לא הוציא מנפו פסולת בירורי
השומאה ויש להיצונים אחיזה בו אפס שיהא זחיר שאל
ישמש מיד אחר שיפנה כנז"ל :

להזהר האיש והאשה מאד בנטילת ידים קודם הזווג
ואמרו הראשונים ע"ה שע"ז נאמר יר לאמה
תקעץ והירא את דבר ה' יזהר בזה מאד להרחיק הס"א
משם וכן להרחיק כל מיני טינופת ומיחוש שעל מטתו
אשר

חופת חתנים

עו

אשר שם הרגיעה לילית ה'ו :

להרחיק

עצמו מלאכול דבר איסור לרפואה אם אינו יכול להודקק לאשתו כמ"ש בספר החסידים סי' צ"א ושם נאמר שרפואתו לאכול עדשים מבושלוי בלא מלח כי המלח מכביל כה התאווה ומשם למדנו כי מ"ש חכמים שיהושע תיקן להם לישראל לאכול שום בע"ש משום מצוות עונה כתב בס' החסידים היינו דוקא שומים צלויים שמרבים הזרע אבל שומים היום מבטלים התאווה ואין לאוכלן בלילי שבת :

מ"ש בפ' ערכי פסחים דף קי"ב המשמש מטתו במטה שתינוק ישן עליה אותו תנוק נכפה ולא אמרן אלא דלא הוי בר שתא אבל הוי בר שהא לית לן בה ולא אמרן אלא דרגני להרי כרעיה אבל להרי רישיה לית לן בה ולא אמרן לא דלא מנח יריה עילויה אבל מנח יריה עילויה לית לן בה . (אסור לשום ספר על מטה שישן עליו וכפרט עם אשתו כי שכפת זרע עליה :)

ובוהר פ' ויקרא כ' דלכתר דסיים עוברא לישרי מיון צלילין סחרניה לערסיה ונטורא דכולא לכתר ומאן דינקא לרביא לא תודונו לבר נש אלא בשעתא דרביא נאים ולכתר לא תניק ליה עי שעתא דרביא כתרין מילין או חד מיל אי לא יכלא כנון צערא דרביא בזמנא דאיהו בכי וכרא לא מסתפי מינה לעלמין ע"כ :

הכי נכבר מ"ש כת המקובלים הקודמין כי יש ג' שרי' מסטרא דשמאלא והם המעוררים את האדם לדרוף אחר תאות נופניו א' משכנו על תנוך און הימנית והו' הקט' וא' על בהן רגלו הימנית והוא הגדול והבינוני על בהן ידו הימנית ולכך היו נתינות דם האשם על ג' מקומות הללו לסלק מעליו השריב הנזכרים וכן הענין בסוד התשמיש כשהתעודרות כא מצר הזכר אותו תשמיש אינו לשם שמי' כי אם לשם תענוג אבל הזוכה לאשה כשירה ירגילנה שכל תשמיש ותשמיש יבא ע"י אתערותא דילח ותאחו רתנוך בעלה

חופת חתנים

בעלה הימנית ובהן ידו הימני' ובהן רגלו הימני לפלג מעל
בעלה אותם השרים צוררים חמת עוררים האוה גופני' שלא
לש"ש ואלו הם הסימנים שמסר יעקב לרחל ואולם צריך
להתחיל מבהן רגלו שהוא סימן התחתון ואח"כ מבהן יד
שהוא האמצעי ואח"כ כתנוך אזנו שהוא סימן העליון
ובדרך זה מסר יעקב לרחל וסימניך עולה עמו ואינרת
יוררת :

ויהיה זוגנו פנים אל פנים כמ"ש בזהר פקודי דף רנ"ט
ועד תנינן מאן המשמש ערסיה מאחורי אכחוש
תקונא ראסתבלותא אנפין באנפין לאנהרה כלא כחדא
ולאשתכחא אנפין באנפון בדביקותא כרקא יאות כד"א
ורכב באשתו דייקא ולא אחורי אשתו ע"כ והוא ענין
הפיכת השולחן האמור בשולהי פ"ב דנדרים וחגרים מפני
מה הויזן מפני שהופכים את שלהנם (עוד כש"ס בענין
בנים :

בנים אדומים לשמש מטתו ביום • **בנים** אלמים
למשקים באותו מקום • **בנים** בעלי בשר
לאשה האוכלת כוסכרתא • **בנים** בעלי זיו והדר לאשה
האוכל' כרפס **בעלי** חכמה בעלי עושר בעלי הגדה לאיש
חרניל כצדקה • **בנים** בעלי חן לאשה האוכלת דגים •
בנים בעלי רוח לאשה האוכלת אתרוג • **בנים** בריאים
לאשה האוכלת בשר ושותה יין • **בנים** הרשים למספרים
בשעת תשמיש • **בנים** כעורים וכפופים למשמש מטתו
בפני הנר • **בנים** מצורעים לאבות בועלי נרה • **בנים**
כומים למסתכלים באותו מקום • **בנים** ארוכי ציאר
לאשה דמשמשא בארעא • ומאן דרחים רבנן הויזן ליריה
(בנים ת"ח :

ואם ליל טבילה חל להיות כשבת יאמר קודם הזוג
מומור הנה מה טוב ומה נעים וכו' ויאמר פ' א"ת
ש' כתותי ת' שמורו כי אות היא ביני וביניכם לדרורותכם
לרעת כי אני ה' מקדשכם ויכוין ר"ת אשת ור"ת או"ת היא
ביני

חופת חתנים

עו

ביני וביניכם אהיבו להיות אוהב אותה ומקרבה' (ויתקדשו עצמם בכונה הראויה והנונה ויוכרו הקדושים אשר בארץ וזכרון אבותינו הקדושים אברהם ושרה וכו' ;)

ואלה האזהרות שיבור לו הארס אחר התשמיש ראשונה של יפוש ממנה באכר מן החי הלילה

אלא ימתין עד אחרי מותו וגם אח"כ כי אפילו כשימות האבר יוצאים ממנו איזה טיפות זרעואעפ"י שאין אורתן

הטפות ראויות להוליד עכו"ה הוי זרע לכטלה ונכראי' מהם משהיתים והן מוזננים להזיק לאיש החוא בנופו ובממונו

בהיו ואף כי אחרי מותו ולפיכך יזהר שימתין וישהה עצמו על הבטן פרו שלא יצא שום ניצוץ החוצה ו הקליפה ח"ו:

הב' להיות זהיר אחד התשמיש לשוב ולרחוץ ידיו בנטילה הנונה כי הוא מהדברים הטעונים נטילה

ואמרו שמי שעשה א' מכל אלו ולא נטל אם ת"ח הוא תלמודו משתבח ואם אינו ת"ח יוצא מדעתו וכ' בספר

החסידים כשאדם משמש משהו לא יתכן שלא יזכיר שום דבר קדושה אותפלה או תורה אלא ישפשף במים עצמו

היטב שלא ידבק בו נחרדל שמתועב יותר מן לכלוך הצואה כי ע"כ היראים דבר ה' הנעורים בליל הטבילה עד

הצות במנחם הרב ומשמישים משותיהם לפני שינתם מיד יזהרו לקרות ק"ש לפני התשמיש בטהרה ואחר התשמיש

יהרהר בלבו ברכת המפיל חבלי שינה וכו' אך לא יאמר אותה קודם דהוי הפסק בין הברכה לשינה וכתב בספר

א"ח לרעת הירושלמי שאם מחמת חולי או אונס אחר קרא ק"ש בלבו יצא וכתב הב"י סי' פ"ה דאף לכתחילה יעשה

כן אם הוא במקו' נקי לגמרי ואינו יכול לנקותו משום אונס יהרהר בלבו וריו זולת שלא יהיה מקו' ממונף לגמרי (א"ה

מס' ח"י) מכאן למד הט"ו סי' ס"ב דמי שצמא בליל' וא"א לו לישול יריו לבדך יהרהר הברכ כלבו וישהה ע"כ) וכן כאן

אחר התשמיש אם אי אפשר לו לנקו' את עצמו אז ממתניו ועד ירכיו כד"ן משמרת טהרת התפלה עד הבקר יהרהר

חברכה

20

1

א

ב

חופת התנים

הברכה בלבוודיו • (הטעם דאין מברכין אשר יצר אחר
תשמיש כיון שרוב ביאות שבעולם הם באיסור
ובאפקירותא אפשר שלא רצו לתקן ברכה על זה א"נ משו'
שהוא מזיק לגוף כמ"ש הר"מ ז"ל ואין מברכין על הקלקלה
ואפשר שאם צריך לדבר ויטהר עצמו וינקה הישב במקום
קדוש שיקרך ועתב"ט הלקט • והמנייה ז"ל ולמאי דנסתפק
אי"ל נראה דאם בירך הוי ברכה לבטלה דלפי מרה
שפירש הב"י מיסודות ברכה זו לא שייך כאן כלל דאך
יאמר שאם יסתם או אם יפתח כיון שאין לו גבול ר"ח
מיעקב אע"ה :

הג' להיות זהיר אחר הזיווג לשפוך מים לפני מלתו
וכן שלא תיגק לבנה כל אותה שעה (וב' המנ"א ז"ל
אי לאו דלא יכלה משום צער התינוק שהוא בוכה ובזו לא
תירא לעולם עי"ש) ונמצא כתוב בספר ההולדות שיש
כאשה שבעה נקבים ג' מימין ונ' משמאל וא' באמצע ואם
נכנס הזרע באותן של ימין תלד זכר ואם בשל שמאל תלד
נקבה ואם באמצע תלד טומטום או אנדרונינוס וכשהאשה
שוכבת על ימין נכנס הזרע באותן של ימין ותלד זכר
ומהרת הטומאה לצאת ולפיכך אינה טמאה רק ז' ימים
וטהרתה שלשים יום ושלשת ימים וכשהיא שוכבת על
שמאל היא יולדת נקבה ואין הטומאה ממהרת לצאת
ולכך מטמאה שבועיים וטהרתה ס"ו ימים וכשהיא שוכבת
על אפרקדן ופניה לטעלה יולדת טומטום או אנדרונינוס
וטוב לארץ לחוש לדבריהם אף כי לא נמצא רמז מזה
בדברי הכמי התלמוד וחכמי הזוהר אשר להם נגלו כל
תעלומות :

הנה ער פה הניעו האזהרות כמעשה הקדוש הזה ואיש
התמים אל יקלו בעיניו אחת מכל אלה כי כל א'
מאלו הן חרברים התלויים בשערה וכאין מבין משחית
נפשו ונפש בניו אחריו ח' ואף אם בשאר הימים לא נזהר
יהא זהיר ונשכר בעצם זווג ליל השבת שהחצוני' מתקנא'

חופת חתנים עח

בו ביותר כמו שכתבנו בפרקים של מעלה בטעם אמירת פ' כל כלי יוצר עליך לא יצלה וכו' בלבישת בגדי שבת ואנכי לרגל המלאכה אשר לפני לזכות את הרבים הבאתי הנה מאת אשר אספתי בעמרים האזהרות אשר ה' אינה לירי ואתה את נפשך שמור :

הזהרות על פי הטבע והרפואה מהרמב"ם

ז"ל ופירושים וביאורם מחכם ורופא

מונה"ק ז"ל *

שכבת זרע היא כח הנוף וחיוו ומאור עינים וכל זמן שתצא ביותר הנוף כלה וכחו כלה וחיוו אובד' הוא שאמר שלמה בחכמתו אל תתן לנשים חיליך כל השטוף בכעילה זקנה קופצת עליו וכחו תשש ושער ראשו זנבות עיניו וריסי עיניו נושרות ושער זקנו ושיחיו ושער רגליו רכה שיניו נופלות והרבה כאבים חוץ מאלו באים עליו אמרו חכמי הרופאים א' מאלף מת בשאר חלאים והאלף מרוב התשמיש לפיכך צריך אדם להזהר בדבר זה אם רצה להיות בטובה ולא יבעול אלא כשימצא גופו בריא וחזק ביותר והוא מתקשה הרבה שלא לדעתו ומסיר עצמו לדבר אחר והקישוי בו כשהיה וימצא כובד ממתניו ולמטה וכאלו חומי הכצים נמשכים ובשרו חם זה צריך לבעול ורפואה לו שיבעול : לא יבעול אדם והוא שבע ולא רעב אלא אחר שיתעכל המזון שבמעיו ויכרוק נקביו קודם בעולה ולאחר בעולה לא יבעול מעומד ולא מיושב (אלא שוכב והיא נעשת כר לבעל ואומרים בעל' המחקר שיהיו מראשותיו נמוכים) ולא בבית המרחץ ולא ביום שיכנס למרחץ ולא ביום ההקדוה ולא ביום יציאתה לדרך או ביאה מן הדרך לא לפנייהם ולא לאחרייהם עכ"ל.

ומיירי

20

2

3

כ

חופת חתנים

(ומיירי במהלך אבל בקרון אין לחוש יע' בכנה'ג וכשיירי
ובמאמר מדרכי :)

פי' כבר נודע לרופאים שיש שודיקים וורירין ורפקי'
יורדים לתוך הבצים והוא כי מן הורר הנק'

וינא קאבא היוצא מן הכבר מוליך אל הבצים דם
טוב נקי היותר נבחר וכן מן הרפק הנדול

היוצא מן הלב מוליך לשם רוחות חיוניות טובות ויתרות
וכן חוץ (חוט) הנרדן היוצאין מן המוח מביאין שמה רוחו'

נפשיות ושם בכיס הבצים ותוך הבצים מתכשלים ונעשי'
זרע טוב להוליד בנים ככח יצירה ולכן יש לבצים יחס עם

בל האיברים הראשיים ומפני זה בהוצאת זרע הרבה
יתרוקנו הבצים וימשכו אחר כך דם ורוחות מן איברים

ראשיים מן הכבר מן הלב ומן המוח ואז מחלישים אותם
האיברים בהסיר מהם מהם מוזן הטוב ומפני זה ימשכו

כל הרעות וחולאים שכתב כאן רבינו שמכלים הכחות
וזקנה קופצת עליו בהסרת וחסרון חום טבעי ולהח שרשית

מאיברים ראשיים הנ"ל . ושער הראש נשאר כחסרתה
ליחה הטובה כי יבא יובש שם ויפלו השערות . וכן שינוי

נפלות מפני התשת הכחות ויובש להות השרשי ושער
רגליו רבה מפני ריבוי מותרות של מרה שהוררה שהוא

יבש וקר כי ע"י הוצאת הקר יתמעט החום ותתיבש הליחה
והרבה כאבים באים מפני ריבוי המותרות בלתי מכושלו'

המסככות כאבים ולכן אמרו הרופאים שריבוי בעילר
והוצאת שכבת זרע מכלרה הום הטבעי מקרר ומתיש בל

הגוף מקבץ ליחות בלתי מבושלות מזיק לנרדן מוליד
כאבים בקישורי העצמות וגם מסבב חלישות החושים

והרעת והאיסמוכא :

אמנם כאשר מתרבה הזרע בבצים מוליד כוכר כנוף
ועצלות ומתעפש שם הזרע ומוליד אידים רעי'

וגזיקין כמו שנראה בנשים שמופני עיכוב דם וזרע שלהן
מתעפש בבציהן ומוליד לחם הרבה חולאים לכן בענין

זה

חופת התנים עח

זה טוב ורפואה לכלם הוצאת ורעו וזה יעשה בהתר עם
אשתו בכונה להוליד בנים ובנות וכבר נתנו חז"ל סדר
נאה ויפה לזמן העונה לכל האנשים כפי מלאכתן בכחם
ובריאותם כמשנה מס' כתובות פ"ה :

לא יבעול אדם והוא שבעלפי שממעט חוס הנוף ומקרר
האיסטומכא ויעכב ב"שול המאכל ויוליד מותרות
בנוף ולא כשהוא רעב כי יבש כחו הרבה ויכרוק נקביו
קודם ואחר בעילה קודם להוציא כובר הטבע ואחר שלא
ימשכו האיברים מן הקרב לחיות רעות ולא יבעול מעומד
ולא מיושב אפשר שזרח מפני איבוד הזרע ולא יועיל
להולדה וגם שזה נגד הטבע או מפני שבמשכב יהיה יותר
במנוחה ולא יחלש הנוף בהוצאת הזרע (שמש ממתו
ועמר מיד קרוב למיתה יותר מן החיים והשקוט האשר
אחר התשמיש אם תרצה להתעבר ותזרח מלחתעטש
ומלטעום דבר אלא תישן מיד) : ולא בבית המרחץ כי
יחליש הנוף מאד מפני שני דברים המרחץ והבעילה וה"ה
ביום שיכנס למרחץ או ביום ההקזה כי כבר נחלש הנוף
ע"י בעילה ואז יזיק המרחץ או הקזה דם יותר וה"ה ביוצא
מן הדרך או ביאה ממנו מפני טורח הדרך יחלש אחר כך
יותר כבעילה או כבר יתיש גופו כבעילה יחלש אחר כך
בעמל הדרך ובספר כוזרי מאמר נ' דף קמ"ג בפירוש קול
יעקב כתוב ז"ל וכבר סופר על אנשי רומי כי שלחו ליון
מימי קדם לררוש מהם הקי משפטי חרפואה בקיצו'הכלתי
ידועה אצלם בימים ההם והשיבו אותם דבר בקוצר מילין
על זה התואר פעם א' ביום פעם א' בשבוע פעם א' בחדש
פעם א' בשנה : וזה פתרונו פעם א' ביום המאכל פעם א'
בשבוע המשנל פעם א' בחדש הקיאי פעם א' בשנה הרקה
עכ"ל :

ושאר ענינים המועילים לקושי ההודוונות ולהולד אם
מצד הטבע ואם בדרך סגולתי ראיתי שלא
להעלותם על ספר בדי שלא ישתמשו שלא כראוי וכל
הרוצה

חופת התנים

הרוצה ליטול יבא ויטול היה פמוסים עמדי :

וזאת התסלה תקפלל ג'ם בקדושה ובטהרה נכיות פמוך למטתך
כליל בזיווג וזו תסלית וכוח מקובל מאוש האלכי הרמנ'ן זל'ה :

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי צור כל
העולמים למען שמך הגדול והקדוש היוצא
מפסוק יי זכרנו יברך את בית ישראל יברך את
בית אהרן שפדוה הוא כך :

יְהוָה וְהָאֵל זֶה כִּי רַב נֹת וְאֵל כֶּךָ רַב
בְּבִי יי לִי אֵב שֶׁר יֵא תֵת רַב כִּי
שְׁתֵּאצִּיל מְרוּחַ גְּבוּרָתְךָ עָלַי וְהִתֵּן אוֹמֵץ וְכַח בְּאַבְרָהָם
וּבְנֹפֵי לָקִים מִצֹּת עֲזַנְתִּי בְּכָל עַת וְלֹא יִמְצָא בְּאַבְרָהָם
וּבְנֹפֵי וּבְתַאֲוֵתֵי שׁוֹם חוֹלְשָׁה וְשׁוֹם רַפְיוֹן וְלֹא אֲנִים
וְלֹא דְרָהוּר וְלֹא בְּלָבּוֹל מִחֲשֻׁבָּה וְלֹא תִשְׁיֶשֶׁת כְּחֵי כְרִי
לְכַטְלָנִי מִלְּהַשְׁלִים הַצֹּתֵי עִם אֲשֶׁתִּי וְתַהֲרִי תַאֲוֵתִי
מְזוֹפְנֵת לִי בְּכָל עַת שְׁאֲרָצָה בְּלִי שׁוֹם הַשְּׁמַטָּה וּבְלִי
שׁוֹם רַפְיוֹן אֲבֵר מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אֲמֵן סְלַח :

ויהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי צור
העולמים צדיק בכל הדורות למען שמך
הגדול הנעלם היוצא מפסוק הזה יי זכרנו יברך את
את בית ישראל יברך את בית אהרן שפדוהו תע
כך :

יְהוָה וְהָאֵל זֶה כִּי רַב נֹת וְאֵל כֶּךָ רַב
בְּבִי יי לִי אֵב שֶׁר יֵא תֵת רַב כִּי
שְׁתֵּת

חופת חתנים

פ

שתתן לי עם אשתי בן זכר זרע קודש ראוי וחסון טוב
ויפה שתקן ומקבל תלמיד חכם עוסק בהוראה לשמה
וראוי לחיות ולהתקיים בלי עון ואשמה ותברכני בשמך
ותברך את ביתי בזכרה וארע כי שלום אהלי ותמשיך
משך זרעי וכל מעיני ממקור ישראל וטהר גופי וקדש
נפשי ומזשכותי ושכלי ודעתי ויתר הרגשותי ואתחזק
ואתאמץ ואתלבש ברוחך הטובה הזכה הנדיבה
בכונת תאותי כרי שאשלים רצונה ותכונן ואשלים
זרעי ויבנה ויחיה ויאטיר ויעשה באמת וביושר וימשך
חינתו ויעמוד במקום הצלחתו ותכונן כל תבניתיו
והנאותיו להשלימו ולקיימו ולהעמידו בנוי בטעם בחן
ובחסר בכח ובכריאות באומץ ובחזק ובתוקף ובגבורה
ותרחם עליו בהעשותו ובהתקמו ובהתמתחו בהתלבשו
נתציגחו על בוריו ועל מכונו בהזירתו ובכריאותו
וביצירתו ובעשיתו בנפשו ברוחו ובנשמרתו בקרביו
ובציוורו ולא יהיה בו ולא באחד מאיבריו לא שום
גזק ולא חסרון ולא פגע ולא מקרה ולא חולי ולא
מדה ולא כאב ולא צער לא נגע ולא מחלה ולא
חולשה ולא רפיון ולא יחסר לו כל טוב כל ימי חייו
ותברכני ואשתי וזרעי וזרע זרעי בכל דבר הפשלים
דעתינו ושכלנו והרגשתינו לעשות כל מעשינו לרצונה
ותברכני ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת
ברכת שדים ורחם: ברכת אביה נברו על ברכת חזרי
עד תאות נבעת עולם תהיון לראש יוסף ולקרד נזיר

אחיו

חופת חתנים

אהיו : ומברכתיה השוכים יבורך בית עבדך לעולם
ועד אמן נצח סלה : יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי
לפניה יי צורי וגאלי :

אנא יי צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים תהינה
אזניך קשובות לקול תחנוני . השקיפה ממעון
קדשך עלי וזכרני ולא תשכח את עבדך פ' בן אמתך
פ' ונתת לעבדך זרע אנשים ויהיה הגלר הנוצר בן זכר
ולא נקבה ותשפיע עלי נשמה קדושה מעלמא דרכורא
ומסגרא דימינא ויהיה עוסק בתורה לשמה ומקיים
מצות בישראל ויהיה רודף צדקה וחסד ומברכותיה
תברכני ויבורך בית עבדך עם כל בית עמך ישראל
מעתה ועד עולם אמן אמן אמן סלה סלה סלה :
יהיו לרצון וגו'

עשה למען שמך עשה למען ימינך עשה למען תורתך
עשה למען קדשתך חוש ערה ימינך וענני יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניה יי צורי וגאלי :

אחר כך יאמר אלו מסוקים ג' פעמים

ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני יי : תורה
ויאמר יי אל השטן יגער יי בך והשטן
ויגער יי בך הבחר בירושלים הלא זה אוד מצל
מצא : גביאים קומה יי קדמח פגיו הכריעהו פלטה
גפשי מרשע חרבך : כתובים

חֹכֶמֶת חֲתָנִים פֶּא

חֲמֹר כִּךְ יִאֲמַר אֱלֹהֵי מַסּוּקִים הַמְלֹקֻטִּים עַל פִּי אֲבִי
 אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְחֵית לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם: "בְּרוּךְ
 פְּרִי בְטַנְךָ וּפְרִי אֲדָמְתְּךָ וּפְרִי בְּרֵהֲמֹתְךָ שֶׁנֶּר
 אֶלְפִּיךָ וְעִשְׂתֵּהוּ צִאֲנֶךָ: "מִרְ בְּאַרְץ הַזֹּאת וְאַחֲרֵיהֶ עֶמֶךָ
 וְאֶכְרֹמְךָ כִּי לֶךָ וְלֹרְעָה אִתְּךָ אֵת כָּל הָאָרְצוֹת הָאֵל
 וְחִקִּימוֹתַי אֵת הַשִּׁבְעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַכְרֵהֶם אִבִּיךָ:
 "דְּבַר אֵל אֲהָרֹן וְאֵל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָהֶם: "הַמְּלֹאךְ הַנָּאֵל אֲתִי מִכָּל רֵעַ יִבְרַךְ
 אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמוֹ וְשֵׁם אֲבִתִּי אֲבִרְתֶּם וַיִּצְחַק
 וַיִּדְבַּר לָרֹב בְּקִרְבֵּי הָאָרֶץ: "וּבִרְכַתִּי אִתְּךָ יְגִם נִתִּיתִי
 מִמֶּנָּה לֶךָ בֶּן וּבִרְכַתִּיהֶ וְהִיְתָה לְגוֹיִם מַלְכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה
 יִהְיוּ: "זְכֹר וְנִקְחָה בְרָאִם וַיִּבְרַךְ אֹהֵם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם
 אֹהֵם בְּיוֹם הַבְּרָאִם: "חִי יִי וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיְרוֹם אֱלֹהֵי
 וְשָׁעִי: "טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רֵעַ וְחַבִּיט אֵל עֶפְרַיִם לֹא
 תוֹכַל לְמַרָּה חֲבִיט בּוֹגְדִים תַּחְרִישׁ כְּבֹלַע רֶשַׁע צְדִיק
 טַמְנוֹ: "וַיִּצְלַגְי מֵאִיבֵי עַוְו וּמִשְׁנֵאֵי פִי אֲמַצּוֹ מִמֶּנִּי:
 "כִּי אִתְּךָ תֵּאִיר נְרִי יִי אֱלֹהֵי יְגִיה חֲשָׁבִי: "לְמַעַן יִקִּים
 יִי אֵת דְּבָרֹו אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךָ אֵת
 דְּרָבָם לִלְכֹּת לִפְנֵי בְּאִמְרָתִי בְּכָל לְבָבָם וּבְכָל נַפְשָׁם
 לֵאמֹר לֹא יִפְרֹת לֶךָ אִישׁ מֵעַל כֶּסֶף יִשְׂרָאֵל: "מִי אֵל
 בְּמוֹךָ נִשְׂא עֵוֹן וְעֵבֶר עַל פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרֵית נַחֲלָתוֹ לֹא
 חֲחִזִּיק לְעַד אֲפֹו בִּי הַפֶּץ חֶסֶד הוּא: "נִפְתַּת תִּטְפְּנָה
 שְׁפֹתֹתֶיךָ כְּלֵה דְבַשׁ וְחֵלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ יִדִּיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ
 כְּרִיחַ לְבָנוֹן: "מִדְּרוֹ מִמֶּנִּי כָּל פְּעֵלִי אֶךְ כִּי שָׁמַע יִי

קול

א

כא

חופת חתנים

כא

קול בכי : "עיני יי אל צדוקים ואוניו אל שועתם :
"פנה אלי וחנני כי יחיר ועני אני : צדקהך פהררו ל
משפטיך תחוס רבה אדם ובהמה הנשיע יי : קומה
עזרתך לנו ופרנו למען חסדך : רצה יי להצילני יי
לעזרתי חושח : שמע יי קולי אקרא וחנני וענני חזרה
צוח לנו משה מורשה קהלת יעקב :
הן די עח וארום דגול מרכבה : ראשו פתם פו
קוצותיו הלתלים שחרות בעורב : עיניו כיונים
על אפיקו טיס רחצת בחלב ישבות על מלאת : לחיו
בערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים
נטפות מר עוכר : ידיו גלילי זהב ממלאים בהרשיש
מעיו עשרת טח מעלפת ספירים : שוקיו עמודי שש
טיפדים על אדני פו מראתו כלבנון בחור כארזים :
חבו ממתקים וכלו טחמדים זה דודי וזה רעי בגורת
ירושלם : ברוך יי לעולם אמן ואמן :

קונטרס

מקוה טהרה

הטעם שחמים יטהרוכל טמא • אחשוב על הפשט
 כי הענין הוא כדו שיראה האדם את עצמו
 אחר הטבילה כאילו נכרא באותה שעה כמו שהיה העולם
 כולו מים טרם היות בו אדם וכמו שכתוב ורוח אלהים
 מרחפת ונו' ויתן אל לבו כדמיון כי כמו שנתחדש בנופו
 יחדש נ"ב פעולותיו לטוב ויכשיר מעשיו וירקק ברכי
 הש' ועיב אמרו חז"ל שלא תכשר הטהרה במי' שבכלי רק
 חיים או מכ ונסים שהן על קרקע לא בכלי מכ"מ כדו לתת
 אל לבו במחשבה כאלו העולם כולו מים והוא נתחדש
 בעלותו מהן כמו שאמרנו ואם יהיו המים בכלי או אפי'
 עברו על כלי' לא יתכן הענין הזה שאמרנו אל מחשבת
 הטובל כי יש גבול לכל אשר הוא בכלי מעשה ידי אדם
 ועיב לא יחשב בטבלו בכלי כל העולם למים כאשר
 בתחילה ושהוא נתחדש לשעתו והשומע ישמע והחדל
 יחל' ס' החינוך • וע' לע' בקונט' ס' ו' ס' א' • עוד
 נקוט האי כללא בדרך מה שכתב החי' בענינים כאלו ו'ל

ואיש

21

2

ב

כא

חופת התנים

ואיש התמים אל יפן אל מעשהו וחומר שבו פה למטה
שהענינים נאחזים למעלה ומושב יקדם בשמים ממעל
והנעשה פה עמנו היום הוא הצמיירות והתנשמות וזה
הנשמי לעומת הרוחני עשה אלהים סולם מוצב ארצה
וראשו מגיע השמימה • ועיין ברברי הרמב"ם סוף הלכו'
מקואות ואל תשיב על רכריהם מהטומאות הבאות בדרך
טבענון נרה ושרציו וכדומה שאין שורשם מעביר ומדעות
נפסדות כמו צרעת ומת • ראפשר דאם לא היה הנחש בא
להטיל זוהמה בעולם לא היה מקום לנוח לטומאות הללו
וכמו שכתבו סוברי הרז"ם המעם בכמת ענינים שהחמיר
הזוהר הקדוש יותר מלבותינו בעלי הש"ס והוא דחשעה
צריכה לבך בבי אלפים של ימות המשיה ור"ל ותן לח
וייע ורי בזאת ההערה בענין הטבילה :

א כתוב בתו' בכל חבאי לישה רורחץ במים ואין הכוונח
שהו עולין מטומאתן כדחיצו כמרחץ בעלמא •
שאפי' עלו עליהם כל מימות שבעולם עדין הם בטומאתן
וכן אשה נרה אפי' עלו עליה כל מימות שבעולם עדיין
היא בטומאתה לבעלה וחייבין עליה כרת ככראשונת
למובא לעיל סי' ב' אלא צריכה שתטבול כל גופה בבת
אי במי מקוה או כמעין דכתיב אך מעין ובור מקוה מים
יהיה טהור שפירושו הטובל בהן מטומאתו יהיה טהור •
דאילו הן עצמן פשיטא שהם טהורים אם נפל בהם רבר
טומאה שהרו הם מחוברין לקרקע ואינם מקבלים טומאה
ועוד יהיו טהורים מבעי ליה אי קאי אמעין ומקורה •
ומקוה פירושו מים מכוונסין ועומדין באשבורן (פי' מקום
עמוק שמתלכדים בו המים נקרא כן) במקום א' אבל לא
בתוך כלי לפי שאין טובלין בכלים • (והטעם שאין טובלין
בכלים הוא מהטעם שאין טובלין במים שאובין דכולהו
חד טעמא אית בהו והוא לפי שכל הטבילות כענין ברבר
הדומה למעין ובור מקוה מים לפיכך צריך ג"כ שלא יהו
המ'

הופת התנים פג

המ'סאין הללו כתוך כלי דמה מי מעין וכו' הבאים מנטיפת
הנשמים סתמן אינם אלא על הקרקע • כך מים המחוכרין
לקרקע לאפוקי מים שבתוך הכלים שפסולין אפילו אינם
שאובין) • זאפילו אינם מים חיים דלא כתיב מים חיים
ברחיצת שום אחר מהשמאים אלא בזב דוקא ולא שאר
טמאים • זאפילו זכה אינה צריכה דוקא מים חיים אלא
אפי' מקוה מטהר אותה • ושיעור רחץ מקוה הוא בכרי
שהוכל לטבול בו כל גופו בבת אחת דכתיב ורחץ את כל
בשרו במים ודרשינן כמים במי מקוה מדלא כתיב במים
חיים כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן • ובבת אחת
דרשו ג' כ' מדהוקש טהרת רחיצת הכשר לטהרת ביאת
השמש דכתיב כי אם רחץ בשרו במים זבא השמש זמרת
מה טהרת ביאת השמש בבת אחת אף טהרת רחיצת הכשר
בבת אחת • ושערו הכמים דבור מלא מים שכל גופו של
אדם בינוני עולה בהם בבת אחת צריך להיות לפחו' אמה
על אמה ברום שלש אמות והוא הנקרא מקוה מן התורה
ושיעורו ז'ל שהם מ' סאה מים וזהו שיעור מקוה ואמה
שאמרנו צריכה להיות שוחקת דהיינו אמה בת ו' מפות
וחצי אצבע • נמצא שיעלה בתשכורת מ'ד אלף אצבעות
וק"ה אצבעות כגודל ועוד הצי אצבע • ואם הוא רחם
יותר ואינו נכוה כ"ב כשר אם יוכל להתכסות כהל גופו
בהן בבת אחת • וצריך שיהיה נכוה ממעל לטבולו וחת
לפחות דהיינו ג' טפחים שהוא שיעור שיוכל להתכסות
כל גופו בבת אחת ואינו צריך לטהרת הרבה • וצריך
שהיה חרוץ שבו המים גדול יותר מזה השיעור כדי
שכשיכנס הצובל ויתפחתו המים ישארן שם מ' סאה
ומי המקוה הללו צריבין שיהיו מכוונסין ביהי שמים כגון
מי גשמים או חפשות שלגים ולא שנעשו בירי ארס עכן
דרשו ז'ל מרהוקשו בור מקוה מים זמעי' אהררי ילפינן
מה מעיין בירי שמים אף מקוה בירי שמים לאפוקי א"כ
מלא מים על כתפו ועשה מקוה שהוא פסול • זכרון שיש

חופת התנים

כו מי סאה ממים בשרים יכול לשאוב אפי' לכתחילה מים שאובין ולתת לתוכו מל מזה שירצה והוא נשאר בכשרותו ואעפ"י שהמזיק שנוסיה עלוהם חס מתרכים על המים שהיו בהם תחילה אינן פוסלין אותן דעדיין שטם הראשון עלוהם

ב מקצת נשים שהיו נוהגות בה ליוורגו לטבול במקוה העשויו על שפת הים מוקף מחיצות והמים נכנסים לתוכו מהים עצמו דרך פתחים שיש למטה במחיצות אם יכולות לטבול לכתחילה שם או לא לפקד'נ דאסור מההשש דב' מרן לטבול גבי כרי חרס וכו' והשש חכמים הוא שמא תפחד שלא תפול ולא תטבול בראוי אף אנן נמי נימא באלו המקואות כיון שהם גדולים ובקרקעיתם יש אבנים הישיגן שתפחד שלא תפול ובהווא פחדא יתבא ולא תטבול בראוי מיהו פדועבר כבר פ' מרן דעלתה לה טבילה ואצ"ל באותם המקואות קטנים שממשיכים בהם מי הים ע"י הגלגל הנקראת גורי'א דאסור משום מים שאובין דמאן לימא לן דאותם הכלים הקבועים בגלגל שעל ידם רולים המים מן הים שהם נקובות בדרך ולא מקרו כלי ופשוט דאפי' כריעבר לא עלתה הטבילה וכבר היתה הפריצה הזאת במקצת נשים שהיו טובלות שם בימות הקיץ לעלות משנמאתן ודייני העיר היו גדרו פרץ והכריזו על הרבר דלא תהא בזאת בישראל אחר זמן נודמן לירי שו'ת חיים שאל מהרב מופת הרור חריא גר'ו ובקונט' שיורי ברכה שבתוך הספר כתב זיל גלגל גדול הנקרא גורי'א שרולה מן הנהר ככלי עץ נקובים בכונס משקה ושופך כהוך סילוח עץ ארוך ומשם למקוה הכשיר הרב סע' חייא כיון שהם נקובים בכ"מ עי' ש' והוא כמו שכתבנו ופשוט ועיין בלקט הקמח שהביא גיב גרון זה מהנוריאיה ע' עיוב שיירי יד'ע

ג מעשה שכח לירי זה כמה שנים אחר הפסח בהעצר שמים ולא היה מטר ולא נתמלא אחר מהמקואות ער

הציון

חופת חתנים

מד

הציון שרנילים לרקוק שיגיעו בו המים שאינם שאובין
 ומר"ח העודף ימקוה אחר מחמת כמה זמן שלא חוריקו
 המים ממנו כדי לנקות יפת באופן רהנשים דעתן היתח
 אנינא לטבורל שם והיו ענונות לבעליהן ומעכבין ליל
 טבילתן והיתה הפציר'ה בי עד כוש מהאשה שומרי המקות
 ומאחר מדייני העיר נר'ו למרוד אס כאותו המקוה שלא
 הגיעו המים עד הציון הנז' אפ"ה היר' בו כשיעור כיון
 דלמראית העין היה נראה לדבר זר שכאותם המי' לא הית
 בהן כשיעור ומדהתי ואפילו בלי המים שעל המדרגות
 היה בהן הרבה יותר מכשיעור וחזרו ומלאוהו במים
 שאובין וכאשר נודע הדבר באו לטכול וילכו העם
 לאחיהם ומצאו נשותיהן במהרה : באופן רכל כי האי
 להחמיר בשיעור הנז' הויא חומרא דאתיא לידי תקלה
 דמצינו שנענש יהושע וכו' : אשר על כן לשלמו המלאכה
 ראיתי להציג פה אופן מדירת המקוה ומקום המדרגות כדי
 שבנקל ההפץ ומרוד לעת הצורך דכשם שמצוה לאסור
 ארז המותר כך מצוה להתיר וכו' ולא רציתי לעשותו
 מעצמי לתת ציון מחדש כדי שלא לצאת חוץ ממחיצתי
 שלדייני העיר הי' להם יאות להקור ולעמוד על הדבר
 לעת הצורך כדי שלא יהיו בנות ישראל ענונות לבעליהן
 ויתבטלו כלתי הכרה ממצות עונה ומפ'ו :

בתחילה תמורה אורך הלל המקוה כגודלים ואח"כ
 הרוחב ואח"כ תכפול שיעור הרוחב עם האורך

	כך תמורה הנובה	עד מקום שמניעים	40	
	המים ותכפול שיעור הנובה עם מה שעלה		2400	
	שעור האורך והרוחב יחד כגון אם הנובה		2400	והסך העולה
	כד"מ ל' גודלים תעשה כך		30	הנמצאים שם
	מגודלים היונו שיעור המים		28000	לנכות מקום
	באותה שעה אלא דאח"כ צריך		28000	המדרגות לפי שכאותו מקום
	איננו מים			ותעשה

חופת התנים

ז"ו

והעשה פנה האופן תמדות כל מדרגה בפני עצמה רחבה וארכה ותכפול הרוחב עם האורך ואחר כך תמרוד גובה המדרגה ותכפול שיעור הגובה עם מה שעלה שיעור האורך והרוחב יחד כמוכא לעיל ואח"כ תקבץ סך העולה מכל המדרגות ותצרף יחד והעולה הוא שיעור הנודלי הנמצאו שם מאבני המדרגות באופן שצריך לנכותם מהסך שעלה מהמדרגה הראשונה והנשאר הוא שיעור המיכה ממש והמשל כגון מקוה בזה

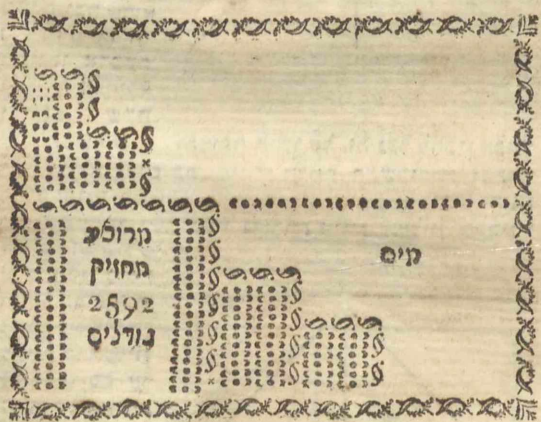

שיש בו ה' מדרגות ונניח שאורך כל מדרגה (שאונו נראה בצורה) יהיה ח' נודלים והרוחב ו' והגובה ו' כשתכפול כרובי כל אחת בפני עצמה כמו שאמרנו יבא שיעור הנודלים מהמדרגה התחתונה רפ"ח ואותה שלמעלה ממנה תקעו וכו' כרשום בצורה וכשתצרפם ביחד כל המספרים יבואו סך נודלים מאבני המדרגות 4320 תגרע אותם

חופת חתנים פת

הנשוא	22000	אותם מכל שטח חלל המקוה כזה
תשכה	4320	הוא שעור המים לבר וזכור ואל
תמרוד	67680	שלעולם כשתבא למרוד הגובה לא
פשתנרע		כי אם עד מקום שיגיעו המים וכן
		מקום המדרגות לא תנרע כי אם עד מקום שיגיעו המים
		כנזך אם בר' מ' מגיעים המים עד המדרגה השלישית לא
		תנרע כי אם מקום המחויק ב' מדרגות התחתונות ואח"כ
		כל שטח אבני המדרגות מהמדרגה הנ' עד כותל המקוה
		כאורך וברוחב ובנובה כדרך הכתוב לעיל בצורת
		מרובע כזה

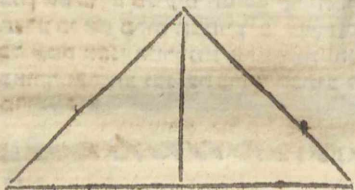

ודי למבין ובאלו המדירות אין צורך להביא מופת כדרך משפטי התשבורת מפני שכולם הם מדודי' ששחי מרובעים שבמעט העיון בנקל כל אחר יכול להבין - המופת החותך והאמיתי על זה:

כב   א   ג   22   ודרך

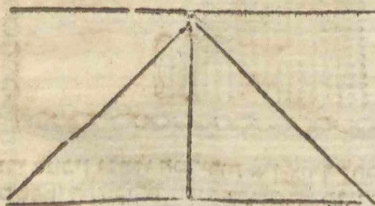
חופת חתנים

ודרך אזור יש למרוד המים שעל המדרגות על פי
 התשבורת וקודם צריך להקדים יסוד ודרך
 ביריעת מדירת שטח אזור המשולשים * והוא כשתבפול
 כרובי מושב המשולש כחצי נבהו וירוע שנובה המשולש
 נמדר מקו נצב יוצא מהזווית העליון ונפול על המושב
 כזה

וכנון אם בר'ם
 שעור הקו הנצב
 הוא ששה טפחים
 והמושב ה'טפחי'
 תכפול כרובי
 חצי הנובה שהוא
 ג' טפחים עם ח'
 ויבואו ארבעה
 ועשרים טפחים
 ורחוב ששה
 אזור המשולש

והמופת חותך על זה נקל להבין אפילו
 למי שלא נכנס בפנימיות חכמת התשבורת ובפרט
 לחלק הנוגע למשלשים הנקרא טריגונומטריאה והוא
 בשחמשוך קו ישר על גקורת זווית העליון מקביל

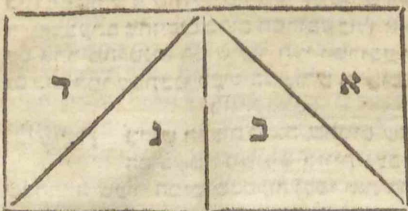

למושב המשולש
 וכשיעורו כזה
 ואח' כתמשוך כ'
 קו ישר מנקודת
 קצוות קו העליון
 מן הצדדים עד
 נקודת קצוות
 המושב מקביל
 לקו שברחוק
 חמשולש שהוא
 גבתו ויב' מרובע

כזה

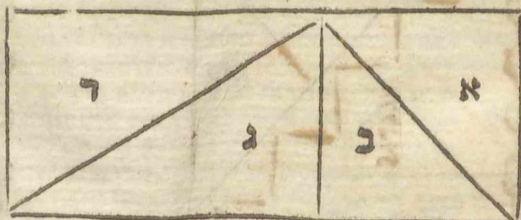
פו

חופת חתנים

כוח
עם ארבעה
משולשים
דהיינו א'
ב' ג' ד'
שכל אחד
שוה לחברו
כאשר כל
מכין יראה
כיון

שחמושב והצלעות של כל אחד ואחד שווים למושכ
וצלעו של חבירו וכל אחד הוא רובע כל המרובע יחד ואם
שטה המרובע יהיה מ' טפחי' כיון שהאורך הוא ה' וחרוב
ו' כמובא לעיל א"כ א' מהמשולשים יהיה י"ב טפחים ושנים
מהם שעור חצי המרובע שהוא כ"ד טפחים הרי לך המופת
ברור יוצא דכיון דהמשולש הרשוי למעל' הוא ב' משולשים
שהם חצי המרובע א"כ בשתרצ' למדוד שטח אוירו אין אתה
צריך לכפול ברבוי אלא חצי נבהו עם המוש' כיון שנבהו שוה
לכל א' מן הצלעות של רוחב הרבוע שאם תכפול כל שעור
הנובה עם חמושב שהוא אורך המרובע יבא לך כל שטח
אויר המרובע וקל י' וכמו בן נמי בכל מין משולש שיחיה
הנם שלג יהיה שוה הצלעות כרשום למעלה אלא כמו זה

כיון   21   3   ב   ככ

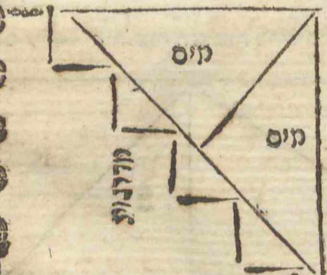

חופת חתנים

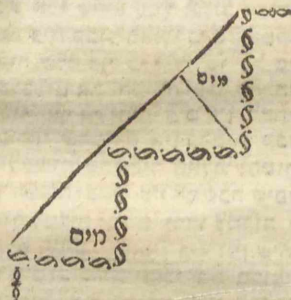
כיון דמשולש א' שוה למשולש ב' ומשולש ג' שוה למשולש ד' וארבעתם מחזיקים מקום המרובע כולו איכא מתנדול' עם אחד מהקטנים חס שיעור חצי המרובע ויבא המופת גם כזה כמו שכתבנו לעיל במשולש הרשום שוח הצלעות בזוית נצב :

ומעתה כחוש הראות נראה שהמים שאצל המדרנות הם בשטח משולש בזוית נצב . מפני שאחר שמדרתה שיעור המים שבמקוה (לפי ואת ההמצאה) בשתי רצועות מרובעות האחת באורך כל המקוה והרוחב עד מקום שמוגיע צד המדרנות . והאחרת מסוף המדרנה התחתונה עד כותל המקוה והרוחב כשיעור אורך המדרנה . איכא כשתבא להכריל בין המים שמדרתה למים שאצל המדרנות שלא מדרתה צריך שתפשוך קו נצב מעל המדרנה התחתונה עד מקום שמוגיעים המים בנובה וזה הקו יהיה צלע אחר מהמשולש . ואח"כ תמשוך קו אחרת למעלה עד שתפגע המדרנה והוא צלע אחר מהמשולש ואח"כ קו אחר שיוכב על המדרנות מנקודת קו אל קו והוא מושב המשולש א"כ שטח המים יבואו בצורת משולש כוח' .

חופת התנים פז

א"כ כשתמדוד הנובה שהוא אותו קו היוצאת מווית העליון ומנע' על המושב ותכפול חצי שעירו עם שעו' אורך המושב כיסוד שהקדמנו יבא לך שעור כל שטח המשולש וכיון שהמים מתפשטי' באורך מדרגה אחת צריך שתכפול אה"כ שעור אורך המדרג' עם מה שיצא לך מחצי הנובה והמושב יהי וזה ברור כמו שאנו כופלי' בטרובע הנוב עם מה שיצ' מהאורך והרוחב יוכוה המציאו' אורך המדרג' הוא עובי הלל המים שהוא כמקו' הנובה במרובע; וממוצא רכר אתה למד דאם הוא שעת הדחק וצריך אתה עדין למדוד המי' שבין

מדרגה למדרגה כוח שכפי המצא' שקדמנו עדין לא נמדדו • הר דשום לפניך שגם אותם המים שבין מדרגה למדרגה הם בשטח משולש ודרך המדידה גם באלו המים הוא כמו שכתבנו • והכל ברור וקל להבין גם למי שלא נכנס בתוך הדרי ותעלומות חכמת

התשבורת • ודרך מדידת המים הנמצאים במקוה עגול • או עקום ועקוש לראות אם יש בהם כשיעור כדי להוסיף עליהם ממים שאובים לא כתבתיהו מפני שאין בנינים או מצוים במקומותינו ובדרכי התשבורת בנקל גם חם נמררי' ועיין לחרב הכולל ככל הרשב"ץ ולה"ה שכרוח בינתו האריך באלו המדירות ובאלו הענינים • ע"ש :

ד עמוד חלול אשר מתוכו באים המים מלמעלה למטה מן הצנור למקוה ובראש העמוד יש מזרק א' עגול של נחושת לקבל המים ונקבוהו מתחתיו ושמו בנקב שפופרת של ברזל עד שנעשרה המזרק ההוא כמו משפך עגול והשפופרת

חופת חתנים

והשופרת בעמוד ודרך שם ירוצו המים הננרים במורד
בית חורוץ אל המקוה / כיון שאין כאן שום כלי קבול
ואין יורדין שום מים שאובין למקוה למה נפסל זה המקוה
ומאיזה טעם כי אין דין מקוה תלוי ברבר המקבל פומאת
רק במים שאובין הפוסלין המקוה שנא' אך מעין ובור
ובו' לבן יראה כ"ת אם המזרק יש לו בית קבול כלל
מן הצרדין סביב הנקב שלא יתעכבו המים שם כלל ברב
או כמעט פן יהיה שם מים שאובין ויהיו פוסלין את
המקוה אף כי יש לי כאן ס"ס ספק אם יש שם כמזרק שום
בית קבול אחרי כי כתבת אלי שהוא עגול ונקוב באמצע
ואת"ל איש בו איזה מעט בית קבול באולי כי אין המקוה
חסר ממ' סאה וכשהמקוה שלם אף כי יפלו בו כל מים
שאינם שבעולם אינם פוסלים את המקוה וזכרי להרחיק
זה הדבר מכל צד איסור אף כי יהיה ס"ס אין להתיר
לכתחילה אם לא יודע בודאי שהמזרק אין בו בית קבול
כלל / ולכך היה טוב לעשות שהעמוד חלול והמזרק
אשר עליו לא ירד לתוך המקוה וביאה ע"י המשכה שיפלו
המים על גבי קרקע סמוך למקוה ומשם ירדו למקוה כי
ע"י המשכה אינם פוסלים המים שאובין כל זמן שיהיו
בתוך המקוה כ"א סאים מים וכ"כ המיימוני בה' מקואות
פ"ד וכ"כ התוס' בפ' המוכר את הבית ואין להאריך
והעולה על דעתי כהבתי ע"כ / תמצית תשו' להכנס את
במנהד"ר עזריא דייאנה בכ"י א מרבני אישליא הקדמוני
שהיה קרוב לר"ס שנה /

ת"ו של ב"ע

חופת חתנים פה
לוח

הטעיות והשמטות והיה כל הנשאר
מייתי אנב אסיפ"ה

שיך לסימן ב' (כפנים) אחר סעיף א' .

אם רחו הנשואין שעה אחת או שתיים אינה צריכה
לחזור ולמנות . בשיווי ברכה שבסוף ש'ות חיים
שאל מהר חיד"א גר"ו ממוהריט"ץ :

כלה שספרה ז' נקיים ורעתה ליבנס לחופה כיום פ'
ולא בא החתן ולמחרתו שלח רץ א' לומר שבתוך
יום או יומים יבא וכן היה אינה צריכה לחזור
ולספור ז' נקיים כל זמן שלא עברו שבעה נקיים
בלא בדוקה שהרי לא נתיאשה שירי כנה"ג מתש"מ"כ
וסיים הש"ך ז"ל ובאמת אין להמיר בדינים אלו רב"ה
הרבה פוסקים סוברים דא"צ ז' נקיים וגם ברעבה סני
בבדוקה א' תוך ז' לב' עונם כל עיקר רין זה הוא
מדבריהם :

שם מחזיר גרושתו צריכה לישב ז' נקיים ש"ע . וכ'
הט"ז דאם עבר וכנס תוך זמן דא"צ שמיר :

כיון דבכר בעלה בשהיה אשתו בפעם הראשון לא תקף
יצריה עכשיו כ"כ וא"צ שמירה בנ"ל . ומחזיר גרושתו
מעוברת מחלוקת פוסקים הוא עי"ש להר" הנז"ל גר"ו :

שם אשה נתעברה מאיש והכריחוריהו לקחתה לו
לאשה אף שהיא מעוברת ממנו צריכה
לספור ז' נקיים הר" הנז' מש"ת מקום שפואל והרדכ"ז
חי"י ע"ש :

חופת חתנים

שם לפעף ב' ופצ'ל *

שבעה ימים הללו מונים אותם וכו' כי אור הדברים

דלא תימא דאפי' אם תבעוה לינשא לאחר

י' ב' הורש מונה ז' נקיים מיר * דהא זמנה דחוק ואינר

חומרת בכך * אלא בשעה שתכין עצמה לחופה או משעה

שמודיעין לה * ועכשיו בזה ז' שמודיעין לה זמן הנשואים

חורש מקודם או יותר אם הוסת בנא לה בתוך ז' ימים

לכניסתה לחופה * אחר שפוסקת מתחילין לה הז' נקיים

גם לרם חימוד כרעת מרין ורמ"א ושאר פוסקים דלעולם

משתבעוה לינשא עד שתבעל איכא לפפוקי דילמא חויא

מחמת חימוד והחמירו שתכדוק משעה שמתחילין הז' נקיי'

עד שתבעל (לכתחילה ובמ"ש המ"א) ודלא כחרשכ"א

(עיין במ"ז) * ואם הוסת פוסקת לה ז' ימים או יותר קודם

כניסתה לחופה מונה חזי סמוך לפניפתה לחופה * ובתב

רמ"א ריש לסמוך הטבילה סמוך לכעילת מצוה בכל מה

דאפשר והמנהג לטבול הכלה ליל ד' אעפ"י שלא תבעל

קודם מוצאי שבת (עיין במג"ד בא"ח סי' ר"ף ס"ק ב')

אבל אין להרחיק הטבילה מן הבעילה יותר מזה * ואם

לא תבעל במ"ש יש לה לכדוק עצמה בכל יום עד בעילת

מצוה (והטעם דבאלו הר' ימים לא * עיין בלבוש) ודוקא

לכתחילה אבל בריעבר אין להחמיר אם בדקה רק פעם

א' תוך ז' * ונפקא מינה מרבירי רמ"א דקאי למנהגם

שנושאים בע"ש דלרדן דנושאים כיום ד' אם טובלת

בליל ב' לאיזה סבה דאם אינה גבעלת עד ליל ו' * דבאלו

הימים אינה צריכה לבדוק דאינה חומדת ומהטעם שכתב

הלבוש והוי כמו דלירדו דנושאים כיום ו' * אפנס אם

טובלת אחר אלו הר' ימים ואינה גבעלת מאיזרת סיבה

ורצי רכל במה דלא גבעלת איכא למיחש דילמא חויא

מחמת חימוד ותכדוק * ודע שכל הרברים האלו האמורים

בענין דם חמוד לא נצרכו אלא להערפה ולברד ולהסביר

פרטי

חופת התנים
פח
לוה

הטעיות והשמטות והיה כל הנשאר
מייתי אנב אסיפ"ה :

שייך לסימן ב' (כפנים) לסעיף א'

ועכשיו בזה"ז דרוכס ככולם של נשים נישאות בספק
זכות וכבר ראו ונס אינם טובלות כבית אביהן
ודל מהבא חשש דם הימור ודאי דצריכות להפסיק בבדיקה
ובטחה הידועה כשאר זכות דעלמא הנשואות ואם
תשאל ביון שתבלות בתולות פתחן עדין געול היכי יכולין
לבדוק עד מקום שהשמש דש' כבר נשאל זה ממוהר"ר
ליפמן ממוהר"ש וכתבו מהר"ל הובאו דבריהם כנחלת
שבעה סי' ס' והר' דחה תשובתו של מהר"ש וישב באופן
אחר עי"ש :

והאי' דנא אנן סמכינן על מה שכתב מור"ם בחנה
דבדיעבד אם לא עשת' בן כלל רק שכדקה
וכו' כמובא בפנים וכן ב' מוהר"א בפסקים וכתבים סי' ע"ה
דביין דא"א לכשים כולי האי אין להחמיר עליהן ביותר
והנח להם לישראל וכו' עי"ש ובכתולה אין לך דיעבד
גדול מזה ותבדוק באופן שלא ישירו בתוליה כיון דא"א
כולי האי אין להחמיר עליה ביותר ודי בזה :

שם אחר סעיף א'

אם דחו הנשואין שעה אחת או שתיים אינה צריכה
להזדרז ולמנות בשיוורי ברכת שבסוף שו"ת היים
שאל מהר' חיד"א נד"ו ממוהר"ט"ץ :

אם דחו הנשואין מחמת איוה סיבה וכו' עיין בש"ע
ובש"ו ובש"ך :

כנ א 33 כלה

חופת התנים

כלה שספרה ז' נקיים ודעתה ליכנס לחופה ביום פ'
ולא בא החתן ולמחרתו שלח רץ א' לומר שכתוך
יום או יומים יבא וכן היה אינה צריכה לחזור ולספור ז'
נקיים כל זמן שלא עברו שבעה נקיים בלא בדיקה שהרי
לא נתייאשה שיריבנה"ג מתש' מ"ב וסיים הש"ך ז"ל
ובאמת אין להחמיר כדונים אלו רכל"ה הרבה פוסקים
סוברים דא"צו נקיים וגם בדיעבר כני בבדיקה א' תוך ז'
לכ"ע וגם כל עיקר דין זה הוא מדבריהם :

שם מהזיר גרושתו צריכה לישב ז' נקיים ש"ע זכ'
הש"ך דאס עבר וכנס תוך זמן דא"צ שמיר'
כיון דכבר בעלה כשהיתה אשתו כפעם הראשון לא תקיף
יצירה עכשיו כ"ס וא"צ שמירה כנ"ל ומהזיר גרושתו
מעוברת מחלוקת פוסקים הוא עי"ש להר' הנו"ל נה"ג :
שם אשה נתעברה מאיש וחכמינוהו לקחתה לו
לאשה אף שהיא מעוברת ממנו צריכה
לספור ז' נקיים הר' הנו"ל משו"ת מקום שמואל והרדב"ן
ה"ג ע"ש :

זקנה שפסקה מלראות צריכה להמתין ז' נקיים ע'
בבני יהודה סי' ס"ג כית דוד סי' צ"ו ובשו"ת
חיים שאל ח"ב סי' ח'
שם לסעיף כ' וכצ"ל סי' ס"ג

שבעה ימים הללו מונים אותם וכו' ביאור הדברים
דלא תימא דאפי' אם תבעוה לינשא לאחר
י"ב חרש מונה ז' נקיים מיד דהא זמנה דהוק ואינה הומדת
בכך אלא בשעה שתכין עצמה לחופה צו משעה
שמוריעין לה ועכשיו בזה"ו שמוריעין לה זמן הנשואים
חרש מקודם או יותר אם הוסת בא לת בתוך ז' ימים
לכניסתה לחופה אחר שפוסקת מתחילין לה הז' נקיים
גם לרס הימור כדעת מרן ורמ"א ושאר פוסקים דלעולם
כשתבעות לינשא ער שתבעל איכא לפפוקי דילמא חזיא
מהמת הימור והחמירו שתכדוק בשעה שמתחילין הז'
נקיים

הופת התנים פט

נקיים עד שתבעל (לכתהלה וכנ"ש רמ"א) ורלא כהרשב"א
(עיין בט"ו) . ואם הוסת פוסקת לה ז' ימים או יותר קורם
כניסתה לחופה מונה הו' סמוך לכניסתה לחופה . וכתב
רמ"א דיש לסמוך הטבילה סמוך לבעילת מצוה בכל מה
דאפשר והמנהג לטבול הכלה ליל ד' אעפ"י שלא תבעל
קודם מוצאי שבת (עיין במנ"ר בא"ה סי' ר"ף ס"ק ב') אבל
אין להרחיק הטבילה מן הבעילה יותר מזה . ואם לא תבעל
במ"ש יש לה לברוק עצמה בכל יום עד בעילת מצוה
(והשעם דבאלו ה' ימים לא' עיין כלבוש) ודוקא לכתהילה
אבל כריעכר אין להחמוד אם כדקה רק פעם א' תוך ז'
ונפקא מינה מדברי רמ"א דקאי למנהגם שנושאים בע"ש
הלדין רנושאים ביום ד' אם טובלת כליל כ' לאיזה סבה
דאם אינה נבעלת עד ליל ו' . ובאלו הימים אינה צריכה
לברוק דאינה חומרת ומהשעם שכתב הלבוש וחוי כמו
לדירה רנושאים ביום ו' . אמנם אם טובלת אחר אלו ה'
ימים ואינה נבעלת מאיזה טובה ודאי רכל כמה רלא נבעלת
איכא למוחש דילמא חויה מהמת חימוד ותברוק:

שם לסעיף ג'

כתב הש"ך מתשו"מ ב' לענין רחיצה ללבון דבין בשבת
בין ב' ט"ו ובין בט"ב ובין כיה"כ תלבוש ותציע
כדרכה כשאר ימות השנה . והרחיצה צריך לשנות קצת
שלא תרחוץ רק באותו מקום ובין ירכותיה בין בחמין בין
בצונן ובשבת וי"ט בצונן אפי' כל נופה יוכהמין דוקא באותו
מקום ובין ירכותיה . ודוקא בחמין שהוחמו מע"ש ומעי"ט
גם תזהר מאיפוד סחישה שלא תרחוץ בכנר רק בידים וכל
זה מדינא אבל כמדומה לי שלא נהנו הנשים לרחוץ ולא
ללבוש לבנים בשבת וי"ט ואפשר וכו' עי"ש והמנהג
במקומותינו לא ירעתי . ובקונט' ש"ב הנז"ל מייתי מתשו'
הר"י ראנו"נה שהתיר להחם בי"ט ולרחוץ הרחיצה אשר
היא הכרחית ללבוש לבנים . ע"כ:

חופת התנים

אלא דבענין בדיק' הפסק טחרה בכנר הצריפה ללבישת
הלכון . כשהל בשבת או י"ט לא כתבו מירי ויש
לעמוד בזה דהקיננה שם בכנר נראה לכאורה דאסור משום
צובע מירי דהוה המניה בנר על מכה שיוצא ממנה דם
דאסור משום צובע והגם דמקלקל הוא ודרך לכלוך . עיין
בא"ח שם סי' שכ"ה ובסוף סי' ש"ך . ועיין בדברי חתום
במתניתין דיוצאת אשה במוך שהתקינה לנדתה וכו' ד'ס"ר
ע"ב ורוק . ואפשר כיון דבהאי צביעה לא עביד אלא איסור'
דרבנן כיון שהוא מקלקל כמו"ש המ"גא שם סי' שכ"ח ס"ק נ"ב
והאי בדיק' אינה אלא פתש"מ ומצוה קא עבדא שכות במקו'
מצוה בהש"מ התירו וכמו שפ' שם בסי' שמ"ב . עי"ש .
ועל זה היסוד בנה וצדר להתיר בדיקה בכנר כנ"ל הרב
המופלא כת"ר לי ועטרה על ראשי וי"ב"ן כמו רמ"ם נר"ו
י"א ד כאור החמה שבעתים . ועיין במה שנמתפק
שם בסי' שמ"ב המג"א ובבר"י ומח"ב :

שם לסעיף ה'

בשורת חיים שאל מהר' חיד"א נר"ו סי' ט"ו מיייתי מהר'
צ"ץ דמאן דמקל במצא כתם תוך ג' לתלות
אמי' בטעם כל דהוא לא הפסיד כיון דבלאו הכי רבים
מקילים בפתמים תוך ג' . והסכימו בזה התנו הר' עבודת
הנרשני והר"מ"ו ובכרתי ובמלתי כ' דרין זה דסה"ת דג' ימים
הראשונים הוא תמוה מסוגיות הש"ס ויש להתיר במכה
כמור"ם ובחינם החמירו האחרונים ע"כ . וע' עוד מה שכ'
באותה תשובה על דברי הש"ך . וגם בתשובת הר"מ
כרמי שהביא הר' שם בסי' י"ד :

שם לסעיף ז'

והכלות הטובלות קודם החופה יכולות למכול ביום
דהא אינם באים אצל החתן עד הלילה אבל
אחר החופה דינן כשאר נשים . הגה' והש"ך כ' דאם טובלת
ביום ז' לא תטכול ביום אבל הר' פנים מאירות ב' דהמקיל
וסוכך על מור"ם לא הפסיד . בש"ב הגו"ל . ונודמן לירי

ס' רגול מרבכה למוהרו"ח מפרא"ג וכ"ז"ל על דכרי הש"ך
 שכ' כראיתא בש"ס ופוסקים ורבריו צ"ע דהא החיתר
 משום שאין מביאין אותה אצל החתן וא"כ א"א לבא לבעיל
 ובה ואעפ"י כן לא מלאו לבו של חמנחת יעקב לחלוק על
 הש"ך אף שהנישג"כ בהשגה זו ומ"מ בשעת הדחק
 נלע"ר להקל אבל באופן שלא יעמידו החופה עד צאת
 הכוכבים ממש אבל להעמיד החופה ביום ולסמוך שאין
 מיוחדין אותן עד הלילה לא מהני בזה עב"ל :

שם ביום ה' יכולות לטבול סמוך לחשכה כיון שאינם
 באות לביתם עד שתהשך כש"כ הנומהר"ש
 ו' הרשב"ץ :

שם כתב מהר"מ מלובלין נסתפק השואל במי שלא
 טבלה כראוי בענין שלאחר ב' או ג' ימים
 צריכה להזור ולטבול אי יכולה לטבול ביום ואם צריכה
 לשמור ז' ימים נקיים אחרים משום סרך בתה שתאמר
 שראתה דם וטבלה לאחר ג' ימים ומהר"ם לא השיב לו על
 זה דבר ונ"ל דלענין שאלה קדמיותא יש להחמיר לכתחלה
 ובריעבר שרי ולענין שאלה תנינא הדבר פשוט דיכולה
 לטבול לאחר ב' או ג' ימים ולא מצוינו גזרה דסרך בתה
 אלא לענין טבילה ביום וראיה ממה שכ' וכו' במי שטעתה
 במנין יכולה לטבול אחר ד' ימים וכן אם לא מכלה כראוי
 יכולה לטבול בכל עת ע"ש הביאו הש"ך :

שו"ך לסימן ג' אחר סעיף ג'

כתב בה"י אם לא היה כעלה בעיר וכא בלילה שלא
 היתה יודעת שיבא בלילה מותרת להוף בלילה
 ולטבול :

שם לסעיף ה'

במקום שיראות לטבול בלילה אין להחמיר להוף מע"ש
 ולטבו ביום שבת דתרי קולי בהררי לא מקילינן
 קולא

הופת התנים

קולא רסוך בתה וקולא דהרחקת חפיפה מטכילה :

שם לסעיף ו'

לפי דבריו הטובלת כליל שבת וי"ט כיום ו' צריכה
לרחוץ קמטיה וסתריה ב"ש קודם לשבת ודבריו
נכונים ט"ז ע"ש • בס"ק ט' :

שם אם הל טבילתה במ"ש או אפי' במוצאי י"ט שחל
להיות אחר שבת חופפת בע"ש וטובלת במ"ש
או מוצאי י"ט כיון שאפשר שהחפיפה תהיה כיום ובחול •
אבל היכא רחל ליל טבילתה בליל ג' שאחר י"ט כגון שחלו
להיות ב' ימים טובים אחר השבת או שהלו להיות שני י"ט
של ר"ה או של נלוות כיום ה' ו' וחל ליל טבילתה במ"ש
דנמצא יש ג' ימים בין חפיפה לטכילה וככה ג' לא אפשר
שהחפיפה תהיה רחוקה כל כך במה ג' חופפת בליל טבילתה
וכו' • ולענין דינא נראה דבכל ענין יש לה להשתטף בחמין
ביום בע"ש ובעי"ט וגם להוץ או ולהזור ולהשתטף ולחוץ
בליל טבילתה אם הוא חול וכ"כ הפוסקים וכן כחול מנהג
כשר שהחפיפה תתחיל מבע"י ותעסוק בחפיפתה עד
שתחשך וכמו שכתבו הפוסקים ואף על גב דהיכא
רחל ליל טבילתה ג' ימים רחוק כגון שבת וב' י"ט מסקינן
בש"ס דחופפת בליל טבילתה שהוא חול ג' דהכי קאמר
לא די לה בחפיפת ע"ש ועי"ט כיון דרחוק כל כך אלא
צריכה לחוץ ג' כליל טבילתה וגם בערב שבת ועי"ט כיון
דחפיפת יום עריף וחכי ניהא למעבר טפי כיון דנשיר דידן
חופפות בע"ש ועי"ט וגם בליל טבילתן א"כ אין להקל להן
לחלק בין רחוק ב' ימים או ג' ימים שלא יבואו לידי טעות
וכו' ומטעם זה נראה שלא חילקו הפוסקים בין ב' ימים טובים
שחלו להיות אחר השבת שהחופפת במוצאי י"ט ובין י"ט א'
שחל להיות אחר השבת כיון דכתבו אף בשאר י"ט דנכון
להחמיר לחוץ מערב י"ט וגם במוצאי י"ט א"כ אין חילוק •
ש"ך :

שם לסעיף ט'

בד"א בשלא נתעסקה באותו המין אחר טבילה • אבל
 אם נתעסקה בו בין טבילה לכריקה אינה צריכה
 טבילה אחרת שאני תולה אותו במין שנתעסקה בו אבל אם
 לא הפכה קודם טבילה אין תולין בו אעפ"י שנתעסקה בו
 אחר טבילה ש"ע • וכ"הש"ך ד"ל ותב"ה ד"ל פ' כחיש גדולים
 שהביא הרשב"א ובהרכיב"ם דאפי' נתעסקה באותו המין
 אין תולין להקל עד שתאמר ברי לי שלא היה עלי בשעת
 טבילה • ואני מוסיף שכן דעת הרשב"א בהודושו וכו' •
 וכיום ד"ל ועוד דבררישה כ'דגם הטור שפ' שאני תולה אותו
 במין שנתעסקה בו ר"ל שא"צ טבילה עכ"פ אלא יכולין
 לתלות והיינו דיוקא כשאומרת ברי לי עכ"ל ולפ"ו גם דברי
 המחבר אפשר להתפרש כן וכן עיקר לדינא •

ומש"כ אבל אם לא הפכה וכו' • ע' כש"ך ס"ק י"ז (סי'
 קצ"ט) והט"ו כ' דנ' חלוקות יש בזה דאם תוך
 העונה שחופפת טבלה אין צריך טבילה אחרת ואם יש
 עונה צריכה טבילה אחרת אא"כ נתעסקה אה"כ והיינו
 שעכ"פ אין בין חפיפה לטבילה אלא עונה אחת אבל אם
 יש ביניהם הרבה כנון שחפפה ע"ש וטובלת במ"ש דחפיפה
 זו לא מקרי קודם טבילה כלל אלא רחוק ממנו אז לא מחני
 נתעסקה אח"כ וע"כ כ' בזה וכו' • עי"ש •

שייך לסימן ד'

שם דף י' ע"ב שיטה ה' כתוב בנותר. צ"ל ביותר •

שם לסעיף א'

אם דרך בני אדם וכו' נראה ביאור לשון זה דרך בני אדם
 להקפיד על זה אעפ"י שאין רוב ב"א מקפידין רק
 קצתם וזו האשה הניחה להקפיד ג"כ על זה כפעמי אחרים
 (וכיון דאיכא זמנא דמקפדת הוציף לשולם אעפ"י דרוב
 פעמים אינה מקפדת ב"ח) רק שעכשיו אינה מקפדת אז

אפי'

דופת התנים

אפי' אינה מקפרת בשום פעם ורוב ב"א מקפידים על זה
הוציץ ס"ז ולישנא דלפעמים לא אתי שפיר לפי ביאורו
ולא ידעתי אמאי לא פירש כמשמעו דהלוקא ראשונ' מיירי
ברוב ב"א דמקפידים אלא דהקפידה אינה תמידית אלא
לפעמים ואתי שפיר נמי בחלוקה שניה שכ' כיון שדרך
רוב וכו' דלפי ביאורו הוה ליה למימר ורוב ב"א מקפידים
דהא עד השתא לא מיירי אלא במקצת ב"א המקפידים
אבל לפי מה שבתבתי לישנא דכיון מדוייק ודוקוכן נראה
שהבין הש"ך שם בס"ק א' וע' כמרן ככ"י כמאי דמספקא
ליח ודוק:

שם למעיק נ'

שם ד' ה' ע"א שיטה ה' כ' מקומות דמקפידות צריך לומר
דמקפידין :

שם באותו ענין :

עוד יש להביא ראיה מצבע ושוחט' או קצב שפ' מרן
ורמ"א דהנם דרוכא דעלמא הטובלין מקפידין
על לכלוך הצבע ויהרס כיון שאינם בעלי אומנו' הללו מ"מ
אולינן בתר רוב בני אותו אומנות דוקא שאינם מקפידים
ודוק:

שוב אהרי מופלג מה שכ' בפנים האיר וזרח קונטרס
שיורי ברכה שבכוף שו"ת היום שאל למה ד'
חיד"א נר"ו הנז"ל ושם בסו' קצ"ח חלק בהדיא על הר'
אדמת קדש דס"ל דאס שכחה להעביר שער בית העדה
וטבלה דאסר עד שתעביר ותטכול וכ' הר' נר"ו ז"ל ובו
בפרק אני הדל עמדתי על דבריו ובעניותי היה נראה
פשוט דמותרת לבעלה ואמר רב הנח"ה סוברת דכל ימי
טהרתה ועיכורה לא מצאה הקפידה מקום לנוח ושוב
מצאתי תשובה שלימה וכו' עי"ש ומבואר ויצא מדבריו
סווע לנ"ד ודוק וזכיתי כי מידי דבריו כו' בתלמוד הדרן לפני
רבי עם בוצנא דנהורא הרב הנז"ל נר"ו בפרט הוה והסכים
להתירה כנ"ד דאין צורך להעבירו ומי בנותו מורה וכן
הסכים

חופת התנים צב

הסכים רב תנ"א הוא חסידא פרישא וכא הלוי נר"ו כהיותו
 מתאכסן אצלי ושרתה שכינה עלינו אלא ריש לעמור
 עפ"י דברי הוהר שצינתו בפנים דמדף ע"ט נראה דעפ"י
 הקבלה יש להעביר דוקא אותו שער דרבי ביומא דאיהו
 מסאבא ומדף קכ"ז משמע להעבירו לנמרי ומדף רב"ח
 נראה דוקא מעט משער הראש וראיתו להר' מקדש מלך
 דבדף ע"ט כ' ז"ל משמע משם (מד' רב"ח) דהיינו השער
 שניטל בשעה שסורקת שעה ולישנא רחכא לאו דוקא
 ע"כ זמור' קכ"ז לא הרגיש מידי ודוהק לומר רחכא בדף
 קכ"ז נמי לאו דוקא והעיקר בר' רב"ח ודוהק נמי למימר
 דלישנא דרף קכ"ז לאו דוקא והעיקר בדף ע"ט ועוד דק'
 לישנא דר' רב"ח דמפרט שפי :

ועוד דבסוניא דנזיר דט"ל מבעיא אי האי מוּזא מלתחת
 רבי או מלעיל וכו' ומסיק דמלתחת רבי עי"ש
 וא"כ כיון שמנלחו מלמעלה אינו אותו שער הנדל בימי
 מסאבותא כמשמעות ל' הוהר כיון דמלתחת מעיקרו
 רבי ולזה אפשר לומר דכונת הוהר דקאמר ההוא שער
 דרבי וכו' וכלומר דמשערין מלמעלה כאותו שיעור הנדל
 מלתחת וזה השיעור הוא צריך להעבירו ולא דוקא הוא
 דרבי ממש נס היה אפשר לפרש בל' הוהר דלעולם
 צריך להעבירו לנמרי ומאי דקאמר דרבי ביומא דאיהו
 מסאב' היינו משום דבכל פעם כד בעת לאתדבא מעבירו
 לנמרי קרי ליה הנדל בימי שומאתה ואה"נ דהוי כולו ואתי
 שפיר עם הסוניא דנזיר ועם משמעות הלשון דר' קכ"ז אלא
 דמר רב"ח אינו נראה כן והיה אפשר לחלק בין מקום שיער
 דבד' ע"ט וקכ"ז מיירי בפנים של מטה ולהעבירו לנמרי א"נ
 שיעורא דרבי בימי סאבותא דוקא ובר' רב"ח מיירי בשיער
 הראש כחולקא דצריכ' למיזב להיהא פטרא משיער הראש
 אלא דחרב מ"מ לא בעי בהכי והדבר צריך ברור ממי שירד
 לסודן ועומקן של דברים מיהו לענין דינא הנלפקע"ד
 כתבתי ועיין כס' תפלת שערי רחמים בעניני הוויג

הוספת התנים

אות כ"ו • ובלחם הפנים כס' קצ"ה :

לסעיף ו'

ו"ל הביא הנה אחת ו"ל ונרב לנבי טבילה צריכ' **רש"ל**

להסיר אעפ"י שבואב לה הרבה • ט"ז • וכא"ח

כ' הודגלו הנשים לחסור מעליהן כל גרב וכל שהיך וכ"ר"ף

ולפ"ו אין לאסור לטבול לאשה שיש לה חטטית של גרבנית

בראשה ב"ה • שיירו יד"ע :

אחר סעיף הנזכר

דס שנסרך בבשר אפי' לה הוצץ • ש"ע • וכ' הש"ך דם

שנסרך וכו' שמתחיל להתיבש ולהרבה קצת

שכשתולין בו אצבע נמשך והולך חוט ממנו רש"י ומשמע

דעיקר החילוק הוא בין נסרך או לא אבל אין חילוק בין

נסרך בבשר או בדבר אחר וכ"מ בש"ס וכו' וכה"ג מצאתי

אמר רב זו שאמרו חכמים דם לח אינו הוצץ לא אמרו אלא

בשלא נתבשל אבל בנתבשל כאש בין לה בין יבש הוצץ

ע"כ ואף שלא נמצא כן בש"ס שלנו וכו' • מ"מ דבריו בה"ג

דבריו קבלה הם • ע"כ :

לסעיף ט'

נטילת הצפרנים בחה"מ מותר לחתכם בלי שום שינוי

ובשבת וי"ט כ' הש"ך בנה"ב דמותר לומר לגוי

ליטלם ולא נזרו משום שבות במקום מצוה • מיהו כיון

דאפשר ליטלם שלא בכלי למה נקל בכרי • אחר זמן תאיר

וזרח ספר זרע אמת חיר"ע למוהרי"ך נר"ו והעלה להתיר

כרעת הש"ך וסתר ראיות חט"ו ואף ע"י כלי ע"י גווה כרעת

המג"א בא"ח ריש סי' ש"מ (ובצ"ל בפנים כמקום סי' שכ"ח)

שם מ"ה שלא נהגו ליטלן בשעת נט"י נמי עיין בש"ך

ס"ק ב"ך

לסעיף י"ב

אישה שישלה שן תותכת של עצם אינו הוצץ וא"צ

להסירו לטבילה זרע אמת חור"ע סי' פ"ה :

אחר

חופת התנים

צנ

אחר סעיף הנו'

אכל

תוכל להסיר החלה בלכר. וגם אינם מתעסקות
לתת החלב הטה דחינו חסד"א בל' שלא ידבק
ג"כ אותו החלב חטה בידיה הגהות מוהר"ר איש נ"ר בכ"י:
לסעיף ט"ו

ולפי

זה אם הכניסה עצמה ער צוארה כמים תחילה
היא טבילה כדועבר בכל נווא. ונ"ל שנכון לכל
אשה שתעשה כן שעכ"פ יש בזה צד מעליותא אם תשהה
הרבה ולא אדעתא. ט"ו ע"ש:

אחר סעיף ד'

צואת

החוטם יש מחמירין שחוצץ ואפי' לרבריהם
לפלוף יבש שבתוך החוטם הרבוקה בגובה
החוטם או בחללו בפנים שאינה יוצאה אינו חוצץ ונכון
מאד ליוזר על שפת החוטם שלא יהא בו לפלוף יבש.
שיורי יר"ע מהרמ"ע מפאנו:

לסע' כ"א י' עיין בלהם הפנים בסי' קצ"ח:

לסעיף כ"ב

ראוי

להודיע לנשים שאין לכרך שהחיינו בטבילה
הראשונה שטובלות וימהו בידן. שיורי ברכה
הנו"ל:

שם רבות

בנות נהנו לטבול ואה"כ לכרך ולטבול
שנית. הנו' מהר" של"ה:

שם ברכת

הטבילה היא כה"א היריע ולא על טבילה
לאפוקי הטבילה ורחיצת כל הגוף של
הישמעלים שעושים אותה במקום טבילה כשהרה נמורה
אבל לא במקוה של מ' טאה ממים שאינה נקראת טבילה
כך שמעתי מפי מוהר"ר ירדיה ספרדי נר"ו מקומט הגהות
אי"ש נ"ר בכ"י:

עוד

כ' בהנהות הנו' ז' לי' קבלה ביד נשים כשרות
וחסירות עם זקנות חשוכות שהאשה שלא זכתה
זמן הרבה להיות לה בנים או בנות שתטבול במוצאי ש"ק

בי

2

14

כר

ב

חופת התנים

כי הלילה ההוא מסוגל מאד על דבר השוכי בנים • לפיכך
הרכה מהם טובלות במש"ק אבל עם כ' שמורות משתי
נשים שהולכות עמהם בבית הטכילה • ע"כ:
שיד לכי ה' קודם פסקא הוי לי לאנתו כמ"ו:

אם היא מגורשת שלו בכאן נוהגין לכתוב בנוסח זה •
אמר לה להרא מרת פ' מתרבתא דיריה ברלא נסיבת
לנכר אהרן וכך אמר לה הררי נבאי ותהוי לי לאנתו כמ"ו
כד הוית מן קדמת דנא ואנא בס"ר וכו' כן מצאתי בכתובה
הנעשית פה במ"ק בה' לה' אדר שנת התקנ"ו • להיקר
אברהםן עטר מילונ"ע • והיא כטופס ר' אליעזר הלוי
שהביא בנ"ש • ושאר משפטי הכתובה וקדוקיה בלשון
וכו' עיין שם בנ"ש • וטופס כתובת יב"מין ע' כתיקון סופרים
הנדפס פה ליוורנו יע"א:

שיד לסימן ו'

דף כ"א ע"א שיטה ב' כ' וחרר צ"ל וחרר •

שם שיטה ז' הסד צ"ל הסד •

שם שיטה כ"ב כו צ"ל כו •

שם שיטה כ"ד התורה צ"ל התורה •

דף כ"ב ע"א שיטה כ"ו אכילות צ"ל אכילות •

שם ע"ב שיטה ט' כנין צ"ל בנין •

דף כ"ג ע"ב שיטה א' כלואות צ"ל כלואות •

דף כ"ה ע"א שיטה ל' הסצוה צ"ל המצוה •

דף כ"ו ע"ב שיטה ט' שכח צ"ל שכח •

דף כ"ט ע"א שיטה י' לשבח צ"ל לשבח •

שם שיטה י"ט הנוחו צ"ל הנוהג •

שם לסעיף א' אחר נוסח עננו

מרגניתא טבא די השבח ככית ננויא דמלכ"א בר

אוריין ובר אבהן בכתר שם טוב עולה

רחימא דנפשאי בן לאותו צריק הרב המופלא הסידא

קדישא

צד הופת התנים

קדושא הרכ המחבר ספר ערות מיהוסף על הש"ס
כמוהר"ר יוסף בן סאמון וצוק"ל תפילה הנונה ונאים
הדברים למי שאמרם כאשר עיניך
תחזינה מישרים לומר האשה ביום כניסתה לחופה כי עת
לחננה כי בא מועד הסליחה כמובא בפנים וזו תוארה:

אלהים מושיב יתידים ביתה :
ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו
ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם
אלהים ברא אותו ויבן יי אלהים את הצלע
אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם:
ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו
ורבו ומלאו את הארץ :

אתה הוא יי האלהים האל הגדול הגבור
והנורא אתה עשית את השמים ואת
הארץ אתה הוא יוצר האדם ונפחת בו רוח
הקדוש ובראת איש ואשה ורשמת בהם שמך
הקדוש יו"ד באיש וה"א באשה למען דעת
וללמד אותם לאמר זכו שכינה ביניהם לכן
אני האשה הנצבת לפניך היום יי האלהים
אלהים קדושים המונבת ומוזמנת בקדושה
ובטהרה כדת משה וישראל עבדיך ליקנם
לחפה עם החתן בעלי הנני מפלת חפלה
ותהנונים לפני כמא כבודך בעת ובעונת

הזאת

חופת חתנים

כָּל יְמֵי חַיָּיו • זְיוֹג שְׂתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּנִשְׁמַתָּנוּ
וְרוּחָנוּ וְנַפְשָׁנוּ וְגוֹפֵינוּ קְדוֹשָׁה וְטוֹהָרָה
בְּמַחְשָׁבָה בְּרַבּוּר וּבְמַעֲשֵׂה כִּיְהוּדִים בְּשָׂרִים
זְיוֹג כְּיֵטֵר עַל דִּין יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים • זְיוֹג שֶׁל
הַצְּלָחָה וּבְרַכָּה בְּרַכּוֹת שָׁמַיִם מֵעַל בְּרַכּוֹת
תְּהוֹם רֹבֵצַת תַּחַת בְּרַכּוֹת שָׂדִים וְרַחֵם זְיוֹג
שֶׁל זֶרַע קְדוֹשׁ וְטָהוֹר טוֹב וְיָפֵה מְתוּקֵן וּמְקַבֵּל
וּבִכְן לֶשֶׁם יְחִוּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנַתִּיהָ
בְּדַחִילוֹ וְדַחִימוֹ וְדַחִילוֹ לִיחְדָּא שֶׁם יו"ד
ה"א בְּשֵׁם וָא"ו ה"א הַרְוֵי מוֹכְנַת וּמְזוּמְנַת
לַעֲשׂוֹת טְבִילָה כְּדַת מִשָּׁה וַיִּשְׂרָאֵל • יְהִי רְצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהִים שְׂהַטְהַרְנוּ וְתַקְדְּשֵׁנוּ בְּקְדוּשַׁתְךָ
וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ רוּחַ טְהוֹרָה וְקְדוּשָׁה מֵאַתָּךְ
וְתַתְּרַצָּה בָּנוּ וּבְמַעֲשֵׂינֵנוּ וְתוֹכְנֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּינוּ וְתַכְרֵךְ אֹזְנֵנוּ מִבְּרַכּוֹתֶיךָ
כִּי אַתָּה הוּא מְקוֹר הַפְּרָכּוֹת בְּרוּךְ וּמְבֹרָךְ
תָּמִיד בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וָאָמֵן :

(א"ה זאת התפלה נ"כ נראה שטוב לאומרה תדיר)

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב
שֶׁתִּשְׁמֹר וְתִנְצֹר וְתַנְטֹר תָּמִיד אֶת בְּעָלֵי מִכָּל
נֶזֶק וּמִכָּל רָע וּמִכָּל חוֹלֵי • וְתִתֵּן לוֹ חַיִּים
טוֹבִים

חופת התנים צו

טובים חיים ארוכים חיים של עושר וכבוד
 ותתן לנו זרע של קיימא ובנים הגונים וצדיקים
 ותשע בינינו תמיד אהבה ואהוה שלום ורעות
 ותקבע אהבתי בלב בעלי שלא יחשוב בשום
 אשר בעולם זולתי ותשע פלבנו אהבתך
 וידאך לעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם
 כיהודים פשרים ולעשות צדקה וחסד עם
 עמך ישראל ותברך את בעלי ברכה שלימה
 ברוב עז ושלוש פדבר שנאמר יברכך יי
 וישמרך : יאר יי פניו אליך ויחנך : ישא יי
 פניו אליך וישם לך שלום : ונאמר יי ישמרהו
 ויחיהו ואושר בארץ אמן וכן יהי רצון :

לסעיף ב'

לא ידעינן על מה סמכו שלא לומר ס' פטום הקטורת
 במנחה שמתפללין בבית החתן (ובכה"כ הגדולה)
 גם בתפלת מנחת יום שבת ימים טובים דכיון שהוא
 קרבן צבור קבוע כמעשהו כחול כך מעשהו בשבת
 ובשלמא מה שנוהגים לאומרו בשהרית בתפלת מוסף אחר
 אין כאלהינו דאיכא מקומות דלא נהיגי לאומרו נחא כיון
 דמה שנוהגים לאומרו אחר התפלה הוא כדי להנן מהצרה
 ובשבת וי"ט כל מידי דשויך לזה לא אמרינן והצרה נשכחה
 ורבה העזובה בקרב האר"ש אבל בין הערבים דאמירתו
 במקום הקרבתו מאין הרגלים שלא לאומרו וישר חילם של
 בני הישיבות ושאר בתי כנסיות שאומרים אותו וכן ראיתי
 בס' תפילה זכה במנחה של שבת שמזכירו עי"ש ואוף

כה א 25 הכי

חופת חתנים

חכי נמי בכית החתן לאו יפה עושים שלא לאומרו וראוי
לבטל המנהג וארדבא ביון שהוא מסוגל להצלתה כידוע
היה להם לאומרו כי השעה צריכה לכך ביום חתונתו וכיום
שמחת לבו וסומא מלתא היא וכן הנהגתי בעצמי והדברים
פשוטים :

לסעיף ו'

כתוב בפנים ומנהג מ"ק במילה ובנשואין וכו' סמך
למנהגנו עיין בש"ע א"ח סי' תקנ"ט ותר"כ א'
וביד"ע סירס"ה ואין כאן מקום לעמוד על פסקי מרן כאשר
הרואה יראה עי"ש ודוק :

שם כתוב בפנים כמעשה שאירע פה בע' חג הסכות
מהאי שתא דהיינו ש' התקנ"ג :

שם כתוב בפנים וברכת אירוסין צריכין לכתחלה
וכו' ער וברכת אירוסין לכ"ע א"צ' אלא
לכתחילה ע"כ עיין שם בפירוש הכרכות למרן בכ"י
סוף סי' ל"ר ודוק :

שהכל זכו לפודברי רש"י וכו' וז"ל רש"י אינה מן
הסדר אלא לאסיפת העם הנאספים שם לנמול
חסד זכר להסרי המקום שניהג עם אדה"ר שנעשה לו
שושבין ונתעסק בו ואסיפה זו כבוד המקום היא וברכה זו
לכך נתקנה ומשעת אסיפה היא ראויה לברך אלא מכיון
שיש ברכה על הכוס הזקוקה לכדרן עליו מידו דהוה
אברכת בשמים והאור במ"ש וכו' ולפי שאינה משאר
סדר הברכות וכולה הוראה אתת לא חתמו בה בברוך מירי
דהוה אברכת פירות ומצות : **וכן** ברכת יוצר האדם
שתיקנה ליצירה ראשונה של אר"הר אי למ"ר ב'
יצירות הוה אי למ"ר ביצירות עלו כמחשבה ובתר מחשבה
אזלינן מ"מ אינו מסדר ברכת הוונג דהא ביצירה הראשונ'
אכתי נקבה לא הואי וא"ת למה היא באה מתוך שאנו
מברכין על יצירה השניה תקנו אף על הראשונה שהוא
עיקר ותהלתו ע"כ :

בנוסח

חופת חתנים צו

בנוסה ברכת אשר ברא וכו' כ לשונות דאיבא בנוסח
 דירן ששון ושמחה וכו' הש עפ"י גרסת הש"ס
 אלא דבמדרש רות הוהירו חז"ל שלא לחוסף על עשר
 לשונות הללו דהיינו **ששון** * **ושמחה** * **חתן** *
וכלה * **אהבה** *
אחיה * **גילה** * **דיצה** * **שלום** *
ורעות * וכן הוא

בוזרפ' תרומה דף קס"ט ע"כ עי"ש * והבוחר
 יבהר * דלתרווייהו הגרסות יש להם על מה לסמוך * אלא
 דבגרסת קול מצהלות חופת חתנים ממשתה ונערים
 מנגינתם * שכן היא גרסת ר' ירוחם תפסוה לעיקר הפך
 גרסת הש"ס והר"ף והרמב"ם * והרב החבי"ב בס' דינא
 דחיי"ב עליו דלא ירע מנין לו עי"ש וגרסת הש"ס היא
קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים

ממשתה נגינתם * גם יש גורסים בטר ההתימה
 ומצליח * ולא ידעתי מאין
 להם וארכ' לפי פירש"י בגרסת הש"ס דנריס כהא משמח
 החתן עם הכלה אין מקום כאן להאי גרסא ולגורסים כך
 היה להם לגרום ומצליח בטר התימת שמח תשמח וכו'
 דהותם חתן וכלה וכפירש"י שם ;

כתוב בפנים והמהויר גרושתו מברך ברכת אירוסין
 וכו' ומנהג מ"ק לברך ז' ברכות כס' הרב"ז
 ואכזריות ;

שייך לסימן ז' פעיף י'

בתו"מ שבש"ע בה"ט עם אשל אכרהפ הביא ממהר"ט
 ז"ל לכן יצוה לשמש שלא לקרותו בתוך הקרואי'
 אם אין דעתו לילך כדי שלא יהא ח"ו בכלל מנורה ;

כה ב 25 2 לסעיף

חופת חתנים

לסעיף י"ג

על

מה שדקדקתי להבין רברי הר"ש אלגאזי בתשובה
כ"ו שהביא מוהר"ר חיד"א נר"ו יש לישב בדוחק
ודוקי ומה שמצויין בפנים שם באותו ענין בס' מחזיק ברכה
צ"ל בברכי יוסף :

שם אחר פרט דין יין שרף וכו' הבא אחר הסעודה :

על

מה שנוהגים לשתות מים צרופים קודם המזון לעורר
האות אכילה בענין ברכה ע' במג"א סי' קע"ד
ס"ק י"א ובמג"ד סי' קע"ו ס"ק ר"ב וש"ת זרע יעקב
ממהריב"ן נר"ו סי' י' ובקונט' אחרון למ"ב סי' קע"ד :

שייד לסימן ה' סעיף א'

כתוב

בפנים מס' ש"א ריש לכמות הפת וכו' וכעת
ראיתי בכר"י סי' ק"פ דהר"ק ז' ע' דחה הטעם
שלא לבייש הפת וכמו כן במאמר מרדכי ע"ע :
לסעיף ז'

והמג"א

הביא מהב"ה שרכותיו נהגו ליתן לו לשתות
אם לא רצה לאכול ומצטרף (ל"ג) וכן נוהגים
עכשיו :

לסעיף י'

כתוב

בפנים ומורי הרכ הרבה להביא ראיות שאין
צריך ע"כ וכמו כן הסכים מוהר"ר חיד"א נר"ו
בשו"ת חיים שאל ה"ב סי' ל"ח אות ז' ע"י עור שם
באלמון שנשא אלמנה באות נ"ט :

אין

ראוי שיברך החתן עצמו ז' ברכות לפי שהם שכח
לשם יתעלה וברכה לחתן והכלה וישראל ולכן
הראוי שיברך אותם הגדול שבנמצאי וכו' והנז' שם אות נ"ו
לסעיף י"ג

שאלתני ירדו רחמי"א דנפ שאי אם העליתי על

ספר בקונטרס הלזה כדת מה

לעשות

חופת התנים צה

לעשות כליל פסח לפי מנהגנו דמברכין בחמ"ו בכוס א'
 וברכ' התנים בכוס אחר אי שפיר למעבר הכי מטעם דנראה
 כמוסיף על הכוסות או לא והשיבותי מילין דלא כתבתי
 מירי בזה אלא דהקירת חכס צריכה תלמוד ובפרט בהלכה
 למעשה ומלת' דשכיחא הוו הנשואים בפסח על בן אמרתי
 לגלות דעתי הקלושה לרגל המלאכ' אשר לפני ויהי הקצ"ר
 אמי"ץ: **לפקעד"ג** דאין לחוש כלל לברך אתרי כסי
 דבעלי הסברא הזאת ודאי דלא נתנו
 דכריהם לשיעורים לחלק בין הזמנים בין פסח לשאר ימות
 השנה ומעמם ונימוקס עמם דמאי דתנן בין ג' לרביעי לא
 ישתה אינו מטעם דמחזי כמוסיף על הכוסות אלא כרי
 שלא ישתכר וכו' כמו שכ' רש"י מהירושלמי וא"כ היכא
 דאינו מוסיף בשתיית כוסות דליכא למיחש לשכרות ודאי
 דמותר ומאי דקתני לא ישתה דייקא ולא נאמר מטעם
 דמחזי כמוסיף אלא בענין שתיה אהר ד' כוסות וגמר הכרר
 דמחזי כמתהיל סדר אחר והיינו א' מהטעמים שכתב הר"ן
 הביאם הרפר"ח שם בסי' תפ"א ה' הראיה רבין כוס ראשון
 לב' מותר לשתות לדעת הר"ן נופיה וכמה רבותא כמש"כ
 חרפר"ח שם בסי' תע"ג ולא הישי למוסיף על הכוסות
 עי"ש ומה שהביא הטור בשם אבי העזרי והר"מ מרושנב'
 שיכוין לבו שלא יצטרך לברך פעם ב' שלא יהא כמוסיף
 על הכוסות היינו משום דעביר מעשה המוכיח דמוסיף
 על הכוסות בכדר שתקנו רבנן לדעת אבי העזרי והר"מ
 בברכה ולדעת הרא"ש בהיסבה עי"ש בפר"ח אבל
 להוסיף בשתיית הכוסות בלי שום היכר זו לא שמענו
 ומש"כ רמ"א בסי' תע"ב דאם לא שתה כוס ג' או רביעי
 בהסיבה דאין לחזור ולשתות בהסיבה מהשש שנראה
 במוסיף על הכוסות התם נמי איכא היכרא כיון שצריך
 לברך נראה כמוסיף וכמש"כ המג"א שם ע"ע ועיין במח
 שהשיג המו"ד על דבריו רמ"א ודוק וע' בפר"ח שם בסי'
 תע"כ שהכריע נגד רמ"א ופסק בדעת הרא"ש דכיון דשתה
 בלא

הופת התנים

בלא הסיבה כתקנת חכמים כשחזר לשתות בהסיבה הוברר
הדבר וכו' ומייתי ראיה מדין שתאן בבת אחת וכו' ע"ש
וא"כ בנ"ר דהכוס האהר רברכת חתנים דמייתי לא עכיד
ביה מעשה המוכיח דמוסיף על חכוסות לית לך בהי
אלא רכיון דכוס בהמ"ז כליל פסח נוסף בו דהוי כוס נ'
מארבע כוסות של גאולה שתקנו רבנן על הסדר
לפקע"ג דותנהג כסדר חזה בשתינו בתהלה ישתה רובו
כלי שום תערובת כיון דהוקבע כליל זה להר מד' כוסות
של גאולה לחוריה קאי ואין מערבין ואח"כ יערב בנשאר
מכוס התנים ויגמור לשתותו וכן יעשו שאר המסובין
א"ג לצאת מידי כל ספק ופקפוק אותו הנשאר מכוס בהמ"ז
דהוסיף בו מכוס התנים יגמור לשתותו בלי הסיבה כיון
דכבר שתה רובו בחסיבה ובוה ליכא שום היכר המוכיח
דמוסיף על הכוס' הוגם דליכא הכא בית מיחוש כיון דכולה
שתיה עכיד בכוס אחר לא חיישינן על מה שמוסיף בתוכו
מהכוס האחר ואלו הדרכים טובים השנים לפי דעתי רעת
הדיוט : **ומעתה** אלכה אל הנרולים וראיתי שכבר
הובא הענין מהרב חיד"א גר"ו בשו"ת
חיים שאל ה"א סי' ע"ר אות י"ג ושם מייתי מהר"י עב"ץ
בסידורו דאם ירצה לעשות כ' כוסות יכול אלא דהכוס
שבירך ברכת התנים יניחנו לכוס ד' עי"ש ועין רואה דאין
דרכו פשוט ואין צורך לזה ולפי דרכו דהייש לכל אופן
ומין שתיה בין ג' לרביעי לפקע"ג דעדיף מפי לערב יין
הכוסות זה בזה כמנהג בשאר ימות השנה ורוב התערובת
יהיה מכוס בהמ"ז כיון דהוקבע לחד מד' כוסות דגאולה
וכן יעשה כל א' מהמסובים וכוס א' שנשאר מלא לבסוף
דאינם אלא שיריים בעלמא יניחנו מאן דבעי מהמסובים
לכוס ד' כיון דהווי שיווי ברכה ורוק ועיין מה שבח"מ
בסי' תע"ג על מה שב' הסור בה' פסח רעל שינוי יין יכול
לכרך הטוב והמטיב וכו' עי"ש והנלפקע"ד כתבתי :

לסעוף

חופת התנים צט

לסעיף ט"ו

ובשו"ת חיים שאל למוהר"ר חיד"א נר"ו ה"א סי' ע"ד
אות י"ב העלה דבשתי הסעודות של יום
שבת כין בשהרית לסוערים ובוזעין בכרכת המוציא וכין
בסעודת בה"ע מברכין ז' ברכות עי"ש :

לסעיף י"ז

ועיין בשו"ת חיים שאל ח"ב סי' ל"ה אות נ"ו וכסוף
אות ז"ן :

לסעיף ד'

כתוב בפנים ובלי ל' לא ידעהי המנהג . לפקעד"נ

דאין לברך כלל דחא כבר נכנס יום ד' ולדין
הנס דאינס עושים סעודה עד לילה ה' כיום רביעי נוחנים
שלא לברך וא"כ מאי שנא הלילה והרי זה חמור נמל ולומר
דהלילה שאני דנמשכת בטר שמוחית יום ה' וליכנס בספק
ברכות לבטלה לאו שפיר למעכד הכי ובענינים כאלו
בברכות שב ווא"ת עדיף : **אח"כ** נודמן לירי ס' גינת
ורדים ובא"ה כלל א' סי' כ"ח כורר ברוח

בינתו ונודל בקיאותו כל מילי דאמרינן מקצת היום ככולו
וכל מילי דבעינן ימים שלמים ובעינן ברכת התנים העלה
דביום ה' שכבר חלה השמחה מברכין ברכת התנים ולא
אמרינן מקצת היום ככולו דלא דמי ליום ראשון . וב' עוד
דאם סעדו בבית ההתן כיום ז' לעת ערב ונמרו סעודהן
קודם הלילה ועדין לא בירכו בהמ"ז נראה דאין יכולין
לברך ברכת התנים בהמ"ז כיון שכבר יצאו ז' ימי שמהה
לגמדי . ומכ"ש כשהתהילו לסעוד מבע"ו ונמשכה סעודתם
גם כליל ה' שאין לברך ולא דמי להזכרה בעלמא לומר
דכתר תחילת סעודה אולינן . מ"מ שהשמחה במעונו מצי
למימר . וכו' עי"ש :

ה"ן מזהירין מן הדין וה"ן משנין והן כל יקר ראתה עיני
בשו"ת חיים שאל למוהר"ר חיד"א נר"ו בה"א סי'
מ"ד רמזיח דלנוהגים לברך ברכת המזון וברכת התנים
אתרי

חופת חתנים

אתרי כסי דצריך לברך בפה"ג לבסוף סמוך לשתיה דכיון
דסברי דברכות חתנים לא שייכי לבהמ"ו הראיה דבעו כסא
אהרינא אם מכרכין בתחילה בפה"ג הוי הפסק ולא דמי
לוקנה"ז. עי"ש. ו"א"כ לדידן הנוהגים לכרך אתרי כסי ואפי'
בברכת אשר ברא לחוד הוי תרתי דסתרי אהרדי וישתקע
חדבר וכל מי שאינו משני לברך בפה"ג כאחרונה ידו על
התחתונה. הגם דמדברי הרמ"ע כסי' מ' לא משמע הכי
עי"ש. וע' בפחד יצחק ערך ברכת חתנים בבהמ"ו בתשובה
כ"י שחביא ממחר"י פינצי ודוק:

שייך לסימן ט' סעיף ד'

עיינ בבית שמואל סי' ל"ד ס"ק ו' . ומאי דמשמע להו
ממאי דאמרינן בדוכתי אחרוני טוב לברך בלא שם
ומלכות אינו מוכרח כל כך למשמע תרויהו ודוק . ולשון
הרמב"ם נמי בה' ברכות פ' א' ה' ה' הוא שם ומלכות ע"ש
כאופן רמזי גמי לברך כנוסח זה ברוך מלך העולם וכו'
וע' במג"ד א"ה סי' רי"ט ס"ק ב' ודוק ;
בירור דין אם מת אביו של חתן וכו' .

מי שהכין כל צרכי חופתו שאפה פתו וטבה טכחו ומוזג
יינו ומת אביו של חתן וחוא במקום שאינו מצוי
למכור ואם תרחה החופה יפסיד מה שהכין . או שמתה
אמה של בלה ואיכא תמרוקי הנשים וקישוטין שאינם
מתקיימים . (מאחר שאין להם מי שיטרחו בעבורם בפעם
אחרת) מכניסין את המת לחדר ואת החתן והכלה לחופה
וכועל בעילת מצוה ופורש וכיון שחלה עליו החופה הויא
לדידיה כרגל ונוהג ז' ימי המשתה ואח"כ נוהג ז' ימי אבלות
וכל ז' ימי המשתה נוהג בהם דברים שכצנעה ואסור
בתשמיש המטה הלכך כל ז' ימי המשתה וז' ימי אבלות
הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים ולענגן ל' אינו מונה
אלא מז' ימי אבלות ואילך וכל ז' ימי החופה מותר בגיהוץ
ותספורת

הופת חתנים

נרות ואם כבר בעל א"צ עוד שמיר' מ"מ כיון דכזמן הש"ס
 הנה חיוב בשמירה אין לנו להקל בזה והש"ך חולק דבזה"ז
 ליכא למיחש מידי וא"צ שמירה ומיירי בבעולה וכמש"כ
 הב"ח ע"י כנה"כ ובס"ק ד' ומש"כ הוא ישן בין האנשים
 והיא בין הנשים ב' השירי דהמנהג שנהנו בשמירת אשה
 אחת הוא מנהג שטות שלא אמרו אלא בשתי נשים ובשני
 אנשים כמש"כ הגמ"י בשם ראב"ן * וכן כ' מהר"י עייאש
 זלה"ה בשבט יהודה רשמירות אלו ראנשים ודנשים צריך
 בכל צד שנים שנים * ושאר דעת הפוסקים בזה שהביא
 מור"ם כהנה * הובאו בפנים סי' י' סעיף ב' * ומש"כ שם
 בדברי מור"ם דאם אינם ישנים כחדר א' אינם צריכי שמור
 כלל * כהא כל אפוא שוין ואפי' למאן דמצריך ב' שמירות
 דינא הכי * שבט יהודה שם * וע' כשירי בהנה"ש * זכ"עוד
 שם הר' הנו' דהדבר פשוט רמה שסיים מור"ם בהנהגה ואין
 מיוחדין בלא קטן או קטנה רתיבת או לאו דוקא דבעינן
 תרתי קטן לתתן וקטנה לכלה כדמוכח תהילת לשוננו ודוק
 ע"כ * ומש"כ ולענין ל' אינו מונה אלא מו' ימי אבלות וכו'
 הטעם ראינו דומה לרגל משום דהכא מותר בגיהוץ
 ותספורת דכתיב מלך ביופיו תחוינה עיניך וא"כ אינו נוהג
 מצות ל' כמו התם ש"ך * ובחתן שנשא אשה ערב הרגל
 ומת לו מת ברגל הר' מ"כ ס"ל דכיון דמתורת חיוב דרגל
 נהג מצוה ל' דגיהוץ וכו' הו' דין חתן זה כדן שאר הרגל
 דעולה למנין ל' והט"ו סי' שצ"ט חלק עליו עי' ש"כ מהר"י
 עייאש ז"ל דכיון דהדבר שקול הרעת נוטה להקל כת' מ"כ

ומעתה

גשאר לברר היבא דהוי איניש אמור בנכסים
 אי מצי להחמיר על עצמו כיון דמעיקר הדין
 אונן אכור בתה"מ ואינו אלא קולא שהקילו חכמים משום
 פסיד' ואיחו לא הלי ולא מרגיש באותה פסידא ולא מסמנא
 ליה מלתא לכנוס בפר"ק מי שמתו מוטל לפניו וכל האומר
 או אפשי בתקנת חכמים שומעין לו ובפרט דהוי קולאי
 שהקילו ולדירודיה אין מקום לקולא זו או דלמא דכיון דנפקא

מינה

חופת התנים קא

מינה איהוד לבעילת מצוה כל כמה דמקדמינן שפי עדין
 ולא מצי למימר חכי ולוותר בפסידא דידיה **עוד** צדיך
 לברר היכא דמת א' מקרובי דחתן שאין לו אב א' או א'
 מקרובי הכלה שאין לה אם אי אמרינן דהו כמתו א'
 מהקרובים כשיש להם אב או אם דלא נדהה האבלות כיון
 שיש להם מי שיטרה בעכורם פעם אחרת וחכא נמי כיון
 שאין להם אב או אם וחטורה מוטל עליהם וכבר לא היה
 להם מי שיטרה בעכורם ולא דמי למת אביו של התן או
 אמה של כלה עכשיו דהשתא גולד להם הטורה או דילמא
 לא שנא דחשו חכמים לטרחא ופסידא דידהו ודמיא'
 מהקרובי ככה"נ לאביו של חתן או אמה של כלה דזיל בתר
 טעמא דר טעמא אית להו ולזה מצינו פשיטות ברור
 מרברי רי"ו שכ"ז"ל דבאביו ואמו שאינם ראויים לטרוח נהג
 אבלות תחילה ואפי' היכא דאיכא פסידא ע"כ חביאו חש"ך
 בנה"כ עי"ש ותכלית כונתו הוא דלא חיישי' לפסידא דחתן
 וכמו שביאר דבריו מוהר"י עייאש זלה"ה שם בשבט יהודה
 וכ'שם בהדיא ו"ל ומעתה הת"נ כמת א' מן הקרובים והחתן
 הוא בעל ההוצאות לא חיישינן לפסידא דחתן דלא מצינו
 שום חילוק וכו' עי"ש וא"כ הת"נ כנ"ר דלא היה להם אב או
 אם דלא חיישינן לפסידא דחתן או דכלה אלא הכל תלוי
 בפסידא דידהו רליכא מאן דטרת ובמ"ש הר' הנו' אלא דלפי
 דעת הר' דרכי נועם יש לחלק בין אב ואם לשאר קרובים
 רבאב ואם דאכילות חמיר לא חיישינן לפסידא דחתן ולא
 נדהה האבלו' מקמי החופת לא כן בשאר קרובים דאכילותן
 קיל חיישינן לפסידא דחתן ולדעת הר' הנו' ל' אין לחלק
 חכי ונקיט כדברי רי"ו דלא כתרמב"ן וככל גוונ' לא חיישינן
 לפסידא דחתן עיין בדבריהם באופן דספק שלנו במהלוקת
 שנוי וכעת איני ראוי להכריע לענין מעשה ומי שרעתו
 שקטה וצוללה מפגעי הזמן יעמוד בדבריהם והבותר יבחר
ועל הספק הראשון לפקד"נ דלאו כל כמיניה להחמיר
 על עצמו במקום שהקילו ולא פלוג רבגן בין עשיר

חופת חתנים

רלא מרגיש בפסידא לעניולאהר בעילת מצוה דהותרה לו
וקמו שהביא הש"ד דאיצטריך תשלח יתירה לרכות צפורי
מצוה וכו' עי"ש אלא דהאידנא דנושאי בימי טומאה רלא
מצי לבעול נר' האם העשיר הוצה להתמוד על עצמו מצי
למזמר או אפשו בתקנת חכמים כיון רלא נפקא מיהו לענין
קיימת בעילת מצוה כדמשמע מדברי הט"ז דמצי איניש
לומר לא נוחא לו בהאי תקנתא ומכ"ש כמירי דקיום מצוה
להקדים הבעילה עי"ש דוק מינה דכדליכא אוהור בעילה
מצי נמי למימר הכי ודוק ופירש דלהקדים האבלות מרובה
להקדים ב"מ הבבל גוונא בתוך ארבעה עשר יום היא
משהרת לא כן אם מקדים ז' ימי משתה תחלה צריך להמתין
לבעול עה שיעברו חי"ד ימים ; והש"ך בנה"כ בעיקר
אלו הדינים ק' ז"ל הבזמנינו ; אפי' מת אביו
ואמה חיון שאר קרובים יש להם דהא שכיח הרבה ששאר
קרובים מטרוהים עצמם ואכניס צרכי סעודה ותכשיטין
לכלה והלכך ככל ענין נוהג אבלות תחלה ואינו כועל עה
שיעברו ז' ימי האבלות ואח"כ נוהג ז' י"מ כנ"ל ע"כ ינראה
דכונתו רצויה דמאי דאיתמר דליכא איניש דמרה להו
דתרתו נכללו בהאי מרהא ותרזויהו בעינין עיין בשיטה מק' **ב**
על כתוב ובל' הטור ; ולא ידעתו לענין מע' אמאי אינם

מורים מסברה הש"ך ;

בתולה שנשאת בליל שבת ועדין לא נפעלה וביום

השבת מתה אמה של הכלה ; הורה הט"ז
כיון דקבר נעשית החופה אין כאן פסידא דמאי דהוה הוה
דשוב לא יכינו שנית ע"כ אסור לבעול דהא תה"מ אסור
גם קודם קבורה אף לענין אבלות דכלה זאת תתחול מיה
מיום א' ותמנה ז' ימים ואח"כ תבעל ; והש"ך בנה"כ כתב
הבחינים מרה דמבואר בן כהרא"ש שהביא רי"ו בשמו
שתורה הלכה למעשה שינהוג אבלות תחלה מאחר שאינו
אב ואם אלא שאר קרובים ע"כ וכונתו דאילו היה אב או אם
משעמא דפסידא ינהוג ז' ימי משתה תחלה אבל אי ליכא
פסידא

חופת התנים קב

פסידא לא באופן דורה לנדון הט"ז אפי' שהיא אמה של
כלה משום שלא היה פסידא והר"מ"ז זצוק"ל כתשובותיו
מיס רבים כתב על דבריו הט"ז ז"ל עי"ש אורך ראיותיו כי
עמקו ונכונו ונראה דאין ללמוד מההוא עובדא לבעלמא
דהתם היה בתוך יום הראשון בשקרה לו המורה של אכלו'
ולפיכך עדין הברירה בידו לומר אי אפשי בתקנה זו משום
דקיימו קמיה כמת א' ב' המנינים ויובל להקדים מנין האכלו'
כדי להחיות הקדמת ב"מ אכל כשעברו ב' או ג' ימים מן
החופת ועברו עליו קצת ימי המשתה אז אם מת לו מת אין
בידו לאפקועי מעליו התקנה שכבר קיבל ולומר אי אפשי
בתקנה זו ולדהותה מפני האבלות אשר נודמן לו וכן נזכר
מהל' עצמו של הר' הנ"ל אם ידקדק המדקדק בדבריו ע"כ
ולפקד"ג דחילוקו נכון והגם דכבר בנדון הט"ז התהיל כג'
י"מ וסעודת כלילה מ"מ אכתי כיון שעדין לא עבר יום א'
מז' י"מ הברירה בידו ולא שמה התהלה דמקצ' העם ככולו
בז' מ' לא אמרינן כמו שהוכיח הרב יגת זרדים בא"ח כלל
א' סי' כ"ח ובוזה יצא לדון בנדון מר זקינו מהר"מ שיניאור
זצוק"ל בהתן א' שביום ג' לחופתו מת לו בן שהיה לו מאשה
אחרת ועדין לא בעל שהורה שמשלים ימי המשתה תהלה
ואה"כ ז' אבלות דהוה ליה כמו שפגע אבלות בתוך ימי
הרגל והסכים עמו עי"ש אלא דכהורמנותיה דמר ניהו זקני
זצוק"ל מש"כ ז"ל כשעברו ב' או ג' ימים לאו דוקא ומשום
נדון שלו דהכי הוה נקט הכי דאפי' אם עבר יום א' דיקא אין
הברירה עוד בידו ולא שייך לומר דקיימו קמיה ב' המנינים
דחא כבר מנהיגים א' וכן נראה מתהילת דבריו שכתב ז"ל
דהתם היה בתוך יום הראשון וכו' עי"ש ולפי האמור לפקד"ג
דמש"כ הרמב"ם פ' י"א מהל' אבל דו' ימי החתנות הרי הן
כרגל וכו' לא הוי הפך הט"ז כמו שכתב הר' בית דוד על
תמורים דשמע מקשים וכו' עי"ש דאין ללמוד מההוא עובד'
לבעלמא וכמש"כ מ"ז זצוק"ל ורבינו מיירי בתוך ימי המשתה
אחר שעברו קצת ימים או לפחות יום א' כמש"כ זאת"ל

דרכינו

חופת חתנים

דרכינו מיירי בכל נוונא ואפי' בתוך יום א' יהיה במציאות
דבעל דבזה לא איירי הט"ו דאזי ינהוג ז' י"מ תחלת וכמו
שנרא' מדברי הרא"ש בהדיא שהביא רי"ו ודוק אלא דמדברי
הר' החכו"ב בשיירי נראה דרוח אחרת עמו דבנדרין ומעשה
שבא לירו' בחתן תוך חופתו ולא בעל שכאה לו שמועה
קרובה מאכיו העלה דינהוג ז' י"מ תחלה בין באכיו בין
בשאר קרובים וה"ה בשמועה ובכלל דבריו כ' ז"ל דאפילו
לסוברי שינהוג ימי אבלות תחילה היינו דוקא בשאר קרובי
וכו' עי"ש ולפי האמור הרא"ש וי"מ שחכאי רי"ו לא פליגי
אלא באותו מע' שאירע ביום א' אבל בתוך ז' החופה
היא לרדידה כרגל ובהא כל אפיא שזין דהוי כמת לו כרגל
ובעת אין תשובותיו שציון שם מצויות אצלינו לראות מאי
כונתו בדברי הרא"ש כמה שכ' מאהר שאינו אכיו של מת
וכו' ודוק. ומחר"י עי"אש כשכט יהודה כ' דהגם דהיה נר'
דהעיקר כסברת הרא"ש ז"ל דבתרא הוא וכו' וגם וכו' וכן
דעת הר' ט"ו וכו' מ"מ במעשה שבא לירינו שנת תצ"ט
לפ"ק שמתה אמו של חתן יום שבת וכו' עי"ש שהורו כי"מ
שהביא רי"ו וכרעת הררישה אלא דעם האמור לעיל הר'
ט"ו יורה לאותו מע' שאירע להם בשנת תצ"ט דהא מנהגם
לעשות נשואים בערב שבת ביום וכבר עבר יום א' מו' ימי
משתה וגם ב' ימים לפי מנהגם דסברי מקצת היום ככולו
וביום ה' אינם עושים עוד סעודה וחתן יוצא מהדרו וכלה
מחופתה וכל א' לדרכו פונה כן שמעתי מהראזי לסמוך
עליו ובשביל זה אין הפרירה עוד בידו וכו' אבל נדון הט"ו
שנשא' כליל שבת שתכף ומיד אחר הנשואין קידש עליהם
היום ויום שבת הוא יום ראשון לו' י"מ והיה בתוך הראשון
דשני חמנינים לפניו הברירה בידו לומר א"א בתקנה זו
וכמש"כ הר' מ"ו זצוק"ל ודוק:

ולענין אם צריך שימור דהוא ישן בין אנשים וכו' היכא
דכנס ולא בעל ומת וכו' דילמא כיון דחכא לא
היתה הקולה דבעילה לאונן ולא היישנין דאתי לזלזולי והוי
כשאר

חופת התנים קג

כשאר אבילות או דילמא כיון דלא בעל לא שנאי"כ השיירי
דמסתמרא דלא שנא עי"ש וכן כ' מרן בש"ע בסי' שפ"ג אבל
כשבעל מותר להתייחד דתו לא תקיף יצריה כמו בלא בעל
ולא חמיר איסור אבילות מאיסור כרת דפירספה אשתו נדה
ודוק דלאו חלכה מקופחת היא עיין ביעב"ץ :

שמועה רהוקה בתוך ימי המשתה כשמועה רחוקה
ברגל שיירי ונתבאר דינו כסי' ת"ב :

ראובן שבא לישא אשה בערב הרגל ואביו של התן
היה חולה ובעוד שהיו מברכים וברכות נלב"ע
וחלי"ש הורה הר' דרכי נועם סי' ה' דאליבא רכ"ע בועל
ב"מ ופורש ונוהג ויה"מ ואה"מ ימי האבילות עי"ש באותה
תשובה ומה שיש לעמוד על דבריו הרוואה וראה וע' בשבט
יהודה באופן דלדעת הט"ז שכתבנו לעיל בהאי עובדא
הכל תלוי בפסידא ראם יש פסידא יורה למה שתעלה הרב
הגו' דבועל ב"מ ונוהג תכף ימי חמשתה . אבל כיון דלפי
האמת ליכא פסיד' דכל מה שהוכן באותו יום יכולין לאכול
בלילה דבכר נתבטל האבילות ונכנסו יה"מ ודאי דרחינן
הבעילה ונוהג מקצת היום אבילות וכמו שחעלה בעובדא
דיריה ופשוט :

חתן שמת לו מת תוך ז' ימי משתה וכו' צריך שימנה
ז' ימי המשתה שלמים ולא אמרינן מקצת היום
ככולו ויום ז' יעלה לכאן ולכאן . (ועיין בשיירי) גם ימנה
אחר עבור ז' ימי המשתה ולא עם גדול הבית בית דור
סי' קע"ו :

נדה שחל ליל טבילתה כמ"ש וכיום ז' היתה עדין בימי
אבלה מותרת לעשות חפיפה ביום ז' בחמין כרי
שתטבול בזמנה לבעלה פנים מאירות סי' ה' ע"ש :

אחר שהבאתי סכרות כל הפוסקים המפורסמים שמהם
תורה יוצאה והמורה ראוי לסמוך עליהם ה"ה מרן
הש"ך וכו' ראיתי להביא הוראותיו של הר' יעב"ץ באלו
הדינים וכפרטו שספרו אינו מצוי כל כך . ולענין מעשה
הכוחר

חופת התנים

ק

הבחר יבחר וז"ל כתשוכותיו ה"כ אחד סי' קפ"ה י
קצור פסקי הלכות מהורשות בענין הלז המתבארים בה
תשוכות ברבר שלא נתבררו ברברי המהברים
עד הנה כל יצרכך

א בדינא הנמרא דמי שהכין זכו' אעפ"י שהתירו לו
הופה אסור בשמחה

ב והיכא דכנס בנשואים גמורין ולא בעל אה"כ ארעו
אבל איך שהוא בין דאו"א בין דקרובין בהא
נחתינן ובהא סלקינן דאמרוין לו לכתחילה בעול ב"מ אפי'
ארע בה"ג כחול אע"ל בשבת וי"ש זהו מן המושכלות
הראשונות המחמיר אינו אלא מן המתמיהין

ג וכי לא בעיל נמי מ"מ דראי אינו פוסק שמחתו אלא
נוהג וי' משתהואה"כ וי' אכילות וכזה וכזה כל

י"ד ימים נוהג דברו שבצנעה אבל מותר בשמחה בפרתסא
ד וכשלא נשא רק קירש אעפ"י שבידך שבעה ברכות
תחת החופה שעושין מיריעות וארעו אבל

דקרוב או בנונא דליסא פסידא בה"ג מפלג פלוג בה וחלכה
ברברי המקל דהיינו לבעול ב"מ קודם קבורה ולנהוג ז' ימי
אבלות תחילה אה"כ ז'י' המשתה וזה"ה אם אירע כך אחר
שהבין עצמו להכנס להופה ולא הספיק לו לעשות חופה
ולבידך ד' ברכות ער שבא עליו אטנות דקרובים יש לו ג"כ
על מי לסמוך לבעול ב"מ קודם קבורה המת (כ"ש אם אירע
בש'ו"ט) ובוה לעולם נוהג אבלות תחילה ואה"כ ז' ימי
משתה מיד

ה וכל זה בין בכונס בתולה או אלמנה הכל שוה ואחר
ברברים אלו ונוהג בבחור שנשא אלמנה נ"כ ז'י'
משתה ובאלמון לאלמנה ג' ימי משתה ע"ד הג"ל

ו ובשמע בימי התונה שמועה קרובה אחר שבנס
קודם שבעל אם שמע קודם שנקבר המת
בעל ב"מ קודם ובמקום פסידא נוהג י"מ תחילה ובדליכא
פקידא ג' א' תחילת

זאם

חופת התנים קד

ז ואם אחר שהכין עצמו לחופה קודם שכנס שמע ועדין לא קברו המת אומרים לו ג' שיבעול תהילה דוראי לא עדיפא שמועה ממתו לפניו במקום פסידא ימי משתה תהילה וברליכא ימי אכילות תהלה ככל הנ"ל :
ח ולענין קריעה (למי שנשא אשה ואח"כ ארעו אבל בימי המשתה) על או"א ככל אופן קורע מיר ועל השאר הולך אחר מנהג המקום שנהגו בקריעה בה"ש :

ט וכשנעשה אבל בימי המשת' וכבר בעל בין קודם שאירע האבל בין קודם קבורה לא בעי עוד שמירה אך אם המתין ולא בעל קודם קבורה צריך ב' שמירות כל אותן י"ד ימים :

יור והכונס את הכתולה ומצא רס אם ארעו אבל אח"כ א"צ שמירות - עכ"ל היעב"ץ .
ורני נישואי האבל תוך ל' ולאחרו' ע'כש"ע סי' שצ"ב ואם פגעו מת וכלה זה בזה מעבירין המת מלפני הכלה וכן אם אין בעיר כרי לזה ולזה מקרימין ומכניסין הכלה להופה ואח"כ קוצרים המת דכבוד חיים עדיף ולעתיד לבא כתיב **בילע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה**

מעל כל פנים בב"א :

שייך לסימון י' סעיף א'

כתוב בפנים וי"א דאם היתה טהורה . וכו' מדברי הר' תה"ר בתשובה נראה דבעינן הלא בא עליה לפחות ג' לילות עי"ש . והר"כ ז' בה"א סי' קס"ד כ' ו"ל אם נשא אשה הרשה ולא בא עליה עדין ושהה אחר ההופה כמה לילות ולא בא עליה ופירשה נדה דעתי להתיר כיון דהוינן הלא תקיף ליה יצדיה אפילו בשעת החופה וכו' עוד ב' שם ו"ל וחוי יודע שאם פירשה נדה בתוך ימי חופתה

כו א 7 אפי

חופת חתנים

אפי' שעברו עליה ב' או נ' לילות או יותר כיון שעדין לא
עברו כל ימי החופה היא ישנה בין הנשים וכו' ע"ש ודוק :

שייך לסימן י"א

דף ה"ב ע"ב שיטה ט"ז כ' ה' ימים צ"ל ה'
דף ה"ד ע"ב שיטה ט"ו כ' שישמנו צ"ל שישמשנו
לסעיף א

ואפי' אין בעלה בעיר הנשים מהמירון להמתין ה' ימים
זמן המנהג פשוט במקומות אלו ש"ך :

שם כתוב בפנים אין לחלק בין שמישה וכו' אבל אם
לא היה בעלה בעיר א"צ להמתין זמנה
מיום המהרהר : הר' היר"א נר"ו בש"ב שבמקום שו"ת חיים
שאל מהר' שכות יעקב :

שם אלא דנ"ל קולא אחת בזה בכלה שפרטה נדה
סמוך להופתה ואפילו אחר חופתה קודם

שנתייחרה עם החתן אין ממתנת כלל דבזה ודאי לא שייך
למנזר לא שמש' אטו שמושה דלא באה עדין לכלל תשמיש
בלל עמו ולמה ננזור בזה כנ"ל ט"ו סי' קצ"ו ס"ק ו' :

לסעיף ה'

הרשב"ץ בתשובותיו שרי לזרוק מיד ליד : וגם הר'

מהריק"ש בשאינו דרך שהוק' הר' חיד"א

נר"ו בש"ב הנז"ל עורכ' הר' חנו' ז"ל יש נוהגים שאם

יש בירו מפתח וכיוצא ורוצה ליתנו לה זורק החפץ למעלה

ובדרתו היא תקבלנו ויש מי שכ' דשרי וכן נ"ל להתיד כיון

דאף לזרוק מיד ליד שרו הרשב"ץ ומהריק"ש אנו דאפרינן

תכני להחמיד כשיהיה זורק להדיא מיד ליד : וחר' החבי"ב

כשיירי כ' דע"י זריקה מסתברא דמותר : אבל מוהר"ם

בתשובה אומר ומורי חרב תמה עליו וכ' דעמא דבר להתיר
הזיקה : וכן הדעת נוטה דכיון דכל ההרחקות הללו כרו

שלא יבואו לידו הנגל דבר ע"י זריקה אין לנזור עכ"ר
בקו

חופת התנים קה

בכו' לנפוח עפרורית או נרצה מעל בנר אשתו נדה
 כמוהר"ר חיר"א נד"ו בש"ב הנז' חעלה רנבון לחתמיר דביון
 דצריך להתקרב טפי לנפוח וכו' הוא קרוב לנניעה עי"ש
אם נדה מחזקת נר בידה להדליק ממנה יש לחתמיר שם
 מהר"ר אליהו ע"ע וליקח עפר האבאק"ו זה מוח
 יש לחתמיר אבל בצחוק חקארטי"ן ליכא חשש וכו'ל
 בפנים :

בסוף הסע' הנז' עיין בתוס' בר"פ ר"א דסילה :

סעיף ו'

לדעת מור"ם בהנה יש לחלק ראש אוכל עמח כשחיא
 טהורה בקערה א' אין צריך הכר להפסיק ותסני
 שכל א' יאכל בקערה א' ואם בימי טהרתה אוכלין כל א'
 בקערה בפ"ע צריך הכר להפסיק והיכא שאין שום א' אוכל
 עמהם והיו רגילים בימי טהרת לאכול בקערה א' לדעת
 הש"ך טהני הפסק בין קערה שלול לקערה שלה ויש להקל
 בסברתו דהא מר"ן סתמא קאמר חמצית מקצודת' הר'
 מהר"י זיין שחבוא הרב חיר"א נד"ו בש"ב חנו"ל אלא
 ולא זביתי לחבין סברתו של הר"י זיין דתלי תניא ברלא
 תניא דברכריו נראה לדעת הב"ח אפי' בחפסק שכ' מרן
 דלהם או מפה וכו' כיון שאין שום אחד אוכל עמחם לא
 מהני וזה ליתא דהא כ' בפירוש דבהפסק מוחני עי"ש חן
 אמת דיש לעמוד על דבריו שם דהא היכא שאין שום א'
 אוכל עמחם מרמה אותו לזמניהם ומריהטא דלשון המור
 נראה דבזמניהם אפי' בחפסק לא מהני עי"ש ועוד ק'
 בהכרעהו דכ' דיש להקל כסברת חש"ך דהא מרן סתמא
 קאמר דמרן לא מיירי בקולת מור"ם דשינוי הקערות
 לאסתיועי מיניה והיה לו לומר דהא מור"ם סתמא קאמר
 במקום מרן ויש לישב דבריו בדוחק ודוק ולענין דינא
 לפקע"ג דהיכא דבימי טהרה אוכלין בקערה א' חעיקר
 כסברת מור"ם בהנה דמהני מוח עכשיו אוכלין
 בשתי קערות וודאי בכל גוונא מיירי אפי' שאין אוכלין בני
 הבית

חופת חתנים

חבית עמהם וכמו שב' הש"ך : והיבא רבימי טהרה רגילין
כל א' בקערה שלו בעינן היפר כד' מרן ואיזה שינוי מהני
וכמו שכתבתי בפנים : וכן מצאתי לר"ו שהביא מרן כב"י
דיש מתירין שתשנה היא ולא תשב במקומה : ודי בזה
דהעיקר הוא כדי שיזכור ולא יבא להרגל עבירה דאלת"ה
אמאי התירו יחוד בנדה אבל להתיר בלי שום שינוי בשבני
חבית אוכלים עמהם כפכרת מוהריק"ש לא מהני :

אכלה הנדה והלכה יתחיל בעלה לאכול וכאה : וכן
אם היו אוכלים ופירסה בשו"ת יד אליהו התיר
לנמור אכילתו והר' חיד"א גר"ו ב' דראיותיו אינם מכריעות
בלל :

סעיף ה'

נדה ששאפה הצי פיפ"א טאבאק"ו יכול בעלה לשאוף
המותר : הר' הנז' שם בש"כ מהר"ו א :

סעיף י"ג

אם הולך בעגלה עמה אפי' כדרך טיול כהפסק אדם
ביניהם מותר שם מתש' מהר"ו :

סעיף י"ד

אם מפני היתושים משימין נריעות פשתן מר' צרדין וא'
על גביהן ונקראת נימוסא"ה ובתוך הנריעות הללו
מזיעין מצועות כ' מטות מרווחות כט"ו כ' בנימוסי מצרים
וישנים שם איש ואשתו נדה כל אחר הנה מטתו דחוקה
מהאחרת שאין נוגעות המטות ומכסהה זה בזה כלל ואין
פוצה פה ומצפצף והדבריו פשוטים להתירא דאין בזה קירוב
של חיבה וכו' : שם ע"ע ועיין בשו"ת סי' קצ"ה הנח"ט
אות נ' :

סעיף טו"ב

כתב השו"ת ז"ל מצא קבלה בשם מחר' שלום שדברי
הכל לא תביא הקערה עם המאכל על השולחן
כפניו רש"ל ונ"ל דהיינו דוקא כשהבעל אוכל לחוד : ב"ש
עוד כ' הרב הנזכר כתב בא"ח ובקערה לאכול זה מה
שהותיר

הופת התנים

קו

שהותיר זה מותר :

סעיף י"ט

כתב הט"ו ז"ל מ"מ פשוט לי רגם זה בכלל האיסור שאם הוא רוחץ מכלי שיש בו נקב למטה ובשעת רחיצתו היא יוצקת מים לכלי רגם זה מקרי הרהצה: ולפ"ז באותם אבנים הקבועים פכותל שרוחצים מהם אם היא יוצקת מים לתוכה אסור ליטול ידיו אם המרזב הקבוע בהם פתוחה בעור שנותנת המים בתוכה ופשוט :

מקצת מפרשי דינים אלו שכ' **הרשב"ץ** זלה"ה בח"ג מתשו' מותרת להציע

שולחן בפני בעלה שלא אסרו אלא הצעת המטח' לישב סמוך לה בקרקע ע"ג מחצלת מותר וא"צ הרהקד' אמות שלא נאסרה אלא נניעה ממש' רש"י ז"ל היה נוהג אפי' לחושיש לה מפתח וכן נהגו' ליגע בכנדיה בעודה לכושה יש להתרחק' אסור ליטול מירה כלום אפילו בלא נניעה ואפי' מפתח ומזיגת חכום אסורה אפי' להניח על השלתן אלא ע"י שינוי :

סעיף כ"ד עיין בלחם הפנים סו' קצ"ה :

סעיף כ"ה

כל שאפשר לטבול קודם השבת בלא שום אונס ולא טבלה אסורת לטבול בשבת אפי' אם בא הבעל בע"ש וה"ה אפי' כי"ט אם יבלה לטבול קודם י"ט דאסורה לטבול בו"ט בה"ו וכל שלא אפשר מחמת איזה אונס מחמת שאין בה כה עדין הרבה יש להתיר ולטבול בשבת בכל דוכתי' ט"ו והש"ך ב' כשאין בעלה בעיר ובא בע"ש אענ"ב דהיה אפשר קודם לכן מ"מ כיון שלא פשעה ולא טבלה קודם לכן שרי לטבול בשבת וב"כ כ"י דמותר לטבול בשבת בכל ענין וכן עיקר לדונא הלכך במקום שאין מנחה אין להחמיר כמש"כ רמ"א :

שם **בכל** ספק אם טבלה כראוי או לא כנון ששכחה ליטול צפורן וכו' מותרת לחזור ולטבול בליל

הופת התנים

בליל שבת · ש"ך :

שם ברך ב"ה ע"ב

כתוב בפנים ותחזור ותראה את ב"ר ל' בו ביום כצ"ל
ע' כבה"ש :

שייך לסימן י"ב

שייפה ר' שישמחה צ"ל שישמחה

רף מ"ז ע"ב שישחז"ב' להכב צ"ל להכב

חתן אסור במלאכה ואפי' בדבר האביר · בית דור על
הטורים סי' קע"ד :

סעיף כ' וכצ"ל

כתוב כחנח והאשה יכולה למחול על שמחתה · עי"ש

באה"ע סי' ס' ר"אלא דהב"ש זוה"מ הבינו בדבריו

רמ"א שם בסעיף א' כמה שכ' ו"ל והתן אסור בעשיית

מלאכ' ואסור לצאת יחידו בשוק ופירשו רבונתו לא שמועין

דמחילה רידת לא מהניא להני תרתו אלא רוקא באכילה

ושתיח ע"ע · וכן דעת הר"ן ושאר פוסקים דלא מהניא

מחילה דירה עי"ש בבית שמואל : **ומעתה** האיר וזרח

ס' חיים שאל ח"ב לכמוהר"ר חיר"א

ל"ת אות ס' דחה דבריו הר"ח"מ וכ"ש בפירושם בכונת

דבריו מור"ם ורעתו הרמת"ה רבונת מור"ם לפתוס כר"ו

דמהני מחילה בכולהו מילו עי"ש מ"כ עכשיו בזה"ז וכ'ו

כמו שכ' בפנים :

סעיף ג'

מחזיר גרושתו צריך לשמוח עמה ג' ימים כמו באלמנה

בחר"ש אבות סי' ער"ה עי"ש :

סעיף ח'

המנהג הנכון לומר בליל שבת אחר מזמור שיר ליום

השבת מזמור רחש לכי כיון דהוקבע לאומרו

בבית החתן ומאי שנא דשאר מזמורים המיוהרים ליום

כמו

הופת התנים קז

כמו ר"ה וכו' שאומרים אותם נ"כ כלילה וחתן דומה למלך
דשאר העם נמשכו אחריו ועדיף מאבל ואם אינו אומרו
מנרעו"ת נתן :

טעם למנתנינו שבשבת חתונה הש"ץ אומר בנינו
זכור לרנה ויום השביעי משבח וכו' עד ביום שבת
קדש עיין בס' תפלה וכה ד' קכ"ח ע"כ ובענין קריאת פרש'
ואכרחם זקן לחתן ושאר מנהגים כזה עי"ש כד' קל"א ע"כ :

סעיף י'

עוד אפשר לומר דהטעם העיקרא לנחנים ביום חת'
כשבא חתן בכה"כ שלא ליפול על פניהם אינו
משום דס"ל דו' ימים מועת לעת בעינן אלא להדרו ולכבדו
נס ביציאתו מחופתו לסימנא טבא שתהא יציאה כביאה
הראיה שבמנהגה נופלים ע"פ חנם שיתפללו בתוך חו' אלא
ודאי דלאו הא כהא תליא וק"ל :

שייך לסימן י"ג סעיף א'

דעת כל חפומקים ראשה שאין לה וסת לא בעיא כדיוק'
כלל לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ווראי
דהכי קיימא לן דכל לבעלה לא בעיא כדיוקה אפי' אין לה
וסת ואפי' רוצה להחמיר על עצמה לברוק קודם או לאחר
תשמיש לא שבקינן דא"כ לבו נוקמו וכו' וכדומה שכן עמא
דברי ש"ך :

סעיף ב'

אם רגילה לראות בין השמשות ולא קיס לן אי קודם או
לאחר הלילה אינה אסורה אלא כלילה ש"ך עי"ש :

שם אם רגילה לראות ראה מקודם הנץ החמה עד אחר
הנץ החמה אסור כלילה וכיום כשיעור הנמשך
בו ש"ע ולפ"ז אם רגילה לראות מקודם הלילה עד הלילה
אסורה כל היום וכלילה כשיעור הנמשך בו ש"ך ע"ש :

סעיף

חופת חתנים

סעיף ג'

ובספר תורת השלמים כתב דאין דבריו של הט"ז
מוכרחים ע"ש בס' באר יעקב דף ע"ד ע"ב:

סעיף ט'

במה שב' בפנים אבל הוששת לעונה בינונית שהיא ל'
יום עיין כש"ך ס' קפ"ט ס"ק ל' ל"ג ומ"ג:

שיך לסימן י"ד סעיף א'

וכל

אלו חוסתות שעל ידו מקרה הגוף אם קבעה לה
וסת ג' פעמים לפיהוק או לעטוש להודויהו אינה
צריכה לפרוש אלא לשעתה: פיצר היתה רגילה לראות עם
התחלת הוסת מיד אסור כל זמן המשכת הוסת היתה רגילה
לראות בסופה אינה אסורה אלא בסופו: בד"א בזמן שכל
הראיה מובלעת בתוך הוסת אבל אם אין כל הראי' מובלעת
בתוך הוסת אלא נמשבת גם אחר חוסת אסורה מתחילת
הוסת עד סוף עונה אהת: ש"ע: כדלעיל (בפנים סי' י"ג
סעיף ב') ואע"ג דשם סעיף ד' אמרונן דאם וסתה נמשך ב'
או ג' ימים א"צ לפרוש אלא עונה ראשונה י"ל דס"מ"מ
אסורה עונה א' ב"י: והב"ח כ' דס"ל להרשב"א לחלק וכו'
עיין כש"ך סי' קפ"ט ס"ק ס"ב: עי"ש:

שיך לסימן ט"ז סעיף א'

אשה

שיצא דם ממקורה בין באונס כנון ע"י קפיצה בין
ברצון דהיינו כפי טבע האשה מהמת עצמה
טמאה ומדכתיב והיא נלתה את מקור דמיה למרו חו"ל
שאנה טמאה אלא דם הבא מן המקור (באשל אברהם
שכש"ע בה"ט ממנהי"ט) ואשה שראתה טפת דם כחרדל
ובו ככתוב בפנים:

סעיף

חופת חתנים קח

סעיף ב'

כתוב

בפנים שאני אומר לך יצא כחרדל וכו' עד במירי
 אחרניא שהוא לשון הט"ז מהר"ת ה' שייך
 בסוף הסעיף יש מי שאומר שהיא טמאה ובאשלי רכרכי
 ד' אמש בפעית ניתנה אות ג' חוץ למקומה וכו' בה"י
 דראוי לדרוש דין זה ברבים ובפרש נשים כו' מואהר שבודקת
 עצמה ואינה מוצאת כלום סברה שהיא טהורה ובאמת יש
 לחוש שכא נמוק או נתקנה ע"כ וכמו כן יש לחקור לנשים
 הכאות לשאול על הכתם שאין בו שיעור אם הרנישו שום
 דבר דאינם יודעות דאם רואות בהרנישה לא תלי בשיעורא
 ואפי' בט"ר כחרדל טמאות אם הרנישה שחותז ממנה מי
 רגלים וא"א לבדוק בעת ההיא שחיתה בכית הכסא וכן
 שכחה אה"כ ער לילה וראתה אה"כ בכתנות כתם קטן
 פהות מכשיעור העלה כת' ש"י סי' מ"ר דטהורה וכו' ולא
 דמי לדינא דש"ע דחא וראי לא לחנם נפתח מקורה וכו' .
 (עי' ש"בא"א):

אשה

שהיה לה שברון ומאותו זמן שבא לה השברון
 כשבודקת עצמה מוצאת תמיד כתמים ומראיהן
 ידוק וכו' עיין בת' ב"ח סי' :

סעיף ד'

ואם

נידמן לה גרים יותר גדול מזה השיעור משערין
 בו ראשון דישיכינת יותר גדולה :

בסוף סעיף ה'

נד"א

כשנמצא על גופה בלבד אבל אם נמצא על
 בשרה ועל בגדיה כאחד תולין בכל מה שיש
 לתלות כמו בכנדיה לברן לבוש :

סעיף י"ב

אלא

אפי' נמצא על הכתם מאכול מעובה טמאה חשעם
 דחמור הער מחלוק עיין בתו"מ שבאשל אברהם :

סעיף י"ד

נדקה

עצמה בער הברוק לה ומחתו בירכה ולמחר

נמצא

28

א

כה

חופת התנים

נמצא עליה דם אם משוך פמאה אפילו ככל שהוא
ואם עגול טהורה אם אין בו כנרים ועוד וי"א שאף עגול
טמא ככל שהוא ש"ע והט"ו והש"ך נראה דפוסקים כי"א
ובן פסק הב"ה:

כע"ף ט"ו

נתעסקה

כתרנגולת תולה בו ארום ושחור ופרכומי
לפי שדם שחיטה ארום ודם איבריה שחור
ודם בני טעיה כרכומי:

שם על

אשה מוכת שחין דבר פשוט שכתמיה טהורין
אפי' אם בשעת וסתה לא בדקה עצמה ושוב
ברקה ומצאה כתמים על סרינת או הלכה טהורה וכ"ש
מימי לבונה דתולין להקל (וע' לעיל בפנים סי' ב' סעיף ה')

ט"ו בשם רש"ל שהעתיק ה' מהר"ם עי"ש:

כע"ף ד'

בקולת

בדיקת הכתם אם רקקה עליה חלף והלך לו -
עיין למהר"ש אבוהב סי' רכ"ו דמסיק שאין
לסמוך כלל להקל על זה וכדומה - עי"ש (שו"ת זרע
אמת היר"ע):

אשה

שהיתה הוגרת כבגר לבן סביב בטנה וכגר זה
רפוי באופן שהרבה פעמים היה יורד לכשה מן
המקור וזו שחפטיקה בטהרה ברקה עצמה כהלכה ולבשה
הלוק לבן והציעה לבנים במיתה כדינה רק שבה בגד לכן
שהיתה הוגרת בו והיה בגד זה עליה עד יום ז' לספירתה
וביום ז' הרגישה בזה וברקתו והיה עליו כמה כתמים
יותר מכנרים ושאלה אשה אם יכולה לתלות שרם זה מימי
נרתה או לא - הר' כמהר"ר מורדכי כרמי נר"ו בתשובה
חובאה בשו"ת היום שאל סי' י"ד ממה שכ' כור"ם סי' קצ"ו
דבני ימים הראשונים וכו' מהמיד - וכמו כן בשאלות הר'
פנים מאירות הראשונה בדומה לנ"ר באישה שפירסה כדין
שהיתה שוכבת כמה בימי נרתה - והב' שביום ראשון
לספירתה לבשה חלוק בעלה שפשט יום ש"ק והיה החלוק
הזה

הופת התנים קט

הוה בתוך כלום המוכנים לכביסה וכו' לספירתה מצאה עליו דם: סתה דבריו שהקיל והעלה להחמיר: ומוחרר חיד"א נר"ו בס"ט"ו השיב על דבריו ואל השלשה בא להקל עי"ש ברבריהם:

אשה שמוצאה כתם בער שלה וספק כירה אם היה ברוק או לא: מסתמא אמרינן ברוק היה: טיורי כנה"ג מהר"מ מלובלין:

מעשה באשה אחת דאחר לידה כבואה ליטחר ממקור דמיה בתוך ימי ספירתה לא פעם אחת ולא שתיים ולא שלש נמצא על חלוקה הברוק לה דבר הזב מנופה ומראהו ירוק: וגם במקום אחר כהחלוק עצמו נמצאות טפות ברושם אדמומית שאין להן שיעור כנרים ועוד ומתמדת כך פעמים רבות ודין גרמ"א לפרושות דרך ארץ: **ומעתה** יש לחקור אי דיינינן להו לאלו חכתמים כרין כתם הנמצא וכדבר מוכרל בפני עצמו

מהמראה הירוק והאי להודיה קאי וכו': וכיון דאין להן שיעור טהורה: או דילמא כיון דאיכא דבר הכא מנופה דהיינו המראה הירוק נייר עליו ריעו דהווי ראייה ואי דיינינן להו כראיה מטמאין בכל שהוא: **לכאורה** מצד הסברא היה נראה לטמא דכיון דאלו הטיפי דמים הן מעורכו בתוך המראה ירוק הבא מן המקור נימא יניד עליו ריעו וממקום אחד באו: ועלתה על דעתי דעת הדיוט לעמוד ולשנות פרק זה ולאטוקי שמעתתא אליבא דהלכתא כפי העולה במצודתי הקלה: אלא דאח"כ ראיתי דחוקיה זו כמחלוק' שנויה בין גאוני בתראי ה"ה רמ"א כתשובותיו דס"ל מאחר שידוע שנגתה המקור למראה לוכן וירוק הוששין שנט האודם יצא משם דתלינן מין אחר כחבירו לחומרא והפ"ו בס"ק"ץ הולק עליו והשיב על כל דבריו וס"ל דאין פתיחת המקור למראה טהור כלל חזקה למראה אודם שניחוש בשבילו וא"כ אין באן רק כתם בעלמא ואולינן כיה לקולא אם יש מידי לתלות בו וכו' עי"ש: אלא דבנ"ר דליכא

חופת התנים

שיעורא במקום אחר כולהו מורו רתולין להקל וכמו שכתב
רמ"א בהדיא בסוף אותה תשובה ז"ל וכל זה דוקא בכתם
שהוא כנדים ועוד שהוא שיעור חכתם הראוי לטמאות
אבל בפחות מזה נראה שיש להקל ותלינן במאכולת שהוא
שכיחא שפי וצריכין אנו לתלות בה דא"כ אין לך אשה
טהורה לבעלה שאין לך חלוק או סדין שאין בו כמה
טיפי דמים ואפי' אם אתרמי שדם הוא אצל המראה הטהור
מ"מ אמר"נן דאיתרמי הכי אנכ' וזהו דם מאכולת הוא
זהו הנ"ל ע"כ זה ינחנו בדרך אמת :

שייך לסימן ט"ו סעיף א'

מראה

כמראה קליפת הערמונים אם הוא טהור עיין
שאלת יעבץ ה"א סי' מ"ד ותמצית דברי הר"ש
ז"ל מראה כעין קליפת הערמונים וכמשקה הקאו"י יש
להקל ומותר כיון שלמראה הנז' אין לו נטיה לאדמומית
אלא לשחרות וכבר שנינו בשחור עצמו ריהה מכין טהור
ופ"ש הוא שהרי אינו שחור ולא אפי' דיהה דריהה שלו
אלא שעמוק שלו נוטה קצת לשחרות הריחה . ועוד ק"ו
מירוק וכו' ולבן אין להחמיר בו כלל ובכתם פשיטא דלית
דחש ליה ע"כ . ומי יבא אהרי המל"ך לאסור למה שהתיר
מיהו לפקר"נ דצריך התכוננות גדול בחוש הראות שלא
יטה כלל לשחרות שהרי מרן פ' ז"ל וכן כל מראה שחור .
והק"ו רמיתו מירוק אי מהא לא אוריא דאיכא למפרך דהכי
קיים להו לרכנן ואין לרון בענינים אלו מלתא למלתא
והראיה הטהור שאין לו שייכות כלל לאדמומית ודוק :
שם כתוב בפנים ואפי' יש בו פמיכות דם וכו' אין
הכונה שיש תערובת דם אפי' כל שהוא
במזהר"ר חיד"א נר"ו בש"ב הנז' ל' מש' יעב"ץ ח"א ע"ש :

שם על

החומר שהמציא הב"ה חובו עיין בשו"ת מיפ
הכים סי' מ' :
אם רואים דם בלילה פ' הרב הנז' ל' נר"ו ז"ל
ולענין הלכה עתה שאין צהור אלא לבן וירוק

דעת

חופת חתנים קי

רעת הד' תורת שלמים שיכול לראות כלילה וכן נראה
מהטור ומרן ושאר מהכרום שחשמושו דין זה וראוי
להחמיר וכן ראיתי לאהר קרוש בכ"ו שחיה נזהר בזה :

אין לסמוך על הנשים בשום בדיקה בכתמי או בשפשוף
ברוק כשרוקקת על הכתם וחלף הלך לו ואמרות

שוהו סימן שאינו כתם הנהח כ"ו לאהר קרוש חרבהונו :

אשה שמצאה דם על עד שלה ויש לה טהורים תולה
בהן וא"צ לברוק אם דם טהורים כדס זה שנמצא

בכנרו הוא ע"ד ותו דדם טהורים משתנה לכמה גוונים חר'
הנו עי"ש :

סעיף ב'

כתבו חתום ריכול לראות דמו אשתו ומביא דבריהם
בוהרש"ל ועיין בש"ב הנו"ל סי' קפ"ה אות ד'

שייך לסימן טו"ב

למה הנדה אינה מברכת על ספירתה וכו' בספירת
העומר עיין בשירי יד"ע סי' קצ"ה בהנהת הטור

ובפר"ח ה' פסח סי' הפ"ט :

סעיף ב'

הקשה הר' כיערני מלך ז"ל ולדידן מאי נפקא מינה
הא אפי' אשה שרואה כתם צריכה להמתין

ה' ימים ואח"כ תפסוק ותספור ז' נקיים (ברלעיל בפנים סי'
י"א) ונ' רנ"ו להיכא רחורה וראתה בתוך ימי הספירה

דכיון שלא ראתה רקום א' בימי הספירה בדיקת שהרית
לא מהני אפי' כדיעבד אבל לא ראתה רק כתם אפשר להקל

בין בימי הספירה בין בתחילה ש"ך :

שייך לסימן ח"י סעיף א'

הרואה דם בשעת תשמיש מותרת לשמש פעם ב'
כשתטהר מיהו מיחש היישנין הרא זמנא

אהר ראיתה כגון אם ראתה פעם א' או פעמים כליל של
טבילתה כשתניע טבילה אחרת צריכה לפרוש ליל של

טבילתה ואין צריך לפרוש ליל של טבילה שלישית דכל
מורי

חופת התנים

מירי דלא קבעה וסת לא הייש אלא חרא זמנא ש"ע ואם
ראתה נ"פ כל פעם בביאה ראשונה שאחר טכילתה (ומירי
שלא הוו רצופים ובנתיים חיו ביאות של היתר אפי' הכי לא
מהני כאן ט"ו) אסורה לבעלה כאלו ראתה ג"פ רצופים
שהרי א"א לת לטבול ולשמש עמו שהרי היא רואה כל
פעם אחר טכילתה הגה' ועי' ש"ש בכאר הנולה :

שם **שלא** אמרו שתתגרש מהראשון אלא להקל עליה
דהיינו אם תברוק תחת הראשון שמא תמצא
דס בראש המכחול ותהא אסורה לכל ארס ע"ב התירו לה
שתנשא לאחר בלא בדיקת אלא אחר הנ' שבלא"ה אין לה
תקנה או (או) תכנס עצמה בספק זה אם תמצא דס בראש
המכחול מותר ש"ך ה"א :

שם **כמה** שכ' בפנים ועיין בש"ך ס"ק ז' צ"ל לרדוק :

אם רוצה לברוק עצמה בעורה תחת הראשון אחר
ששכשה ג' פעמים הרשות בידה ומותרת לו ש"ע :

כתב הר' השיירי בהגה"ט ז"ל והאידנא לא סמכינן וכו'
מעשה בא לפנינו ועלתה הסכמתינו לברוק
בחרא"ש ז"ל הר"ט פארווה וכו' וכ' הר"ט מלובלין ראפי'
שמשח מ' או ק' פעמים סמכינן אבדיקה להתירה :

אשה ששמשח את ביתה לאחר שגעורה משינתה
ואח"כ מצאה דס בכירור גמור שממנה יצאה
בעורה ישנח ולא הרגישה בו ואיכור הרגישה בשעת
השינה ולאזו ארעתא וכ"ש אם היה סמוך לוסתה שצריכין
כפרה הר' הנז' מהר"ט מלובלין :

אשה שמצטערת בשעת הטלת מי רגלים ומצאה דס
במי רגלים ישים סוך בעומק באותו מקום לבעל'
מן הנקב שיוצא ממנו השתן ואם תטול מים אם המי רגלים
מצערות אותה משעה שהם יוצאות ונמצא דס בתוך מי
רגלים ולא באותו מקום וגם הסוך לכן ונקי ככתחלה וגם
נמצא חול בתוך מ"ר פשיטא דשריא לבעלה וא"צ לברוק
יותר

חופת התנים קיא

יותר רקפעים א' שיירי סי' קצ"א :
סעיף ב'

אם רצה לדהות רתענית עד ימות ההורף מותר וכן
ימים וכן לילות רצופים נראה להשוותן כנגד אלו
חימים הר' הנו' :

שייך לקונטרס הצנע לכת

כהער' הקונט' ע' בחרושי הר' המאירי על מ' שבת כסוף חס' :
דף נ"ט ע"א שיטה י"ה כ' בפנים נרתע לאהורי צ"ל לאחורי
שם שיטה כ"ד ב' הכרות צ"ל הכרות
שם ע"ב שיטה ט"ו כ' הלוצ"ל הלוצ
שם כאינרת הרמב"ן דף ס"א ע"ב שיטה ב' התאיות צ"ל
התאות

שם כה' צניעות בהזרות הר' כה"י דף ע"ז ע"א
כ' בפנים שלא ידבק בו בהגדל וכו' היינו מש"ז
שם כ' בפנים במקום נקי לנמרי צ"ל שאינו נקי לנמרי
שם בתפלת הרמב"ן וזה"ח דף פ' ע"א שיטה י' ב' הכנותיו
צ"ל הכנותיו

שם בשם הו' וצא מפסוק ה' זכרנו ונו'

ראיתי נ"א בתפלה שיכר הר' בה"י לעו"ח סיון שמידו
כך ין זר וה דא זת כי רב נת
וא יך בר רב כי יל בא דר כשא תת בי

(הוא צירוף אות ראשונה ואות אחרונה שבפסוק)

שייך לקונטרס ס' בקוה טהרה

דף פ"ו ע"ב שיטה י"ז כ' שובב צ"ל שובב
בענין המדידה כגודל כוודין במקום רוחב באמצע
גודל עיין כה' ציצית סי' י"א וכה' טרפות סי' נ"ן :

הם ונשלם ספר חופת התנים

שבה ותהלה לאדוני האדונים :

Livorno a 20. Gennaio 1797.

Avendo attentamente letto il presente manoscritto Ebraico chiamato *Hupat Hattanim*, o sia Costumi e Riti, che si praticano secondo l'uso della Nazione Ebraica, e non essendovi cosa nè contro la Fede Cattolica, nè contro i Principi, nè contro i buoni costumi; però ho qui fedelmente rapportato i miei sentimenti, affinchè sia con le solite licenze ammesso alle stampe, ed in fede ec.

» *Dot. Jacob Bondi.*

Atteso il suddetto Attestato si accorda che si stampi.

» GIROLAMO CHELLI
*Vicario Generale, e Proposto di
Livorno.*

» LEONARDO FRULLANI.

